

10	גמ' שבת יג
12	גמ' כתובות סא
13	גמ' כתובות ד
14	רא"ש כתובות
15	רמב"ם
16	ראב"ד שער הפרישה ס"א ה"ב
18	ר"ן על הרי"ף שבת
19	תוספת רי"ד
20	רא"ש שבת
21	מרדכי שבת
22	תורת הבית ב"ז ש"ב
26	רבינו ירוחם
27	מאירי נדה
29	ריטב"א כתובות
30	יראים
31	רמב"ן בהלכות
32	ראב"ד שער הפרישה ס"א ה"ח
33	ראב"ד שער הפרישה ס"ג ה"ג
34	תרומת הדשן רנ"א רנ"ב
36	טור סימן קצ"ה
45	שו"ע סימן קצ"ה
55	רדב"ז
56	ברכי יוסף – שיורי ברכה
	סדרי טהרה
	ערוך השולחן / צ"צ

איסור ההושטה

ע' תוספות (שבת י"ג: ד"ה בימי, כתובות ס"א. ד"ה מיחלפא), וע' רא"ש (כתובות פ"ה סימן כ"ד), וע' רשב"א (תוה"ק ב"ז ש"ב ד.) דכתב לא יושיט מידו לידה שום דבר שמא יגע בבשרה וכתב רבינו ירוחם (נתיב כ"ו ח"ד רכ"ד:) דנכון להחמיר אפילו בדבר ארוך שמא לא יזהר בטוב ויגע בידה.

איסור אכילה יחד

לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה - נחלקו הראשונים בטעם איסור זה האם הוי שמא יבוא לאכול מאותה קערה וזה דבר המרגיל לעבירה או שעצם האכילה יחד אפילו שלא מאותה קערה היא המרגילה לעבירה

ע' רמב"ם (איסור"ב פ"א ה"ח), ראב"ד (בהשגות שם), מגיד משנה (שם) שכתב על דברי הראב"ד דכן היא דעת הרמב"ן (בהלכותיו פ"ח ה"ד) והרשב"א (תוה"א ב"ז ש"ב ג:) וכן כתבו ההגהות מיימוניות (פ"א סק"ל) בשם הסמ"ג (לאוין קי"א) וספר התרומה (סימן צ') דאסור לאכול עמה על השולחן.

וכתב הר"ן (שבת ה:) דאף על גב שאין הטעם מפורש במשנה לאסור אותה מן השולחן יש לסמוך דבריהם ממה שאמרו בברייתא בגמרא כיוצא בו לא יאכל זב.

שיטת הרא"ש - ע' רא"ש (שבת פ"א סימן ל"ב) כתב דבזמן הזה שאוכלין בשלחן אחד עם כל בני הבית אין האכילה מביא לידי חיבה ולא צריך שום היכר. וכן היא דעת הרא"ה בבדק הבית (ב"ז ש"ב) שכתב דלא אסרו אלא כשאוכלין לבדן או שמסובין סמוכין אבל אם היו שם אחרים מותרין.

והקשה עליו הרשב"א במשמרת הבית (שם) דאין לזה טעם וריח דאיזה היכר יש להם וכי אם יבואו לאכול בקערה אחת המסובין יזכירום ומאין הם יודעים שהיא נדה. אבל הסדרי טהרה (סק"ז) כתב דלפי הנ"ל לא קשה מידי דאזלי לשיטתייהו דהרא"ה סבירא ליה כדעת הרא"ש.

וכתב בשו"ת משאת בנימין (סימן קי"ב) הביאו הפתחי תשובה (סק"ה) דהא דיש להקל כשגם בני הבית אוכלים עמהם היינו אפילו כשאוכלים כולם מאותה קערה, אבל הפתחי תשובה (הנ"ל) כתב עליו דדוקא על שולחן אחד יש מקום להתיר בזה אבל מקערה אחת מדינא הוא דיש לאסור אפילו כשגם בני הבית אוכלים.

שיטת ההגהות אשר"י - כתב בהגהות אשר"י (שבת פ"א סימן ל"ב) בשם ר"י וכן הוא בשלטי הגבורים על המרדכי (סט: סק"ה) הביאו הדרכי משה (סק"ג) דאם היה רגיל לאכול עמה בקערה אחת כשהיא טהורה ועכשיו אוכל בקערה לבד הוי שינוי ושרי. מיהו כתב המהרש"ל בביאורי סמ"ג (לאוין קי"א ל"ז). דאם היא אינה אוכלת המאכל שהוא אוכל אסור לאכול על שלחן אחד שעתה אין כאן היכרא. ואפשר דגם לדעת הרמב"ם דינא הכי.

וכתב הב"ח דאף לסברא זו אינו אלא כשגם בני הבית אוכלין עמהם על השולחן, וכתב הש"ך (סק"ז) דמשמע מדברי הב"ח דהוא הדין כשאין שם בני הבית עמהם אסור לאכול יחד בלי היכר אבל אין דבריו מוכרחים, וכתב על זה הסדרי טהרה (סק"ז) דבאמת אין הכרח בב"ח דיסבור הכי.

דיני מזיגת הכוס

כתובות דף סא אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס וכו'.

איזה מזיגה אסורה - מצאנו דפליגי הראשונים בפירוש מזיגת הכוס האסורה

השיטה להר"ן והריטב"א בכתובות שם, והמאירי בנדה דף סד. פירשו דהיינו הושטת הכוס מידה לידו וכ"כ רבנו ירוחם ח"ד הי"ז, אבל הרא"ש (כתובות פ"ה סימן כ"ד) פירש דמזיגת הכוס דהכא לא איירי בהושטת הכוס לידו אלא עצם המזיגה כדרך שנותנים מים בתוך הכוס של יין ומניחין על השולחן והוא מגביה את הכוס ושותה מזיגה זו דרך חיבה היא כשהאשה מוזגת לבעלה ואסורה, וכ"כ הרמב"ן בהלכות נדה פ"ח ה"ו, וכן כתב ההגהות מיימוניות (איסור"ב פ"א סק"נ) דמזיגה האמורה בגמרא היינו דוקא מזיגה במים אבל מזיגה מן הכלי כמו שאנו עושים אין נראה בזה קירוב דעת ומותר.

עוד כתב בשם היראים (סימן כ"ו) דאינו אסור אלא כששניהם יחד מזיגה והושטה אבל מזיגה בלא הושטה או הושטה בלא מזיגה שרי.

דיני שינוי - איתא בגמרא (כתובות ס"א). דשמואל מחלפא ליה דביתהו בידא דשמאלא אביי מנחא ליה אפומא דכובא רבא אבי סדיא רב פפא אשרשיפא. מכאן למדו הראשונים דעל ידי שינוי מותר למזוג לו את הכוס והטעם כמו שכתב הרמב"ן (בהלכותיו פ"ח ה"ו) דכיון ששינתה מדרך המשמשין מותר שהרי יש להן היכר להרחקה.

אבל הרמב"ם כתב סתם (איסור"ב פ"א הי"ט) דמזיגת הכוס אסור ולא חילק בין על ידי שינוי לשלא על ידי שינוי. ופירש הב"י (הנ"ל) דאפשר שטעמו משום דמשמע ליה שלא התירו על ידי שינוי אלא לאדם גדול דומיא דהנך רבנן שהיו זהירים וחרדים לדבר ה' ביותר ולא יבואו לחטוא אבל לא לשאר כל אדם, והעיר הלחם ושמלה (לחם סק"י) על הב"י דנעלם ממנו דברי הרמב"ם (אישות פכ"א ה"ח) שכתב דמוזגת את הכוס ואינה נותנת אותה בידו כדרכה תמיד אלא מנחת אותו על הארץ או על הכלי או על השלחן והוא נוטלו אלמא דמהני שינוי לכולי עלמא.

שלא בפניו - כתב הב"י (הנ"ל) דנראה דמזיגת הכוס שלא בפניו שרי, אבל הב"ח כתב דאף על פי שהמזיגה היתה שלא בפניו אם מניחה הכוס על השלחן בפניו אסור, וכתב עליו הש"ך (ס"ק י"ד) דאין דבריו מוכרחים והביא דגם מדברי הרא"ש מוכח דאם המזיגה היתה שלא בפניו ליכא איסורא כלל.

מראה מקום ע"ס הטוש"ע

איסור זריקה – סעיף ב'

והנה כתב הדרכי משה (סק"א) בשם שו"ת בנימין זאב (סוף סימן קנ"ט) וכתב דכן הוא בהגהות שערי דורא (סימן י"ח ד"ה על) בשם המהר"ם דראוי לגעור על אותן המתירין לעצמן וזורקין מפתח או דבר אחר מידו לידה. ויש להבין למה אסרו זריקה מידו לידה מאחר דלכאורה אין בזה חשש נגיעה כלל וקשה לומר שהוא מטעם לא פלוג.

אלא דבאמת מצינו טעם אחר לאיסור הושטה והוא מוזכר בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן אלף קפ"ח) הביאו הב"י באבן העזר (סוף סימן כ"א מ"ג:). דכתב התם דלא אסרו בשאר עריות אלא קריבה המביאה לידי הרגל עבירה כמו לישון עמהם אפילו הוא בבגדו והיא בבגדה אי נמי בנשיקה ואפילו

אבי ידיהו אבל הושטת כלי אין בהם משום הרגל עבירה ומותר ולא דמי להושטת כלי מיד אשתו נדה לידו דאסור לפי שהתם לבו גס בה ובקריבות מועט איכא למיחש להרגל עבירה, דהיינו דדעת הרשב"א בתשובה היא דטעם איסור הושטה מיד ליד הוא מחשש קירבה ודלא כמו שכתב בתורת הבית שהוא מטעם דשמה יגע בה . ולפי זה אתי שפיר מה שאסרו גם זריקה מידו לידה דגם בזה יש חשש קירבה אפילו שלא יגע בה כלל.

גדרי האיסור

לזרוק כלפי מעלה - הנה השיורי ברכה (סק"ה) הביא דהתשב"ץ בתשובותיו (ח"ג סימן נ"ח) חולק על עצם הדין ושרי לזרוק מיד ליד וכן המהריק"ש בהגהותיו (ערך לחם סעיף ב') שרי בזריקה כשאינו דרך שחוק, וכן כתב הכרתי ופלתי (תפארת ישראל סק"א) דיש להקל בזה דבלאו הכי הכל חומרא בעלמא . ומכל מקום הסדרי טהרה (סק"ד) הביאו הפתחי תשובה (סק"ד) כתב דאף על פי שיש להקל מעיקר הדין אין להתיר וכל המחמיר בענינים כאלה תבא עליו הברכה.

להחזיק לו נר - כתב הפתחי תשובה (סק"ג) בשם שו"ת יד אליהו (סוף סימן ס"ה) דאין אשה נדה רשאה להחזיק נר בידה כדי שישתה בעלה טאב"ק או לחמם עצמו בנר ההוא או להדליק ממנו נר אחר דההבל מחברם, ובשיירי טהרה (סק"א) הורה לאסור לבעל להדליק נר מנר שביד אשתו נדה מפני קירוב דעת והרגל עבירה ומטעם זה אסר גם כן בשו"ת משיב דברים (יו"ד סימן ק"י) הביאם הדרכי תשובה (ס"ק י"א) לנשק התינוק שהוא ביד אשתו נדה.

ליטול תינוק מידה - כתב הפתחי תשובה (סק"ג) בשם התשב"ץ בתשובותיו (ח"ג סימן נ"ה) דשרי ליטול תינוק מידה כיון דהחי נושא את עצמו (שבת צ"ד). וצריך עיון מה שייך כאן הא דחי נושא את עצמו הרי יש כאן חשש נגיעה כיון דהוא עובר מידו לידה . אמנם בתשובה אחרת (ח"ג סימן ר"ל) הוסיף טעם אחר להתיר כיון דהיא אינה עושה כלום אלא התינוק עצמו הוא יוצא מחיק אמו ובא אל אביו. ולפי זה יש לפרש דלזה התכוון במה שהזכיר דחי נושא עצמו כלומר דנושא את עצמו מידה לידו ולא קשה מידי וצריך לומר דדוקא בגדול קצת שיכול להטות עצמו מידה לידו הוא דהתיר . ולפי זה כתב הפתחי תשובה דאם התינוק קטן או חולה או כפות אסור ליטלו מידה.

לצורך מצות מילה - אלא דלצורך מצוה כגון מנהג שלוניקי ביולדת שרוצה להיות סנדקית (קוואטר) להולכת הילד וליתנו לאבי הילד כתב בשו"ת יוסף אומץ (סימן פ"ה) דיש להקל באקראי פעם ביובל ודוקא על ידי שיתנו שני כסתות תחת התינוק והאם אוחזת הכסת התחתון והאב יטול התינוק באוחזו הכסת העליון וכיון דיש שינוי ואינו נוגע בבשרה כלל יש להתיר.

ובשו"ת בית יצחק (יו"ד ח"ב סימן י"ח) [יצחק יהודה שמעלקיש - תרל"ה] הביאו הדרכי תשובה (סק"ט) השיג על העיקרי הד"ט (סימן כ"א סק"ד) המיקל לאשה למסור הבן למילה לבעלה על פי התשב"ץ (הנ"ל) דחי נושא את עצמו דזה ליתא דבקטן כזה לא שייך חי נושא את עצמו.

וכתב דאפשר דטעם המתירין הוא משום דמילה בעשרה ולא חיישינן להרגל עבירה ומכל מקום אין אנו נוהגים כן אפילו בשני כסתות שהרי יכולה ליתן הילד לאחר והאחר יתן לבעלה . גם בספר בן אברהם בשו"ת שבסופו (מה"ר יוסף נ' יעיש סימן ד') חוכך להחמיר גם על ידי שינוי של שני כסתות מחשש שמה יגע בה . וכבר כתב במסגרת השלחן כי הירא את דבר ה' נזהר במקומותנו שלא ליקח הילד מיד אשתו בשום אופן כלל גם במקום מצוה למילה.

אכילה על שולחן אחד סיכום השיטות – סעיף ג'

כתב השירי ברכה (סק"י) שבספר **שערי ישועה** (יו"ד שער ה' סימן ג') [הר"ר ישועה שאבאבו ידיע זיין] שקיל וטרי בכל הסברות והעלה :

- (א) **דלדעת השו"ע** גם בשלחן שאוכלין בני הבית צריך היכר בין קערה שלו לקערה שלה.
- (ב) **ולדעת הרמ"א** אם כשהיא טהורה אוכל עמה בקערה אחת סגי שעכשיו כל אחד יאכל בקערה אחת ואין צריך היכר ואם בימי טהרתה אוכלים כל אחד בקערה בפני עצמה צריך היכר להפסיק.
- (ג) **ולדעת המהריק"ש** בהגהותיו (ערך לחם סעיף ב') בשלחן שאוכלין עליו בני הבית אין צריך הפסק ואפילו היכא דרגילין בימי טהרה לאכול כל אחד בקערה בפני עצמה דכיון דאחרים אוכלין בשלחן ליכא הרגל עבירה.
- (ד) **והיכא שרגילים בימי טהרה לאכול בקערה אחת ואין שום אחד אוכל עמהם דעת הב"ח** דלא מהני הפסק בין קערה שלו לקערה שלה ולדעת הש"ך מהני ויש להקל כהש"ך.
- וסיים **השירי ברכה** (ס"ק י"א) דגם כשנוהגים האיש והאשה בימי טהרה לאכול כל אחד בקערה בפני עצמה אך זה דרכם לנהוג סלסול ואין שום אחד פושט ידו לקערה שאינה שלו כלל ובימי טהרה נוהגים כמו בימי הפרישות אז יש להקל בשופי כשאוכלים אחרים עמהם.

איסור ישיבה ושכיבה על מטתה - סעיף ה'

- (א) מקור וטעם הדין - כתב **הראב"ד בספר בעלי הנפש** (שער הפרישה סימן ג' סק"ג) דמדברי רבינו **האי גאון** נראה שאסור לישון על מטתה אפילו אינה עמו במטה מפני הרגל עבירה, **והרשב"א** (תוה"א ב"ז ש"ב ג:) הביאו וכתב דנראין הדברים קל וחומר שהרי אפילו להציע מטתו בפניו אסור משום הרגל עבירה כדלקמן (סעיף י"א) כל שכן לשכב על מטתה ממש שיש הרגל יותר. וכן כתב **המגיד משנה** (איסור"ב פ"א הי"ט) בשם **הרשב"א** (הנ"ל) ובשם **הרמב"ן** (בהלכותיו פ"ח ה"ז) **וההגהות מיימוניות** (שם סק"כ) כתב על זה בשם **הרמב"ן** (הנ"ל) דכל המרבה בה הרחקה הרי זה משובח.
- (ב) **ישיבה על מטתה** - מאחר והאיסור בזה הוא מטעם הרהור על כן כתב **הטור** דאסור אפילו שלא בפניה דהרהור איכא אפילו שלא בפניה וכמו כן אף על גב דהראב"ד לא אסר אלא לישון על מטתה אפילו הכי כתב **הטור** דהוא הדין דאסור לישב עליה דמשמע ליה דבישיבה נמי איכא הרהור ומצד הרהור יבוא לידי הרגל עברה, אלא דאם אינה בעיר כלל כתב **הפתחי תשובה** (סק"ט) דפשיטא דמותר.
- והנה כך היתה נוסחת הב"י בטור "ולא ישב" אבל **הב"ח** כתב דלכאורה גירסא זו מוטעת כיון שלעיל (סוף סימן קצ"ג) לענין דם בתולים כתבו הטור והשו"ע דנדה גמורה אסור לו "לישון" על מטתה וזו מותר לו לישון באותה מטה לאחר שעמדה מאצלו. והביא שבספרים אחרים כתוב "ולא ישכב" והיא הגירסא הנכונה ודלא כמו שכתוב בשלחן ערוך, אבל **הט"ז** (סק"ו) דחה את דברי הב"ח דאין ראיה מלעיל (סימן קצ"ג), וכתב עליו **בנקודות הכסף** (סק"א) דשלא כדת השיג על הב"ח
- וכן פסק **הש"ך** (סק"י) כדברי הב"ח דדוקא לשכב על מטתה ולישון כשפושט בגדיו הוא דאסור ולא בישיבה אלא דהוא כתב בשמו דישיבה בעלמא כשהוא לבוש בבגדיו אין בו איסור "אפילו בפניה" והעיר על זה **הסדרי טהרה** (ס"ק י"א) דבספרי הב"ח שלפנינו לא התיר ישיבה על מטתה אלא דוקא

שלא בפניה, מיהו סיים הסדרי טהרה (הנ"ל) דממה שכתבו הרא"ש (הלכות נדה ה"ב) והרמב"ן (בהלכותיו פ"ח ה"ז) דלא ישכב על מטתה אפילו כשאינה במטה ולא הזכירו כלל איסור בישיבה וכדברי הב"ח משמע דבאמת הישיבה מותרת בכל גווני ואפילו בפניה.

ובספר שערי דעה (סק"ג) הביאו הדרכי תשובה (ס"ק כ"ד) תמה על הב"ח והש"ך שדבריהם סותרים זה את זה תוך כדי דיבור דבתחילה כתבו דדוקא לשכב שם ולישון כשפושט בגדיו דמשמע דכשהוא לבוש בגדיו מותר אף לשכב שם ולישון ובסוף כתבו אבל ישיבה בעלמא כשהוא לבוש בגדיו אין בו איסור דמשמע דדוקא ישיבה בעלמא שרי אבל לשכב ולישון אף כשהוא לבוש בגדיו אסור. וסיים דכיון שהדיוקים סותרים עצמן על כן אין ללמוד קולא מדבריהם.

וכתב הדרכי תשובה (ס"ק כ"ב) דהמקור חיים (ס"ק כ"ג) לאחר שהביא את כל דברי הפוסקים הנ"ל סיים דאין לזוז מפסק השו"ע דאפילו ישיבה על מטה שלה אסור ומסתימת הרמ"א מוכח דסבר נמי כן וכתב דכן נוהגין העולם.

ג) ישיבה ושכיבה על מטתו - עוד כתב הט"ז (הנ"ל) דכל שכן הוא שהיא אסור לה לישון במטה שלו לפניו דיש טפי הרהור בשכבה ובקומה אבל ישיבה בעלמא על מטה שלו מותר דהיא לא מרגלא ליה, וכתב עליו התורת השלמים (סק"ז) דאין דבריו מוכרחים כלל ואדרבא משמע מדברי הפוסקים דהיא מותרת אפילו לישון על מטה שלו מטעם זה דלא מרגלא ליה, אבל הסדרי טהרה (ס"ק י"ב) השיג על התורת השלמים וכתב דדבריו תמוהים מאד.

ד) לשכב על הכרים שלה - כתב בספר חכמת אדם (כלל קט"ז סק"ה) דהוא הדין שאסור לו לישיב או לשכב על כרים המיוחדים לה וכתב על זה הפתחי תשובה (סק"ח) דלפי מה שהעלה הט"ז לעיל (סק"ו) כל שכן שהיא אסורה לישיב על הכרים המיוחדים לו, ולפי זה כתב הפתחי תשובה דהא דכתב הט"ז (סק"ז) דאשה נדה יכולה לישיב אסדיני בעלה מיירי באינם מיוחדים לו אחרת אסור אי נמי מיירי שלא בפניו.

ישיבה על ספסל ועגלה

כתב המרדכי (שבת סימן רל"ח) שבספר צפנת פענח (הוא הראב"ן) כתב בשם רש"י שאסור לו לישיב על כסא ארוך אשר אשתו נדה יושבת עליו. וכן כתב הב"י בבדק הבית בשם ארחות חיים (נדה סימן ט' ס"ק י"א) דאסור לישיב בספסל שהיא יושבת אם אינו קבוע שלא תוכל לנענע אנה ואנה ויש מתירין אם ישב אדם ביניהם, וכתב על זה התרומת הדשן (סימן רנ"א) שבהלכות נדה (הכוונה לשערי דורא) כתב דהוראה זו חומרא בעלמא היא,

עוד כתב התרומת הדשן (הנ"ל) דמותר לילך בעגלה עם אשתו נדה אפילו הם לבדם ואפילו שהעגלה שלהם דדוקא ישיבת ספסל אסור שדרך אוהבים להתקבץ יחד ולהתוועד בכהאי גוונא אבל עגלה כיון דדרך בני אדם נכרים להתקבץ ולשכור עגלה לילך בה מעיר לעיר תו לא הוי דרך חיבה, וכתב הדרכי משה (סק"ה) דמדברי התרומת הדשן משמע דלא התיר אלא כשאינם נוגעים זה בזה אלא אחד יושב לפניו ואחד יושב לאחור. אמנם ללכת עם אשתו נדה בעגלה דרך טיול לגנות ולכרמים בזה הסתפק התרומת הדשן אם להתיר ואפילו שאחד יושב לפניו ואחד יושב לאחור, אבל הב"י (ע"ח.) כתב בשם ספר האגודה (נדה פ"י ס"ק מ"ג) והובאו דבריו גם בסוף שו"ת מהר"י וויל דמותר לישיב עם אשתו בקרון או בספינה ואפילו בספינה קטנה המתנדנדת או על ספסל רק שיפסיק אדם ביניהם או תיבה או שום דבר אחר. וסיים דחומרא זו דישיבת ספסל נוהגים בה האשכנזים אבל הספרדים לא נהגו

בה, וכן כתב השיורי ברכה (ס"ק ט"ו) בשם המהריק"ש (הגהות ערך לחם) דהספרדים נוהגים היתר בספסל והביא דיש מי שכתב דהוא הדין דנוהגים היתר בעגלה שהרי התרומת הדשן (הנ"ל) פשיטא ליה לאסור בספסל והוא מסתפק בעגלה. ועל כן לא הזכיר כלל השו"ע דין זה דישיבת ספסל ועגלה, אמנם בשו"ת חיים שאל (ח"ב סימן ל"ח ס"ק מ"ג) הוסיף השיורי ברכה קטע שנשמט מספרו דנראה לו דירא שמים לא יטייל עמה בעגלה אבל כשאינו לטייל יש להקל לשבת יחדיו בעגלה אך יש ליזהר שלא יגעו המלבושים שלו בלמבושים שלה. וכתב דגם בספר יערוות דבש (ח"ב דרוש ט') החמיר בטיול בעגלה אחת ואפשר דכוונתו דגם לדעת השו"ע יש לאסור דרך טיול דקריבא דעתיהו טפי.

דיני הצעת המיטה – סעיף י"א

השו"ע (סעיף י"א) כתב דאסורה להציע מטתו בפניו ודוקא פריסת סדינים והמכסה שהוא דרך חיבה אבל הצעת הכרים והכסתות שהוא טורח ואינה דרך חיבה שרי. ושלא בפניו הכל מותר אפילו הוא יודע שהיא מצעת אותם.

והנה **הש"ך** (ס"ק ט"ו) צוה לעיין בשו"ע אבן העזר (סימן פ' סעיף ח') וכוונתו לדברי הרמ"א (שם) שכתב דאף מטתו אינה מצעת רק בפריסת סדינים ומסדרת לו מטתו. והבין הדרכי תשובה (ס"ק מ"ה) מלשון "מסדרת לו" דאיירי בסידור הכרים וכסתות שעל המטה דגם זה הוא דרך חיבה ואסור דדוחק לומר דמסדרת לו מטתו היינו הצעת המכסה. ונשאר בצ"ע, וכן כתב הבן איש חי (פרשת צו ס"ח) דיש להחמיר בהצעת כרים וכסתות היכא דאפשר וכן כתב בספר לחם ושמלה (לחם ס"ק כ"ה).

רחיצת פניו ורגליו – סעיף י"ב

כתבו **הסמ"ג** (לאוין קי"א ל"ז). **הסמ"ק** (סימן רצ"ג שכ"ב) וההגהות מיימוניות (איסור"ב פי"א סק"מ) דאסורה ליצוק לו מים לרחוץ הוא פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו וכן כתב **הרשב"א** (תוה"א ב"ז ש"ב ג:) דאיסור הרחצת פניו ידיו ורגליו שאמרו אפילו הוא רוחץ והיא מוצקת ואפילו בצונן דאילו ליגע היא בידיה אפילו בלא רחיצה אסור דהא איכא קירוב בשר ואסור ליגע בה אפילו באצבע קטנה, וכך הם דברי **השו"ע** (סעיף י"ב) שכתב דאסורה ליצוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו ואפילו הם מים צוננים.

ונחלקו המפרשים אם האיסור הוא הכנת המים להרחצה או עצם יציקת המים בשעת הרחיצה

כתב **הט"ז** (סק"ח) דהגם דמלשון השו"ע משמע דאסורה ליתן מים בכלי והוא ירחץ אחר כך אבל באמת אינו כן דמבואר בדברי **הרשב"א** (הנ"ל) דהאיסור הוא משום דבשעת רחיצה שלו היא יוצקת ולא משום שהיא מכינה לו תחילה קודם רחיצתו, אבל **הש"ך** (ס"ק ט"ז) כתב בשם הר"ר יונה בספר **דרשות הנשים** (אגרת התשובה דרש ג' ס"ק נ"ה) דבאמת אסור לתת לפני בעלה קיתון של מים וכלים שירחץ בהם רגליו מפני שהוא דרך חיבה.

וכתב **בפרדס רימונים** (שפתי חכם ס"ק ט"ז) דאף למחמירים בזה זהו דוקא שלא תביא מים להרחצת פניו ידיו ורגליו שזה הוי דברים של חיבה אבל לענין שתביא לו מים לרחוץ ידיו לאכילה וכדומה פשיטא דמותר לכולי עלמא.

שליחת כוס אליה – סעיף י"ג

תניא (מסכת כלה פ"א ה"ה) המשגר כוס של ברכה לאשה שלא מדעת בעלה חייב מיתה מפני שדעתו רבה עליה רבי אומר מפני שיצר הרע רבה עליה. מכאן למד הראב"ד בספר בעלי הנפש (שער הפרישה סימן א') הביאו הרשב"א (תוה"א ב"ז ש"ב ג:) שהוא הדין דאסור לייחד כסא לאשתו נדה ולשדר ליה ניהלה משום דקא יהיב דעתיה עלה דומיא דאשת חבירו, ובזה יישב מה שהקשה על דברי רב אחא (שאילתות פרשת אחרי סימן צ"ו) שכתב דנדה אסירא למישתי מכסא דגברא דהקשה דלא ידענא מאי טעמא אלא אי איתא להא מילתא בכהאי גוונא בלחוד הוא דאיתא במייחד לה כסא וקא משדר ליה ניהלה.

ובשאילת יעב"ץ (ח"א סימן קכ"ו) הביאו הפתחי תשובה (ס"ק י"ד) כתב דאמנם עיקר ההלכה כהשו"ע אך ראוי להחמיר כדעת השאלתות דאפילו שתו אחרים ביניהם לא תשתה, והכין חזי למיעבד ולמיחש לההוא סבא הגאון רב אחא משבחה.

בזמן שהם חולים

הנה בזמן שאחד מהם חולה ואין לו מי שישמשנו זולת השני נחלקו המפרשים האם מותר לשמש אחד את השני, ויש לחלק בין חלה הוא לחלתה היא וכן יש לברר מה הדין במקום חולי שיש בו סכנה

בזמן שהוא חולה - סעיף ט"ו

השו"ע (סעיף ט"ו) כתב דאם הוא חולה ואין לו מי שישמשנו זולתה מותרת לשמשו רק שתזהר ביותר שתוכל [להזהר] מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו. ודייק הב"י (ע"ח.) מלשון שתזהר ביותר "שתוכל" דגם הרחצת פניו והצעת המטה שרו היכא דאי אפשר בעינין אחר וכן כתב בספר מקור חיים (ס"ק נ"ז) הביאו הדרכי תשובה (ס"ק נ"א).

והנה הא דנקט הנהו תרתי הרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה ולא נקט גם מזיגת הכוס כתב הב"ח משום דהני תרי הוו מלתא דפסיקא דבכל ענין אסורים אבל מזיגת הכוס דלאו מלתא דפסיקא היא דאשכחן היתרי טובי שהרי אפילו אם אין הבעל חולה אין איסור בכל ענין דמותר על ידי שתניחנו על השלחן ביד שמאל או תניחנו על הכר וכסת, וכתב המחצית השקל (ס"ק י"ח) דמשמע אם כן מדברי הב"ח דלא הקיל כאן כשהוא חולה יותר מאם הוא בריא ולא הותרה מזיגת הכוס אלא בשינוי ועל זה כתב הש"ך (ס"ק י"ח) דאינו כן דאפילו למה שהוא כתב לעיל דנכון להחמיר בהושטה בלי מזיגה או בשאר משקים מכל מקום הואיל ואינם מדינא רק חומרא בעלמא הכא בחולה שרי ולזה הסכים הסדרי טהרה (ס"ק כ"ב).

וכל זה כשהבעל חולה ממש וצריך לה לשימושו אבל אם אין הבעל חולה ממש אלא שיש לו מיחוש וכאב בעלמא בזה כתב המקור חיים (ס"ק נ"ז) הביאו הדרכי תשובה (ס"ק מ"ט) דאסור לשמשו דיחוש שיבא לידי הרגל דבר כיון דלא תש כוחו כולי האי.

בזמן שהיא חולה – י"ז

לשמשה ולמשש לה הדפק - הנה נשאל התרומת הדשן (סימן רנ"ב) באשה שהיא חולה ורצה בעלה ליגע בה כדי לשמשנה כגון להקימה ולהשכיבה ולסומכה אי שרי או אסור, והשיב דאסור ליגע בה

אפילו באצבע קטנה, אמנם הדרכי משה (סק"ו) הביא בשם הגהות שערי דורא (סימן יח ד"ה כתב) דיש מתירין אפילו היא חולה וכתב עוד דמצא הגהה במרדכי (שלטי הגיבורים פ"ק דשבת סק"ה) שכתב הר"ם מפי הר"ר טוביה מבראנה דאותן שנזהרין מליגע בנשותיהן נדות כשהן חולות שזהו חסידות של שטות.

לענין הלכה - והנה השו"ע (סעיף ט"ז) פסק כדעת התרומת הדשן דאשה חולה והיא נדה אסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה כגון להקימה ולהשכיבה ולסמכה ואפילו אם בעלה רופא כתב (סעיף י"ז) דאסור למשש לה הדפק. אבל הרמ"א (שם ושם) כתב דיש אומרים דאם אין לה מי שישמשה מותר בכל וכן נוהגין אם צריכה הרבה לכך וכל שכן דמותר למשש לה הדפק אם אין רופא אחר וצריכה אליו.

והרמ"א הוסיף כאן תנאי להיתר זה דדוקא אם אין מי שישמשה וכן דוקא אם אין רופא אחר והרי הם לא הזכירו תנאי זה ואדרבא משמע דהם מתירים בכל גוונא מדקרי ליה חסידות של שטות, ונראה יותר דדברי הרמ"א הם לקוחים מדברי תשובת הרדב"ז (ח"ד סימן אלף ע"ו) המובא בפתחי תשובה (ס"ק ט"ו), וכתב הרדב"ז (הנ"ל) עוד טעמים להתיר לבעלה כשאין אחר אפילו בחולי שאין בו סכנה שהרי חששא רחוקה היא שיבא עליה דכיון שהגיע חוליה עד שצריך אחר להשכיבה ולהקימה אין אדם מתאווה אל המתה. ותו כיון שהיא חולה ויש לה חולשה לא תניחנו ולא חיישינן שמא יבא עליה באונס. ותו דאפילו שאין סכנה עכשיו אפשרי קרוב הוא שעל ידי שאין מי שישכיבה ויקימנה תבא לידי חולי שיש בו סכנה.

כשיש אחרים פחות בקיאים - סיים הרדב"ז כללא דמלתא דבנדון דידן כשהם במחבוא כולי עלמא מודו דמותר אלא דאם יש שם רופאים אחרים בקיאים כמו בעלה ראוי להחמיר אם אין בה חולי של סכנה אבל אם אין שם בקיאים כמו בעלה מותר.

ומה שלא התיר הרדב"ז אלא כשאין שם אחר כתב על זה השיירי כנסת הגדולה (הגהות ב"י ס"ק י"ב) הביאו הסדרי טהרה (ס"ק כ"ג) דהוא הדין אם יש שם מקיז דם אחר אלא שאינו בקי כל כך אם יש לחוש שלהיותו בלתי בקי יעשה לה היזק ובעלה הוא מקיז דם בקי בהא ודאי דמי לרפואה דמותר הא לאו הכי אסור כיון דאפשר באחרים.

וכן כתב בעל ספר כפתור ופרח הביאו הרדב"ז (הנ"ל) דמותר למשש הדפק לאשתו נדה אפילו בחולי שאין בו סכנה ואפילו שיש שם רופא אחר אלא שאינו בקי מטעמא דאמרינן בעבידתיה טריד כדאמרינן גבי מרביע מין במינו שמותר להכניס כמכחול בשפופרת דבעבידתיה טריד וליכא פריצותא. לרחוץ פניה ידיה ורגליה - עוד כתב הרדב"ז (הנ"ל) דמכל מקום אסור לו ברחיצת פניה ידיה ורגליה שהם דברים של חיבה ביותר אלא דלא ברירא ליה הא מילתא דאפשר דדוקא היא אסורה ברחיצת פניו דכיון שכך דרכה בזמן שהיא טהורה חיישינן שמא יתגבר יצרו עליו אבל הוא שאין דרכו בכך מותר דלא יתגבר יצרו עליו.

במקום סכנה - והנה לכאורה כל זה איירי בחולי שאין בו סכנה אבל במקום סכנה כתב הב"י (ע"ח). דיש לומר דהדבר תלוי במחלוקת המוזכרת בהקדמה דלעיל. דלדעת הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצות (לא תעשה שני"ג) דאין בנגיעת נדה אלא איסור דרבנן הכל שרי אבל לדעת הרמב"ם (איסור"ב פכ"א ה"א) דכל נגיעת ערוה אסורה מן התורה הכא אף על פי שיש חשש פיקוח נפש אסור. מיהו אין דבר זה ברירא ליה וסיים בצ"ע, אבל הש"ך (סק"כ) דחה את דברי הב"י על פי מה שהוכיח דאף

להרמב"ם ליכא איסור דאורייתא אלא כשעושה כן דרך תאוה וחיבת ביאה אבל כאן שהוא דרך רפואה לכולי עלמא מותר כמובאר כל זה בהקדמה דלעיל.

דברי השו"ע והרמ"א שבסעיפים אלו (ט"ו - י"ז) טעונים בירור כי אין דבריהם מבוארים דיו :

(א) מרהיטת דברי השו"ע מבואר דהוא פסק כדברי התרומת הדשן שכתב לחלק דבחלה הוא מותרת לשמשו אם אין אחר זולתה אבל בחלתה היא אסור לו לשמשה או למשש לה הדפק אפילו באין אחר זולתו דחיישינן שמא יפייסנה. אלא דאינו מבואר להדיא בדבריו אי איירי אפילו ביש בה סכנה וכדבריו בב"י או שחזר בו ולא אסר אלא במקום שאין סכנה.

(ב) הרמ"א מבואר דפסק שלא כהתרומת הדשן אלא דכל שאין לה מי שישמשנה מותר בכל הקריבות כגון להשכיבו ולהקימו וכל שכן דאם אין רופא אחר מותר לו למשש לה הדפק והם דברי ההגהות שערי דורא או הרדב"ז כמבואר לעיל אלא דלפי זה יש להבין למה לא התיר למשש לה את הדפק אלא במקום סכנה

דרך הגר"א

מבואר מדברי הביאור הגר"א (סק"כ) דהוא הבין דגם השו"ע וגם הרמ"א איירו במקום פיקוח נפש (כמבואר בדברי הרמ"א) ואפילו הכי אסר השו"ע כל נגיעה דאזיל בזה לשיטתו שבב"י דאפילו על לאו דגילוי עריות אמרינן יהרג ואל יעבור, והרמ"א שהתיר פירש הביאור הגר"א דהוא משום דסבירא ליה דהלאו הזה הוא דוקא אם מתכוין בשביל ערוה (כסברת הש"ך בזה) אבל בלאו הכי אינו אלא מדרבנן ומותר במקום סכנה.

דרך הערוך השלחן

אבל הערוך השלחן (ס"ק כ"ו) פירש דבאמת חזר בו הב"י ממה שהסתפק בדעת הרמב"ם ופשיטא ליה בשו"ע דבמקום סכנה מותר כל שאינו דרך חיבה, וכל הסעיפים אלו מיירי שלא במקום סכנה ולכן כשהיא חולה השו"ע אסר ליגע בה ולמשש הדפק והרמ"א התיר מפני שעושה דרך שימוש ולא לתאוה וכמו שכתב אם צריכה הרבה לכך. והא דבמישוס הדפק לא התיר אלא במקום סכנה פירש הערוך השלחן דהרמ"א לעצמו מתיר גם באין סכנה כמו שהתיר מקודם אלא שכתב דבמקום סכנה לכולי עלמא מותר, אבל הש"ך (סק"כ) כתב להדיא דבאין סכנה אסור לבעל למשש הדפק של אשתו נדה ואף על גב שאינו מתכוין לשום קירוב פירש הערוך השלחן דמכל מקום באשתו אסור דממילא הוי קירוב.

דרך הצמח צדק

ובצמח צדק החדשות (פסקי דינים סימן קצ"ה סעיף י"ז) הביאו הדרכי תשובה (ס"ק נ"ו) תירץ דבשאר שימושים דיש צורך בזה ואין אחר זולתו בזה התיר הרמ"א בכל גווני אבל במישוש הדפק דיש כמה ספיקות אם יש צורך בזה חדא האם הוא יודע למדוד הדפק וגם ספק אם יועיל לו להבחין החולי ולמהר רפואתה על כן לא התיר רק במקום סכנה.

ולמעשה כתב בספר מקור חיים (ס"ק ט"א) הביאו הפתחי תשובה (ס"ק י"ז) דיש להורות בנדון כזה להניח בגד על הדפק ואז מותר לבעלה הרופא למשש הדפק על אותו בגד המפסיק.

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

מתיבי רבן שמעון בן
 ממלא אומר תיקנות
 פרומוהין בפרומיה
 לאור הנר. את
 תיקנותיהן בפרומיה
 ביקורין בפרומיה
 בלמוד ארץ ישראל
 פרוק אתר חביב
 יציתו לכתוב כאן
 אמור אילן בעו דשפי
 בעינא ואילין לא בעי
 שפי בעינא עיני
 בריהם כי תתיקנות
 תיחון מן הקריאה
 יחיהו שיבה הנו ואנו
 נסוחים כי הן לא
 אתר הנו לפרק הנה
 לקות לאור הנר
 ולחם משכא שמו
 אבל הנון לא יקרא
 יחישן שמה שמה לפי
 חן שיבה הנו ו
 לפיכך מצינו תתיקנות
 מן הקריאה: וכן וזהו
 עד ה"כ פירא הנה
 בישראל. פירוש בגמ'
 ש' ערעבו כי זה שמה
 מלגונה ממה שחמור
 חמור (בראשית ל') כי
 פירוש לרוב לפרק מן
 ששפרין ישראל
 שחמור וזהו שמה
 מלגוע לפרק לרוב
 שרם לטומאה: מלא

[illegible][illegible]

היה חלל חומרא בעלמא
היה לאפרושי מספיקא
אחי למיכלניהו כי הדדי
אבסניי. אין לחוש שיא
[סנהדרין פא.]. בטוריא
ולאמו ולגדול ממנו באר
היה ודניי ממונות לז
יחד

יכולתית הדפס ישירות מן התכנה 3/ הודפס ע"י אוצר התכמה

אפ"ה. פירוש
(ט"ז) סוכה דף ק'
(צ"ג) אפ"ה, עגליד'
(סכ"ג) עין ט"ז חת"ס
ז"ה ס"ס קל"ה
איגדר"ה. פירוש
סוכב, סוכה דף
(ט"ז) ג' רש"י
שמות טו; נל; נחמד, דף
ז'. בור"ה. פירוש
חמשים דקות ועולות.
איגדר"ה. פירוש
חמשים, קוביץ (שישים),
קוביץ (שבעים) פסחים דף
ע"ג ד"ה צ"ח חרס
ע"ש ס"ג ערובין דף
ק"ג ד"ה קובץ ומוסב
הערוב ערך קס א'
שינישקל פירוש.
מוזב, המוזב לפני
השרי, מנזר (דמאל, א'
ה), ק נחשקט
רש"י זבחים טו, ע'.

[ט] [פ] בעלי זיו הוהד
 חרן בערן זיו. זפ. יפס
 ונאסו כפרורס וארש
 חכמה (גליון) פרק דרך
 ארש דר, והועתק
 מספר מורות המאוד
 לריי אלקואת: [ג] (גליון)
 בעלי בשר, רצח (גליון)
 דראשת חכמה שם:
[ג] [זי הארש] שם **[פאפ]**
 (גליון): [זי] הערן
 בערן הרק **בהריקא**
 (גליון): [זי] חרן
אדבע (מארשלי), וזכיה
 ארשונסו וברת חכמה:
[א] [זאד **אדבר**] (גליון):
[א] [ציל **אדבר**] (גליון):
 וארשונס ובתי
ח: [אדבר] ריי אלמרי
 ורין קעת כתי: חרן
 מומתת **הכוס** בם שרן
 דברים: [זי] סא ב
מארס (גליון)
[כ] מושב **המזון** לפני
 שרשם כעיל רשיל
 (גליון): ובתי מאתי
 לפני **המלך והשרים**:

כּוֹסְכֶבֶתְרַת. גּוֹדְגִּינְיוֹן
 אֵינִי־לֶרְבֵּה מִכֶּסֶף
 כְּחַ. שְׂבוּר מִכֶּסֶף
 פֶּרֶס הִיא (סִכְרֶה נָה) וְיָרִי
 בְּרִי־יָמִים קִיטָה. בְּרִךְ לָךְ
 מִנְּהֶם אֲחֻתִּי אֵל נָעַם
 לְהִסִּי (חֲלֹקִי קֶלֶה).
מִתְקוּמִי
 מִיִּקְרִי אֲחֻרֵּי אֵלֵי
 לְשׁן פִּטּוּם מִנִּי קִרְיִס
 מִיִּקְרֹבֶת דִּשְׁמַעְתִּי
 (דָּף נט: כלי שֶׁלֵּי
 מִתְקֵלֵן וְפֶהֶם מִקּוּמִי
 וְלִקְרֹן רִפְּהָ.
 קִנְיָן (שִׁכְתָּה מַחֲ). מִיִּדֵּית
 הַבּוֹס. לְהִשְׁטִי לֵב
 לְהִשְׁטִי לְהִשְׁטִי.
 דִּ. לֶכֶת לְפִתּוֹת
 לֶכֶת לְפִתּוֹת (פִּסְתִּים עֵד).
 מִוֶּן. מִוֶּן
 קִיִּוְהָ. מִנּוּ מִקְסִיסָה
 שִׁנִּי (וְרִמְסִי לֵל) וְיִצְחָק
 מִדִּ.

12

עין משפט
נר מצוה

ל"א אלא בפניו אבל שלא בפניו ל"ל כה: מזיגת
י ימי ליבונה מימי נדחה טרם שלא תטבול בכרת
ת: ואר"י ב"ח אר"ה. הכל משהין בפני שמש
אסתכני ר"פ אמר אפי' תמרי דאונניתא כללא ד

לבעלה חוץ ממוזיגת הכוס והעצת המטה
המטה אמר רבא וְלֹא אִמְרֵן אֱלֵא בִּפְנֵינוּ אֲבָל
דְּבִיתָהוּ בִּירָא דְּשִׁמְאֵל אֲבִי מִנְחָא לִיה אֲפוֹנֵי
צִחָק בְּר חֲנִינִיא אִמְר רב חונא הֲכֵל מִשְׁדִּין
יֵין יֵשֵׁן אִמְר רבא בִּשְׂר שִׁמֹן כֹּל הַשָּׁנָה כֹּלֵה
אֶקְמִיָּה דְּמֵר שְׁמוּאֵל וְאִיתּוּ לִיה תְּבִשְׁלָא דֵא
מִיָּה דֶרֶב כְּהֵנָּה וְאִיתּוּ לִיה גִּנְגְלִידִי דְּלִיפְתָּא בְּ
אֶדְהֶנְיִתָּא כֻּלָּא דְּמִילְתָּא וְכֹל דֵּאִית לִיה
דְּסִפִּי מִכָּל מִינָא וּמִינָא וְחַד סִפִּי מִחַד מִינָא
הוּ תִרְתִּין^ט חֲסִידִי וְאִמְרִי לֵה רב מרי וְרַב פִּנְחָס
וְלִיהוּ מִשְׁתַּעִי בְּחֶדְיָה דְּמֵאחֵר סִפִּי לֹא מִשְׁתַּעִי אֶ
חָא דְּבִי אֲזֹגֹר מִלְכָּא חֲלִיף וְאֲזִיל אֲטוּרֹנָא דְּמִי
וְשִׁמְשֵׁן לְבַעֲלָה חוּץ מִמּוֹזִיגָה הַמֶּטֶה וְהִרְחַצַת פִּינוּ וְדִיּוּ וְרִגְלֵיו אִרְ הוֹעֲצַת הַמֶּטֶה
סְדֵיָא דְרַ"פ אֲשֵׁרִשְׁפָּא. פִּי הַמְּדוּרָה בִּימֵי לִיבְנָהּ וְכִּי פִי דְרַח וְלִי וְאִינוּ גִּל דְּאֶסְתָּ
בְּתֵרֵהָ חוֹלִיקָן, וְהִדִּין נוֹתֵן שִׁמָּה שְׂהֵרָה יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת כְּחָלִ"ל (ג) שְׁהוּא מִטְמָאָה בִּי
עֵצֵן בְּרִיתָּהּ הוּא קֵאִימָנָא קִמִּי דְּמִשְׁ וְאִיתּוּ לִי תְּבִשְׁלָא דְּאִדְרִי וְאִי לֹא יִדְּבִיב לִי
ס' ר"ד (ב) כֹּה גִי הִרְפֵּי וְכֹה פָּחוֹס דְּלִי וְחֶסֶד זָסֵס יִי גִרְסִיו. (ג) נִרְאֶה דְּלִי

הכוס "שמואל מחלפא ליה
פפא אשרשיפא | אמר" רב
אמר רב חסדא בשר שמן ו
ענן בר תחליפא הוה קאימנא
אמר רב אשי הוה קאימנא
רב פפא אמר אפילו תמרה
בר אידי ומנימין בר אידי י'
לא משתעי אליהו בהדיה ה
ומר מאחר ספי דקדים ספי א
ורב אשי הוו קא יתבי אפית

7

בתולה נשאת

פרק ראשון כתובות

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

(א) לקמן סא, (ב) מ"ק
 כ: שמחות פ"א, (ג) ג"ז
 סס, (ד) ע"י תוס' מור"ק
 כג: ד"ה ואינו, (ה) מ"ק
 כו. סנהדרין מז: [שנח
 קנב:], (ו) שם דף סא,
 (ז) כדאיתא בסנהדרין
 נא: ועוד.

גליון הש"ס

גמרא אבילותא
דעלמא חמיר. ע'
סוטה ז ע"א חוס' ד"ה
אמר:

גהות וציונים

[illegible]

ליקומי דעז"י

חוץ ממוזגת הדום. כל
 שואל דברים של קירוב
 ומינה ומבין לדי הדמיון
 וזכר. והצעת המטה.
 לפרוס טורס ולגדל דמיון
 שאלו טורס ומשום דמיון
 דמינה יניחו כדי שחשבו
 עליו [למקן א.א.]. באמת
 אמרו. כל בלמה הלכה
 היא ואין חולק בדבר
 [ספרה לח.]. הלכה היא
 לנשמה ממנו [מיו ד.ד.]
 בזה"ל. נותנת כחל פין
 עיניה כדי שדומות נאם
 [מיוק ט.ט.]. פרוסת. נאם
 נחלקת שעה לכלן ולכלן
 גויל חילת דמיון כלן

והצעת המבשר. נראה לר"י להצעת המטה דהכא היינו פריקת קדיינן שהיו דבר של חיבה אבל הצעת כרים וכסמות שאינן דברים של חיבה שרי לנדה והביא רמיה ממתקן צפ"אע"פ (לקמן נט: -) הכניסנו של ג' שפחות אינן מעצת של המטה ואינה עושה צנמן ארבע יושבת בתחלתה

הכי קאמר וכן מי שפירסה אשתו נדה ולא בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים למימרא דאבילות קילא ליה מנדה והאמר רבי יצחק בר חנינא אמר רב הונא ⁶ *כל מלאכות שאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממוזגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו ואילו גבי אבילות תניא אע"פ שאמרו אין אדם רשאי לכופף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת ⁷ באמת אמרו מוזגת לו הכוס ומצעת לו המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו לא קשיא כאן באבילות ידיה כאן באבילות ידיה והא אביו של חתן או אמה של כלה קתני כי קתני אשאר אומי שאני בין אבילות ידיה לאבילות ידיה והתניא ⁸ מי שמת חמיו או חמותו ⁹ אינו יכול לכופף את אשתו להיות

וואמאירין צגמארט^א אע"פ שאמרו ד' יושבצת צקתדרה אלל מווצת לו כוס ומונעט לו המטה ומרחלת לו פניו ידיו ורגליו ופי' צקונטרס דהא דתנא ג' אינה מנעט לו המטה היינו הנעת כרים וכסמות דהוי דבר שיש טורח אלל מנעט לו המטה היינו פריקת סדין ולצדין דמילי דמיצה מינהו שתחבצ עליו ואין צו טורח וההיא הנעת של חיבה נראה דדוקא אסור וכן משמע דמוכירה צהדי מווצת כוס והרחלת פניו ידיו ורגליו כי תחס מיהו לפסוקא דל"ג וצגמארט ואינה מנעט המטה ודל"ג לו ובגמרא גרסינן לו אין חסיה משם שיהו תרי גוויי הנעת דמתני' איירי צהנעת שאר מטות ובגמרא איירי צהנעת מטה לצעלה לדכו:

פוקסת. פ"ה מעצרת שרק על

פניה וחץ נראה להמר
צפ"צ לקמן (דף י"א.) לא שרק ולא
פירכוס משמע דתרי מילי מינהו
דפוקסת דהכא היינו פירכוס כדאמר'
בסמוך כי קמי אכיוול ואפירכוס
ובשיליה המזניע (שם) קמי פוקסת
ומעברת שרק על פניה ולקמן צפ"צ
פ"ה פירכוס קליעת שער וקסה לר"י
דבשיליה המזניע (שם דף: ושא) קמי
גודלת ופוקסת אלף נראה לאחד
מחיקוי נשים הוא:

ומי שאני בין אבילות ידידי
לאבילות ידידי. תימה דכלאו

לְזוֹלוּלִי בִּיה אֲבִיּוֹת דְּהֵכָא כִּיּוֹן דְּאִקְלוּ בִּיה
רַבְּנָן אֲתִי לְזוֹלוּלִי בִּיה מֵאִי קוּלָא אִילִימָא
דְּקִתְנִי בּוּעַל בְּעִילַת מִצְוָה וּפּוּרֶשׁ הַתָּם
מִשּׁוּם דְּלֹא^א חָל עָלֵיו אֲבִיּוֹת^ב אִי לְרַבִּי
אֱלִיעֶזֶר^ג עַד שֶׁיֵּצֵא מִפֶּתַח הַבַּיִת אִי לְרַבִּי
יְהוֹשֻעַ עַד שִׁסְתָּם הַגּוֹלָל אֵלָּא דְּקִתְנִי נוֹהֵג
שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה וְאֵחָ"כ נוֹהֵג שִׁבְעַת יְמֵי

מילתא דרב יוסף הוי מנא למיפרכ
בדייתות אהדדי וי"ל דהי לאו הוה
מילתא דרב יוסף הוה מפלגינן בין
שעת חופה לשלל חופה דבשעת
חופה יורה חוקפון אע"ג דבעל אכל
לרב יוסף לא מנא לפלוגי בברי דהא
בבעל חשיב ליה כאשמו ישנה דאפי'
בשעת חופה אשמו ישנה עמו נזרה
ובאצילות ידיה ואפילו הכי באצילות
דדיה קתיי הוא יסן בין האנשים
ונהי פריך שפיר ולרשב"א נראה דמי
לאו דרב יוסף לא הוה טעמה מדאי

אבילות אמר מר"בין כך ובין כך לא יבעור
בשלמא בערב שבת משום חבורה אלא במוצאי

משום

שנה עמו א"כ הא דקתני נוהג עמה
הוא יסן אינו מגיה הברייתא אלא
ומשני לא עמו צביה כדא"ל רב כו':
ונקרא דופק על שם שהגולל דופק עליו
ואיך היו מדלגין והלא הגולל והדופק
מיוקדש ליהודים וזויל ודומה וז"ל

טַה אֵלָּה עֲמָה¹ צִיַּת אָבֵל לִרְבִּי יוֹסֵף דְּבִאֲצִילוֹת דִּידָה אֲשֶׁר
 אֲבִאֲצִילוֹת דִּידָה הוּ עֲמוּ צִמְטָה וְהָא דְּמִשְׁנֵי תִּי צִאֲצִילוֹת
 פִּרְיָךְ וְהָא עֲמוּ קִתִּי מִאִי לֹא עֲמוּ צִמְטָה פִּי דְּוֹמִיא דִּעַ
 שִׁי"ג דְּגוּלָּה הוּ יִסְיָו אֲרוֹן וְדוּפֶק הֵיטָּו קִרְשֵׁי שְׁנַיִדִי הָאֲרֵר
 וְמוֹר צִפְרֶק מִי שִׁמְחָה (דְּבִרּוֹת י"ט: ע"א) מְדַלְגִּין הֵיטָּו עַל גְּצִי אֲרֵר
 וְיוֹלִין ק"ב: ע"א) וְעוֹד דְּצִפְרֶק צִמְמָה הַמְקַשָּׁה (ע"ב ע"ב) דִּישׁ
 דּוֹד מְנַצֵּרֶק כִּי לִפְרָשִׁי [דִּרְשָׁן] לִרְצוֹת גּוּלָּה וְדוּפֶק שִׁפְטוֹ
 אֲבָצ קִרְקַע וְלֹא מִטְּמָא צֹאזֶל וְהַשְׁמָא אֲמִי נִמִּי שִׁפְרִי הָא
 וְסוֹלִין דְּלֵגֵל וְלִטְמָאוֹת עֲמָם צֹאזֶל דִּתְנִיא צִמְס' שִׁמְחוֹת (ד"פ)
 רִבְעִית דָּס אִין נִזְר מִגְּלָה עֲלֵיהּ כְּדַחֲנָן צִנּוֹר (דָּק ג'ד) וְשִׁס'
 אִין עוֹשֵׁן מִמֶּנּוּ לֹא גּוּלָּה לְקַבֵּר כ' וְלִפְנֵי וְכִי דֶּרֶךְ לְעוֹשֵׁן
 מִכֵּל מִקּוֹם כְּמָה דְּבָרִים אֲשַׁכְּחָן דִּלָּא שְׂכִית וּמִיִּירִי צֶה
 וְהוֹצִיאוּהוּ וְהִכְנִיסוּהוּ וְהִקְיִיאוּהוּ וְיֹאֵל מִאֲלֵוֹי מִהוּ הַדְּבָק
 לִי הֵיטָּו מִצָּה שִׁהֵא אֲבָן דְּגוּלָּה וְלִשּׁוֹן גּוּלָּה שִׁיךְ עַל
 וְאַחַת לִרְגֵלָה שֶׁל מִצָּה וּפְעָמִים כְּשֶׁאִין הַמִּצָּה מִזְוִי
 צֶה וּמִחֲמַת הַמָּת לֹא אִין מִיטְמָאִין דְּרִיב אֲרוּמוֹת שֶׁ
 ל' דִּי מַהֲדִיר אֲפִיִּיָּו דְּקוֹבִירִין כְּדִאֲמִירִין צִמְטָה קִטָּן
 יִירוֹש רִבְעִי חֵם דִּתְנִיא צִמְסָפֶתֶא דִּלְהֵלוֹת צִפְרֶק ד' ^[1]

עד שיבתם הגולה. כלמה מקומות פ' וכעין זה פ' צערוך והשה לר"מ

מטמא בזהל כדאמרין צהעור והרועה
הלל ארון אינו על פני השדה ואומר ה
הלל כשפירש חזל צעוד שהוא טמון
י"מ אע"ג דגולל מטמא בזהל מ"מ [ה]
מוחזר עליה ואר"מ דמשוכשת היא ד
צערירוצין (דף טו:) כל דבר שיש בו רוח
דאין דרך לעשות כסוי ארון מצעלי
פניו המוקשה (חולין ע"ב) צלעתו חולל
שם שאל יצא לעולם ואר"מ מפרש לר
(טו) ודופק את שתי אצבעים אחת לר
לקימן וצהיח דמדלגין לא היה שם
מאימת חל אצילות כשאין שם מנצה
מבי מהדרי אפיהו וקשה לר"י על

וְלֹא מִרְיָן מַעַל פִּי הַשֹּׁהֵן לְמִטְמָה
לְמַדְלָגִים הֵימָּן עַל גִּבֵּי אֲרוֹנוֹת וְעוֹד
שׁוּמָאָה שֶׁאֵין מוֹר מִגֻּלָּה עֲלֶיהָ אֵין כֶּהֱן
כֶּהֱן מְזַחֵר עֲלֶיהָ וְעוֹד הַקֶּשֶׁה לְחִנּוּס
סְפִי אֲרוֹן מִצְעֵל חִים וְיֵשׁ לוֹמֵר אֲעִיג
הַשֵּׁס לְרוֹשׁ וּלְקַלֵּן שֶׁכֶּר כִּדְאֻמְרִין
רַחֲמִים וְיֵאָל מִזֶּה לִּזֶּה מִזֶּה אָף עַל
כֵּן כִּדְכֻחֵיב וּגְלָלוּ אֶת הָאֵלֶּן (בְּרַשִׁית
מַעֲמִידִין שֶׁם בְּהִמָּה אִו דְּבַר אַחֵר
פּוֹתַח טַפָּח וְלֹא חֶקֶשֶׁה לִּרְיָ הַיְּהוּשֻׁעַ
יִי כֵּן) הִדְגִּיחוּ לָלֵא אֲלוֹי בְּחַר שֶׁכֶּבֶד
מִר רִבִּי יִהְיֶה שְׁחִי אֲנִשִּׁים גְּדוּלוֹת
שֶׁל

מרבתי אומרים מחקנת שפעה במסרק או צידה ו
[מור"ק שם ע"י"ש]. באפדה. לאיתחק כשהיא אצילה
מגלחין. גר

ק על פניה טינפאנ"ל צלע"ז והוא אדום [שם סד:].
 ב"ק נז:]. עד שיסתם הגוף. לאצילות מסתימת
 יסיו שותמים על ארונו [שבת קנב:].

[דף טא ע"א - טב ע"א]

איסתכנית רב פפא אמר אפילו חמרתא דהינומיתא כללא דמילתא כל דאית ליה ריחא ואית ליה קיוהא אצוה בר איהי וצנימין בר איהי חד ספי מכל מינא ומינא וחד ספי מחד מינא מר משתעי אליהו צהדיה ומר לא משתעי צהדיה:

כו [דף טא ע"ב] **וְיִשְׂרָאֵל** צִמְרָא צִמְרָא אֵין בַּשָּׂחִים לֹא מַתְנִיתִין מִנִּי ר' יְהוּדָה הִיא דְתֵינֵא אֵין כּוֹפִין אֹתָהּ לֹא לַעֲמוּד בְּפִי אֲבִיו

ולא לעמוד בפני צנו ולא ליתן חזן לפני בהמתו [א] אכל כופה ליתן חזן לפני בקרו ה"ג רש"י ופירש בהמתו קוסיס ותמורים משום רביעה ורב אלפס ז"ל גורס ולא ליתן חזן לפני בקרו אכל כופה ליתן חזן לפני בהמתו ויש לפרש לפני בהמתו שהוא רוכב עליה. רבי יהודה אומר אף אינו כופה לעשות צפשתן מפני שהפשתן מסקריה את הפה ומשרציט את השפתים והני מילי בכחלא רומאה:

כז ר' אליעזר אומר אם הכניסה לו אפילו מאה שפחות כופה לעשות צמר מפני שהצטלה מציאה ליד זימה וכו' אמר רב מלכיו אמר רב אדא בר אבהו הלכה כר' אליעזר: **בבבב'** רשב"ג אומר אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה מפני שהצטלה מציאה ליד שעמוס: **גגג'** היינו תנא קמא איכא צינייהו דמטללא בגרייתא קיטניתא ונרדשיר משום שעמוס ליכא משום [זימה] איכא [י] וכבר איפסקי הלכתא כר' אליעזר ואינה ראייה כל כך דפסיק הלכתא כרבי אליעזר במאי דפליג אחנא קמא [ב] אכל במאי דפליג ארשב"ג כ"מ ששנה רשב"ג הלכה כמותו:

כח בבבב' המדיר את אשתו מתשמיש המיטה צ"ש אומרים שמי שצחות וצית הלל אומרים שבת אחת התלמידים יוצאין שלא ברשות שלשים יום והפועלים שבת אחת עונה האמורה בצורה הטעילים בכל יום והפועלים שחיס צצבת והאמרים אחת צצבת והגמלים אחת לשלשים יום והספינים אחת לששה חדשים דברי ר"א: **גגג'** צ"ש ילפי מיולדת נקיבה וצית הלל מנדה במאי קמיפלגי ^[א]מר סבר ילפינן מידי דשכיח ממדיי דשכיח ומר סבר ילפינן מידי דהוא גרס ממדיי דהוא גרס לה אמר רב מחלוקת במפרש אכל בפתם יוציא ויתן כתובה לאלתר ושמואל אמר אפי' בפתם נמי ימתין שמה יוצא פתח לגדרו והלכתא כשמואל:

כט התללללללל יוצאין ללמוד תורה וכו' איבעיא להו ברשות כמה כמה דיהבי ליה רשותא [דף טב ע"א] אלא אורחא דמילתא בכמה שלא ישאל ממנה דבר של זער דשמה אע"פ שנותנת לו רשות ע"י פיוסו או ע"י שמצביישה ממנו לבה מנטערת והני רבנן דנפקי טובא כתב הראב"ד ז"ל לפי שהיתה תורתן אומנתן ולא חשו לאורחא דמילתא. אמר רב חדש אחד כאן וחדש אחד בציתו שנאמר לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת חדש בחדש לכל חדשי השנה ורבי יוחנן אמר חדש אחד כאן ושנים חדשים בציתו שנאמר חדש אחד בלבנן ושנים חדשים בציתו וכתב ה"ר מאיר הלוי ז"ל [ב] דמסתברא כרבי יוחנן דגמר מצנין צית המקדש ולי נראה כיון דלית כאן אלא אורחא דמילתא והיא

כד אמר רב יצחק בר חיננא אמר רב הונא כל מלאכות שאשה עושה לצעלה נדה עושה לצעלה חוץ ממוזגת הכוס והלעת המטה ^[א] והרחצת פניו ידיו ורגליו הלעת המטה אמר רבא לא אמרן אלא בפניו [ד] אכל שלא בפניו לית לן זה מוזגת הכוס דציתוהו דשמואל מחלפא ליה צידה דשמאלה דציתוהו דלצביי מנחא ליה אפומא דכוצא דרבא אזי קדיא דרב פפא אשרשיפא. רבינו שמעיה כתב שרש"י היה נוהר שלא לקבל מפתח מיד אשתו נדה ומכאן אין ראייה דדווקא מוזגת הכוס שהיא דרך חיבה לא היטה נותנת לידו אלא דרך שינוי [ה] אכל שאר דברים אין נראה שהיא אסור ולי נראה דהכל צמוזגת הכוס לא היטה נותנת הכוס לידו אפילו דרך שינוי דלא חייבי הכא כמו הושעת הכוס לידו אלא מוזגת לו הכוס כדרך-שנותנין מים בכוס של יין ומניחין על השלחן ומצביה את הכוס ושותה כשהוא צמא ומוזגה זו דרך חיבה הוא כשהאשה מוזגת לצעלה ודציתוהו דשמואל היטה מוזגת המים ציין ציד שמאל ומנחת הכוס על השלחן ואינך היו מוזגות צימין ולא היו נותנין הכוס על השלחן אכל להושיט חפץ לידו מיזר וזיזרי כולי עלמא. ורבינו שמעיה הביא סעד לדבריו מההיא עובדא דפ"ק דשבת (דף יג.) שקרא ושנה הרבה וכו' ואמרין בתנא דבי אליהו ששאל אליהו לאשתו שמה הבאת לו את הפך שמה הבאת לו השמן ^א ונגע בך בצאצב קטנה אמרה לו חס ושלום שאפילו בצאצב קטנה לא נגע בי אלתא משמע שאסור לקבל חפץ מידה ואין ראייה משם דהכי קאמר שמה צשעה שהבאת לו את הפך לא נוהר מליגע בך ומתשובתה משמע כן שאמרה אפי' בצאצב קטנה לא נגע בי אכל שלא הביאה את הפך לא אמרה. ולי נראה ללמוד מכאן איסור כי לפי שהיתה קוראת חגר על מדת הדין רצה אליהו להוציא מפיה שמתודה שלא היה נוהר צמה שנוהגין שאר אנשים כי היה סומך על זמירו שיהי יכול להזהר שלא יגע בה לכך אמר לה שמה צשעת הושעת הפך והשמן אי אפשר לו לזהר שלא יגע בך ולא היה לו להקל בזה השיצה לו שמרוב זמירו היה נשמר יפה אכל לכל אדם אסור שמה יגע בה. ^[א]ורש"י פ' מיחלפא ליה צידא דשמאלא צימי ליצונה משמע שיש להקל יותר צימי ליצונה מצימי נדוזה ^[א] ואין נראה לר"ת דאין חילוק בזמן הזה אע"ג דקאמרין בפ"ק דשבת צימי ליצונין מהו אכליך צימי נדויתך מהו אכליך שמה היו רגילין לטבול אחר שצעה ימי נדות כשפוסקת קודם שתשב שצעה נקיים צשציל טהרות דלא אסירא השתא אלא מדרבנן אכל האידנא שאין רגילין לטבול עד שתשב שצעה נקיים ימי ליצונה כימי נדוזה כדאמרין במסכת שבת (דף סד:)

בנדוזה תהא עד שתצא צמים:

כה אמר רב יצחק בר חיננא אמר רב הונא הכל משהין בפני השמש חוץ מבשר ויין אמר רב חסדא בשר שמן ויין ישן אמר רבא בשר שמן בכל השנה כולה ויין ישן בתקופת תמוז ^[א] אמר רב ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה דמר שמואל ואייתי ליה תצטילא דארדי ואי לא יהיב לי מיניה

קרבן נתנאל

דמתני' כשאין לה שפחות הוי דבר של טורח כגון הלעת כרים וכסתות. וכ"כ רבינו צפ"ק סי' ט': [ג] והרחצת פניו ידיו ורגליו. לשפוך מים לתוך הכלי לרחוך פניו ידיו ורגליו: [ד] **אבב'** שלא בפניו צ"ן בדה. וה"ה אינך: [ה] **אבב'** שאר דברים אין נראה שיהא אסור. דא"כ ה"ל לאשמועינן התלמודא רבותא טפי ומדלא מצינו שעשו הנך אמוראי הרחקה ע"י שני צבאר חפצים ש"מ דליתו אסור אלא דבר שהוא דרך חיבה וע"י השיג רבינו עליו. דכל זה נוכל לדייק אם שמואל עשה שינוי בהושעת הכוס איברא דשמואל עשה שינוי אפי' בהנחת הכוס על השולחן. וזהו דוקא צבילי דחיבה עשה הרחקה גדולה אכל צבאר חפצים להושיט מידה לידו הוי וזיזרי: ה"ג בסדר **תנא דבי אליהו**: ^[א] ורש"י פ' מוחלפא בימי ליצונה. דאי צימי נדה ס"ל לרש"י אסור להושיט אפילו ע"י שינוי ולמה לא עבד שמואל הרחקה: ^[א] ואין נראה דר"ת דאין חילוק בזמן הזה. וה"ה צימי חכמי התלמוד שהיו צבבל שלא היו עסוקין בטהרות כמ"ש התוס' גדה דף ס"ו ורבינו סוף מס' גדה מהל' מקוואות. ורבינו ס"ל דהא דצטלו כשפוסקת קודם שתשב ז' נקיים צשציל טהרות דלא אסירא השתא אלא מדרבנן. ומ"ה לפי ר"ת נסתר פרש"י אכל בתוס' צפירקין ובפ"ק דשבת לא הזכירו מזה שהיו טבולות צ' פעמים מפני הטהרות. מ"ה נראה מדבריהם שלפי ר"ת צאו לקיים פרש"י ור"ת וזה הנכון. ודלא כמהרש"א שנתקשה בזה ע"ש: ^[א] **אמר** רב ענן בר תחליפא. הרי"ף ורבינו מיימון הן עובדא לאשמועינן דסכנה היא לו ודינן אותו כעוברה שהריטה דלא סוף דבר עוברה או שמש

מבשלת ואינה מניקה את צנה שלש אינה מנעת המטה להפך המנעות שהוא טורח אכל פוסקת הסדינין שהוא דרך חיבה ומוזגת לו את הכוס ורותלת לו פניו ידיו ורגליו: **כד** כל מלאכות שאשה עושה לצעלה נדה עושה לצעלה חוץ מהלעת המטה בפניו ולמוזג לו את הכוס אפי' להניחו לפניו על השלחן אסור אם לא ע"י שינוי ולא תהא מנקת לו מים לרחוך פניו ידיו ורגליו. ואסור ליקח חפץ מידו לידה ואין חילוק בין ימי נדוזה לימי ליצונה עד שמתבטל: **כח** מכל מין ומין שיאכלו המסובין צריך ליתן לשמש אכל יכול לשמש אכל עד שיאכלו המסובין חוץ מבשר שמן ויין ישן שצריך ליתן לו מיד כשמציאו וגם צבאר המינין דרך חסידות ליתן לו מהן מיד: **כז** הא דתנן ועושה צמר דוקא צמר אכל צפשתן אינה עושה ובציתנא רומינא. ואינה כופה לעמוד בפני אביו וצפני צנו ולא ליתן חזן בפני סוסו ותמורו אכל נותנת לפני בקרו לרש"י ולרב אלפס ז"ל (אף) נותנה לפני בהמתו המיוזגת למרכבתו: **כז** הילכתא אפי' הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות צמר. הדירה שלא

קובץ מפרשים

אותו תלמיד [שבת יג:] ח"ו לא נגע בי באצבע קטנה. עאכ"ו הממשמששת ומשפשפת גופו ר"ל מהאי דעתא וכבר מחו לה במאה עוכלי [יעב"ץ:] (ט) ונגע בך באצבע קטנה. נמחק [נמוקי הגר"י:] (ג) מ"ס ילפינן כ"י. ע"י ק"ג. ולג' גר"מ דמזא ידעינן פירושא דמתניתין דב' שבתות לב"ש ושבת א' לב"ה תמתין וכפרש"י ושלח תטעה לפרש בדומים הנזכרים יוציא ויתן כתובה. וע"י בהגר"א דיל בירוד"י סיי לריה סק"ג [רש"ש:]

ראש כתובות

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - טז כתובות תלמוד בבלי עמוד מס : 281 הודפס ע"י אוצר החכמה

קדושה. הלכות איסורי ביאה פי"א

פי"א א ישראל שבעל עכו"ם משאר וב' אחד ו' עממין ואחד כל האומות באיבור. כח הטור ונ"ל שאינו אלא בשבעה אומות דלא קי"ל כר"ש דלמר כי יסיר לרבות כל המסמין ואף שבעה אומות אין לוקין משום לא תתחנן אלא לאחר שנתגיירו אבל בגיורת לא שייך בה חתנות עכ"ל. ביאור דבריו שהם מקשה על דברי

החפ"ה רבינו שהי קושיים חדא על מ"ש דעל שאר אומות נמי לקי דהיינו כר"ש ולא קי"ל כיומיה אלא כרבנן דלמרי לא נאמר לא תתחנן אלא בשבעה אומות דוקא ועוד דאפי' בשבעה אומות אסין רצא בפרק הערל דגזיתין לא שייך בה חתנות וקרא דלא תתחנן בנתגיירו דוקא הוא וי"ל שרבינו פסק כה"ל כר"ש מדמחזיקין בפ"ג דקידושין (דף ס"ח: ט:) [נכרית] דולדה כמותה מנ"ל ארי' משום רשב"י אמר קרא כי יסיר את נקב מאחרי וכו' ההוא דו' עממים כחיי שאר אומות מנ"ל אמר קרא כי יסיר לרבות כל המסמין הניחא לר"ש דרביש טעמיה דקרא אלא לרבנן מאי טעמיהו וכו' ומדחזיקין דסממא דגמרא כר"ש אלמא הלכא כיומיה וכיון דדרשין טעמא דקרא אית לן למימר דלא אסרה תורה להתחנן משום כי יסיר אלא בגיורת דבני ישראל ויניהו אלא בגיורת דלאו בני ישראל ויניהו לא והיה דפרק הערל [בגיורת] לית לה חתנות נתגיירו אית לה חתנות] אלימא דרבנן היא אלא לר"ש הו' איפכא דלא נאמר לא תתחנן אלא בגיורת דוקא ואפילו מיהא דאלימא דר"ש אמר הכי לא קי"ל כמסקנא דרבא אלא כדכיה ס"ד מעיקרא דלא נאמר לא תתחנן אלא בגיורת דוקא משום דסוגיין דגמרא כפס"ק דקידושין סבר הכי וכן אמרו בפ"ג דע"י בגיורת דלורימא ויניהו דכתיב לא תתחנן כס ככר נדחקו המוספות לישב זה ורבינו פסק עיקר כפסח הסוגיא:

גר

בזמנה אפי' היתה זבה [יוראת] הרי זו עלתה לה טבילה:

יח ואסור לאדם שידבק באשתו בשבעת ימים נקיים אלו ואע"פ שהיא בכסותה והוא [ב]בכסותו ולא יקרב לה ולא יגע בה אפילו באצבע קטנה. ולא יאכל עמה

[ובקערה אחת. כללו של דבר ינהוג עמה בימי ספירה כמו שינהוג בימי נדה שעדיין היא בכרת עד שתטבול כמו שביארנו: יח כל ימלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ [מ]מהרחצת פניו ידיו ורגליו ומזיגת [מ]הכוס והצעת המטה בפניו. גזירה שמה יבוא לדבר עבירה. ומפני זה לא תאכל עמו בקערה אחת ולא יגע בבשרה מפני הרגל עבירה. וכן בשבעת ימים נקיים לא תעשה לו שלש מלאכות אלו. ומותר לאשה להתקשט בימי נדתה כרי שלא תתנהג על בעלה:

פרק שנים עשר

מן וכן זה שתמצא במקצת מקומות וכו'. גם אלה דברים גלויים וידועים: **מן אין** האשה עולה משוממא וכו'. כבר נבאר זה פ"ד. ומ"ש אצל רחל נמרחן וכו' פשוט הוא נכמה מקומות:

יח כל ו' ימים נקיים וכו'. מ"ש רבינו שאסורה לטבול ביום כבר נבאר למעלה בפרק זה. ומ"ש שאם טבלה שעלתה לה טבילה וכו' כך הסיקו הרמב"ן והרשב"א וי"ל וכן עיקר: **יח ואסור** (לו) לאדם וכו'. פ"ק דשבת (דף י"ג.) מה אשם רעהו הוא צנגדו והיא צנגדה אסור אף אשמו נדה הוא צנגדו והיא צנגדה אסור ועוד נזכר פכ"ח שהוא אסור לשפר עמה דברי הרגל:

ולא יאכל עמה בקערה אחת וכו'. פ"ק דשבת (דף י"א.) לא יאכל הזוג עם הזבה מפני הרגל עבירה ופירש רבינו בקערה אחת. ובשגות א"א אנו נוהגין אפילו על שלחן אחד וכן כמד ד"ל אלא וי"ל עכ"ל הר"א וי"ל דעת הרמב"ן והרשב"א וי"ל דאפילו על השולחן אסור וכמדו דנפריקת מפה על השולחן להיכר סגי ויש מקילים כדברי רבינו: כללו של דבר ינהוג עמה וכו'. זה נזכר בגמרא שם שמי לצינור וימי נדתה שום וכן הסיקו מ"ל:

יח כל מלאכות שהאשה עושה וכו'. כבר נזכר זה פרק כ"א מהלכות אישות ושם כתבתי ש"א שאסור להשיט שום דבר מידו לידה שמה יגע בה ואין כן דעת רבינו לפמ"ש שם ומזיגת הכוס של יין דוקא אלא של מים מותר ושם נזכר ששנינו מותר כדליתא בפרק אע"פ ככתובות. וכתב הרשב"א וי"ל מדברי רבינו אפי' גזון וי"ל שאסור לישן על מטתה אפילו אינה עמו במטה וגרסינן הדברים שאפילו הצעת המטה בפניו אסור מפני הרגל עבירה לשכב על מטתה ממש שיש ויתר הרגל לא כ"ש ע"כ. וכ"ד הרמב"ן והרשב"א וי"ל:

ומותר לאשה להתקשט בימי נדתה וכו'. כרימא הוצא נצבת בפרק כמה אשה יוצאה (דף ס"ד:) והוא נגדמה וקניס הרמב"ם אמרו שלא תכחול ושלם תפקוס ושלם תתקשט כדברי צנעונין עד שזכר ר"ע ולמד א"כ אשה מנגנה על בעלה ונמלא בעלה מגרסה אלא מה מ"ל והוא נגדמה [נגדמה תחל] עד שקבל במים עכ"ל הרמב"ם: **פי"ב א ישראל** שבעל עכו"ם וכו'. צע"י פרק אין מעמידין (דף ל"ו:) גזרו

וכן בשבעת ימים נקיים לא תעשה לו שלש מלאכות אלו. ומותר לאשה להתקשט בימי נדתה כרי שלא תתנהג על בעלה:

השנת הראב"ד

*ואסור לאדם שידבק וכו'. כמד הרמב"ד וי"ל אנו נוהגים אפילו על שלחן אחד וכן כמד רב אלא וי"ל:

א ישראל שבעל עכו"ם משאר האומות דרך אישות. או ישראלית שנבעלה לעכו"ם דרך אישות הרי אלו לוקין מן התורה שנאמר לא תתחנן בה בתך לא תבנו ובתו לא תחך לבנך. אחד שבעה עממין ואחד

א טור שם סי' קכ"ז סמ"ג לאין שם: ב ע"י בטור שם: ג טור שם סי' קל"ה סמ"ג שם: ד כתובות דף ס"ה: ה טור אה"ע סי' ט"ז סמ"ג לאין קי"א: * [בס"א שם על הכותית וכן הוצא הטור בס"י ט"ז וכן העמיק דברי ג"כ דבריו וכן צע"י:]

משנה למלך

יח ומותר לאשה להתקשט בימי נדתה כרי שלא תתנהג על בעלה. (*א"ה) כרימא פרק כמה אשה יוצאה נגדמה וקניס הרמב"ם אמרו כו' ועיין מ"ש הרב המחבר לעיל פ"י מהלכות גיורין דין כ"ה):

היה

הגהות מיימוניות

יח [טן] וכן פירש ר"ת הא דאמר רבי שמעון אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן פי' לטבול ביום ולא בפירוש רש"י שפירש אסור לשמש ע"ש בתוס' פרק בתרא נדרה ע"כ: [י] וכן כתב ראב"ה וטעמא דמנ"ל עלתה לה טבילה שאם זבה היא הרי טבילה כרין ואם נדה היא הרי היא לא יום השמיני או יותר שלא היתה צריכה לספור אלא ו' בין שמיים בין שמיים והיא ספרה ו' שמיים מלבד הממאין הילכך מנ"ל סלקא לה טבילה וכן פסק רבינו שמהו וכן הר"ם בהלכות נדה ודלא כשאלות שפסקו דלא סלקא לה טבילה ומיהר"ם וי"ל תורה לחומרא ותצריכה טבילה אחרת בלילה ע"כ: יח [כ] דאיתא פ"ק דשבת ובתב הרמב"ן שאסור לשכב על מטתה אפילו בשעת שינה במטה מפני הרגל עבירה וכל הרמב"ה בה הרקקה הרי זה משובח ע"כ: [ג] בספר התרומה והבמות כתב שאסור לאכול עמה על שלחן אחד אא"כ יש שום שינוי להם או קנקן בין הקערות מדרמיון ליה התם פ"ק על שני בניהם שינוי והפסק והיכרא או פירוס מפה אחרת לעצמן וכן כתב הרמב"ן ואפילו לשותות בכלי ששתיה בו כתב רא"ם שאסור כדמשמע ה"מ נבי עובדא דתנא דבי אליהו אבל עמי ושתה עמי וכו' ועל כל דבריה הישיר לה בירוך המקום שחרגו משמע שעל הכל נענש דא"כ מה לו להלמוד להוכיח אלא ללמדנו שעל כל אלה נענש אבל אם הורק המשקה מבלי אל כלי אחר אפילו אם הוזהר לכלי הראשון מותר לו לשתות ממנה אחרי שנתנה בתרקה מבלי אל כלי וכן אם שתה הוא תחלה היא מותרת לשתות אחריו דתנן לא יאכל חוב עם חובת וזה"ל דלא ישתה ולא קאמר לא תאכל חובת עם חוב ע"כ מספר ריב"א. וכן נראה מירקאמרינו נבי עובדא אבל ושתה עמי ולא אמרה אכלתי ושתיתי עמו או אכלנו ושתינו יחד ואם שתתה והוא אינו יודע שמעתי שאינה צריכה להגיד לו אלא מנחתו לשתות שאין כאן חובה כלל: יח [טן] ואפילו יציקת מים שאינה נוגעת בו דאילו נגיעה בלאו מלאכה של חיבה אסור ע"כ: [ג] פי' למוחו לו כוס להושיט לו כדרך שהיא טהורה שהו דבר של חיבה אבל על ידי היכר ושינוי מותר כדאמר התם פרק אע"פ דרבא מנחא ליה אבי סדיא רב פפא מנחא ליה אשרשפא רבי ירמיה מחלפא ליה דביתו בידא דשמאלא וכל זה אינו אלא להניח לפניו על השולחן אבל ליתן לידו לעולם אסור. ובתב רא"ם דלא בעינן שינוי

מגיד עוז

יח ואסור לאדם שידבק באשתו עד ולא יאכל עמה בקערה אחת: כתב הראב"ד וי"ל אנו נוהגין אפילו על שלחן אחד וכן כמד רב אלא וי"ל ואני אומר עיקר אלו ההלכות פ"ק דשבת (דף י"ג.) וכו' משום הרגל עבירה נגדו זה והנפשות והדעות רבו זה עד שאמרו רבותינו צע"ל המוספות וי"ל שנהגו העולם להפסיק בנפשה וכלם דברי אלהים חיים: כללו של דבר עד כמו שביארנו. פ"ק דשבת נמנעה נמי לנזיך מזה אלא כו': יח כל המלאכה שהאשה עושה עד שלם מלאכתה אלו. פ"ק דשבת: ומותר לאשה להתקשט בימי נדתה כרי שלא תתנהג על בעלה. זה מפורש בנתימא לרבי עקיבא פרק כמה אשה (דף ס"ד) גמרא תמני' דכחול ופילא והביאה ר"י אלפס בפסיקין נדה: **פי"ב א ישראל** שבעל הכותית כו' עד לא תקח לבנך. פרק אין מעמידין (דף ל"ו:) **א ב** אחד שבעה עממין כו' עד אלא דרך חתנות. פרק אין מעמידין ופרק שני דיננות (דף כ"ג:) אכל

דשבת לשני בני אדם שמכירין זה את זה שאסורים לאכול עד ששלוה אחד זה בשר זה גבינה אלא א"כ יש בניהם שינוי והפסק והיכרא או פירוס מפה אחרת לעצמן וכן כתב הרמב"ן ואפילו לשותות בכלי ששתיה בו כתב רא"ם שאסור כדמשמע ה"מ נבי עובדא דתנא דבי אליהו אבל עמי ושתה עמי וכו' ועל כל דבריה הישיר לה בירוך המקום שחרגו משמע שעל הכל נענש דא"כ מה לו להלמוד להוכיח אלא ללמדנו שעל כל אלה נענש אבל אם הורק המשקה מבלי אל כלי אחר אפילו אם הוזהר לכלי הראשון מותר לו לשתות ממנה אחרי שנתנה בתרקה מבלי אל כלי וכן אם שתה הוא תחלה היא מותרת לשתות אחריו דתנן לא יאכל חוב עם חובת וזה"ל דלא ישתה ולא קאמר לא תאכל חובת עם חוב ע"כ מספר ריב"א. וכן נראה מירקאמרינו נבי עובדא אבל ושתה עמי ולא אמרה אכלתי ושתיתי עמו או אכלנו ושתינו יחד ואם שתתה והוא אינו יודע שמעתי שאינה צריכה להגיד לו אלא מנחתו לשתות שאין כאן חובה כלל: יח [טן] ואפילו יציקת מים שאינה נוגעת בו דאילו נגיעה בלאו מלאכה של חיבה אסור ע"כ: [ג] פי' למוחו לו כוס להושיט לו כדרך שהיא טהורה שהו דבר של חיבה אבל על ידי היכר ושינוי מותר כדאמר התם פרק אע"פ דרבא מנחא ליה אבי סדיא רב פפא מנחא ליה אשרשפא רבי ירמיה מחלפא ליה דביתו בידא דשמאלא וכל זה אינו אלא להניח לפניו על השולחן אבל ליתן לידו לעולם אסור. ובתב רא"ם דלא בעינן שינוי

שער הפרישה

צינוי הלכה

ה"א. סי' קל"ה סע' א.
לא תישון עמו על המטה. שם
סע' ו.
לא ינעו בה אפ' באצבע קטנה.
שם סע' ז.
ה"ב. שם סע' ג.

מסורת הראב"ד

(א) ע"ע שער הספירה והבדיקה
ס' ג הל' יד.
(ב) וכ"כ הראב"ד בהשגותיו
לדמב"ם פי"א הי"ח.
(ג) ע"ע לקמן הל' ח ובהערות
שם.

ראיתי לפרש בו זמני הפרישה אשר האדם חייב לפרוש מאשתו בעודה תחתיו, ולא אזכיר בהם אותם האסורות עליו שהוא חייב לגרש אותן, כי אם אותן שהוא מותר לקיימן אבל הוא צריך לפרוש מהן מפני הטומאה ותולדותיה (סימן א) או מפני מקרה העתים (סימן ב) וכן אפרש בו ענייני הפרישה כמה הם, וכי הם זה למעלה מזה כאשר אנו עתידים לפרש (סימן ג).

סימן א

ואפרש תחלה פרישת הנדה והיולדת כי הנה מפורשות בתורה, ומהנה נלקחו כל הפרישות הקלות והחמורות.

אומר תחלה, כי האדם צריך לפרוש מאשתו בעת נדתה ולהתרחק ממנה, כאשר אמר הכתוב (ויקרא י"ח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. ואמר החכם בחכמתו עת לחבק ועת לרחוק מחבק. ותניא באבות דר' נתן (פ"ב, שבת י"ג.) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, יכול יחבקנה וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים, פירוש דברים של הרגל, ת"ל לא תקרב. יכול תישן עמו בבגדיה על המטה, ת"ל לא תקרב. מעשה באדם אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה ומת בחצי ימיו, והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרת בהן על בתי כנסיות ובתי מדרשות, נזדמן לה אליהו זכור לטוב, אמר לה בתי שלשה ימים הראשונים, פי' ימי הזיבה, מהו אצליך אמרה לו חס ושלום לא נגע בי אפילו באצבע קטנה^(א). כל אותן ימים האחרונים, פי' ימי הספירה, מהו אצליך. אמרה לו אכלתי עמו ושתייתי עמו וישנתי עמו בבגדי על המטה ובשרו לא נגע בבשרי. אמר לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה, שהרי אמרה תורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, שום קריבה בעולם.

ב ואמרי רבואתא (שאלות וקרא שאלתא צו) ונדה כל ימי טומאתה אסורה למיכל על פתורא דגברא^(ב), דתנן (שבת י"א.) לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. ואעפ"י שאין הטעם מפורש מכאן לאסור אותה מעל השלחן כי יש לומר עם הזבה דקאמר בקערה אחת, אבל על שלחן אחד מותרת. ואם תאמר מפני שהשוו בגמרא (שבת י"ג.) ענין עלית העוף והגבינה על שלחן אחד לענין הנדה, מה התם כל השלחן נאסר עליו אף הכא כל השלחן נאסר עליה. אין זה דומה לזה, שלא השוו ענין העוף והגבינה לנדה אלא לענין שלא תישן עמו על המטה בבגדיה, כי כשם שהשלחן הזמנה לאכילה כך המטה הזמנה לתשמיש, וכמו שגזרו בבשר וגבינה עליה אטו אכילה כך ראוי לגזור עליית המטה אטו תשמיש. אבל אכילת הנדה עם בעלה על שלחן אחד, שאפילו בקערה אחת^(ג) אינה אלא גזרת הרגל, מאין לנו לאסור.

לנפש תדרשנו

א. מאין לנו לאסור. כן היא דעת ההשלמה ודבריו מובאים בס' בהגהות למאירי מס' שבת (יג.). ועיי"ש שדוחה ההשלמה את הסמך המאורות (הוצאת הר' בלוי, ניו יורק), וכן הועתק מכת"ס' ההשלמה שממשיך ומביא רבנו.

ציוני הלכה

ה"ג. מציגת הכוס. שס סע' י.
הצעת המטה. שס סע' יא.
הרחצת ידיו פניו ורגליו. שס
סע' יב.
ה"ד. אסור להסתכל בעקב
אשתו. שס סע' ז.
אסור להסתכל במקום
הטנופת. לו"ח ס' רמ סע' ד.

מסורת הראב"ד

(ג') וכ"כ בפירושו לתו"כ שם

אלא שיש לסמוך את דבריהם ממה שאמרו בחיצונה (שבת יג.) כיוצא בו לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ שמא יאכילנו דברים טמאים ואמרינן דברים טמאים ס"ד אלא אימא דברים שאינן מתוקנין. והתם ודאי על שלחן אחד נמי אסור דומיא דעוף וגבינה דאיכא למגזר ביה עלייה אטו אכילה, וקאמר כיוצא בו, אלמא אכילת זב וזבה נמי על שלחן אחד אסור כי האיך. מיהו אתחזי לן שאם הפרישה מפה אחרת לעצמה אעפ"י שהיתה אוכלת על השלחן מותר, דהא איכא הכירא להרחקה. והכי נהוג עלמא נמי לבשר וגבינה.

אמר ר' יצחק בר' חנינא אמר רב הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו וידיו ורגליו (כתובות סא.). מזיגת הכוס, דביתהו דשמואל מחלפא מידא דימינא לידא דשמאלא, משום הכירא. אביי מנחא ליה אבי סדיא. הצעת המטה, לא אמרינן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה.

כתב ר"ח ז"ל דכל הני מילי בימי ליבונייהו אבל בימי נדותן אסור. וכולהו רבוותא לא איפלגי בהא מילתא מידא. 'ושמא הכריח אותו מה שראה בתורת כהנים בסדר ויקרא בפרשת או נפש כי תגע' (ויקרא דבורא דחובה פ"ב ה"ח). טומאתו, לרבות זבים וזבות נדות ויולדות, אין לי אלא ימי חומרן, ימי קולן מנין, ת"ל לכל טומאתו. ומשמע ליה מהכא דאיכא ימי קולא בימי זיבה, ומאי נינהו ימי ליבון. אלמא דמקילינן בהו טפי מימי הראיה^(י). ולא מילתא היא, דאם כן גבי זב ונדה וגולדת מאי ימי קולא משכחת בהו, אלא הקולא השוה בכולן הם הימים שאינן רואין דם, וימי החומרא הם הימים הרואים דם מפני שהם טמאים וטומאה יוצאה מגופם^(י), אבל לענין אחר אין ביניהם שום הפרש. ולפי דעתי חומרא דאתי לידי קולא היא דקא מיקל בימי לבון טפי מיומי נדה ואתי לזלולי בהו טפי, ואין ראוי לעשות כן.

תניא בנדרים פרק שני (כ.) אל תרבה שיחה עם האשה שסופך בא לידי ניאוף. ר' אחא בר' יאשיה אומר כל הצופה בנשים סוף בא לידי עבירה, וכל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינן מהוגנין. אמר רב יוסף ובאשתו נדה. אמר רבי שמעון בן לקיש, עקבה דקתני, מקום הטנופת שהוא מכוון כנגד העקב. יש מפרשים דהא דריש לקיש אדרב יוסף אתמר ולקולא קאמר, דאפילו באשתו נדה לא מיענש בבנים שאין מהוגנין אלא במקום הטנופת. וי"מ

שינויי מהדורות

1. "ושמא וכו'... שום הפרש" ליתא במהדורות הראשונות (ד').

לנפש תדרשנו

ותטמא טומאה מרובה, אבל בימי ליבוניה עושה מלאכת בעלה. ואפשר כמו כן לענין כיחול ופיקוס ושינוי בגדים. שכל ימי ראיתה אינה כוחלת ופוקסת ולובשת מאני פחתי וצואי.

א*. וטומאה יוצאה מגופה. ע' פי' רבנו לתו"כ: "ואפשר דבימי ראיתה היא יתבא לגיסא מפני הדמים שלה שלא תלך

רו שבת

עמי וישן עמי בקירוב בשר, ומה שאמר לה ברוך המקום שהרגו לא על האכילה אמר אלא על השינה בקירוב בשר דאי על האכילה ל"ה אומר לא נשא פנים לתורה אלא כך היה אומר שעבר על דברי חכמים ז"ל דאמרו לא יאכל מפני הרגל עבירה. [ראב"ן סימן של"ה].

הא דתנן לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה מסתברא בקערה אחת קאמר, אבל בשתי קערות ובשלחן אחד ובמפה אחת מותר דליכא הרגל עבירה, ואע"פ שאסורין לישן במטה אחת הוא בבגדו והיא בבגדה אע"ג דאיכא דיעות ואיכא שנוי, שאני מטה משלחן שהמטה מרגלת יותר מן השלחן. וכן נהגו העם לאכול בשלחן אחד (ובמטה) [ובמפה] אחת. ואע"ג דבשר עם גבינה אסור בשלחן אחד, שאני התם שהשלחן מרגיל האכילה כמו שהמטה מרגלת עבירה, ואינו מרגיל את העבירה אלא אם כן אוכלין בקערה אחת. ואע"ג דתניא כיוצא בו לא יאכל זב (פירוש) [פרוש] עם זב עם הארץ שמא יהא רגיל אצלו בימי טהרתו ויאכילנו דברים טמאים. והתם משמע אפילו בשלחן אחד, ומדקתני כיוצא בו משמע דתרווייהו שוו אהדדי. הא דקתני כיוצא בו לומר כשם שיש בזה הרגל עבירה כך בזה יש הרגל עבירה, ומיהו לא שוו אהדדי. ועוד יש לומר דזב (פירוש) [פרוש] אינו אסור לאכול עם זב עם הארץ אלא בקערה אחת, ובשר עם הגבינה בשתי מפות יש להתיר, אע"ג דנדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אע"ג דאיכא דעות ואיכא שנוי. שאני הרגל עבירה במטה אחת מהרגל (עבירה) [אכילה] בשלחן אחד. ועוד נדה איסורא דאורייתא, ובשר בחלב איסורא דרבנן אלא באלפס ראשון, דדרך בישול אסרה תורה, כדאיתא בריש פרק כל הבשר [חולין ק"ד ע"א]. [ההשלמה].

כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה כו'. ראייתו כתוב בהלכות נדה שתיקן המורה אבל מחמירין אנו על עצמינו ואין אנו אוכלין עמה בקערה אחת כו', ואינו נ"ל דכל סוגיא דשמעתין משמע דאפילו בשלחן אחד הוא אסור, מדקאמרין שהרי לא שנינו לא יאכל הטהור עם הנדה, וטהור עם הנדה בע"כ לא מתפריש אלא בשלחן אחד, דאי בקערה אחת תיפוק ליה דמטמא טהרותיו, אלא ודאי בשלחן אחד, ומדהא בשלחן אחד מתני' נמי בשלחן א', ואפ"ה אסור, וגם מזב פרוש מוכיח כן כדכתבית במהדורא תנינא. עיין בהל' כ"ד דספר הלקט ששיבשתי זב אצל עם הארץ ולא גרסי' אלא עם הארץ בלחוד. [תוס' ר"ד מהדורא תליתאה].

פיס'. לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עבירה. פי' אע"פ שהוא זב והוא טמא, ואין לחוש משו' מגעה, אל יאכל עמה בעודה נידה בשלחן אחד מפני הרגל עבירה, שמא יתאוו זה לזה ויבא עליה. והאי דנקט זבה ולא נקט נידה, משום דאידי דקתני בדידה זב, תנא נמי בדידה זבה. תניא ר' שמע' בן אלעזר או' בוא וראה עד כמה פרצה טהרה ביש', שלא שנינו לא יאכל הטהור עם הטמאה, אלא שלא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. פי' כמה נתחזקה טהרה ביש' וגדורין בה. שלא הוצרך התנא לומר לא יאכל הטהור עם אשתו נדה

בשלחן אחד שלא יבוא עליה, כי בודאי מזהר ועומד הוא שלא יגע כדי שלא טמאו, כי הם נזהרין הרבה על הטומאה. אבל היכא דהוא טמא הוצרך התנא להזהירו שלא יאכל עמה, שלא יבואו לידי הרגל עבירה ויבוא עליה, אלמא חמירא להו טומאה מעבירה. ובעל כורחין האי טהור עם הטמאה לא מתפרש אלא בשלחן אחד, דאי בקערה אחת תיפוק לי דהיא מטמאה טהרותיו, אלא ודאי בשלחן אחד קא מיירי, דלא נגעה ביה ואפי' הכי הוה אסור ליה אי לאו דפרצה טהרה בישראל. אם כן, בימי טומאתו דקא אסור ליה, אפי' בשלחן אחד קא אסור ליה, שמא תתאוו עליה. ותו, דאמר' כיוצא בו לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ, שמא יאכילנו דברים שאינן מתוקנין. פי' אע"פ שהפרוש זב ואינו חושש ממגע עם הארץ, אל יאכל עמו בשלחן אחד, שמא יושיט לו ויאכילנו ממאכלין שאינן מעושרין, ובעל כורחין האי לא מתפרש אלא בשלחן אחד, דאי בקערה אחת תיפוק לי דמאכלו שלעם הארץ אינו מעושר, והיאך יאכל עמו. אלא ודאי בשלחן אחד קאמר', שא"ע פי שזה אוכל משלו וזה אוכל משלו אסור, שמא יושיט לו משלו ויאכילנו. וכי היכי דהאי מיירי בשלחן אחד, הם הכי מתני' נמי בשלחן אחד מיירי, שאסור לו לאדם לאכל עם אשתו נידה בשלחן אחד. וכן כתב בעל הלכות גדולות בהילכות נידה כל ימי טומאתה אסור לה למיכל על פתורא דגברא, דתנן לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. וכך כתב גם רב אחא משבחא בפרשת אחרי מות. ומיכן תשובה על המורה, שכתב בהילכות נידה שחיבר מחמירין אנו על עצמינו ואין אנו אוכלין עמה בקערה אחת. ואינו נראה לי, דכל סוגיא דשמעתין משמ' דאפי' בשלחן אחד אסור, כדפרישית. [פסקי הרי"ד].

וכן לא יאכל אדם עם אשתו נדה מפני הרגל עבירה. והמורה אוסר לוכל עמה בקערה אחת, ומז"ה אוסר אף בשלחן אחד. וכבר ביארתי טעמם בקונטרס הראיות. וכן לא יאכל זב פרוש עם עם הארץ, שמא יהא רגיל אצלו ויאכילנו דברים טמאים בימי טהרתו. ונראה בעיניי שכך ראוי לומר במי שחשוד על האיסורין שאסור לוכל עמו אפילו של היתר, שמא יהא רגיל אצלו ויאכילנו דברים האסורים, כמבואר בקונטרס הראיות. ולא יישן אדם עם אשתו נדה במטה, אפי' הוא [ב]בגדו והיא בבגדה, אבל מותר להתייחד עמה בבית אחד, ובימי חתונתו אם פירשה נדה עד שלא בעל אסור להתייחד עמה, אלא הוא ישן בין האנשים והיא ישינה בין הנשים, כמו שמבואר בכתובות בהלכה ראשונה. [פסקי ריא"ז].

שלא שנינו לא יאכל הטהור. תימה לר"י היאך אוכלין השתא עם בעליהן בשלחן אחד. דליכא למימר מלא יאכל הטהור וכו' בקערה אחת, דהא פשיטא למה יש לאכול בקערה אחת, איזה פרישות טהרה נזהרים זה מזה, אלא ש"מ דעל שולחן אחד מיירי. ונראה לר"י דודאי בשולחנות שהיו להם בימי חכמים שהיו קטנות מאד אסורים לאכול שניהם, דחיישינן דלאו אדעתיה. אבל באותן שלנו שהם

רבינו יצִיאות השבת פרק ראשון שבת

[דף יב ע"ב - יג ע"ב]

מרדעות ואפילו עשרה בחים זה על גב זה. חד הוא דלא ליקרי אכל שנים קוראין והני מילי צענין אחד אכל בשני עניינס אפילו שנים לא אמר רב הונא [ב] ובמדורה אפילו עשרה צני אדם קורין כאחד אסור. אמר רבא אדם חשוב שאין דרכו להטות הגר בחול מותר. מני חדא שמש צודק קערות וכוסות לאור הגר ותניא אידך לא יצדוק. לא קשיא הא בשמש קצוע והא בשמש שאינו קצוע ואי בעית אימא הא והא בשמש שאינו קצוע ולא קשיא הא דמשחא והא דנפטא. איבעיא להו שמש קצוע דמשחא מאי רב הונא אמר הלכה ואין מורין כן רב ירמיה בר אבא אמר הלכה ומורין כן. שמעינן השחא דצין שמש קצוע וצין שמש שאינו קצוע צודק קערות וכוסות לאור הגר ודוקא דנפטא דמאס ונפיש נהוריה ולא לריך לאלזויי אכל דמשחא ושמש שאינו קצוע ודאי אסור שמש קצוע (וודאי) פליגי והלכתא צודק ואין מורין כן וזו היא שיטת רב אלפס ו"ל דסבר שמש שאינו קצוע מדקדק טפי יפה אולי ימנא חן וישכרוהו ורש"י גורס להיפך דשמש קצוע אימת רבו עליו ומדקדק. צאמת אמרו החזן רואה היכן המינוקות קורין אכל הוא לא יקרא אמר רבה בר שמואל אכל מסדר הוא ראשי פרשיות * אכל כולה ^{הגדה"ה} פרשה לא ^[דף יג ע"א] והמינוקות של בית רבן אפילו כולה פרשה מסדרין מפני שאימת רבן עליהן ולא אמו לאלזויי בלא רשות רבן: כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה:

לֵב איבעיא להו גדה (כט) מהו שמיטן אכל צעלה הוא צנגדו והיא צנגדה ת"ש ואח אשת רעהו לא טמא ואל אשה גדה לא קרב מקיש אשה גדה לאשת רעהו [כו] מה אשת רעהו הוא צנגדו והיא צנגדה אסור אף אשמו גדה הוא

חדושי בזהרש"ף שמש שאינו קצוע מדקדק בו'. והר"ן כתב שמש קצוע בקי ואינו מדקדק:

תפארת שמואל

(כט) מהו שתישן בו'. אם הוא חולה ואשתו גדה ואין לו מי שישמשנו מותרת לשמשו רק שתזהר ביותר מהרחצת פניו בו'. ומהר"מ כתב שאם יש ב' מטות ורגלי האחת נוגעת בחבירתה לא ישכב הוא באחת והיא באחרת אם לא ישימו הפסק בינתיים: (ג) **אכל עמי ושתה עמי**. ומה שהיה מיקל התלמיד בימי ליבונה יותר מבימי נדוטה לפי שהם היו רגילים לטבול אחד ד'

קרבן נתנאל

אפילו צנר של שעוה חורה מה תהא עליה. עכ"פ די לנו להקל ולחלק לענין ללמוד אכל נר של שעוה. אכל שאר דברים אסורים להשתמש וכמו שכתב מ"א: [ב] **ובמדורה אפי"ו עשרה בני אדם קורין בא' אסור**. וקשה דהא לקמן פ' צמה מדליקין ס"ס ח' אכל עושין מהן מדורה צנצת צין להתחמס כנגדה צין להשתמש לאורה. וכן צט"ו סימן רע"ה סק"ו הקשה מזה אמאי שפסק בש"ע ס"ס רע"ו בצרלות קריס מותר לנכרי לעשות מדורה בו'. ומ' דהתם מיירי שיושב מרחוק ע"ש. ומ' זה לית' דאם נדמה למדורה דהכא ח"כ אפילו ברחוק יהיה אסור כמו דאמר' אפילו גבוה שמי קומות. איברא דהקושיא מעיקרא ליתא. כי לא גזרינן אלא לקרות אכל המדורה דשמא משום טרדות קריאה אישתלי שהיזם שבת. מה שאין שייך כשיושב אכל המדורה או משתמש אללו כיון שיושב וצטל מהיכי חמי שיסכת שבת: [ג] **מה אשת רעהו הוא בבגדו ודיא בבגדה אסור אף אשתו גדה**. ופירש רש"י מה אשת רעהו דאסור לן יחוד מן החורה בקדושין מאחין בן אמך עכ"ל. ודאי אין כוונתו לאסור יחוד צנדה דדרשנין צננהדרין דף ל"ו יחוד שרי ומעשים בכל יום דשרינן יחוד צנדה. וכ"מ צמתימין דלא יאכל הזב עם הזבה ופירש רש"י דמתוך שמייתדין אחי לידי הרגל עבירה דמשמע משום יחוד לא איכפת לן. ומפ"ק דחובות כל זמן שלא צעל היא ישינה צין הנשים אכל כשצעל מותר ליחד עם אשמו גדה. אלא דכוונת רש"י דלגבי אשת רעהו אסור הוא צנגדו בלא פתח פתוח דאסור לן יחוד. וא"כ ילפינן צהיקש דלגבי גדה ביחוד ג"כ אסור כשהוא צנגדו והיא צנגדה כמו אשת רעהו. ואהני לן ההיקש כשהם צנגדים וביחוד. ואהני לן סוגה בשושנים יחוד ואינם צמטה אחת. או כשהם צמטה אחת ופתח פתוח לר"ה לפ"ו לא אסרינן צנדה הוא צנגדו והיא צנגדה כ"א צמטה אחת וצלא פתח פתוח והתוספות פ"י דלפילו פתח פתוח לר"ה אסור הוא צנגדו והיא צנגדה דילפינן מאשת

צנגדו והיא צנגדה אסור * תניא דצי אליהו מעשה בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה ומת צחצי ימיו והיתה אשמו שטולת תפיליו ומחורקן צבחי כנסיות וצבחי מדרשות ואומרת כחיצ צמורה כי הוא חייך ואורך ימין צעלי שקרא הרבה ושנה הרבה [דף יג ע"ב] ושמש ת"ח הרבה מפני מה

מת צחצי ימיו ולא היה אדם שהשיצה דבר פעם אחת נתארחתי אללה אמרתי לה צחי צימי נדותיך מהו אלליך אמרה לי חס ושלום ואפילו צאצצב קטנה לא נגע צי צימי ליצוניך מהו אלליך אמרה לי (ג) אכל עמי ושתה עמי וישן עמי צקירוב צשר ולא עלתה על דעמו לדבר אחר אמרתי לה צרוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה חורה ואל אשה צנדת טומאתה (ג) לא תקרב כי אחא רב דימי אמר מטה אחת הואי צמצערא אמרי רב יאחק בר יוסף אמר סינר מפסיק צינו וצינה. ואם יכול לקבל חפץ מידה כחצתי צפרק אף על פי (צסימן דד) [ג] ומה שרגילין עכשיו לאכול עם אשמו גדה צשלחן אחד [ם] לפי צצמייהם היו רגילים לאכול כל אחד לצדו על שלחן קטן וכשאשמו עמו על אותו קטן נראה דרך חצה ודמי להצעת מטה ומוציג כוס והרחצת פניו ידיו ורגליו אכל האידנא שכל צני הצית אוכלין על שלחן אחד

אינו דרך חצה ויש שעושין היכר * ציניהם והוי

כמו שנים שאוכלין יחד זה צשר זה גצינה:

לידה ואפילו מפתח או שאר כלים וכל שכן מוציג כוס לא שגא צימי נדוטה ול"ש צימי ליצונה כל זמן שלא צעלה אסור צימי ליצנה כמו צימי נדוטה. פרי" מהרי"ח:

אשר

הגדה"ה

ואף על פי שמותר להתיחד עמה כל שכן שאר עריות דאפילו יחוד אסור (ה) שאסור ליטן היא צנגדה והוא צנגדו ואפילו קריבה צעלמא אסור משום לך לך אמרינן למירא סחור סחור לכרמא לא תקרב. פרי" מהרי"ח:

מת צחצי ימיו ולא היה אדם שהשיצה דבר פעם אחת נתארחתי אללה אמרתי לה צחי צימי נדותיך מהו אלליך אמרה לי חס ושלום ואפילו צאצצב קטנה לא נגע צי צימי ליצוניך מהו אלליך אמרה לי (ג) אכל עמי ושתה עמי וישן עמי צקירוב צשר ולא עלתה על דעמו לדבר אחר אמרתי לה צרוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה חורה ואל אשה צנדת טומאתה (ג) לא תקרב כי אחא רב דימי אמר מטה אחת הואי צמצערא אמרי רב יאחק בר יוסף אמר סינר מפסיק צינו וצינה. ואם יכול לקבל חפץ מידה כחצתי צפרק אף על פי (צסימן דד) [ג] ומה שרגילין עכשיו לאכול עם אשמו גדה צשלחן אחד [ם] לפי צצמייהם היו רגילים לאכול כל אחד לצדו על שלחן קטן וכשאשמו עמו על אותו קטן נראה דרך חצה ודמי להצעת מטה ומוציג כוס והרחצת פניו ידיו ורגליו אכל האידנא שכל צני הצית אוכלין על שלחן אחד

הגדה"ה

(צ) ואם היה רגיל לאכול עמה צקערה אחת כשהיא טהורה ועכשיו אוכל צקערה לצד היו שינוי ושרי ואסור להושיט מידו ליצנה כמו צימי נדוטה. פרי" מהרי"ח:

ימי נדות משום טבילה בזמנה כו' ואח"כ סופרת ד' נקיים משום חומרא בעלמא וכו' ועתה אין לחלק כלל מיום הראיה עד שתטבול (מרדכי'): (ג) **לא תקרב**. וכתוב תהיה בנדתה בהווייתה תהא עד שתבא במים: (ג) בהגיה **ואם** היה רגיל כו'. ומהו מוכח דלא מהניא שינוי בקערה אלא כשהוא מאכל א' אבל אם היא אוכלת מאכל אחר צריכה שינוי אחר:

רעהו והתם סברא הוא לפי שיצרו תקפו ומתגבר עליו ציותר. והא דלא יליף יחוד צנדה מאשת רעהו דאסור מן החורה דדרשנין סוגה בשושנים והוא צנגדו דלא הוי צא"ח אלא מדרבנן ילפינן מאשת איש. תירצו צמוס' צננהדרין דמסתבר טפי לאסור צמטה אחת וצנגדים לפי שמתקרבין יחד ומתחממין ונהנין זה מזה. ומסתימת ל' הרי"ף ורבינו משמע דאסור בכל גוונא כפי' חוספות אפילו בלא יחוד מדלג חלקו. אלא שק"ק דאמאי לא הביא רבינו צסוק גדה צקירור אזהרת צנות ישראל צנדהן אזהרת השינה צמטה אחת ע"י שינוי כשהם צנגדים אפילו בלא יחוד. וי"ל דכבר הזהיר שם שלא ישכב על מטתה אפי' כשאינה צמטה. ומהו מוכח שלא לשכוב על מטתה אפילו כשהוא צנגדים אפילו כשאינה צמטה מדקאמר אפילו כשאינה צמטתה משמע לא מצעי כשצניהם-צמטה פשיטא דאסור והתם אסרינן אפילו צנגדים וע"י מסיים ואומר אפילו אינה צמטה אסור נמי צבה"ג ודלא צב"ח וס"ך סימן קצ"ה סק"ה ה'. ומדצרי רבינו שם ללמוד יצו צחר על קושיית התוספות וז"ל שם ומשעת ראייה עד שצטבול יש לה להתרחק קצת מצעלה מדברים שאפשר כי החורה אסרה יחוד על כל העריות ודה גס היא צנרת כשאר עריות. אלא שהדבר קשה ליזהר מיחוד אשה גדה ומנאזו רמו מן המקרא להחיר יחוד גדה. וצצציל שמתייחד חדיר עמו עשו גדר וסייג שיזכור אח נדוטה עכ"ל: [ג] **ומה שרגילין עבשיו לאבוב' עם אשתו גדה**. קאי לתרזי הא דאוסר צמתימין אכילה הזב עם הזבה ומשום הכא מחלק צין צלחנות דידן לשלחנס. אכל מהא דאכל עמי ושתה עמי צלא"ה לק"מ דאיכא למימר דלא הקפיד אלא על השכיצה כמ"ס חוספות: [ם] **אפי' שבימייהם היו רגיליים לאבוב' כ"א אחד אבדו ע"י שצ"חן קטן**. והי"ה צומן הוה כדרך הקצינים והצצירים שאין אוכלים על שלחנס כי אם איש ואשמו כשאשמו עמו על אותו שלחן צומן נדוטה הוי דרך חיבה ואסור:

קיצור פסקי הרא"ש

כן: החזן רואה מהיכן המינוקות קורין אכל הוא לא יקרא עמהן אכל מסדר להם ראשי פרקים ומינוקות של בית רבן יכולין לקסר אפילו כל הפרשה: **א"ב** אסור ליטן עם אשמו גדה צמטה אחת אפי' כל אחד צנגדו ומותר לאכול צשלחן אחד צשלחנות גדולים שלנו וטוב לעשות היכרא:

שדה צופים

דף יג ע"א איבעיא להו גדה מהו שתישן עם בעלה היא בבגדה וכו'. הרא"ש צמו"ק פ"ג סי' ל"ו. וצמנוות פ"א סימן ט': מעשה בתלמיד ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש ת"ח הרבה וכו'. הרא"ש צמנוות פ"ה סימן כ"ד: דף יג ע"ב אמרה לי ח"ו אפילו באצבע קטנה לא נגע בי. הרא"ש צמנוות פ"א סי' ט': דף יד ע"א א"ר אביי א"ר אסי כשתחלה היו טובלין במערות מכונסין וסרוחין. הרא"ש צנדה מהל' מקולות סי' א'. וצלא"ש צצ"ק פ"ו סימן ג': דף טז ע"ב לא בחלקו אלא שהניחן בשעת קישור עבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו. הרא"ש צנדה מהל' מקולות סימן ה':

קובץ מפרשים

6) שאסור. ג"ב ע"י של"ה שער האותיות אות ק' דצ"ח ב' שכ' שצריך להגיה ואסור והוא ענין בפ"ע ועי"ש שדבריו נכונים [מלא הרעיע]:

ראש שבת

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה תלפֿאד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 360 הודפס ע"י אוצר החכמה

ומן ואולי שרצה לומר האמת אכן ראיה ברורה היא [א] מדקאמר לוי' מר וליפרע ולמה לא עלה על דעתו של ר' יהושע שקבע זמן אלא ודאי בכל ענין יכול אדם ללוות תעניתו והכי קיימא לן בכל ענין דין קבע זמן [ב] דין לא קבע זמן דלוי ופורע וגם כתב ראב"ה בשם רבי' מנחם דהא דקאמר לוי אדם תעניתו ופורע [ג] דוקא היכא דלגיס [א] נמי דאיכא קלמ' מלוא [פמ"ק]:

רלג [דף יב ע"א] ° אין הורגין המאבד' בשבת וב"ה מתירין. פי' רש"י משום דמנצח האדם קאחז והיא שורמ' ואינה דומה לאלים ותחשים דפרים ורצים ומסקנא דפרעוש הקופלת ממקום למקום אסור להורגה בשבת דפרים ורצים ודמיון לאלים ותחשים דמשכן והלך אותם בשבת חייב טהרת ומיהו אם הפרעוש על צפרו ועוקף מותר להסירו ולהשליכו ואין חייב משום ז' והוי כמו חן מחזר צפרו והוי כמפיס מורסא להוציא ממנה לחם דהוי מלאכה שאינה זריכה לגופה וצמקום נערה שרי לכתחילה וכן כתב ר"ת (אבל מאכלות שקורין פיי"ל שרי להורגו ופולג"ה אסור: ° בתוב צפר המנות אשה נדה ורגילה בחול לתת בגד כעין סינר אחוריה סמוך לצפרה שיפול דם נדתה עליו ולא יטנפו צגדיה וקושרתו ברגועות או בחוט של משי צפניה אסור לנצו' בשבת כדי להוציאו לצו' צמרמלית דמשי הוא ולא מלוצ' לכל אולי מטינוף משוי הוא ולא דמי לסנר שחוקן עורא דמתה הוי כעין בגד לפניה ולאחריה עד למטה לארץ:

רלה [דף יב ע"ב] ° אבד' דהורג הוא ראש פרשיותיו. פרש"י מלשון צפוי שמתוך שראש הפרשה שגורה צפוי הוא נזכר בכולה (ומסייע למחר) *למחר מסייע [מסייע מהר] את השבועה הקוראים בניקודה וצטעמיה ונלחש דוקא [צלתש] אצל לא צקול רס (וכן הדין צליל א' של פסח שחל להיות בשבת אסור לומר ההגדה ציחיד אלא יקרא אחר עמו) ואיש שאינו יודע לקרות או אשה אין מועילין לעיין עמו ואם צעיון ראש כל הפרשה ופרשה יודע לגמור כולה בחוק טוב הדבר כדפרישית) (ו) וגם מכאן דקדק הרב רבינו שמואל מצינענער ° שאין לומר צקול רס עם ש"ס והכי אמרי' במגילה [ד' טז] אין שנים קורין בתורה ומה שהחזן קורא בתורה ראיה מפרק בתרא דמס' כזורים [דף מ"א] התקינו להקרות יודע ולא שאינו יודע כדי שלא לבייש את שאינו יודע:

[דף יא ע"א] ° וא"א יקרא דאור הגר. מיהו ציוס הכפורים מותר כל אחד בלצדו לומר סליחות ותחנונים לאור הגר דלא אימת שכינה (ויה"כ) עליו ואימת צבור (וגם צורך שעה להצטרף תחנונים) אצל ליל יום טוב שחל להיות בשבת אין החזן אומר מעריב ופיוט לאור הגר בתוך המחזור ציחיד שאינו צורך שעה כ"כ לומר פיוט:

רלו ° דא יאבד' הוב עם הוביה מפני הרג' עבירה כו'. מכאן משמע דאם שמה העצל מחלה מותרת אשתו לשמות אחריה דלא יאכל תנן והוא הדין לא ישתה ולא תאכל ולא תשתה לא תנן וטעמא שיצרו של (*אדם) [איש] גדול

בגדי ישיע

הלשון שאמר וכן אם שתאה מקנן למה לא חלק הכל בכוס בין הריקה פ"א לפ"ב לכך נראה דבא להשמיענו דאינו מותר לשתות שוב לאחר הריקה ב' מכלי שלה אלא דוקא כששתתה מהכוס שאז אין היצר כ"כ גדול מאחר שכ"ע רגילין לשתות מהכוס אבל בקנן שאין רגילין לשתות בו ושתתה ממנו אשתו לבריה או אסור לו לשתות מאותו הקנן אפי' לאחר הריקה ב' דאז יצרו גדול עליה: (יח) אשתך בגנן כו'. פי' כשפריה של אשתך הוא בגנן זה דם נדה כמ"ש ודם ענבים או תשב בירכתי הבית ולא בשלחן בעלה. ויש מפרשים פוריה מטה שהיא יושבת עליה היא בירכתי ביתך וכתב הראש' זהו דוקא בימיהם שהיה לכל א' שלחן מיוחד בפ"ע כו' ע"ש: (יט) וכו' ב"ה מתירין עם השמש כו'. ג"ל היינו דוקא בקבלנות דהא במיא ראייה דשרי מעורות לעבדן וכלים לכבסן שבי"ה מתירין עם השמש ולקמן כתב דהתם איירי

שלישי הגבורים

הר"ם אותם שנוהרים מליגע בנושותיהם נדות כשהם חולות שזוהו חסידות של שטות. מפי ה"ר טוביה מבראנה ע"כ והתרומות הרשן אסר ע"ש. וגם יש שו"ת מהרמב"ן ע"ש: (ג) כתב אדוני אבי בתשובה שאם הוא חולה ואשתו נדה ואין לו מי שישמשו וזולתה מותרת לשמשו רק שתורה ביותר מהרצת פניו ידיו ורגליו ורואיה לה מטה בפניו ולא יאכל אפי' בעקבה ולא בכל המקומות המכוסות בה ורואיה לה

חדושי אנשי שם

צריך לומר לכן ג"ל לפרש מכוס לכוס אחר אע"פ שחזרין ומריקין לכוס הראשון דהכי משמע דאחר מותר לשתות אחריה שהוא נראה מיותר אלא ר"ל מותר לשתות אחריה בלאות כוס ששתתה. אכן מפורש בס"י ובהג"ה מיימונין ומ"מ היה הרקע שני עממים לכן צ"ל וכן אפי' הרקע אחר וכלי אחד שלא שמה דהיינו מקנן לכוס (ג"מ): ° וזה ד"ס דמאחר דטעם אסור שמה אחריה הוא מנה שיצרו של אדם מהרהר אחר שתייתה כמו שכתוב בסמוך וא"כ ס"ד דדוקא אם מריק כוס שמה למוך כוס אחר מותר דמראה צעמו שאסור לשתות אחריה מאחר שצריך לשינוי זה וא"כ לא ירהר אצל אם שמה מקנן ומריק למוך כוסה דדרכו צדק ה"א שאסור לכן הוצרך לכמוז וכן וכו' והנלע"ד כתבתי (ש"י):

קובץ מפרשים

שכן מבואר בהגהת מיימוני פ"א מאיסורי ביאה וברוקח וכן הבין הב"י והרמ"א בסי' קצ"ה סעיף ד' בשם המורכי [מעשה אילפס]: (ה) הכא סתמא מפקד להו. ג"ב ר"ל מסתמא מפקד להו באמת כדי להפקיעו מאיסור וכמ"ש הר"ן כאן ע"ש וכן יש לפרש כוונת התוספות בשמעתין אך מ"ש בסמוך בהשאלה במה לנכרי ועכבה בשבת דמסתמא לא מפקד לה צ"ל דלא ט"ל כפי' הר"ן רק מסתמא היינו משום דהוא מיד דלא חשוב מסתמא מפקד ליה משא"כ בבמה דחשוב [נמלא היריעים]:

השער השני

הפרישה

פסקא א'

דיני הרחקה מאשתו נדה

טוש"ע סי' קצ"ה

באצבע קטנה, כל אותן ימים האחרונים, כלומר ימי הספירה, מהו אצליך אמרה לו אכלתי עמו וישנתי עמו בבגדי על המטה ובשרו לא נגע בבשרי אמר לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום קריבה בעולם, ואיתא נמי במסכת שבת פרק קמא (יג, א). **כתב** הראב"ד ז"ל¹ מדברי רבנו האי גאון ז"ל שאסור לישן² על מטתה אפילו אינה עמו במטה משום הרגל עבירה. ונראין הדברים (קל וחומר), שאפילו להציע מטתו בפניו אסור משום הרגל עבירה, לישכב על מטתה ממש שיש הרגל יותר לא כל שכן³. וכן אסרו לאכול עמה על

תניא באבות דר' נתן (פרק ב' הל' ב') ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב יכול יחבקנה ינשקנה וידבר עמה דברים בטלים, כלומר דברי הרגל, תלמוד לומר לא תקרב, יכול תישן עמה בבגדיה על המטה תלמוד לומר לא תקרב מעשה באדם אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפליו ומחזרת בהן על בתי כנסיות ובתי מדרשות נודמן לה אליהו זכור לטוב אמר לה בתי אותן שלשה ימים הראשונים, כלומר ימי ייבה, מהו אצליך אמרה לו לא נגע בי אפילו

צינונים והערות: 1 כתב הראב"ד ז"ל. בעה"נ שער הפרישה סי' ג' (הל' ג') 2 אסור לישן. לא אסר אלא דוקא שינה, וכן צריך לגרוס בטור בשם הראב"ד "ולא יישן" או "שלא ישכב" נור"ל דוקא לשכב בפישוט בגדים אסור, ודלא כב"י דגרס בטור "ולא ישב". (בי"ח סי' קצ"ה, ועי' ט"ז סק"ז ובנקיט' ובש"ך סק"י) 3 לשכב על מטתה כו' כל שכן. לכאורה מקי' נלמד רק לאסור בפניו, אבל בטור ושו"ע אסרו אפי' שלא בפניו, רצ"ע.

תורת הבית הקצר השער השני הפרישה

פסקא א'

צריך אדם לפרוש מאשתו עד שתספור ותטבול, ולא מתשמיש בלבד אלא מכל קריבה בעולם ואפילו מדברים המרגילים לערוה, שנאמר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום קריבה בעולם. לא יגע אדם באשתו נדה אפילו באצבע קטנה, ולא יושיט מידו לידה שום דבר שמא יגע בבשרה. לא תאכל עמו על (ה)שולחן [אחד] אלא אם עשו היכר ביניהם (כפרישת) [כפרישת] מפה וכיוצא בזה כדרך שנהגו לאוכלי בשר וגבינה על שולחן אחד, ואין צריך לומר שלא תאכל עמו בקערה אחת.

מראה הבית

פסקא א'

בשבת בין בחול, דהרבה שבותים התירו בשבת וביו"ט משום מצוה (בעלמא) [כמעלה] וכותב בערכאות של גוים משום ישוב א"י וכיוצא בזה, ופעמים שמעמידים דבריהם במקום כרת, ועל כרחק אין אנו למדים להתיר שבות משובת אלא במקום שאמרו להתיר מתירין ובמקום שלא אמרו אין מתירין. ועוד שהתירו בשבת לעשות כל צרכי חולה על ידי נכרי אף על פי שאמירה לנכרי שבות, ואפילו הכי לא מסתברא שנתיר לו סתם יינם ושמנו של גיד וגבינה של נכרים ושאר איסורים דרבנן. ועוד שהרי יש בעיר [בקין] כמותו, ואפשר על ידי אותו אחר, ובמקום שיש היתר ואיסור אין מאכילין האדם דבר איסור ואפילו בשל דבריהם, דאטו מי שיש לו יין נסך בתוך ביתו ויין כשר נמכר בעיר, מי נימא דניתן לו יין נסך מפני שהוא מזומן לו יותר, הא ודאי לא. ואפילו בחולה שיש בו סכנה בכיוצא בזה אין מתירין בלא אומדנא, דחולה אומדנא בעי אא"כ דבר ברור הוא שהוא מסוכן לאותו דבר אם לא נתן לו מיד, וכדאמר פרק חרש בפלוגתא דתינוק אוכל נבלות אם ב"ד מצווין להפרישו [אם לאו, יונק תינוק והולך מן הנכרית ומבהמה טמאה, אלמא אין ב"ד מצווין להפרישו], ופרקינן שאני התם משום סכנה, ואקשינן והא אומדנא בעי ופריק סתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב.

(שו"ת הרשב"א המיוחסות לרבמין סי' קכ"ז)

שאלה, בעל המבין ברפואות ואשתו נדה וחולה, ויש בעיר רופאים מוחזקין שמבינין כמותו או יותר, היוכל הבעל למשש בדפק שלה ביחוד ושלא ביחוד, ואפשר בשביל ההזמנה יועיל לה יותר, שהאחרים אינם יכולים לראותה תמיד, מי אמרינן כיון דנגיעה בעלמא אינה אלא משום שבות ושבות הותרה בחולי שאין בו סכנה, הא נמי דכוותה, או דלמא שאני הכא דיצרו תקפו ולך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב. **תשובה,** מסתברא שאסור, חדא דאפשר דכל קריבה דאורייתא כדאמר פרק קמא דשבת אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב מקיש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור ופליגא דרבי פדת דאמר ר' פדת לא אסרה תורה אלא קריבה של גילוי עריות שנאמר לא תקרבו לגלות ערוה, (אלא) [אלמא] מאן דאסר שום קריבה [מדאורייתא קאמר. ועוד דאפילו לכשתמצא לומר דהלכה כר' פדת וכדעולא דאמר התם אפילו שום קורבה אסור] משום לך לך אמרינן נזירא כו', אפילו הכי איסור דרבנן איסור הוא, דכיון שהוא חולי שאין בו סכנה לא נתיר בו איסור דרבנן, שלא כל השבותים שוין בין ביום טוב בין

משמרת הבית בשער הפרישה השער השני

פסקא א'

כתוב שם כחז החכם דאסור לאכול עמה על השולחן וכו'.
אמר הכותב, מעולם לא שמענו דבר זה, ואולי הוא היה המגיד
הראשון, ואין לו טעם ולא ריח, לאפילו יש אחרים עמהם איזה
היכר יש להם, ואם יצאו ליד
הרגל ולאכול נקערה אחת שניהם
מי מעכב, אם תאמר שהאחרים
המסוכין שם יזכירו וימנעו,
מאין הם יודעים שהיא נדה, וכי
צריכים להודיע את המסוכין. ועוד
דדומיא דנשר וגזינה על שלחן
אחד עשאו כדאיתא צריש פרק
כל הנשר, ואטו חסם כי איכא
אחריו צהדיהו מי שרי, אלא ודאי
לא שנה מן הדין, אלא שעכשיו
הקלו לאכול עמה על השולחן
וצלא שום היכר.

השולחן ואין צריך לומר בקערה אחת, עומן או שמסוכין סמוכין, אכל
וראיה לדבר דתנן (שם יא, א) לא יאכל הזב
עם הזבה מפני הרגל עבירה, והתם על
השולחן אחד קאמר מפני שהשוו אותן בגמרא (שם יג, א) עם עליית
עוף וגבינה על שולחן אחד כדאיתא בריש פרק כל הבשר (חולין קג, ב).
ומיהו בהפרשת מפה בינו לבינה סגי, וכן נהגו בבשר וגבינה.⁴
גרסינן בכתובות פרק אף על פי (סא, א) אמר ר' יצחק בר' חנינא אמר
רב הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ
ממזיגת הכוס ומהצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו. מזיגת הכוס
לפי שהוא הרגל [לעבירה], ואם שינתה [בו] להיכר מותר, וכמו שאמרו
שם דביתהו דשמואל מחלפא ליה בידא דשמאלא, ולא להושיטו לו
מיד שמאלה לידו קאמר, שזו אפילו בכלים דעלמא אסור,⁶ אלא שהיתה

ציונים והערות: 4 וכן נהגו בבשר וגבינה. ונתבאר בבית ג' (שער ד' פסקא ד') 5 לפי שהוא הרגל לעבירה. ואינו אסור אלא ביין (תוה"ב הקצר - ועי' ב"י
ס' קצ"ה, וע"ע שם ובב"ח דנקטו בפשיטות דמיירי במיזוג יין במים ולא במיזוג לתוך הכוס) 6 אפי' בכלים דעלמא אסור. משום שמא
יגע בבשרה. (תוה"ב הקצר כאן)

תורת הבית הקצר

לא ישכב על מטה שהיא מיוחדת לה ואפילו אינה עמו במטה, ואין צריך לומר שלא תישן עמו במטה אחת ואפילו
הוא בבגדו והיא בבגדה.

כל המלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה, חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו.
מזיגת הכוס בכוס של יין שהוא המרגיל לערוה. הצעת המטה דוקא בפניו, אבל שלא בפניו מותרת ואפילו יודע
שהיא מציעתו. הרחצת פניו ידיו ורגליו אפילו בצונן, ואפילו הוא רוחץ והיא מוצקת, ואין צריך לומר שלא תרחיצנו
ממש שהרי יש כאן נגיעת בשר.

ומזיגת הכוס שאמרו, אם שנתה בו להיכר מותר. כיצד, מזגה לו ביד שמאלה והניחתו לפניו, או שמזגה לו אפילו
בימין כדרכה והניחתו לו על הכר או על הספסל וכיוצא בזה שאין דרכה לעשות כן בימי טהרתה הרי זה מותר,
שהרי יש להן היכר בדבר ויזהרו [זה] בזה. ולהושיט מידו לידה לעולם אסור.

דבר זה אין הפרש בין בימי נדתה ממש ובין בימי ליבונה שהן ימי ספירתה. ויש מי שהוורו שלא הקילו אלא
בימי ליבונה, ולא יראה לי כן, וכן הסכימו גדולי המורים.

כשם שאסור לה למזוג לו את הכוס כך אסור לו למזוג לה, ולא עוד אלא אפילו לשלוח לה כוס של יין אסור
בין כוס של ברכה בין כוס דעלמא ובלבד בכוס שיחדו לה.

מראה הבית

ומזיגת הכוס, יש מי שאומר בהושטת הכוס מידו לידה והיינו
דדביתהו דשמואל מחלפא בשמאלא ויהבה ליה, אבל כלי אחר
מותר להושיט מידה לידו ובלבד שלא יגע בבשר, וכן כתוב בספר
היראים שאין אסור אלא כששניהם יחד מזיגה והושטת הכוס,
אבל הושטת שאר דברים שלא בכוס מזיגה מותרת אך שלא יגע
בבשרה. ובירושלמי במסכת ברכות גרסינן כלה לביתה אסורה
כל שבעה ואסור ליטול ממנה כוס, דאלמא כלי אחר מותר.
והא דאמרין בסדר אליהו רבה באותו תלמיד שמא הבאת לו
את הפך ונגע בך או את השמן ונגע בך, לומר שמתוך כך נוגע
בה ממש וזה אסור, ולא שהנטילה אסורה. ויש מי שאומר
דאסור ליטול ממנה כל דבר, וכך אמרו משמו של רש"י ז"ל.
והא דדביתהו דשמואל לאו דיהבה ליה ממש אלא מוזהר
ולעשות היכר בדבר מניחתו על השולחן בשמאל כדביתהו דאביי
דמנחא ליה אכובא ואידך אשרשיפא ואביי סדיא.

(חידושי הרשב"א כתובות סא, א)

אמר רב הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה
לבעלה חוץ ממזיגת הכוס. פירוש של יין שהוא סימן (לדבר)
[לחבה] כדכתיב אל תרא יין כי יתאדם. והצעת המטה
כדאסיקנא, בפניו. והרחצת פניו ידיו ורגליו, כלומר הוא רוחץ
והיא מוצקת, אבל לא רוחצת ממש בידה דאפילו בלא רחיצה
אסור משום נגיעה, דאסור ליגע בה אפילו באצבע קטנה.

דביתהו דשמואל מחלפא ליה בידא דשמאלא דביתהו דאבוי
מנחא ליה אפומא דכובא וכו'. כתב ר"ח ז"ל וכל הני בימי
ליבוניהו, ורש"י ז"ל כתב כן גבי דביתהו דשמואל. ור"ת ז"ל
אומר שאין להקל בימי לבונה יותר מימי נדתה, לפי שהיא
בנדתה עד שתבא במים, והא דאמרין התם בימי ליבונין מהו
אצלך, לאו משום דקילי אלא משום דאלוהו הוה ידע דהווא
תלמידא הוה טעי ומיקל בהו, ולהודיע שע"י כך נענש. והרמב"ן
נ"ר תירץ לפי דברי ר"ח ורש"י ז"ל שאפשר לפרש שטובלות
היו בסוף ימי נדות של תורה ואח"כ נוהגות חומרא דר' זירא.

כתיב והדוה בנדתה דמיניה דרשינן בנדתה תהא עד שתבא במים, אלא מאחר שהחמירו בנות ישראל לישב שבעה נקיים ואפילו ראו דם טיפה כחרדל, ויש מהן רואות בימי זיבה ומן הדין בשומרת יום כנגד יום די לה וטובלת למחר ומותרת לבעלה, ויש גם כן מי שרואה בימי נדתה ומדאורייתא טובלת ליל שמיני וטהורה, והילכך (הני) [גבי] שומרת יום שטבלה למחר וכן נדה שטבלה בליל שמיני לראייתה, כיון שהן טהורות דבר תורה הקלו בהן לדברים אחרים אעפ"י שהן צריכות לישב שבעה נקיים מדבריהם או מחומר שהחמירו על עצמן, וזהו קולו של אותו תלמיד שהיה ישן עמה בימי ליבונה הוא בבגדו והיא בבגדה. ואעפ"י שאמר לה אליהו מן הכתוב שנאמר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום קריבה בעולם, הכי קאמר לה, כיון שאסרה תורה כל קריבה (בתשמיש) [כתשמיש] בנדה דאורייתא, אף במה שהחמירו בנות ישראל קריבה כתשמיש, אלא שבהצעת המטה בלבד שהוא צורך לו ואין בו הרגל כל כך התירו בימי ליבון אעפ"י שבימי נדה ממש אסור, כך נראה לי לישב לפי פירושו של ר"ח ז"ל. ומיהו כל שאר הגאונים ז"ל לא חלקו בדבר זה. והרב ר"א ז"ל כתב⁹ שהדעת נותנת שאין (ראוי) לחלק, שאם כן אדרבה נפיק

מוזגת ומנחת לו על השלחן ביד שמאל להיכירא בעלמא. דביתהו דאביי מנחא ליה אפומא דכובא דביתהו דרבא אבי סדיא דביתהו דרב פפא אשרשיפא. **כתב** ה"ר אברהם ז"ל¹⁰ מדברי רב אחא ז"ל דנדה אסירא למישתי מכסא דגברא. וכתב הוא ז"ל לא ידענא מאי טעמא, ואם איתא להאי מילתא ככהאי גוונא בלחוד הוא דאיתא, דקא מייחד לה כסא וקא משדר ליה ניהליה, משום דקא יהיב דעתיה עילוה. והכין תניא במסכת נדה⁸ המשגר כוס של ברכה שלא מדעת בעלה חייב מיתה מפני שדעתו רבה ° עליה דבר אחר מפני שיצרו רבה עליו, ונדה לבעלה נמי להא דמיה. ומסתברא דלא שנא כוס של ברכה ולא שנא כוס אחר היכא דקא מייחד ליה ומשדר ניהלה אסור, דהא קא מעייל דעתיה עילוה, מיהו היכא דקא שתו מההוא כסא (ושתה איהו) [ושתה איהו]¹⁰ נמי בתרייהו לית לן בה, ע"כ. **הצעת המטה** לא אמרן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה. ואעפ"י שהוא יודע שהיא מציעתו אין בכך הרגל כל כך אלא כשהיא מציעתו והוא רואה. **וכתב** רבינו חננאל ז"ל דהני מילי בימי ליבוניהו אבל בימי נדתן אסור, פירוש ימי ליבון ימי הספירה שהיא לובשת לבנים לספירת שבעה, ולא שיהא הפרש בין ימי הספירה לימים שהיא רואה בהן ממש, דהא

ציונים והערות: 7 כתב הר"א ז"ל. שם סי' א' (הל' ח) 8 במסכת נדה. צ"ל במסכת כלה (הל' ה') (חידושים והגהות על הטור). 9 עליו. בהגהות הגר"א שם גרס גם כאן "עליה". 10 ושתיה איהו. התיקון עפ"י כתיב, וכ"ה בב"י ובפרישה (סיק י"א), [ובדפוס "ושתה איהו"] ועי"ש בפרישה שלמד מזה להתיר כל ששתתה האשה אחרי האיש גם באין מפסיק ביניהם מבני הבית. 11 והר"א ז"ל כתב. שם (הל' ד-י מנח"ב)

מראה הבית

וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר, כלומר אחר כך תטהר בטהרה שהוכיח למעלה בזב, ואף על פי שטבילת הזב במים חיים ושל זבה במי מקוה, שמא ממקום אחר מיעטו. **אלא המחזור** שבאותן הימים שלאחר תקנת בנות ישראל כשהיו משלימות שבעת ימי נדה דאורייתא היו טובלות וטהורות דבר תורה ואחר כך סופרות שבעת ימי נקיים, והיו נוהגות כן מפני תקנת הטהרות שמא תגע בטהרות ובאותן הימים היה אותו תלמיד מיקל הואיל וכבר טבלה וטהורה היא דבר תורה. (חידושי הרשב"א שבת יג, ב)

אמר ר' יצחק בר' חנינא אמר רב הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממוזגת הכוס והצעת המטה והרצפת פניו וידיו ורגליו. מוזגת הכוס, דביתהו דשמואל מחלפא מידא דימינא לידא דשמאלא משום הכיירא אביי מנחא ליה אבי סדיא. הצעת המטה, לא אמרינן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה.

כתב ר"ח ז"ל דכל הני מילי בימי ליבוניהו אבל בימי נדותן אסור. וכולהו רבוותא לא איפלגי בהא מילתא מידי, [שמא הכריח אותו מה שראה בתורת כהנים בסדר ויקרא בפרשת או נפש כי תגע, טומאתו לרבות זבים וזבות נדות ויולדות, אין לי

בימי לבונן מהו אצלך אמרה לו אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל לא עלתה על לבו לדבר אחר. יש מקשים ואותו תלמיד ששנה הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה במה היה טועה, וכי לא היה יודע שאינה טהורה עד שתספור ותטבול, והא כתיב וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר, ומה הפרש היה לו בין ימי ראייתה לימי ספורים שלה. ויש מפרשים שלא בזבה דאורייתא קאמר אלא בשראתה בימי נדה, דדבר תורה אינה צריכה ספירת ימים נקיים, שאפילו ראתה כל שבעה ולערב פסקה קודם שתשקע החמה טובלת בלילה וטהורה לביתה, אלא לאחר שנהגו בנות ישראל שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים, ובאותן שבעה שהיו מתקנת בנות ישראל הוא שהיה מיקל בכך. ועדיין קשה דכל שלא טבלה הרי היא בנדתה, וכדאמרינן שבעת ימים תהיה בנדתה בנדתה תהא עד שתבא במים.

ויש אומרים שזה מדרש חכמים הוא ולא היה יודעו. ואינו נכון, מי ששנה הרבה ושמם תלמידי חכמים הרבה שלא היה יודע מדרש חכמים. ועוד דהא משמע דטבילת נדה זבה מפורשת היא מן הכתוב, דכתיב אך במי נדה יתחטא מים שהנדה טובלת בהם, ועוד דכתיב זב וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים ורחץ בשרו במים חיים וטהר וכתוב בתריה בזבה ואם טהרה מזובה

משמרת הבית

פסקא ב'

ברק הבית

פסקא ב'

עוד שם כתב פעמים שאדם צריך לפרוש מן האשה וכו'. אמר הכותב, שבוש הדעת אני רואה כאן ודמי פומיה כמאן דלא טעם תצטילא מעולם, וכל מי שיש לו מוח צקדקדו ימנא שטעה צמה שכתב כאן.

ותחילה אומר, כי מה שמפס על המחצר שכתב דעונה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים, ואמר הוא שאינו נכון דזהדיא מוכח בשבועות דקודם שתרצה אסורה לו מדאורייתא ע"כ, אפילו לפי דעתו שמושצ' שאותה שמעתא דשבועות מוכח כן, מאי קושיא, דהא איהו גופיה אומר¹² דהיה שמעתא לא דייקא כהלכתא, איהו גופיה אומר. ד"ה והכי הלכתא

מיניה חורבא דחומרא דאתו מינה קולא היא כיון דקא חזי דמקילין טפי בימי ליבון (לימי) [מימי] נדה, ולפיכך אין ראוי לעשות כן. הרחצת פניו ידיו ורגליו אפילו הוא רוחץ והיא מוצקת¹², שאלו לרחוץ היא בידיה אפילו בלא רחיצה אסור דהא איכא קירוב בשר ואסור ליגע בה אפילו באצבע קטנה, (ורחיצה) [והרחצה] זו אפילו בצונן קאמר. תניא בנדרים

בפרק שני (כ, א) אל תרבה שיחה עם האשה שסופך [ל]בא לידי ניאוף. ר' אחי בר יאשיה אומר כל הצופה בנשים סוף בא לידי עבירה וכל המסתכל בעקיבה של אשה הואן לו בנים שאינן מהוגנין אמר רב יוסף ובאשתו נדה. ומן העקב נלמוד לכל מקום¹³ מכוסה שבה¹⁴ שמא יבא לידי הרגל.

פסקא ב'

דין הגיע עת וסתה צריך לפרוש ממנה

טוש"ע סי' קפ"ד סעיף ב', ט, י'

פעמים שאדם צריך לפרוש מן האשה ואע"פ שלא הרגישה בדם, ואלו הן, מי שהגיע עת וסתה, והבועל את הבתולה, ומי שתבעוה לינשא וניפייסה, והרואה דם מחמת תשמיש. הגיע עת וסתה כיצד, כל אשה שיש לה וסת בין וסת קבוע בין שאינו קבוע אסורה לבעלה כל אותה עונה שהיא רגילה לראות בה, וכמה עונה (סג, ב) יום או לילה. רגילה לראות ביום אסורה כל אותו היום רגילה לראות בלילה אסורה כל אותה הלילה. דבר זה מדרבנן הוא, דמדאורייתא עד שתראה, כמו שיתבאר

ציונים והערות: 12 אפי' הוא רוחץ והיא מוצקת. משמע שמותרת להכין לו מים בכלי והוא ירחץ משם. (ט"ו סי' קצ"ה סק"ה) 13 נלמוד לכל מקום מכוסה שבה. צ"ע דב"י או"ח סי' ע"ה ב' בשם הרשב"א דפניה ידיה ורגליה אינם בכלל המקומות המכוסים. (פרדס רימונים מקשה זהב סק"ו) 14 לכל מקום מכוסה שבה. בגמ' דידן גרס אמר ר"ל עקבה דקתני מקום התורפה כו', ומתוה"ב (שלמד לכל מקום מכוסה) מוכח דלא גריס כן. (ב"י הגר"א סי' קצ"ה סק"א)

תורת הבית הקצר

לא יסתכל אדם בעקב אשתו נדה, והוא הדין בכל שאר המקומות המכוסין שבה. דברים אלו שאמרנו בין ברואה ממש בין בבעלת כתם, [שבעלת הכתם] עשאוה כרואה לכל דבריה. אעפ"י שאסור להתייחד עם כל העריות שבתורה, מותר לאדם להתייחד עם אשתו נדה ואעפ"י שהיא לו ערוה, לפי שאין יצרו תוקפו מאחר שיש לה היתר אחר איסורה.

פעמים שהוא אסור להתייחד עמה, כיצד כלה שפירסה נדה קודם שבא עליה חוששין [שמתוך שחביבה] עליו שמא יסיתנו יצרו, גדר גדול גדרו בה שלא תישן עמו בבית אחד עד שיהיו שם אנשים ונשים, והוא ישן בין האנשים והיא ישינה בין הנשים. בא עליה פעם אחת, אעפ"י שפרסה נדה אחר ביאה ראשונה הרי היא כשאר הנשים וישינה עמו בבית אחד, שכיון שבא עליה יצרו שבור. (ע"י בארוך פסקא ו')

פסקא ב' (ע"י בקצר לפסקא ד')

מראה הבית

הרואים דם מפני שהם טמאים וטומאה יוצאה מגופם, אבל לענין אחר אין ביניהם שום הפרש. ולפי דעתי חומרא דאתי לידי קולא היא דקא מיקל ביומי לבון טפי מיומי נדה [ואתי לזלזולי בהו טפי], ואין ראוי לעשות כן.

(בעלי הנפש להראב"ד שער הפרישה סי' א')

אלא ימי חומרן ימי קולן מנין ת"ל לכל טומאתו, ומשמע ליה מהבא דאיכא ימי קולא בימי זיבה ומאי נינהו ימי ליבון, אלמא דמקילין בהו טפי מימי הראיה. ולא מילתא היא, דאם כן גבי זבה ונדה ויולדת מאי ימי קולא משכחת בהו, אלא הקולא השוה בכולן הם הימים שאינן רואין דם, וימי החומרא הם הימים

עליה ביאה ראשונה ואחר כך ניטמאת מותר להתייחד עמה. [עין חיים לרבינו יעקב ב"ר יהודה חזן מלונדרין הלב' נדה ושאר עריות פ"מ].

כל מלאכות שאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה בפניו והרחצת פניו ידיו ורגליו ודוקא בפניו אבל שלא בפניו מותר כך פשוט בכתובות ובכמה דוכתי. והצעת המטה דוקא לפרוש סדין והמכסה שאינו טורח והם דברי' של חבה אבל להציע כרים וכסתות מותר וכן נראה מפירוש רש"י על ההי' דאיני מצעת לו המטה. והרחצת פניו ידיו ורגליו פירוש לשפוך מים כשהוא רוחץ דאם רוצה לומר רחיצה פשיטה דאפילו ליגע בו אסור אפילו בלא רחיצה כדאמרין בשבת [י"ג ע"ב] כדלקמן. פי' מזיגת כוס של יין רוצה לומר להשליך בו מים א"נ ליתן כוס לידה כדאמרין אשתו דאביי מנחא ליה אפומא דכובאי והא דאמרין התם איתתיה דשמואל מחלפא ליה בשמאליה פרש"י בימי ליבונה וכתבו התו' שהיו רגילות לטבול בטהרות אח' ז' ימי נדות ולדידן אין לחלק דאפילו בימי ליבונה אסור או א"נ פירושו שהיתה מחלפת הכוס ביד שמאל ומניחו על השלחן. נדה מותר להתייחד עמה ואין צריך שישן בחדר לא איש ולא אשה אלא הוא ואשתו פשוט בכתובות. אסור ליקח שום דבר מידו לידה בימי נדותה ואפילו בימי לבונה עד שתטהר דלדידן אין לחלק, וכן העידו על רש"י שלא היה רוצה לתת מפתח מידו לידה וכן נכון להחמיר אפילו בדבר ארוך שמא לא יזהר בטוב ויגע לידה וכל שכן בדבר קצר וקטן כגון מעות וכיוצא בהן וכן מוכח בשבת ובכתובות וכן בתוספות. נדה לשכב עמה אפילו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור בשבת [שם] וכן אסור לישן על מטתה של נדה אפילו בשעה שאינה במט' זולתי כמו שכתבתי למעלה כתב הר"ש ברשב"ץ ז"ל על ההיא דשבת ז"ל אבל יש לחלק בזה אם המטה היא רחבה ואינן מתקרבים זה לזה ודאי מותר שלא אסור אלא קריבה אבל זה אינו אלא ייחוד אף על פי שבשאר עריות אסור להתייחד עם אשתו נדה מותר להתייחד כדאיתא בכתובות ובסנהדרין אמרין בהא סוגה בשושנים ובלבד שתישן היא בכלי מצע מיוחד לה והו' בכלי מצע מיוחד לו ע"כ. חתן שפירשה אשתו נדה הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים ודוקא כשלא בעל אבל בעל אשתו ישנה עמו בייחוד בבית אחד כשאר נדות פשוט בכתובות. ויש אומרים דאין הפרש באלו הדינין בין אלמנה לבתולה. וכתב הראב"ד דלא די בא' מהן אלא שצריך להיות בבית אנשים ונשים והוא ישן לצד אחד עם האנשים והיא לצד א' עם הנשים ודוקא כלילה אבל ביום מותר להתייחד עמה כשאר הנשים ע"כ. נדה קוצה לה חלה ומברכת להפריש חלה פשו' בפסחים. אסור לאכל עם הנדה בקערה אחת ואפי' על שלחן אחד פשוט בשבת ויש אומרים דהאידנא בודאי אסור לאכל עמה בקערה אחת אפילו בימי ליבונה, ומה שאסרו על שלחן אח' דוקא בימיהם שהיה שלחן א' קטן בפני כל א' וא' והיה נראה דרך חבה כשאוכלת

עמו על אותו שלחן אבל שלחן שלנו שהוא גדול וכני הבית אוכלים עליו אינו נרא' דרך חבה כשאוכלת על השלחן ויש שנהגו לעשות הכר בינו לביתה כמו שנים האוכלים בשר וגבינה האחד בשר והא' גבינה או בשתי מפות או לכפול המפ' ויש מתירין שתשנה היא מקומה ולא תשב היא במקומה. מי שהוא חולה ואשתו נדה לא תרחץ לו פניו ידיו ורגליו ולא תציע לו המט' ושאר המלאכות מותרות לעשות כך כתבו הגאונים בתשו'. [רבינו ירוחם נב"ז ח"ד].

כל מלאכות נידה עושה לבעלה חוץ מהצעת המטה ומזיגת הכוס. נראה לר"י דווקא פריסת סדין שהוא דבר של חיבה. אבל הצעת המטה כרים וכסתות שריא לנדה שהוא דבר של טורח ולא דבר של חיבה. וכן נראה מדמזכירו בהדי מזיגת הכוס ורחיצת פניו ידיו ורגליו. [האגודה].

והצעת המטה. תרי גווני הצעות הן דתנן לק' פ' אע"פ [נ"ט ע"ב] גבי מלאכות שהאשה עושה לבעלה שאו' הכניס' לו ג' שפחות אינה מצעת לו המטה ואינה עושה בצמר ד' יושבת בקתדרא, ואמ' בגמ' [ס"א ע"א] א"ר יצחק ב"ר חנינא אמ' רב הונא אע"פ שאמ' יושבת בקתדרא באמת אמ' מוזגת לו את הכוס ומצעת לו המטה ומרחצת פניו ידיו ורגליו, השת' ק"ל מתני' דקתני אינה מצעת, ופר"ש לק' דהצעת המטה דבגמ' לפרוס סדין ולבדין דבר שאינו טורח ומשום דמילי דחבה נהו כדי שתתחבב עליו, ולא דמי למצעת דמתני' דהוי דבר של טורח כגון להציע כרים וכסתות, והשת' נר' לר"י דהצעת המטה דהכא הינו פריסת סדין ולבדין דרב הונא, דהני תלת הכא חשיב להו התם ודומה הכל אחד, אבל שאר הצעה כההיא דמתני' שאין דבר של חבה שריא לנדה. ויש דגר' לקמ' במשנת אע"פ ואינה מצעת ול"ג לו אבל בגמ' גר' מצעת לו המטה ולא צריכי השת' לתרי גווני מצעת, דבמתני' אירי בהצעת שאר המטות שבבית, אבל בגמ' מירי בהצעת מטת בעלה לבד. [תוספות לרבינו שמשון ב"ר אברהם משאנץ].

וכל ימי נדתה אינם ישנים במטה אחת אפילו הוא בבגדו והיא בבגדה כדאמרין פ"ק דשבת [י"ג ע"א] אבעי' להו נדה מהו שתישן עם בעלה היא בבגדה והוא בבגדו. ת"ש העוף עולה על השלחן עם הגבינה ואינו נאכל כדברי ב"ש וב"ה אומרי' לא עולה ולא נאכל ומסקנ' לאיסור' ולאכ' דאמרי נמי פשיט לה לאיסורא מההיא [יחזקאל י"ח] ואל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גילולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא [קרב] [יקרב] מקיש אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור. מיהו בבית אחת הוא על מטתו והיא על מטתה מותרין כדאמר בעירובין פ' הדר [ס"ג ע"ב] כל הלן ככילה שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר [מיכה ב'] ונשי עמי תגרשון מבית תענוגיו אמר רב יוסף לא נצרכה אלא לאשתו נדה אשתו נדה תבוא עליו ברכה ולא היא עד האידנא מאן נטרי' הרי

בבגדיהם ושלל בקירוב ושלל בדבור זה עם זה הן בשאר ענינים המרגילים לחשק הכל אסור, אבל כל שאין שם קירוב בשר ולא דבר המביא לידי הרגל עבירה מותר אע"פ שהיא עושה אותם לצורך בעלה ובפניו, במסכת כתובות א אמרו כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממוזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו וידיו ורגליו, ומזיגת הכוס שאסרו פירושו לדעתנו ב בהושטה מידה לידו, הא כל שלא בהושטה מידה לידו כגון שתמזוג ותניח לפניו מותר אפילו על השלחן, ומה שאמרו שם ג דביתו דאביי מנחא ליה אפומא דכובא דביתו דרבא אבי סדיא דרפ פפא אשרשיפא, לא למעט הנחה על השלחן, אלא מפני שהיו מוזגות שלא בשעת אכילה ומזיגה שלא בשעת אכילה אין בה מקום להנחה על השלחן, ולא עוד אלא שיש מתירים ה כל שבשעת אכילה אף בהושטה כל חד וחד בעבידתיה טריד ואין בו המשך חבה, אלא שאין ראוי לפרסמה, ולא בא להורות ז בה שמא יגע בבשר, ואף בהושטה ח שלא בשעת אכילה אמרו שם דביתו דשמואל מחלפא ליה בידא דשמאלה, ור"ל לדעתם אף בהושטה מיד ליד, ומותר אחר שהיא נותנת לו הכר ושהוא כדאי לסמוך בעצמו, ואם כן כל שבשאר חפציה אף בהושטה מותר ט בזמן הזה שאין מגעה אסור משום טומאה אלא מצד הרחקה כל שאין מגע בבשרה או בבגדיה, וכן יש מתירין י בהושטה בפני אחרים מיד ליד שאין חשש הרגל בפני הכל, ומכל מקום יש אוסרין יא כל הושטה מיד ליד אף בשאר חפצים וכל מזיגת הכוס אסורה לדעתם אף שלא בהושטה כל שהיא מניחתו על השלחן יב אף בשעת אכילה אלא אם כן מניחתו בהיכר כגון ביד שמאל או שתהא נותנת במקום אחר ושלל על השלחן שהוא עומד, ודביתו דשמואל בשעת האוכל היה ועל השלחן היתה מנחתה, ודביתו דאביי על פי הכד שהיו מוזגין ממנו את המים, ודביתו דרבא על הכר שהיה הוא יושב בו בשלחן, ודביתו דרב פפא על הכסא שלפני השלחן, ולדעת זה אסור לה למזוג לבעלה אלא אם כן בדרכים אלו, ובאמת חומרא גדולה היא והנוהג כן תבא עליו ברכה אלא שאין בדברים אלו הכרח מכח הלכה, ובשאלות יג החמירו אף להיות שותה בכוסו של בעל, וגדולי המפרשים יד מתמיהים בה, אלא שמפרשים אותה שהוא מיחדו לה ושולחו אצלה

- (א) ד, ב ועיי"ש בדברי רבנו ד"ה ומעתה. (ב) הריטבא בכתובות שם פ"י כן בדעת רש"י.
 (ג) כתובות סא, א. (ד) לענ"ד כן ס"ל גם להרמב"ם הל' אישות פכ"א ה"ח. (ה) בכתובות שם י"ב רבנו ז"ל: "אלא שלדעתי כל שבשעת אכילה מותר אף מיד ליד בעבידתיה טריד ואין כאן המשך חבה" עכ"ל, ולא מצאתי בזה חבר לרבנו ז"ל. (ו) שם בכתובות לא כ' רבינו ד"ן. (ז) הלשון מגומגם. (ח) ע' בשאלות פ' אחרי סי' צו ותמצא קצת רא"י לדברי רבנו אלה. (ט) ה"ה הל' אישות פכא ה"ה מדייק כן מלשון הרמב"ם וכ' שכן דעת קצת מפרשים. (י) אינני יודע מי הם. (יא) ע' תוס' כתובות סא, א ד"ה מחלפא שרש"י היה נזהר בזה וגם הרשב"א אוסר ע' ב"י יו"ד רס"י קצה. (יב) כ"כ הרשב"א בתוה"ב בית ז ריש שער ב. (יג) לא מצאתי בשאלות שלפניו ובפ' אחרי שאילתא צו כ': "נדה לא שתיא כסא דברכתא" אבל גם הרשב"א שם כ' וז"ל: "כ' הרב ר"א ז"ל מדברי רב אחא ז"ל דנדה אסירא למישתי מכסא דגברא" עכ"ל. (יד) הראב"ד בס' בעל הנפש שער הפרישה.

שזה הוא דרך חבה מפני שבכך הוא נותן דעתו עליה, וכעין מה שאמרו א המשגר כוס של ברכה לאשה שלא לדעת בעלה חייב מיתה מפני שיצרו רבה עליה, ופירוש הדברים אפילו בכוס של ברכה וכל שכן בכוס אחר, אבל כל שאינו מיחדה לה אלא שהוא שותה והיא אחריו הן בברכה הן בכוס אחר אין בזה כלום, ולדעתנו אף בזו מותר, וכן לדעתנו מה שנאמר בתוספתא ב שאסור לרדותה במקל, אין הלכה כן, נגיעת בשר אין כאן המשך חבה אין כאן, אלא שהדברים נאים על כל פנים ליאסר מאי זה צד, וכן גאוני הראשונים ג מחמירים שלא לישן על מטתה אף כשאינה עמו במטה ואף שלא בפניה, אלא שהיא חומרא יתרה, וכן החמירו ד שלא לאכול עמה על שלחן אחד, אלא ה אם כן מפרישין ביניהן במפה, ומצד מה שאמרו ו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה, והם מפרשים אותה שלא סוף דבר בקערה אחת אלא על שלחן שהרי השוו אותה כעליית עוף ובשר על שלחן אחד, אלא שאין ו ממנה דמיון לענין זה מפני שהזב וזבה הואיל ושניהם במין טומאה אחת מורים להיתר, ואם תמצא לומר לאיסור יראה דוקא בקערה אחת או על שלחן אחד וכשלחן שלהם שלא היה בו מקום אלא לאחד וכל שמצמצמים בו שנים נמצאו משתמשים זה בשל זה אבל בשלנו ודאי מותר בלא שום היכר, וכן החמירו ט שלא לישב שניהם על ספסל אחד או על מטה אחת, ולא יראה כן, לא אסרו אלא שכיבה ושינה אבל ישיבה לא אחר שאין באין בה מסרך טומאה, וכן אין האיסור אלא בכוס של יין, אבל מים ושאר מיני שכר הרי הן כשאר חפצים מר כדאית ליה ומר כדאית ליה.

אף הצעת המטה שאסרו התבאר שם במסכת כתובות יא שלא נאסר אלא בפניו אבל שלא בפניו מותר, אע"פ שהוא יודע שהיא מציעתו, ובתוספות יב כתבו שאף בפניו דוקא בהצעת סדינים לבנים או בגדים חשובים אבל בנענוע כרים וכסתות מותר שאין באלו הרגל עבירה אדרבה שפחות הוא אצלה, וכבר הביאו בה ראייה מפרק אע"פ יג כמו שביארנו בראשון של כתובות יז, ומכל מקום הרחצת פניו ידיו ורגליו שאסרו פירוש בלא מגע, שאם במגע אף בדבר אחר אסור, אלא שבהרחצה אף כשהיא יוצקת על ידו אסור, ומפני שזהו מין קישוט וכל צד טו שבאיש ואשתו המתיחדים מעוררים להרגל עבירה אסור, ומכל מקום יכולה היא לחמם את המים לפניו ולהניחן לפניו טז, ואף ביציקה על ידו יראה שלא נאסרה אלא בחמין אבל בצונן אין כאן קירוב, והאוסר מתורת נצוק שהוא אצלו כמגע, דברי הבאי הם, ומכל

(א) במסכת כלה. (ב) גם בכתובות שם כ' רבנו תוספתא זו, ואינני יודע מקומה והגאון ר' שאול ליברמן שליט"א אמר לי שאין מאמר זה בכל התוספתא שלפנינו. (ג) הראב"ד בבעל הנפש סוף שער הפרישה כ' שכן נראה מדברי רב האי גאון וע' תוה"ב בית ז ריש שער ב. (ד) מדברי רבינו יוצא שגאוני הראשונים החמירו בזה אבל בס' בעה"נ ריש שער הפרישה כ"ב בשם "אמרי רבותא". (ה) ד"ז כ' הראב"ד מדעת עצמו עיי"ש. (ו) שבת יא, א. (ז) דחייה זו ל' הראב"ד שם ושל רבינו היא. (ח) ע' רא"ש שבת פרק א סי' לב. (ט) לא מצאתי ד"ז בשם רב האי גאון ע' טור וב"י יו"ד קצ"ה. (י) רבנו תנא המסייע להב"י שם ד"ה כ' הרשב"א במה שמדקדק מדברי ה"ה עיי"ש. (יא) ד, ב. (יב) ע' תוס' שם ד"ה והצעת שהתירו הצעת כרים וכסתות ולא הזכירו נענוע. (יג) כתובות נט, ב. (יד) ד, ב ד"ה אף. (טו) בדברי רבנו שם נוסף כאן: "שבקשוט". (טז) רבנו תנא המסייע להסו"ז יו"ד קצה סק"ח.

עולה עמו ואינה יורדת עמו. ובתוספתא תניא, אחת שהכניסה לו משלה ואחת שהכניסה לו משלו:

שמואל מחלפא ליה בשמאלא. פירוש דמזגא ליה כסא ומנחא קמיה בשמאלא דידה:

אביי מנחא ליה אפומא דבובא כו'. פירש רש"י ז"ל דכל הני מילי בימי ליבונה, אבל בימי נדתה לא. והא דמפלגין בין ימי ליבונה לימי נידתה בדורות ההם שהיה מנהגם לטבול בשמיני כדין תורה וקודם שבעת ימי נקיים של חומר בנות ישראל, אבל בזמן הזה שאין טובלות עד לאחר שבעה נקיים הרי הן נדות גמורות, דקיימא לן (שבת ס"ד ע"ב) הדורה בנדתה עד שתטבול. והא דאמרינן במסכת שבת (י"ג ע"ב) במעשה של אותו תלמיד בימי נידותיך מהו אצליך בימי ליבונך מהו אצליך, לפי מנהגם גם כן שהיו מקילין בימי ליבון יותר מימי נדות מן הטעם שאמרנו (ועמ"ש רבינו בשבת שם).

והא דאסרו מזיגת הכוס, יש אומרים שלא גזרו אלא מזיגה שהוא דבר המביא לידי הרגל עבירה אבל דברים אחרים מותר ליטול מידה ובלבד שלא יגע בה, וזהו שאמרו במסכת (סופרים) [כלה] כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה ואסור ליטול ממנה כוס, אלמא כוס דוקא. וזה שאמרו באליהו רבא (עיי"ש טו, י) במעשה של אותו תלמיד שמא הבאת לו את הפך ונגע בך, לאו אהבאת (ביך) [הפך] קפיד אלא אנגיעה בה שמא נגע בה כשהיתה מביאה לו את הפך. ואחרים פירשו דמזיגת הכוס אורחא דמילתא נקט והוא הדין שאר דברים שאסור ליטול ממנה בימי נדתה, ^ו[ומיהו על ידי שינוי מותר בשאר דברים אפילו בימי נדותה] מה שאין כן במזיגת כוס, וכן ראוי לנהוג. וכתבו בתוספות דלשתות בכוס אחד שניהם בזה אחר זה אין לאסור, ואע"ג דלא יאכל הזב עם הזבה על שלחן אחד (שבת י"א ע"א), שאני התם דכי הדדי נינהו אכלי, אבל הכא בשעה שהיתה היא שותה הוא אינו שותה. ויש אומרים דמזיגת הכוס האסורה היינו כשנותנת מים ביין ונותנת לפניו דאיכא הרגל, אבל להריק מן הכלי לכוס ולתת לפניו על השלחן מותר. ואינו נכון. ומכל מקום נראה דכל היכא דאיכא בני חבורה דנחזי מיניהו מותרת למזוג כוס ולתת לפניו, ועם כל זה ראוי להחמיר בזמן הזה:

דף סא ע"ב

גירסת רש"י ז"ל אינו כופה ליתן תבן לפני בהמתו אבל כופה ליתן תבן לפני בקרו. ופירש ז"ל בהמתו כמו סוסים שצוה לין ופרוצין בזמה ושמא תבוא לידי רביעה, אבל בקרו אין לחוש לכך. ואחרים פירשו דבהמתו היינו שעומדת לרכיבה, אבל בבקרו כופה לפי שהיא עומדת לצרכי הבית כי רוב תבואות בכח שור, וחייבת לטרוח בו כיון שיש בו חיי נפש. ואיכא למידק מהא דתניא בפרק בתרא דנדרים (פ"א ע"ב), נדרה שלא לתת תבן לפני בהמתו ולפני בקרו [אינו יכול להפר, אלמא דאינה משועבדת לו להכין^{סה}]. ^ו[ויש גורסין ולא ליתן תבן] לפני בקרו. ואין צריך למחוק הגירסא דמשום דהא ממלאכות קטנות שאינו צריך לה כל כך לא אלמוה לשעבודיה דלא תיחול

נדרה, וכההיא שאמרו (לקמן ע"ב ע"א) נדרה שלא תארוג בגדים לבנים לבנה תצא שלא בכתובה, [אלמא אע"ג דמשעבדא ליה להכין מכל מקום חיילא נדרה, ומיהו התם שהצורך יותר גדול קנסוה בכתובה, אבל הכא לא קנסוה בכתובה אלא כופה הבעל במשכון במזונותיה וכיוצא בו.

ונמצא שלשה דינין בדבר, דבמלאכות הגדולות והרגילות אם נדרה לא חייל נדרה וכדאמרינן לעיל (נ"ט ע"ב) כופה ומניקתו, ובשאר מלאכות קטנות חייל נדרה, ואם היא מלאכה הצריכה תצא בלא כתובה, ואם לאו כופה הבעל בדברים אחרים:

איכא ביניהו שפחות. פירש ר"ת ז"ל שפחות ושכנגדו שהוא באמצע כמו שפחות, דהיינו אפר מקלה, דההיא שמעתא היא ואיכא לאחלופי לרב מלכיו. אי נמי דלא חייש (אבל) ^ו[אלא] למאי דצריך לתרוצי בדרב מלכיא, דהיינו סימניה דקאמר מתניתא מלכתא:

איכא ביניהו דמטללא בנוריתא קיפנייתא ונדרשיר. פירוש דמשום שיעמום ליכא ומשום זמה איכא. ומסתברא דרבי אליעזר ורשב"ג לא פליגי ובדרכי אליעזר שהוא כופה [אותה] למלאכה יש לו לטעון טענת זימה ובדרשב"ג שהיא כופה אותו שתעשה מלאכה יש לה לטעון טענת שעמום. ומשום דקס"ד דבעיקר דינא לא נפקא מינה (מאי) ^ו[מידי] ביניהו, איצטריך תלמודא לפרושי דהא איכא ביניהו. כך נראה לי:

הא דתנן המדיד את אשתו מתשמיש המטה. מיירי בדאמר הנאת ^ו[תשמיש] עלי שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו, אבל אמר הנאת תשמישי עליך לא חייל נדרה דהא משועבד לה, וזהו ליה כאוסר פירות חבירו על חבירו וכדאיתא בנדרים (ט"ו ע"ב). וכן פירש רש"י ז"ל:

והא דקתני בית שמאי אומרים שתי שבתות ובית הלל אומרים שבת אחת. פירש רש"י ז"ל שהדירה שבת אחת או שתי שבתות, אבל אם הדירה יותר לא תמתין. והיינו דאמרינן בגמרא [אמר רב] מחלוקת במפרש כלומר שפירש שבת אחת לבית הלל או שתי שבתות לבית שמאי. ולא נהירא חדא דלישנא דמתניתין לא דייק הכי. ועוד דאם כן היכי אמר שמואל דבסתם נמי תמתין שמא ימצא פתח לנדרו, והא פריש לן תנא שאם הדירה [בפירוש] ליותר משבת אחת לבית הלל או שתי שבתות שמאי לא תמתין כלל, וכל שכן כשהדירה סתם דמשמע לעולם. לכך הנכון דמתניתין קתני סתם המדיר את אשתו דבית שמאי אומרים שתמתין שתי שבתות ובית הלל אומרים תמתין שבת אחת, אבל לא למדנו מתוך משנתנו אם הוא כשהדירה לזמן או שהדירה סתם וזהו שנחלקו בה רב ושמואל. דרב אמר מחלוקת כשפירש שום זמן ואפילו מרובה, דמכל מקום גלי דעתיה שדעתו לחזור עליה והיום או מחר ימצא פתח לנדרו הלכך

רסה) דאי משעבדא ליה לבעל ליתן לפני בקרו אמאי אינו יכול להפר, ואורבא לא היה צריך להפר דכיון משעבדא ליה לא חייל נדרה. (חיי הרשב"א):

הרא"ם מקבלו מידה והלא דעת הרא"ם כאן
בסמוך בהשטת ש"ד שלא כזו מציגה מותרת.
וי"ל דהרא"ם היה שותה מכוס שהיתה שותה
אשתו נדה אחר הרקה שהריקו כוס ששתה כזו

אחר ואח"כ הריקו כזו
ראשון וכמש"כ רבינו כאן
ולאפוקי אחא ממש"כ
האור"י שם מפסקי נדה
אנו מחמירין על עצמינו
ואין אנו אוכלים לא
בקערה שלה ולא משירי
מאכלה לזה כ' האור"י
ע"ש אבי העזרי שראה
להרא"ם שהיה שותה
מכוס שהיתה שותה
אשתו נדה ולאחר הרקה
דוקא. ועיין במדכי פ"ק
דשבת מש"כ בשם רבינו
שמואל מזונזורק וחידוש
שלא הציא דברי הרא"ם
דאפי' כשהזכיר ומריקים
לכוס ראשון מותר.
(קלא) עמה. ונזכר
הגירסא אין זה איסור
והיא היא. ומש"כ כאן
ובכתובות כו' עד שלא
בפניו שריא חסר נזכר
אולם הרש"א צחי'
לכתובות שם הציא דברי
היראים הכתוב כאן.

(קלב) ללא כרש"י. עיין תוס' כתובות שם ד"ה
מחלפא. ולשון הסמ"ג חוץ ממוציגת הכוס כשהכוס
צידו וא"כ ליתא למה שדקדק רבינו ואחרי שאין
איסור אלא בהשטת והזכירו מוציגת הכוס למדנו

כו' והרש"א צחי'
לכתובות שם ה"ר לדברי
רבינו וז"ל וצמ"ס דרכות
ירושלמי לשון סועד לזה
כלה לציטה אסורה כל ו'
ואסור ליטול ממנה כוס
עכ"ל וכ"כ הריטב"א
שם וז"ש צמ"ס כלה
כלא דרכה כו' ואסור
ליטול מידה כוס אלמא
כוס דוקא עכ"ל והאור"י
סי' ש"ס כ' והא דאמר
פ"צ דדרכות ירושלמי
כלה אסורה לציטה כו'
התם מיירי צאדס אחר
ולא בצעלה כו' וז"ע
בכוונת דבריו אם כוונתו
לדייק כהרש"א
והריטב"א א"כ דחי
צאדס אחר קיל מצעלה
וכמו שכ' רבינו והנדה
יען שהיא רגילה עם
צעלה הסמירו זה יותר
משאר עריות לענין
אכילה ושתייה ואפשר
דר"ל להיפך.

מריקים כוס ששתתה בו לכוס
אחר וחוזרים ומריקים לכוס ראשון
מותר מאחר שיש שינוי בהרקה
כוסות אין זה עמה (קלא).

ובכתובות פרק אע"פ (ס"א, א')
אמרינן כל מלאכה שהאשה עושה
לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ
ממוציגת הכוס והצעת המטה
והרחצת פניו ידיו ורגליו. פי' מוציגת
הכוס ומושטת לו אבל מציגה בלא
הושטה שרייא, דהא שרינן התם
בדאמרינן (שם) מחלפא ליה
בשמאלא, ומנחא ליה אשרשיפא,
ואחרי שאין איסור אלא בהושטה
והזכירו מוציגת הכוס למדנו שאין
איסור אלא כששניהם יחד מוציגה
והושטת כוס מציגתה בלא שינוי,
אבל בהושטת שאר דברים שלא
בכוס מציגה מותרת (קלב) אך שלא
יגע בבשרה.

והצעת המטה אמרינן התם בפניו אסירא שלא בפניו שריא.

פירוש מציגת הכוס דברי רבינו הובאו בב"י שם ובשו"ע סעיף י' סתם בזה ועיי"ש בש"ך סק"ג ובבאר היטב
סק"ט.

ו. כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה, חוץ מהצעת המטה בפניו, ולא תהא יוצקת מים על ידיו ורגליו לרחוץ אותן^{יד}, ושלא תהא מוזגת לו כוס ומניחתו לפניו על השלחן כדרכה, אבל אם היתה מניחתו על השלחן ביד שמאל או שתניחנו על הכסא שלפני השלחן או על הכר שיושב, כיון ששינתה מדרך המשמשינ מותר, שהרי יש להן היכר להרחקה (כתובות סא.).

ז. אסור לשכב על מטתה של נדה אפילו בשעה שאינה במטה מפני הרגל עבירה^{טו}, וכל המרבה בהרחקה הרי זה משובח.

מקורות וביאורים

שמש"כ והיא מוצקת אין הכוונה שמביאה לפניו את המים, אלא שיוצקת עליו ממש את המים, אמנם הש"ך (ס"ק טז) הביא מרבינו יונה שכתב שאסור אפילו להביא לפניו את המים, אכן בדברי רבינו מפורש שהאיסור רק שיוצקת עליו ממש, ומשמע שאין איסור להביא לפניו מים לצורך הרחיצה.

טו. הראב"ד בסוף שער הפרישה כתב שנראה מדברי רבינו האי שאסור לישן על מטתה אפילו בשעה שאינה במטה משום הרגל, וסיים 'ואף על פי שאין זה מן ההלכה הרי הם דברים שהדעת מכרעת עליהם'. ונראה דמש"ה כתב רבינו הכא כל המרבה בהרחקה הרי"ז משובח, שזהו יסוד דין זה שאינו מההלכה אלא הרחקה. ועי' בטור (סי' קצה) שכתב שאסור אף לישיב על מטתה, אמנם הסדרי טהרה (ס"ק יא) כתב שמלשון רבינו משמע שאסור רק את השכיבה.

לאשתו נדה, ור"י הביא ראייה לחומרא זו ממה שאמרו בתנא דבי אליהו^{אוצר החכמה} דקתני אמר לה שמא הבאת לו את השמן שמא הבאת לו את הפך, ומשמע שיש בכך איסור, אך דחו את הראייה, ועיין בחידושי רבינו לכתובות (סא.) שהביא מחלוקת זו, והכריע כדעת רש"י.

יג. נראה לבאר כוונת רבינו דהרשב"א (הקצר ש"ב ד.) כתב שטעם איסור זה הוא מחשש שמא יגע בה, ולפי"ז היה מקום לחוש אף באשה אחרת שלא להושיט מצד חשש נגיעה, ולזה הוצרך רבינו לפרש שאיסור זה הוא דווקא באשתו משום שעשו הרחקה יתירה.

יד. הלשון בגמ' 'והרחצת פניו ידיו ורגליו', והרשב"א כתב בתורת הבית (הקצר ש"ב ד.) 'ואפילו הוא רוחץ והיא מוצקת, ואין צריך לומר שלא תרחצנו ממש שהרי יש כאן נגיעת בשר', ועיין בט"ז (סי' קצה סק"ח) שהאריך להוכיח

ציוני הלכה

ה"ח.סי' קלה סעי' יג
ה"ט.סי' קלד סעי' א.

ה"ח.

מסורת הראב"ד

(ס) ע"ע שער הספירה והבדיקה

סי' ג הל' יד

(ו) הל' כב

ח ורב אחא כתב בשאלתות (סוף שאלתא צו) הכי. אית דאמרי שדר לה שמואל כסא דברכתא ולא קבילת, וכי הות יתבא נדה הות מודעא ליה בכסא דברכתא דלא שתיא כסא דברכתא, דאמר מר (ברכות נא) ומשגרו לאנשי ביתו במתנה כי היכי דניהוי להו שלמא, וכי שתיא אתי לידי הרגל עבירה. והדר אמרה ליה טהורה אני, אחתך היא דאיקלעא לגבאי. אמרה אי שתינא קמה אמרה לא קא עבדא לי יקרא, אמינא אשדריה ניהלך דתשתייה את. הדין הוא לישנא דרב אחא. ולא ידענא היכא אשכחיה. ושמעינן מינה דנדה אסורה למשתי מכסא דגברא. ולא ידענא מאי טעמא, דהא התם לאו על פתורא ידיה הות אכלה ושלא בפניו הוה, והלא הצעת המטה שהוא דבר המביא לידי הרגל עבירה ואפ"ה שלא בפניו מותר. ונ"ל דאי איתא להא מילתא בכי האי גוונא בלחוד הוא דאיתא, דקא מייחד לה' כסא למשתי וקא משדר ליה ניהלה כי התם, משום דקא יהיב דעתיה עילוה. והכין תניא במסכת כלה (פ"א) המשגר כוס של ברכה לאשה שלא מדעת בעלה חייב מיתה מפני שדעתו רבה עליה, ד"א מפני שיצרו רבה עליו. ונדה לבעלה נמי להא דמיא^(ט). ומסתברא דלא שנא כוס של ברכה ולא שנא כוס אחר, היכא דמייחד לה ומשדר ניהלה אסור דהא קא מעייל דעתיה עילוה. והאי דנקוט כוס של ברכה, רבותא קאמר. מיהו היכא דקא שתו כולו מההוא כסא ושתיא איהי נמי בתרייהו לית לן בה. הנה כתבנו פרישות הנדה בכל ימות השנה. אבל יש פרישה אחרת שהיא למעלה מזו שאנו עתידים לפרש^(י).

ט אך ראיתי להקדים עניני היולדת שהם שווים לפרישת הנדה שכתבנו. ואומר, כי היולדת אסורה לבעלה כנדה דכתיב כימי נדת דותה תטמא. ואע"פ שאינה רואה דם טמאה שבעה לזכר וארכעיה עשר לנקבה. וכן היא טמאה לעולם עד שתטבול.

לנפש תדרשנו

אחרים אחריה, שהרי כשאינה בפניו אין איסור משום שיויר כוס אלא משום כוס המיוחד לה. (מיהו הב"י (עז: סוף ד"ה ומ"ש וכו' תריס) כתב להפך, שנראה מדברי רבנו הכהן שמואל שהיא תשתה אחריו, וכדעת ההג"מ (שם), וכן משמע במאירי (על דף סד. ד"ה כבר, עמ' 278) שלמד כן בדעת רבנו. וצ"ע. ע"ע בשער הספירה והבדיקה סי' ג הל' יד ובהע' כא שם.

ו. **היכא דמייחד לה.** ע' פרישה (קצה ס"ק יא) שמדייק בדברי הרשב"א (שהם לקוחים מדברי רבנו הכהן) שה"ה דמותר אם מיוחד לעצמו ולאשתו "ואפ"י אין לו בני בית שישתו ג"כ מאותו כוס, ולא אסור אא"כ מיוחד לה הכוס דאז נותן דעתו עליה". וצ"ע איך דקדק כן, ויותר צ"ע מדברי רבנו המפורשים בסוף שער הספירה ובדיקה, עיי"ש הערה כא.

ד. **כי היכי דנהוי להו שלמא.** ובנוסחת ספרים שלנו איתא כי היכי דתתברך דביתהו.

ה. **ושלא בפניו הוה.** משמע קצת דאם היתה בפניו, אסורה לשתות משיויר כוס שלו (מיהו יש מקום לדחות שזה דוקא אם שניהם על יד שלהן אחד). וכ"כ הארחות חיים (סוף הל' נדה) "ולשתות שניהם בכוס אחד כתב הר"י ז"ל (סמ"ק רצג) דאין קפידא אחר שהם שותים זה אחר זה. והר"פ ז"ל כתב ונהגו העולם להפסיק באדם אחר וכן נראה דעת הראב"ד ז"ל ודעת הרשב"א ז"ל". (בתוה"ב העתיק את דברי רבנו הכהן). וכן משמע מדברי רבנו בסוף הלכה זו, דדוקא מתיר אם "שתיא איהי נמי בתרייהו" ולא כתב להתיר גם אם ישתו אחרים מהכוס אחריה שבוה לא יהא מיוחד לאשתו. (מיהו אם אין אשתו בפניו ומשגר לה הכוס, כמו ההיא עובדא דהשאלתאאות, נראה שאין צורך להפסיק בשתיית אדם אחר בינתיים וסגי שישתו

מותר ואם הוא תלמיד חכם וצריך לאותו דבר מאפיל במליתו ומותר. וכן אמרו אסור לשמש מטתו לאור הנר. ומסתברא אפי' מאפיל במליתו נמי אסור משמעתא דמסכת יום טוב דבעינן התם מהו לכבות את הנר מפני דבר אחר. וכן אמרו בית שיש בו ספר תורה אסור לשמש בתוכו עד שיעשה בו מחיצה עשרה. ואם יש לו בית אחר עד שיוציאו משם וכן בית שיש בו תפילין או חומשין או נביאים או כתובים אסור לשמש בו עד שיתנם כלי בתוך כלי ויהי' העליון כלי שאינו כליון כגון גלימא עילוי קומטרא. ועכשיו שנתנה תושבע"פ לכתוב משום עת לעשות לה' אף ספרי הגמרא נמי כן צריכין בסוי. וכן מי שנדר הנאת תשמיש מאשתו בין שנדר הוא בין שנדרה היא ואמרה הנאת תשמישך עלי וכן אשת ישראל שקנא לה ונסתרה אסורה לו ואפי' להתיחד עמה עד שישקנה והיא מהורה. וכן אשת כהן שנשכית אסורה לבעלה ואסורה להתיחד עמו סמעשה, דר' זכריה בן הקצב [אבל מותר לדור עמה בתצר] אבל אשת כהן שנאנסה אסורה לקיימה [ר"ל בחצר] דבשבויה הקלו אבל לא באנוסה. והכי אי' בכתובות: הנה השלטנו כל הפרישות ומצאנו מכללן תשע פרישות זו למעלה מזו. הראשונה פרישת הקדושות. כגון אכסנאי ובפני כל חי. ותשמיש היום. ולאור הנר. ובית שיש בו ספר תורה וכתבי הקדש כל אלו אסורין במקומן ויש להן היתר במקום אחר. מוסיף עליהן שני דעבון שהן אסורים בכל אותה מדינה. מוסף עליהם הנודר מן התשמיש שהוא אסור בכל מקום עד שיתיר את נדרו. וכן פרישת יום הוסתות לנדה שהוא אסור בכל מקום עד שתעקר את הוסת. מוסף עליהם תשעה באב ויום הכפורים שאין להם היתר. מוסף עליהם האבל בתוך שבעת ימי חופתו שהוא אסור להתיחד עמה בלילה אבל אינו חייב בשאר מיני פרישות. מוסף עליהם הנדה שהוא חייב בכל מיני פרישה בחבוק ונשוק ודברי בטלים ומויגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו ובאבילות שלחנו ובשגירת הכוס ואפי' כוס של ברכה ובנגיעת אצבע קמנה שלה ואסור להסתכל בעקיבה ובכל מקום הסתר שלה. מוסף עליהם הנדה בימי חופתה ולא בעל שהוא אסור בכל אלה ואף להתיחד עמה בלילה. מוסף עליהם אשת ישראל שקנא לה ונסתרה שהיא אסורה בכל אלה ואסורה להתיחד עמו ביום ובלילה אבל יש לה היתר. מוסף עליהם אשת כהן שנשכית שהיא אסורה בכל אלה ואין לה היתר לעולם. הרי תשעה פרישות זו למעלה מזו. נמצאו באבל שתיים מהן ובנדה שלש כאשר פירשנו:

וראיתי בתשובות שאלות לרבינו האיי זצ"ל שגם שאלו אותו על הכלה שנבעלה בעילת מצוה אם היא צריכה שבעה נקיים ושבילה כשאר נדה או לא והשיב מנהגא דילן שאם בעל וראתה דם אע"פ שראתה דם יגמור ביאתו ופורש. ונוהגת עצמה כל שבעה כנדה ויתבא לה לגיסא כשאר נדות כדי שלא יהא הרגל וצריכא ז' נקיים כעיקר זבה אלא שאין אנו מטמאין משכב שתחתיה בשעת בעילה משום דלאו נדה ודאי היא אלא ספק. ואינו עומד על בירור דבריו במה שאמר שאין אנו מטמאין משכב שתחתיה בשעת בעילה משום דלאו נדה ודאי היא ואלו היתה נדה ודאי כלום יש טומאה וטוהרה בזמן הזה לטמא משכב שתחתיה. ונראה מדבריו שאסור לישן על מטה של נדה אפי' בשעה שאינה במטה משום הרגל. ודוקא נדה ודאי אבל כלה מותר לישן על אותה מיטה לאחר שעמדה מאצלו ואפי' באותו סדין שהדם עליו. ואע"פ שאין זה מן ההלכה הרי הם דברים שהדעת ככרעת עליהם. והאי בועל בעילת מצוה ופורש דקאמרינן לא פורש מיד היא דאם כן נמצא יציאתו הנאה לו כביאתו אלא סמתינן עד שימות (ו) ופורש מיד מן המטה או שפורשת היא מאצלו ולנעוץ צפרניו בקרקע עד שימות האבר אינו צריך שהרי התירוהו לגמור ביאתו אלא עומד עד שימות ופורש וזו היא גמר ביאה דקאמרינן ואסור לעשות אחר כך שום הרגל כנדה גמורה. ודומה לי כי מפני החומר

אמנם ההיא דפ' בתרא דיבמות יש לדחות כדפרש"י התם⁹ בהדיא כיון דספיקא היא ולא הרחקה, וגזירה מ"ל לאו ומ"ל כרת דהא תרומתה דאורייתא אינון, כ"י היכי דחשו שלא יכניס עצמו לספק כרת ה"נ יש לחוש שלא יכניס עצמו בספק לאו, אבל לעולם נוכל לומר דרבנן גזרו ומחמרי טפי בכרת מבלאו. וצ"ע על זה פ' הערל (יבמות פב, א) דלא משמע התם כפרש"י, דמשני נמי רבא התם דיש חילוק בין כרת ללאו לענין העלאה באחד ומאה דאינו נמי אלא מדרבנן כמו משהו דחמץ, ופריך תלמודא עלה דרבא והא רבא דאמר בדאורייתא לא שגא לאו ול"ש כרת, ופרש"י¹⁰ דהיינו רבא דפ' בתרא דלעיל אלמא דסבר תלמודא דאין חילוק לרבא בין ספיקא לגזירה. ותו דבהגה"ה במיימוני¹¹ איתא וז"ל כתב הרמב"ם¹²: הורו מקצת בעלי הוראה שאינה אסורה בסמוך לווסתה אלא בתשמיש, אבל שאר פרישות לא החמירו עליו שאין כאן אלא חשש בדבריהם ע"כ. נראה דר"ל שאר פרישות כגון שלא יגע בה או שלא יאכל עמה ומזיגת הכוס וכה"ג דהן הרחקות ופרישות, לאפוקי חביקות ונשיקות דנהנין מהן כמו מתשמיש ולא מיקרי פרישות ובכלל תשמיש הן, ומדלא שרי אלא לשאר פרישות משמע בהדיא דחיבוק ונישוק דאורייתא אינון אסירי.

סימן רנא

ענין התוספת

דדוקא ישיבה על הספסל ביחד נראה בדרך חיבה דרך אוהבים להתקבץ יחד ולהתוועד בכה"ג. אבל בישיבה בעגלה שדרך בני אדם נכרים להתקבץ כמה פעמים לבא יחד ולהצטרף לשכור עגלה בין כולם ללכת בה מעיר לעיר לאו מילתא דחיבה היא כלל, דאפילו אם עכשיו אין בעגלה אלא האיש ואשתו וגם עגלה שלהם היא מ"מ לאו דרך חיבה הוא. וכן שמעתי שחלק אחד מהגדולים דלעיל¹ והיה נוהג להתיר לישב יחד על הספסל כשהוא מחובר בכותלי הבית כמו שרגילים לעשות באצטבאות בבית התורף ובבתי הקיץ, והיה אומר דאין לאסור אלא כשהספסל תלוש. אמנם ללכת בעגלה עם אשתו נידה דרך טיול לגנות ולכרמים וכה"ג לא ברירנא להתיר⁸.

שאלה: אשה נידה מהו שתשב עם בעלה על העגלה ללכת מעיר לעיר, בדרך זה שלא יגע בה כלל כגון הוא לפניו והיא לאחור.

תשובה: יראה דשרי¹. וכמדומה לי קרוב לודאי שהתיר לי אחד מהגדולים², וכן ראיתי מועתק מספר אגודה³ דשריא ואע"ג דכתב מרדכי בפ"ק דשבת⁴ בשם ספר הפרדס⁵ משמו של רש"י שאסור לישב על ספסל אחד שאשתו נידה יושבת עליו, והך נמי דמי להאי. נראה דאין לדמות להוראה זו אלא מילתא דדמיא לה לגמרי שאין בה סברא לחלק, דבהלכות נידה⁶ כתב עליה דהוראה זו חומרא בעלמא היא, וא"כ נוכל לחלק

סימן רנב

אם ת"ל דר"ל כגון להקימו ולהשכיבו ולסומכו, ומשום דלאו מילי דחיבה נינהו כהרחצת פניו וכהצעת המיטות בפניו אלא מילי דעבודות נינהו, מ"מ אין ללמוד היתר משם לנ"ד. דר"ל דוקא כשהוא חולה והיא בריאה שרי, כיון דחולה הוא ליכא למיחש להרגל עבירה דאין יצרו מתגבר עליו מפני שחשש כחו, ואין האיש מתקשה אלא לרצונו ואין דרך להתאוות בחוליו, ולהרגל דידה לא חיישינן דאין אשה תובעת כפה, ואף אם היתה תובעת אין בו כח להתאות ולהתקשות, אבל כשהיא חולה והוא בריא איכא למיחש להרגל עבירה שמא יצרו מתגבר עליו ויפייסנה, ובחולי דידה אין קפידא כל כך, דאפשר לשמש

שאלה: אשה שהיא חולה ורצה בעלה ליגע בה כדי לשמשנה כגון להקימה ולהשכיבה ולסומכה שרי או אסור.

תשובה: יראה דאסור ליגע בה אפילו באצבע קטנה¹, ואע"ג דכתב ביורה דיעה² דאשירי כתב בתשובה³ דאם הוא חולה ואין מי שישמשנו זולתה מותרת לשמשנו ובלבד שתזהר ביותר מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה ע"כ, מהכא היה משמע דשרי דתמא קאמר דמותרת לשמשו. אמנם נוכל לומר דר"ל שימוש בלא נגיעה כגון להושיט לו דבר מידה לידו וכן שאר שימושין שהן בנגיעה על ידי דבר אחר, ואפי'

9. ד"ה מה לי איסור לאו. 10. ד"ה והא רבא. 11. פ"ד מאישות אות ח'. 12. צ"ל רמב"ן — נדה סג, ב.

סי' רנא: 1. רמ"א (סי' קצ"ה ס"ה). 2. מהר"ר אהרן — [עפ"י לקט"י ח"ב עמ' 23 וע"ש בשם מהר"ל]. 3. חי' אגודה שבסו"ס מהר"ו (עמ' ק"ס סוף טור ב'). 4. סי' רל"ח. 5. לפנינו איתא שם בשם צפנת פענח, ובאמת כן איתא לפנינו בראב"ן סי' של"ה, ואילו בהפרדס לרש"י ל"מ מיד. 6. שערי דורא הלכ' נדה סי' י"ח. 7. מהר"א הנ"ל. 8. רמ"א שם. וענו"כ.

סי' רנב: 1. שו"ע (סי' קצ"ה סט"ז) וענו"כ, ועי' כנה"ג שם מרדכי (ח"א סי' ב'). 2. סי' קצ"ה. 3. כלל כ"ט סי' ר.

בנ"ד דמשוש הדפק לאו דרך חיבה הוא כלל אלא דרך אומנות. אע"ג דבפ"ק דכתובות (ד, ב) משמע איפכא כאן באבילות ידיה אסור כאן באבילות ידיה שרי, ופרש"י⁸ משום דאבילות ידיה אינה שומעת ומנחת לו אף אם יתגבר יצרו עליו, שפיר יש לחלק בין מניעה דאבילות ובין מניעה דתשש כח הגוף ואין להאריך.

עמה בחליה. וכה"ג תנן פ"ק דשבת (יא, א) לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה, ודייק התם במרדכי⁴ דדווקא הוא אסור לאכול ממה שאכלה היא אבל היא אינה אסורה ממה שאכלה הוא, אלמא דאין הרגל עבירה תולה אלא בו, וכן העתיק אחד מהגדולים⁵ בשם גדול⁶ דאשה חולה ובעלה רופא אסור למשש לה הדפק⁷, וא"כ כ"ש

סימן רנג

ליה יצריה באשה זו אפילו בשעת החופה, ולא בא עליה מעולם וראויה היתה לו לא חיישינן לייחוד ידיה דודאי לא יעבור דלא תקיף יצריה. והיה נראה להביא סעד לסברא זו מהא דשור המועד חוזר לתמותו כדחזינן דראה שוורים ג' פעמים ולא נגח, אע"ג דאיהו נמי תקיף יצריה ליגח כדאיתא פ' כיצד הרגל (ב"ק יט, ב), מ"מ כי חזינן דנח יצריה דיינינן ליה בתם ולא אמרינן דבהא זימנין הוא דנח יצריה והיום או למחר הדר ליה יצריה. הכא נמי בנ"ד אע"ג דקים להו לרבנן דבסתם אדם תקיף ליה יצריה באשה שלא בא עליה מעולם, היכא דחזינן דהאי גברא לא תקיף ליה יצריה דיינינן ליה כמי שנתייחד עם אשתו נידה שבא עליה כבר, ומ"מ המחמיר תבוא עליו ברכה³. הנראה לע"ד כתבתי.

שאלה: בחור כנס בתולה והיתה טהורה בשעת החופה וכמה לילות אח"כ, ומכל מקום לא בעל אותה עד שחזרה ופירסה נידה אסורים הן עוד להתייחד בלי שומר אצלם או לאו.

תשובה: יראה דצריך להתיישב בדבר, דבהוראה זו איכא פלוגתא דרבוותא. אחד מן הגדולים¹ הורה לאסור הואיל ולא בעל עדיין כדמשמע לישנא דתלמודא (כתובות ד, א) בסתמא, לא שנו אלא שלא בעל וכו'. וחד מרבוותא² התיר ואמר דמה שאמר הספר דבלא בעל אסור להתייחד, היינו דווקא היכא דלא הוות חזיא לבעול בתחילת החופה חיישינן דילמא תקיף עליו יצרו, אבל בנדון דידן דחזינן דלא תקיף

דיני טבילה

סימן רנד

פסקו כאבוה דשמואל (ברכות נה, ב) וכאידך דשמואל דחיישינן לרביית נוספים על הזוחלין ואין הנוספים מטהרין בזוחלין אלא באשבורן, והטובלת בנהר ביומי דניסן דשכיחי נוספים לא עלתה לה טבילה. ואע"ג דר"ת⁵ פסק כאידך דשמואל דנהרא מכיפיה מיברין, ומייתי ראייה טובא לדבריו. והתוספות פ' במה אשה⁶ כתבו דעל דבריו סומכין וטובלין בנהרות כל השנה וכו', וכן סמ"ג⁷ וא"ז⁸ וסמ"ק⁹ מסקינן הכי. מ"מ תימא דבאיסור כרת כזה לא ניחוש לדברי ר"ח שכל דבריו דברי קבלה

שאלה: בהרבה עיירות ומקומות נוהגים הנשים לטבול בנהרות כל השנה ואין מוחים בידם. ולמה לא ניחוש לדברי כמה גאונים דפסקו דחיישינן לרביית נוספים על הזוחלין וא"כ לא עלתה לה טבילה והרי היא עדיין בכרת.

תשובה: יראה דמן הדין היה לנו לחוש בדבר, דגאונים קמאי ובתראי סבירא להו לחומרא זו. קמאי: הרמב"ם¹ בשם ר"ח². בתראי: מהר"ם³ ואשירי⁴, כולם

4. סי' רל"ז. 5. מהר"ם קלויזנר — [עפ"י לקט"י ח"ב עמ' 21]. 6. ל"פ שם מי. 7. שו"ע (שם סי"ז) וענו"כ דמשמע מתשו' רמב"ן (סי' קכ"ז) דמקום שאין רופא אחר שרי, עש"ך (סק"כ) ונקודה"כ שם, ועי' מש"כ ע"ד ב"ש (אבהע"ז סי' כ' סק"א), ועי' גר"א יו"ד שם. 8. ד"ה כאן באבילות ידיה.

סי' רנג: 1. נ"ל שכוונתו למהר"ש סי' ש"כ. 2. ל"מ. 3. רמ"א (סי' קצ"ב ס"ד) ועי' ט"ז (סק"ז) מה שהשיג ע"ד רבינו דלא דמי להאיא דשור המועד, וכבר יישבו בנקודה"כ שם דהכ"נ סתם בג"א בחזקת כשרות הם, ע"ש. ועי' ש"ך (סקי"א).

סי' רנד: 1. ט"ס וצ"ל רמב"ן וכ"ה ברא"ש דלהלן. 2. עי' ר"ח שבת סה, א (ש"ס ווילנא). 3. עי' מב"ב ד"פ סי' קצ"ג. 4. הלכ' מקואות סי' י'. 5. ספר הישר חידו' סי' רמ"ה, ב וסי' רנ"ו. 6. שבת סה, ב ד"ה דאמר. 7. עשיו רמ"ח. 8. עי' ח"א סי' של"ה. 9. סי'

יב ומ"ש היתה מקשה ליד ושמעו קולו של הולד חשוב כילוד אי אפשר שלא הוציא ראשו חוץ לפרוודור. היינו ההוא עובדא דפרק יולא דופן שכתבתי בסמוך:

יב ומ"ש הוציא ידו או רגלו והחזירה הרי זו טמאה לידה וכו'. כבר נחנך בסמוך ודברי רבינו הם כפולס (ט):

יג היוולדת תאומים ושהה ויד אחר חבירו משיצא הראשון טמאה לידה יצא האחרון מונין לו משעת יציאתו וכו'. כ"כ הרשב"א בתורת הבית (הקדמה ס"ז): וי"ל הילולת תאומים מונין לה מן האחרון בין לימי טומאה בין לימי טהרה כולל ילדה נקבה קודם שקיעת החמה ונקבה אחרת לאחר שקיעת החמה מונין לה שבעים מולד שני וכן הדין לימי טהרה והוא הדין לילולת שני זכרים ילדה נקבה לפני שקיעת החמה וזכר לאחר שקיעת החמה מונין לה מן הנקבה לפי שימי טומאה וימי טהרה של זכר נכללים בתוך ימי הנקבה ילדה נקבה קודם שקיעת החמה ונפל לאחר שקיעת החמה ואין ניכר אם זכר אם נקבה הולכים צאלו לחומרא ומונין לה שבעים מן הנפל שמה נקבה היא וימי טהרה מן הראשון שמה נפל זכר היה וכן הדין כשילדה זכר לפני שקיעת החמה ונפל לאחר שקיעת החמה מונה שבעים מן האחרון שמה נקבה היא וימי טהרה מן הזכר עכ"ל וצמורת הבית הארוך (ש"ס נט). הביא רבינו מפרק ארבעה מחוסרי כפרה (כ"ח ט): גבי האשה שילדה ולדות הרבה:

יד יוצא דופן אמו טהורה לגמרי מלידה ונדה וזיבה אפילו יצא דם עמו. ר"ש פירקא במסכת נדה (מ). יולא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה רבי שמעון אומר הרי הוא כילוד וידוע דהלכה כחננל קמא ומפרש בגמרא דטעמיה דחננל קמא משום דכתיב (ויקרא י"ג) אשה כי תזריע וילדה עד שחלד ממקום שמורעת ואמר רבי יוחנן (מ"א): דלדברי הכל אם לא יולא דם אלא דרך דופן היא טהורה [ע"ה] משום דכתיב (ש"ס כ"ה) אם מקורה הערה מלמד שאינה טמאה עד שלא מדוע דרך ערומה:

קצה פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[ד] אם מותר לשתות עם אשתו נדה בכוס אחד: (ה"ב). אם מותר לישב עם אשתו נדה על ספסל ארוך או בעגלה או בספינה: (ו"ב). שתי מטות ורגלי האחת נוגעת בחבירתה לא ישכב הוא באחת ואשתו נדה באחרת: מטה רחבה אם מותר לישן הוא בצד אחד ואשתו נדה בצד אחר: [י"ז] אם הרופא מותר למשש דפק לאשתו נדה: [ב] לזוהר מליתן שום דבר מידו ליד אשתו נדה: [י"ז] אם מותר לנדה למזוג כוס לבעלה ולהושיטה לו דרך שינוי: אם מזיגה לבדה או הושיטה לבדה מותר בלא שינוי: חילוק שבין מזיגה במים למזיגה מן הכלי: מזיגת שאר משקים מותר: מזיגת הכוס שלא בפניו מותר:

א חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותטבול. כלומר דכל זמן שלא טבלה אפילו עברו כמה ימים שלא ראתה לעולם

פרישה

(ל"ו) אבל משיצא אבר אחד טמאה. פירוש שאם עכזה מלמד אכ"כ טמאה שבעים דלא לא כן מאי נפקא מינה. רשב"א. וטעמא משום דכתיב ויהי צלמה וימן יד כלומר אלמא לידת יד קריה לידה ולא דוקא יד אלא הוא הדין שאר אברים וטעמא מדברנן הוא דוק. וזה לשון מורי רבי (רש"י נ"ה) אבל משיצא אבר אחד טמאה פירוש משום חומרא ואם יולא אכ"כ רוב הולד חזרה למנוח ימי טומאה וטהרה וכן גבי הולא ידו והחזירה עכ"ל: (ל"ו) ואין נותנין לה ימי טהרה עד שיוולד. ונראה

דרישה

(יוצא דופן וכו'). עיין פרישה ועוד טעם אחר משום שנאמר את מקורה הערה מלמד שאינה טמאה עד שיצא דמיה דרך ערומה ופירש רש"י (מ). יוצא דופן ע"י סם נפתחו מעיה [והוציאו את העובר לחוץ] ונתרפאת. עד כאן המגיה:

הגהות והערות

כילוד כשהעובר עוד במעי וצ"ג. שו"ת רעק"א ס"י סד בשולי המכתב, וכן הקשו בתפארת שמואל ובסדרי טהרה (ש"ס): עד [ו"ד או] ליתא בס"א (וכן הוא בתורת הבית), אבל ברוב הספרים ישנו ולכן הוספנו "אם" כלומר שאין ידוע אם הוא ולד בכלל או אף אם ידוע שהוא ולד אלא שאין ידוע אם זכר או נקיבה (ובכתיב ישן הגירסא "אינו ניכר אם ולד אם זכר אם נקיבה"), ועיין סדרי טהרה ריש ס"ק כו: [ע"ה] כלומר מטומאת נדה, ומה שכתב בהגהת דרישה כאן "ועוד טעם אחר" עיי"ש אינו ר"ל דיש ב' טעמים לאותו הדין, אלא טעם האחד הוא לטהרה מלידה וטעם האחר מטהרה מנדה, כן הוא לפי המבואר בגמרא כמובא בב"י:

מפתח סדרי טהרה

(טו) ט"ט ט"ק כב: (טז) ט"ט ט"ק כז ד"ה תו כתב: (יז) ט"ט ריש ט"ק כז:

טור 'מכון שירת דבורה' - ט (יו"ד קפג - רמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס: 187 הודפס ע"י אוצר החכמה

לו את הפך ונגע מן בלעג קטנה: ומ"ש ולא יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה. נפ"ק דשבת (סס) וצפרק אף על פי (כמוסות סא. ד"ה מחלפא) כתבו המוספות שרש"י ז' היה נוהר נכך מדלמרינן בסדר אליהו כהוא עובדא דקרא ושנה הרבה ומת בחי ימיו שאמר לו אליהו שמה הבאת לו את השמן שמה הבאת לו את הפך והס' ז' כתבו דלין משם ראייה וכן כתבו סמ"ג וספר התרומה ואכתוב לשונם גבי כל מלאכות שאשה עושה לבעלה נדה

עושה לבעלה (פס: דיתר ראשון) והרא"ש צפרק אף על פי (ס' כד) כתב דשפיר יש ראייה משם למנהג רש"י. והר"ם המגיד צפרק כ"א מהלכות אישות (ה"ח) דקדק מלשון הרמב"ם שכתב שנה אינה נופת הכוס ביד בעלה משמע ששאר דברים יכולה היא להושיט מידה לידו וכן דעת קצת מפרשים ויש מחמירים בכל דבר עכ"ל והרשב"א מן האוסרים שכתב (מה"ק ד"ו ש"ז ד.) וז"ל לא יושיט מידו לידה שום דבר שמה יגע בצנורה וז"ל רבינו ירוחם (נכ"ח ח"ד רכד: העידו על רש"י שלא היה רוצה למת מפתח מידו לידה וכן נכון להחמיר אפילו בדבר ארוך שמה לא יזהר בטוב ויגע בידה עכ"ל (א):

ג ומ"ש ולא יאבד עמה על השולחן. נפ"ק דשבת (הא.) מן לא יאכל הזב עם הזנה מפני הרגל עבירה כלומר דאע"פ שהוא זב דשזב אין לו להקפיד מליגע בזנה משום טומאה שכבר הוא טמא עם זה לא יאכל עם אשתו וזה מפני הרגל עבירה ומדברי הרמב"ם צפרק י"א מהלכות איסורי ביאה (ה"ח) נראה דדוקא בקערה אחת הוא דאסור וכתב עליו הראש"ד ז' אנו נוהגים אפילו על שולחן אחד וכ"כ רב אחא [א] ע"כ. וכתב הר"ם המגיד שכן דעת הרמב"ן (פ"ח ה"ד) והרשב"א (מה"א ד"ו ש"ז ג: וקצ' שס ד.) דאפילו על השולחן קמחי דאסור וכתבו דנפרישם מפה על השולחן להיכר כגי יא' ויש מקילין בדברי הרמב"ם עד כאן (ב) והר"ן (שנח ה: ד"ה וכתב) יב' כתב שדכדכי הרמב"ן והרשב"א משמע בצרייתא בגמרא (יג.) דאפילו על השולחן אסור ומיהו אם הפרישה מפה אחרת לעצמה מותר דהא איכא היכירא. וזה לשון הרא"ש שם (שנח פ"א ס' לג) ומה שרגילין עכשיו לאכול עם אשתו נדה בשולחן אחד לפי שצמיחה היו רגילין לאכול כל אחד לבדו על שולחן קטן וכשאשתו עמו

שלו ואין צריך לומר בקערה אחת דאף כשאוכלין על שלחן אחד צידד כל אחד מקערה שלו איכא חיצה כיון שאין זולתן מנזי ביצת אוכלין עמהן וזהו שכתב דוקא צמיח הראשונים וכו' דקשיא לכאורה מאי נפקותא איכא לדין צמה שהיה צמיח הראשונים אצל למאי דפרישית ניחא דאחא לאורוי דאף לדין דומיא דימים הראשונים דהיינו דאחרים אין אוכלין על אותו שלחן אלא על שלחן אחר אסור. וכ"כ טז הרא"ש צפרק קמא דשבת (ס' לג) וכן כתב הר"ן לשם (ה: ד"ה וכתב) על שם הראש"ד צפרק צעלי הנפש (רש שער הפרשה) ושהציא ראייה צדורה מהסוגיא עיין שם: ובש"מ לי דלדידהו אף על פי דהיה רגיל לאכול עמה בקערה אחת כשהיא טהורה ועכשיו אוכל כל אחד מקערה שלו נמי אסור כשאוכלין על שלחן אחד וצמיח אוכלין על שלחן אחר דצמיח דליהו היכירא להרחקה צמחה שאוכלין הן לבדן על השולחן כגון שכל אחד אוכל על מפה צמיח עמה אצל על מפה

דרכי משה

קצה (א) וכתוב בבנימין זאב סימן קנ"ט ועל אותן המתירין לעצמן וזורקין מפתח או דבר אחר מידו לידה וכו' ראוי לגזור בהן עכ"ל וכן הוא בשערי דורא בהגהות (ס' יח ד"ה על אותן) בשם מהר"ם ז"ל: (ב) ובמדינות האלו הוא המנהג בכל מקום שראיתי שאוכלת עמו על שולחן אחר אבל לא בקערה אחת (א):

פרישה

(ג) ולא יקבלנו מידה. וה"ה זריקה מיד ליד אסורה (כך כתב צמ"ח ואז סימן קנ"ט והגהות שער דורא וכ"כ רמ"א (ס"ט) ולא נהירא מדלענין לאסור לקמן לז"ק לו מים לרחוק מפיו דיו ורגלי אפילו אינה נוגעת בו משמע דרבינו סובר שהוא דוקא דבר של חיבה אבל שאר זריקות שאינן של חיבה מותר ועיין דרישה סעיף (י"א) [ד]. עד כאן המנהג:

דרישה

קצה [א] ולא יאבד עמה על השולחן וכו'. בפרק קמא דשבת תנן לא יאכל הזב עם הזנה מכאן שאם שתה האיש אשתו שותה אחריו ולא יאכל תנן והוא הדין לא ישתה אבל לא תאכל ולא חשתה לא תנן ואם שתה זה בפני זה והריקן בכוס אחר שרי. מרדכי קצר בפרק קמא דשבת. ואפילו חזר והריקו לכלי ראשון מותר לו לשתות ממנו כיוון שנשתנה כשהורק מכלי אל כלי ואם שתה שלא בפניו אינה צריכה להגיד לו אלא מניחתו לשתות שאין כאן חיבה. מהר"ם: נמצא

חדושי הגהות

קצה [א] בשאילתות פרשת אחרי סימן ל"ו נד"ה נס נרין שפחה וכו':

הגהות והערות

במהרש"ל, והוא העתקה מדברי התרומת הדשן כמו שהובא בב"י ב"ה ומ"ש ואין (ועיין שם בערה ל"א דהכונה כנראה לשערי דורא), ובדפוס קניגסברג הגיה (ובתוס') [ובתה"ד: [יד] כן הוא במהרש"ל ובמהר"ח אור זרוע (עיין הערה הבאה) ובשערי דורא ס' יח: טז] כנראה כוונתו למהר"ח אור זרוע והוא לפנינו בדרישות מהר"ח אור זרוע בסוף פרשת תזריע הגה"ה (א), ושאר הקטעים שהביאם להלן בשמו אינם שם, ובמהרש"ל הובאו בשם מהר"ם, אך גם במהר"ם לא מצאתי דינים אלו: טז] מפתברא דקאי אעצם דברי הטור ולא על ביאורו שהוסיף, כי בראש"ל לא הזכיר דאף לדין דומיא דימים הראשונים אסור, ובר"ן לא נזכר אלא אעצם האיסור שלא יאכלו על שלחן אחד. (דברי הרא"ש הם גם בקיצור הלכות נדה שבסוף פסקי הרא"ש על נדה):

מפתח סדרי טהרה

קצה (א) ס"ט ריש סק"ו:

אחת אסור אע"פ שכל אחד אוכל מקערה שלו זה רגילות הוא שכל אחד יש לו קערה מיוחדת ואין ניכר הרחקה כל כך אע"פ שרגילין לאכול מקערה אחת כשהיא טהורה (ב) ואף על פי שזהו אסור אע"פ ש"ק דשבת (סי' נב) מיקל בזה על שם ר"י וכן כתב בהגהות אלפסי פ"ק דשבת במדרכי (דפוס גדול דף ק"ע) (פט: שלטי הגיטות אות ה) והרצ בהגהות שו"ע (סי' ג) נמי כתב דכן נוהגין נראה לי דדברי המחמירין עיקר וצ"י כתב ג"כ והכי נהוג עלמא לאסור על שלחן אחד אלא ע"י היכר מפה וקנקן וכו': ועוד נראה לי עיקר דאף ר"י בהגהות אשיר"י והרצ בהגהות שו"ע שכתב שכן נוהגין להקל אפילו בלא שום היכר מפה וקנקן אינו אלא כשגם בני הבית אוכלין עמהם על שלחן אחד ביחד

החם הוא דשרי כשהיא אוכלת מקערה שלה אע"פ שאוכלין על מפה אחת בלא שום היכר אבל כשצני הבית אוכלין על שלחן אחד ואחר והאיש והאשה אוכלין בלנצדן על שלחן אחד כל אחד מקערה שלו אסור אפילו היה רגיל לאכול עמה בקערה אחת כשהיא טהורה ואף ר"י מודה בזה דאסור אם לא צריכר מפה וקנקן: עוד מלאמי בהגה"ה (מהרש"ל ציאוורו לטור) וז"ל ראינו כשמנחתין בשר לחמיכות קטנות אוכלין בקערה אחת הוא נוטל חמיכה אחת והיא נוטלת אחת עד גמר אכילה ושינוש גדול הוא דפשיטא דחשוב אכילה יחד. דברי הר"ח:

ד' ומותרים לשותות זה אחר זה בכוס אחד. כ"כ בסמ"ק וז"ל ואין קפידא לשמות בכוס אחד אחרי שהם שותים בזה אחר זה ונהגו העולם להפסיק בלשון אחד עכ"ל מספר מדוייק. ונראה דהא פשיטא דאין שנים שותים מכוס אחד ביחד אלא בזה אחר זה אלא לפי דיש אופקים כדמוכח מהך עובדא דתנא דבי אליהו דאמרה אכל עמי ושמה עמי וכו' ועל כל דבריה השיב לה צדוק המקום שהרגו משמע שעל כל אלה נענש דאם לא כן למה הזכיר אותו בגמרא וכדכתוב בהגהות מיימוניות פרק י"א דביאלי ומצינו ד"י. ולפי זה ודאי דלא נקרא שמה עמי ואסור אלא כשהו שותה קלת ממה שכתוב וזו שותה הנשאר בכוס אכל כשהו שותה כולו ואס"כ חוזרים וממלאים אותו ושותה האשה או איפכא אע"פ שמכוס אחד שניהם שותים פשיטא דשרי. וכדי לחלוק על סברא זו דמחמירין כתב דמותרין לשמות זה אחר זה בכוס אחד פירוש אע"פ דהשני שותה מה שנשאר בכוס אין קפידא ושרי וס"ל דלא היה נענש אותו תלמיד על מה ששתה עמה אלא על הדברים אחרים נענש ולא הוזכר בגמרא אלא שכן היה המעשה שסיפרה האשה וכן כתבו

המקפידים פ"ק דשבת (יג: ד"ה צמי) וז"ל ומהכא דקאמר אכל עמי ושמה עמי יכול להיות שלא הקפיד אלא על השכיבה עכ"ל פירוש לא הקפיד לומר צדוק המקום שהרגו: ובירידה נראה דהעיקר כמו שכתוב בהגהות מיימוניות להחמיר אם לא שהפסיק אדם אחר צנייהם כמו שכתב בסמ"ק דנוהגים להפסיק אדם אחר צנייהם דבזה שרי לדברי הכל דאינו נקרא שמה עמה כיון דהפסיק אדם אחר צנייהם וכן כשהורק המשקה ששתה מכלי זה לכלי אחר נמי שרי כדכתוב בהגהות מיימוניות:

דרכי משה

(ג) מצאתי הגהה יז' באלפס מסכת שבת בשם ר"י אם רגילין לאכול יחד כשהיא טהורה בקערה אחת או בנדוניה יש שינוי כשאוכלת בקערה אחת לבדה אבל אם רגילה כשהיא טהורה לאכול בקערה לבדה או צריך לאכול בשולחן אחר לעשות היכר בימי נדוניה עכ"ל וכן הוא בהגהות אשר"י שם (שבת פ"א סי' לב):

פרישה

(ד) בגון קנקן או בכר. עיין לעיל סימן פ"ח (דרישה אות א) דשם נתבאר דהפסק שצריך לעשות בהעלות גבינה וצמר על שולחן אחד צנכר או קנקן דהיינו דוקא כשאין אוכלין מאותו ככר או שותין מאותו קנקן (ד) והוא הדין נמי בזה דכדומה דמד דלא אית ליה: (ה) ומותרין לשותות זה אחר זה בכוס אחד.

דרישה

לשמוע תפילה וקריאה כי הוא עצבון גדול מהכל מתאספות והן יעמדו בחזן וכן כתב רמ"א. ועיין לקמן סימן רפ"ב (י"ז) שם כתב רבינו דאפילו נדות מותרות לאחון בספר תורה ולקרות בו והוא שלא יהו ידיהן מטונפות או מלוכלכות ובהגהות שער דורא (סי' יח ד"ה יוש) דיש נשים נמנעות ויפה הן עושות. עד כאן המגיה: **רבים** שוגין ומקליין בימי ליבוניה ושותין בכלי אחד, שטות ואיסור גמור עושין. גם שאלתי פי הר"ח אם יש למצוא שום היתר והשיב שאין נדנדור ושום היתר

חדושי הגהות

[ג] בגמרא אימא צדוק המקום שהרגו:

הגהות והערות

יאל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה וה"ה שלא ישתה שרי שנינו שם וכו' ואם הבעל שותה תחלה מותרת אשתו לשותות אחריו וכו'. ע"כ. ועיין אור זרוע (סוף סי' שס) וז"ל ומורי אבי העזרי אמר לי שראה את רא"מ שהיה שותה מכוס שותה אשתו נדה אך לא היה מקבל מידה, ע"כ. ועיין תועפת ראם לספר יראים השלם סוף ס"ק קל: (כב) בהגהות מיימוניות הרגיל כתוב כאן ע"כ מספר יראים, ואכן עד כאן איתא ביראם לפנינו: (כג) תיבות "עכ"ל הר"מ ז"ל" ליתא בהגהות

מפתח סדרי מהרה

(ב) ס"ט סק"ו: (ג) ס"ט סק"ד ד"ה ובה: (ד) ס"ט ריש סק"ו:

הספינה קטנה המתנדנדת או על גבי ספסל רק שיפסק שום אדם צנייהם או מיצה או שום דבר אחר עכ"ל וחומר לו דייצת ספסל שמעמי שוהגים זה האשכנזים אצל הספרדים לא נהגו זה:

(וב) כתב המרדכי פ"ק דשבת (ס"ו ר"ח) הר"ם כתב דלר"ך לזהר אם יש שמי מטות ורגלי האחת נוגעות בחצירתה שלא יכבד הוא נאחז ואשמו נדה נאחזת אם לא ישימו הפסק צנייהם עכ"ל ומדין ספסל דבמקום וגם מדין דהר"ם משמע דליחא להא דכחז צספר רצני ירוחם (נכ"ו

ח"ד גרד:) בשם הר"ם ברש"י [ג] על הא דאסור לישן על המטה אפילו כל אחד בצדו ואין נוגעים זה בזה דיש לחלק בזה אם המטה היא רחבה ואינם מתקרבים זה לזה ודאי מותר שלא אסרו אלא קריבה אצל זה אינו אלא יסוד ומותר ובלבד שמישן בכלי מעט מיוחד לה והוא בכלי מעט מיוחד לו עכ"ל:

טו-טז כתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל בתשובה שאם הוא חולה ואשתו נדה ואין לו מי שישמשו זולתה וכו'. זה לשון הרא"ש בתשובה [ד] רק שחזר בזה שחול מהרמ"ם פניו ידיו ורגליו והנעת המטה לפניו דמאחר שאין לו זולתה אי אפשר שלא תשמשו ע"כ ונראה שהדין דכל היכא דאיכא מי שישמשו אפילו ע"י הדחק לא שריין לה לשמשו כלל: **ואיכא** למידק מאחר שהוא כותב שחזר מהרמ"ם פניו ורגליו והנעת המטה מאי יניהו שאר תשמישים שהיא אסורה לעשות לו אם היה לו מי שישמשו הא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ משלשה הנך פרי ומזיגה הכוס (כמוצא סא) ואפשר דמזיגה הכוס בלבד הוא דקא שרי לה מפני שאין לו מי שישמשו אלא דלישנא דמותרת לשמשו לא משמע דליהוי משום תשמיש חד לחודיה ואפשר דמשום דהרמ"ם פניו ורגליו והנעת המטה נמי שרו היכא דאי אפשר צנין אחר וכדדייק לישנא דמותר בזה שפוסל אלא דלפי זה לא היה לו לרצנו להשמיט חיצת שפוסל ושמה י"ל דשאר תשמישים דקא שרו לה אם אין לו מי שישמשו היינו להושיט מידה לידו כל דבר וכן נראה שהיה מפרש מה"ר איסרלן שכתב בתרומת הדשן [ה] על אשה חולה שאסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה כגון להקימה ולהשכיבה ולסמכה ואע"ג דכתב צורה דעה דאש"ר"י כתב בתשובה ואם הוא חולה ואין לו מי שישמשו זולתה מותרת לשמשו וכל לומר דר"ל שימוש בלא נגיעה כגון להושיט לו דבר מידה לידו וכן שאר שימושים שהם נגיעה על ידי דבר אחר ואפילו אם תמצא לומר דר"ל כגון להקימו ולהשכיבו ולסמוכו ומשום דלאו מילי דחיצה יניהו מהרמ"ם פניו ורגליו והנעת המטה צנין אלא מילי דעצמות יניהו מ"מ אין ללמוד היסור לנדון דידן דיי"ל דוקא כשהוא חולה והיא צריכה שרי דכיון דחולה הוא ליכא למיחש להרגל עברה דאין יצרו מתגבר עליו מפני תשש כמו לה"א אצל כשהיא חולה והוא צריך איכא למיחש להרגל עברה

שמה יתגבר יצרו עליו ויפייסנה (ו) ורצנו ירוחם (נכ"ו ח"ד דף רע"ג) כתב בשם הגאונים מי שהוא חולה ואשמו נדה לא תרחץ פניו ידיו ורגליו ולא תלביע לו את המטה ושאר המלאכות מותרות לעשות עכ"ל ומשמע דהי"צ מלאכות לא משמרו צדוק גזירה כלל אפילו אין לו מי שישמשו ומכל מקום מה שכתב ושאר המלאכות מותרות איני יודע מה צא ללמוד דהא אפילו הוא צריך הו"ו שרו שאר מלאכות דאם להחיר מזיגה הכוס לא הוה ליה למימר "שאר המלאכות" נלשון רבים:

יז וכתב עוד בתרומת הדשן (ס"ו רנ) בשם גדול אחד דאשה [נדה] חולה ובעלה רופא אסור למשש לה הדפק ונראה מדבריו שאפילו כשאין רופא זולתו אסור וגם בתשובות להרמ"ן סימן קכ"ו אסור לבעל למשש דפק אשמו נדה ואף על פי שלשון השאלה היה צריך שם רופאים אחרים אלא דבעלה ניחא לה משום דמומן תדיר נראה דלמאי דאסר לא שני לן צ"ן יש שם רופאים אחרים לאינם ומיהו אם החולני מסוכן ואין שם רופאים משמע קצת מדבריו דשרי משום פיקוח נפש אלא דאיכא למימר דלעצמיה אצל (בהשגות על סה"מ ל"ח שג) דקצר דנגיעת נדה אינה אסורה אלא מדברצן לון אצל להרמ"ם (סה"מ שס, וה"ל איסור"כ פכ"ה ה"א) דנגיעת לוי"י ערוה אסורה מן התורה הכא אע"פ שיש בו פיקוח נפש אפשר דאסור משום דהוי אצורה דגילי עריות וצ"ע (ז):

דרכי משה

(ו) ובחול"י דידה אין קפידא כל כך דאפשר לשמש עמה בחליה עכ"ל (תרומת הדשן) אמנם בשערי דורה בהגהה (ס"ו יח ד"ה כתב) כתב דיש מתירין אפילו היא חולה עכ"ל ואני מצאתי הגהה במרדכי פ"ק דשבת (שלישי הגיבורים סט: אות ה) שכתב וזה לשונו כתב הר"ם אותן שגזירותין מליגע בנשותיהן נדות כשהן חולות שזהו חסידות של שטות מפי הר"ר טוביה מבראנה עד כאן לשון ההגהה שם: (ז) עיין לעיל סימן קנ"ו מדין זה:

פרישה

(ח) מותרת לשמשו רק שתזהר ביותר בהרחצת פניו וכו'. ואי"מ מה היא מותרת כשהיא אסורה בלא וי"ל כגון מזיגה הכוס וגם הושיטת מיד ליד ועיין בתרומת הדשן דמשמע משם דשרי גם כן להקימו ולהשכיבו ולסמוכו והחמיר יותר כשהיא חולה שאישה ישמנה שילך האיש תקפו עליו כשהוא חולה

חדושי הגהות

[ד] כ"ד כ"ט דין ג': [ה] סימן רנ"ז:

הגהות והערות

[ג] בספרו שו"ת רשב"ש לא מצאתי ועיין בספר התשב"ץ להרשב"ץ ח"ג ס"י מב שכתב כן רק במטה קבועה במעויבה או בקורות קבועין בכותל ושלא יהיו פנים כנגד פנים אלא אם כן מרחק רב ביניהם או מחיצת סדין, ועיין בלחם ושמלה בלחם סק"י"ח וחכמת אדם כלל קטו ס"ה: [ד] ר"ל לאפוקי מרש"י שאסר הושיטת כל דבר, כן משמע שם בספר התרומה ותיבות "שלא היה מקפיד וכו'" הוא דברי סה"ת, ואולי תיבת "ע"כ" שייך אחר "ח"י": [ה] בל"מ דקיצור הדינים (מפתחות) שבתחילת הספר (ובקצת ספרים נרפס בסוף הספר), וכתבם בעל התרומה בצעמו: [ה"א] בתרומה ד"ד "שתשש כחור", ועי"ש מה מבאר עוד בזה והביאו בר"מ הארוך אות ו': [לן] צ"ע דהב"י בהקדמתו לביאורו כתב ש"תשובות להרמב"ן" הוא ההר"ב"א עי"ש, ועוד קשה שבתשובה זו עצמה משמע דלא בריא ליה דכל קריבות דרבנן ואילו הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות סובר כן בבירור. שו"ת פני יהושע ח"ב סימן מד (כא). ועי"ש מה שהאריך עוד בזה. ויש להוסיף דהרשב"א גם בח"א ס"י אלף קצח מספקא ליה בזה עי"ש. ועיין בשו"ת חמד כללי הפוסקים סימן י אות ט: לו* דהרמב"ם לא הזכיר נגיעה אלא חיבוק ונישוק, עיין שו"ת כאן סק"כ ובסימן קנ"ו סק"י:

ז ולא יסתכל לו בעקבה ולא במקומות המכוסות ממנה. נפרק
ז' דנדרים (ב.) המסתכל בעקבה של אשה הויין ליה גנים שאינם מהוגנים
 אמר רב יוסף ובאשמו נדה ואע"ג דאמר ריש לקיש הסם מאי עקבה מקום
 התורף כלומר שהעקב מכוסה כנגד מקום התורף (ה) משמע לרבינו דכל המקומות
 המכוסים שבה הוו בכלל מקום התורף
 וכן כתב הרשב"א בתורת הבית (הארץ ב"ו
 ש"צ ד. וק"ר ד: דמן העקב נלמוד לכל
 מקום מכוסה שבה ומ"מ משמע דבשאר
 מקומות שאין דרך לכסותן מותר
 להסתכל בהן וכן נראה ממה שהמירו לה
 להתקשט בימי נדותה כדי שלא תתגנה
 על צעלה וממה שכתב הרמב"ם נפרק
 כ"א מהלכות איסורי ביאה (ה"ד) מותר
 אדם להביט באשמו נדה ואף על פי שהיא

ערוה ואע"פ שיש לו הנאה לב ממנה בראייה הואיל והיא מותרת לו לאתר
 זמן אינו צא לידי מכשול אבל לא יחזק ולא יקל ראש עמה שמא ירגיל לעצירה
 ע"כ (*ז):

ח וראוי לה שתייחד בגדים לימי נדותה וכו'. כן נראה ממה
 שפירש רש"י נפרק המדיר (כחצות עב.) ונפרק עשרה יוספין (קדושין פ.)
 אהא דאמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכנותיה צעלה לוקה עליה (ו"ן) הוחזקה
 נדה בשכנותיה. שאלה לנצח נצח נדות:

**ט וכו' ובקושי התירו לה להתקשט בימי נדותה אלא כדי שלא
 תתגנה על בעלה.** נפרק במה אשה (שם סד:) תניא והדוה נגדמה
 (ויקרא טו לג) זקנים הראשונים אמרו שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט
 בצנדי לצעונים עד שצא רבי עקיבא ולימד א"כ אתה מגנה על צעלה ונמא
 צעלה מגרשה אלא מה תלמוד לומר והדוה נגדמה נגדמה מהא עד שצנח
 צמים וכמהה רי"ף נפרק ז' דשבעות (ה.) וכן פסק הרמב"ם נפרק י"א
 מהלכות איסורי ביאה (ה"ט):

**י כ"ל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ
 ממוציגת הכוס וכו'.** נפרק אף על פי (כחצות סא.) אמר רב הונא כל
 מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממוציגת הכוס והנעת
 המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו. ומוציגת הכוס, שמואל מחלפא ליה דביה
 בידא שמואלא אצ"י מנחא ליה אפומא דכונא רבא אצי סדיא רב פפא אשרשיפא
 וכתב סמ"ג (לאין קא דף לו ע"ד) אפילו לימן מידו לידה מפתח או חפץ

אחר היה רש"י נוהר אע"פ שמתוך ההלכה לא למדנו אלא הושטת כוס של יין שהוא דבר של חיבה שאסור מיד ליד כדאמרין רבא מנחא ליה אצי
 סדיא רב פפא אשרשיפא אמר רב הונא כל המלאכות נדה עושה לבעלה חוץ ממוציגת הכוס כשהכוס בידו לט' ובסדר אליהו (פס"ו) שכתב שמא הבאת
 לו את הפך שמא הבאת לו את השמן ונגע בך פירוש שעל ידי כך נגע בך כדמשמע הלשון גם שמן לסיכה הוא דבר חיבה ע"כ וכן כתב מ' בספר
 התרומה (ס"י פט) ומכל מקום כתב שהמחמיר מצא עליו ברכה: **אב"ל** הרא"ש כתב נפרק אף על פי (ס"י כד) וזה לשונו רבינו שמעיה כתב שרש"י
 היה נוהר שלא לקבל מפתח מיד אשמו נדה ומכאן אין ראיה לדוקא מוציגת הכוס שהוא דרך חיבה לא היטה נותנת לידו אלא דרך שינוי אבל שאר דברים
 אין נראה שיהא אסור ולי נראה דהכל במוציגת הכוס לא היטה נותנת הכוס לידו אפילו דרך שינוי דלא איירי הכא כמו הושטת הכוס לידו אלא מוציגת

דרכי משה

(*) וכן הוא לקמן באבן העזר סימן כ"א (ס"ד):

פרישה

עיין צבת יוסף שכתב (ונדרכי משה ו"ן) אמנם בשערי דורא נהגה כתב דיש מחמירין אפילו הא חולה ונהגה במדרכי פ"ק דשנת כתוב זה לשונו כתב הר"ם אומן שנהרס מליגע
 בנשותיהן נדות כשהן חולות וזהו חסידות של שטות מפי הרב ר' טוביה עד כאן לשון הגהה. וכתב רמ"א בשלחן ערוך (פס"ו) וכן נהגין אם אין לה מי שיטמנה וזריכה הרבה לך מותר.
 עד כאן הגמיה) ורבינו כתב לקמן בסימן של"ה (רפ"ה) דאיש חולה מעיים משמשו אשה אבל לא איפכא ובסימן שני"ז (רמ"ה) כתב אשה כורכת איש אבל לא איפכא
 עיי"ש: (ט) ולא יסתכל אפילו בעקבה ולא בכל המקומות וכו'. עיין נדרישה:

דרישה

מאי עקבה מקום התורף אינו רוצה לומר לח' שהוא מכוסה נגד מקום התורף אלא
 כל דבר מכוסה נקרא תורפה וכמו שכתוב בסוף פרק מי שמתו (ברכות כד.) טפח
 באשה ערוה וכמו שכתבו רבינו ובית יוסף באורח חיים סימן ע"ה והשתא אתי
 שפיר דגמרא לרבנא נקט עקבה אף על פי שהיא קצת מגולה וזהו כוונת רבינו
 גם כן שכתב אפילו עקבה ואם כן ממילא יש איסור בשאר אברים המכוסים
 במכל שכן וזהו שמסיק וכתב ולא בכל המקומות המכוסים ולפי זה צ"ל
 דרבנא דעקבה היא מפני שהוא סוף הרגל וכמעט מגולה ואפילו הכי מיחשב
 מקום מכוסה ואסור וכמו שכתבתי ועיין בבית יוסף:

הגהות והערות

לז' ככל מהדורות הטור שבידינו (גם בטור שעם דפוס של ב"י) כתוב ולא יסתכל אפילו בעקבה ולא בכל המקומות המכוסות בה. (ועיין דרישה וב"ח
 מה שפירשו בכונת חיבת אפילו). אכן בשו"ע כתב "לא יסתכל אפילו בעקבה ולא במקומות המכוסים שבה": [לחן צ"ע דלפנינו בגמרא איתא להדיא "אמר
 רבי שמעון בן לקיש עקבה דקתני במקום הטינופת שהוא מכוסה כנגד העקב": [לט' תיבות "כשהכוס בידו" ליתא בגמרא וכן נראה הוא הוספת הסמ"ג וס"ל דרך
 אז הוא דרך חיבה ולא דרך עבדות, וצ"ע בזה. ועיין במהר"א שטיין על הסמ"ג ובביאורי מהרש"ל ביאור המשך דברי הסמ"ג: [מ' כ"ז] שגם בספר התרומה
 דחה הראיות לחומרת רש"י מגמ' דכתובות וסדר אליהו, אמנם הראיה בסדר אליהו דחה דרך אחר שדוקא בהדשט מאלו ומשתה היה מקפיד (ולדבריו לא מיידי
 בשמן לסיכה, ועיין הערות ו, לד): [מא] צ"ע מניחתו או מניחה:

מפתח סדרי טהרה

(ה) ט"ט ט"ק יד: (ו) ט"ט ט"ק טז: (ז) ט"ט ט"ק יח:

השלחן שהיה לו לומר שאסורה למזוג לו הכוס בפניו ולהניחו לפניו על השלחן מדלא אמר הכי אלא סתם למזוג לו הכוס אלמלא דלפילו מוגה שלא בפניו אם הניחה לפניו על השלחן אסור ואף להגהות מיימוניות דדוקא דלפילו מוגה מוגה והוסטה הוא דאסור מודה הוא דהניחה על השלחן לפניו אף על גב דמוגה שלא בפניו אסור כיון דלפילו מוגה והוסטה בפניו ואין צריך לומר כשהוא יודע שהיא מוגה אם הכוס אע"פ שמוגה שלא בפניו מ"מ כיון שהניחה על השלחן בפניו חשוב כאלו מוגה בפניו והניחה גם על השלחן בפניו ואסור:

והכסתות שיש בו טורח ואינו דרך חיבה שרי. ושלא בפניו הכל מותר אפילו הוא יודע שהיא מצעת אותה: **יב** [ד] ואסורה ליצוק לו מים לרחוץ מגן פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו: **יג** וכשם שאסורה למזוג לו כך הוא אסור למזוג לה ולא עוד אלא אפילו לשלוח לה כוס של יין אסור לא שנא כוס של ברכה

מוגה בלא הוסטה או הוסטה בלא מוגה שרי אפילו בלא שינוי: **ובתבוא** עוד (הגמ"י ס) נראה דמוגה האמורה בגמרא היינו דוקא מוגה במים אבל מוגה מן הכלי כמו שאנו עושים אין נראה בזה קירוב דעת ומיהו על השולחן נראה דאסור אם לא ע"י שינוי כדשמואל דמחלפא ליה ומיהו רבינו חננאל פירש מוגה ואח"כ מחלפא ליה ולפי זה היה מותר עכ"ל: **כתב הרשב"א** צמורת הית הקר (ס"ד) מוגה הכוס כזוס של יין שהוא המרגיל לדבר ערוה. ונראה מדבריו שכל המשקים מותרין חוץ מן היין ואע"פ שכתב הרב המגיד פירק ג"א (ה"ט) מוגה הכוס של יין דוקא אבל של מים מותר דאפשר למידק מיניה דלא שרי אלא של מים דוקא אבל לא של שאר משקים הא איכא למידק איפכא מרישא דנקט כוס של יין ולמימר דלא אסר אלא של יין ולא של שאר משקים ומים דנקט סיפא לאו דוקא דהוא הדין לשאר משקין חוץ מן היין והאי דיוקא עדיף טפי כיון דבהכי דבריו מכוונים עס דברי הרשב"א: **נראה** דמוגה הכוס שלא בפניו שרי כדאמרין גבי הנעת המטה ולרבותא נקטו בגמרא שלא בפניו גבי הנעת המטה דהוי חיבה טובה ואפילו הכי שרי וכל שכן דמוגה הכוס שרי ועוד דלא גרע שלא בפניו מעל ידי שינוי דשרי אפילו בפניו וכן נראה מלשון המרדכי במסכת שבעות וכתבנו אלא לא יאכל עמה (עו' ד"ה ומ"ט ומוסריס):

יא ואסורה להציע מטתו בפניו. שם פירק אף על פי (סא). הנעת המטה אמר רבא לא אמרן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן צה: **ובמ"ש** דדוקא פריסת הסדינים והמכסה שהוא דרך חיבה אבל הצעת הכרים והכסתות שיש בו טורח ואינו דרך חיבה שרי. כן כתבו המוספות גרים כחצות (ד' ד"ה והנעת) והביאו ראייה מפרק אף על פי ואע"ג דכתבו דלגירסת קלם ספרים אין משם ראייה הרא"ש (פ"א ס"ט) כתב דגירסת סתם ולא חשש לגירסת אותם ספרים וכ"כ המרדכי [ד] בשבעות (ס"י פשמה) וכן פסק רבינו ירוחם (נכ"ו ס"ד רד"י) וכן כתבו הגהות מיימוניות (פ"א אות ג) שם רבינו סם ורש"י (כמוסות סא. ד"ה אכל מוגה) [ה]: **ובמ"ש** ושללא בפניו הכ"ל מותר. פשוט הוא צמימלא דרבא שכתבנו בסמוך: **ובמ"ש** אפילו הוא יודע שהיא מצעת אותה. כ"כ הרשב"א (מוה"א צ"י ש"צ ד) שכל שאינו בפניו אין צדק הרגל דבר:

יב ואסורה ליצוק לו מים לרחוץ ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו. כן כתבו סמ"ג (לאין קול לו) וסמ"ק (ס"י רג' עמ' שט) והגהות מיימוניות (פ"א אות מ) וכ"כ הרשב"א צמ"ה (ארוך ס) דהרמב"ם פנו ידיו ורגליו שאמרו אפילו הוא רומח והיא מולקת דלילו ליגע היא צדיה אפילו בלא רחיצה אסור דהא איכא קירוב צד ואסור ליגע בה אפילו בלא צדע קטנה וכתב עוד והרמב"ם וז' אפילו בלא צדע קטנה: **ובספר** היראה כחז:

יג וכשם שאסור למזוג לו כך הוא אסור למזוג לה ולא עוד אלא אפילו לשלוח לה כוס של יין אסור וכו' עד אם הוא מיוחד לה. הכל לשון הרשב"א צמורת הית הקר (ס"ד): **ובמ"ש** דגם הוא אסור למזוג לה. טעמא דמסתבר הוא דכי מוגי איהו נמי איכא למיחש להרגל דבר: **ובמ"ש** דלשלוח לה כוס של יין אסור. נמצא צמורת הית הארוך (ס"ג) וז"ל כתב הר"א (בנפשי ע"ה הפרישה י"ג:כ) מדברי פרישה

(י) או תניחנו על הכר או הכסת. פירוש צמיתה היו רגליהן לאלול ולשע על המטות:

דרישה

[ג] חוץ ממוגה הכוס שאסורה למזוג לו וכו'. כתב הרשב"א דוקא של יין שהוא מרגיל לדבר עבירה, ובהגהות מיימוניות כתוב דהיינו דוקא מוגה והוסטה (ור"ל הוסטה לפניו על גבי השולחן דאילו מיד ליד אפילו כל דבר אסור וכמו שכתב רבינו לפני זה) אבל הוסטה בלא מוגה או מוגה בלא הוסטה שרי בלא שינוי דדוקא מוגה במים אבל מוגה מהכלי כמו שאנו עושין אין נראה בזה קירוב דעת ומיהו על השולחן אסור בלא שינוי ועיין בבית יוסף שהביא לכל זה אבל בשלחן ערוך לא הזכיר לא הוא ולא רמ"א: **[ד] ואסורה ליצוק לו מים לרחוץ בו פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו.** זה לשון ב"י [כן כתבן] סמ"ג וסמ"ק והרשב"א דמיירי שהוא (רחוק) [ורחוק] והיא מוצקת דאילו ליגע היא בידה אפילו בלי רחיצה אסור

חדושי הגהות

[ו] **ובספר** היראה (אגרת התשובה ס) כתב וז"ל ואסור לתת פניו בעליה קימון של מים וכלים שיתקן בהן רגליו אע"פ שאינה נוגעת בו מפני שהוא דרך חיבה ע"כ קן ז"ל לעי"ד:

הגהות והערות

שבת דף עז ע"ב: [מז] בלומר בשלחן ערוך בס"ב בהגה, ומה שכתב "וב"י הביאו" צ"ע, ואולי צ"ל "ומ"ש בשי"ד (כלומר בהגהות שערי דורא) וב"י (בנימין זאב) הביאו (לדיון זה)", עיין בדרכי משה שהביא דין זה מב' מקורות אלו, עוד אפשר דקטע זה הוא הגהת דרישה מבן המחבר וצ"ל ואבי (או ואמ"ו) הביאו (בפרישה אות ג), ועיין בהנהגת הבאה, וצ"ע: [מז] **נראה** דצ"ל "א"כ" במקום "א"י" ואינו תירוץ נוסף אלא ר"ל דמטעם הושתה נמי אין לאסור, (עיין ט"ז סק"ח) דמיירי דמיקטף קיף (פי' ששופכת טיפות טיפות ולא בקילוח אחד) דאין כאן נגיעה ע"י ניצוק אלא זריקה ולא חמיר בזריקה. אבל לפי הגירסא "אי" קשה דתירוץ השני לא הועיל כלום דמ"מ לא גרע מזריקה ודוק (אך בט"ז שם לא משמע כן). עוד אפשר דבריו דלעיל מה שהקשה מזריקה עד א"נ אינו מהדרישה אלא הוא "הגהת דרישה", ולפי"ז א"נ אינו תירוץ נוסף על הקושיא דלעיל אלא פירוש נוסף בדברי הטור, ועיין הערה הקודמת:

מפתח סדרי מזהרה

ח ט"ט ט"ק י"ט:

רצ אחא [י] נדה אסירא למישתי מכסא דגבזא וכמז הוא ז"ל לא ידענא מאי טעמא ואי איתא להא מילתא נכהאי גוונא נלחוד הוא דאיתא צמיחד לה כסא וקא משדר ליה ניהלה משום דקא יהיז דעמיה עלא [מ] והכי תניא צמסכת נדה המשגר כוס של צרכה לאשה שלא מדעת צעלה חייז מימה מפני שדעתו רצה עליה דצר אחר [ט] מפני שלא רצה עליה ונדה לצעלה נמי להא מילתא דמיא ומסמנדר דלא שגא כוס של צרכה ולא שגא כוס אחר היכא דקא מייחד לה ומשדר ניהלה אסור דהא מעייל דעמיה עליוה מיהו היכא [י] דקא שמו מההוא כסא ושמיא [נ] איזי צמרייהו לית לן צה עכ"ל:

יד וב"א א"ו הרחקות צריך להרחיק בין בימי נדותה ממש בין בימי ליבונה שהם ימי ספירתה. כבר נתבאר בתמלת סימן זה: וב"ש ואין חילוק בב"א א"ו בין רואה ממש למוצאה כתם. כ"כ

הרשב"א נמורת הבית הקלר (סג ד:) והטעם משום שנעלת כתמים עשאוה כרואה לרוב דצר חוץ מלענין קציעות וסמ כמו שנבאר צמין ק"ץ (ספ. וז"י שס

קצו א **שבעת ימים** וכו'. הכי איתא צריש פרק צנות כותים (דף ל"ג.) ופרק פינוקת (דף ס"ט.) ונבאר לעיל צמין קפ"ג: **וב"ש** וכך משפטה אם תראה שני ימים או שלשה וכו' וכתב הרשב"א וכו'. פירוש אם תראה צ' ימים או ג' לדברי הכל אם נדקה שמריה ומלאה טהורה הרי זו צמוקת טהורה אע"פ שלא נדקה צין השמשות אצל צרחתה יום אחד נלכד איכא פלוגתא דיש מחמירים היכא נדקה שמריה ומלאה טהורה ושזר לא נדקה צאותו יום דמיישין שמא רחמה לאחר נדיקת שמריה דכיון שהיוס

(יא) **לא שנא כוס אחר אם הוא מיוחד לה: יד [ה] וכל אלו ההרחקות צריך להרחיק בין בימי נדותה ממש בין בימי ליבונה (ח) שהן ימי ספירתה ואין חילוק בכל אלו בין רואה ממש למוצאה כתם:**

סימן קצו

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א"ג] כיצד פוסקת בטהרה כרי לספור שבעה נקיים: [ד] כמה פעמים צריכה לבדוק בתוך שבעה ואם לא בדקה כל שבעה וביום השמיני בדקה ומצאה טהור: [ו] באי זה דבר בודקת: עד אי זה מקום בודקת: [ח"ד] דין הסומא והחרשת ומי שנטרפה דעתה: [ט] אשה המרבה לבדוק משובחת ואם ישבה ולא בדקה: [יא] דין פולטת שכבת זרע: המשמשת מטתה ואחר כך ראתה מאימתי מתחלת לספור שבעה נקיים ואם יש תקון להתחיל לספור קודם:

א(א) שבעת ימים שהזבה סופרת מתחלת ממחרת יום שפסקה בו. וכך משפטה
הרשב"א נמורת הבית הקלר (סג ד:) והטעם משום שנעלת כתמים עשאוה כרואה לרוב דצר חוץ מלענין קציעות וסמ כמו שנבאר צמין ק"ץ (ספ. וז"י שס ד"ה אין צממים):

קצו

פרטי רמזי דינים המיוחדשים המבוארים בזה הסימן

[ב.א] בדיקה שבסוף היום צריכה להיות קודם בין השמשות ותיקון לבדוק כל בין השמשות: התחילו הקהל להתפלל ערבית ועוד היום גדול אם יכולה לבדוק באותה שעה ולהתחיל לספור מיום המחרת שבעה נקיים: [ג] אם אין לה בגדים נקיים אם תספור שבעה נקיים: [א.ד] בדקה עצמה ליל שביעי לא עלתה לה: [ו] כיצד אפשר לה לבדוק עד מקום שאבר התשמיש מגיע: [ב.ד] אור היום יפה לבדיקה: [י] מצאה כתם בתוך ג' ימים ראשונים של ז' נקיים אם יכולה לתלות במכה: [יב] טעתה במנזן יום אחד וטבלה ושימשה: לא טבלה כראוי ושימשה: [יא.ב] חומרא שהחמירו בקצת מקומות בדניי משמשת שראתה:

א(א) שבעת ימים שהזבה סופרת מתחלת ממחרת יום שפסקה בו. צריש פרק צנות כותים (ג.) אמרינן דטעמא דצנות כותים טמאות נדה משום דיוס שפוסקת צו סופרת למנין שנעה ואע"ג דלחקיף עלה רמי צר חמא אן נמי נספריה דמקלת היום ככולו הא אהדר ליה רצא דאי אפשר לומר כן מדליפינן מקרא צריש המפלת (כב) דשכנת זרע סותר יוס אחד מימי ספירת ז' נקיים דזר ואי מקלת היום ככולו לא הוה ליה למיסתר ואע"ג דרמי אהדר ליה דקרא לא מיירי צמוז צפלגא דיומא אלא דצמוז צין השמשות כבר כתב הרא"ש (ריש ס"ה ב) דדיוזיא צעלמא הוא דדחיק לאוקמי תיוצמיה ולאז עיקר הוא ואיהו גופיה לא ס"ל הכי אלא דמתמה ואן נמי נספריה ולא היה יודע טעמו של המנה ונפרק צמרא (ספ.) אמרינן צהדיא אטו ככותאי אמרה רצ לשמעמיה ואינטריך לשנוי דלאו ככותאי אמרה וכן הסכימו כל הפוסקים דיוס שפוסקת צו אינה סופרת למנין שנעה: **וב"ש** **וכך משפטה אם תראה ב' ימים או ג' ופסקה לראות בודקת ביום שפסקה כדי שתפסק בטהרה. כן כתבו הפוסקים וזה לשון הרא"ש**

דרכי משה

אין לה להזכיר את השם כל ימי נדותה ולא ליכנס לבית הכנסת כל ימי ראייתה עד שתתלבן ורש"י (ספר האורה ח"ב ס"ה א) מתיר ליכנס לבית הכנסת [ג] עכ"ל ובהגות שם (ד"ה ויש) [וז"ל] והאור זרוע (ח"א ס"ה שס) כתב דיש נשים נמנעות מליילך לבית הכנסת ומליגע בספר כל ימי נדותה ויש שאינן מתפללות כשהן אחורי הנדה ויפה הן עושות עכ"ל וזה לשון מהרא"י בפסקיו סימן קל"ב ועל הנשים בשעת נדותן אמת התרת' להן בימים נוראים וכהאי גוונא שרבות מתאספות לביהכ"נ לשמוע תפילה וקריאה שילכו לביהכ"נ וסמכתי על רש"י שמתיר נג"י משום נחת רוח לנשים כי היה להן לעצבון רוח שהכל מתאספות

פרישה

(יא) **לא שנא כוס אחר אם הוא מיוחד לה.** פירוש לאפוקי היכא דקא שמה איזו ההוא כסא ושמיא איזי צמריה לית לן צה. רשב"א. ומשמע שס דהוא הדין דמומרת לשמות ג"כ מיד אחר צעלה ואפילו אין לו צני ציט שיטמו ג"כ מאותו כוס ולא אסור אלא אם כן מייחד לה כוס דלא נתן דעמו עליה (ונכל מקום שהשוה אשמו עם צני צימו לשמות מכוס של צרכה או מכוס אחר מותר לשמות אחריו. עד כאן המגיה):

דרישה

שרגליהן זו כנגד זו דאז פניהם דאיש ואשה זה כנגד זה ואיכא צד חיבה משא"כ כשראשי המטות זה כנגד זה אבל לא משמע כן מדברי רמ"א דכתב סתם ב' מטות נוגעות זו אל זו וצ"ל דהוא פירש רגליהן לאו דוקא צד מרגלותיו אלא כל ראש כרעי המטה נקרא רגלי המטה והשתא אתי שפיר דצריכה דוקא ליגע דאילו לטעמא דפניהם זה כנגד זה קשה אפילו בלי נגיעה גמי אסור:

חדושי הגהות

[ו] **בשאי"תות פרשה אחרי סימן ל"ו [ד"ה] צרם צריך היכא:** [מ] **והכי תניא** צמסכת כלה כז"ל: [ט] **דבר אחר מפני שיערו רצה עליו כז"ל:** [י] **דקא שמו כולו מההוא כסא כז"ל מט:]**

הגהות והערות

מט] **וכן** הוא בבעלי הנפש, אמנם בתורת הבית ליתא לתיבת "כולהו":
ג] **בתורות** הבית איתא "איהו" ובבעלי הנפש "איהי":
[נא] **בש"ט**י הגבורים אינו ברור אם כתבו בשם ראבי"ה או (כמו שהבין הב"ח ריש סימן זה) בשם צפנת פענח (הוא ראב"ן). ולפנינו בראב"ן (נדה סימן שלה) כתב דין זה בשם "יש נוהגין" וכתב "והוא כשר וגאה" אלא שסיים "והמיקל מקלקל והחמיר יהי ברוך ולא ימיר" ועיין לעיל בהערה ה על הב"ח שם דאפשר דהסיס קאי על דין קודם ולא על דין זה. אולם בראבי"ה (נדה סימן קעג) הביא דין זה בשם ראב"ן וקנו וחלק עליו וז"ל "ישרי ליה מריה וכו' דסבירא ליה דהא דחשו להרגל עבירה, שמא יתקפנו יצרו ויבוא עליה במזיד באיסורא, (פי' ועל כן הקיל כשמותרת

^[1] הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

י. מימרח דרב דרב
בר חנה אמר רבי יוחנן
וכו' שם [גדה] דף כ"ו
ע"א [רמב"ם אסורי ביאה
י. יד; רש"ם גדה פ"ג סימן
ד; רש"א מורה הנדעים
שער ו כה, א; רבנו ירושם
נתיב טו ח"ג רכג, ג; רמב"ד
בעלי הנפש שער הפרישה
סימן א הלכה יח]:

יג. מימרח דרב יוסף
וכו' משמיה דרב, שם
דף כ"ו ע"ב [רש"א שם;
שאלות פדחת מורע
שאלת פ; רמב"ד שם;
רמב"ן הלכות נדה פ"ו הלכה
ט; רמב"ם שם]:

יג. משנה שם כד, ב:
יד. שם דף כ"ו ע"א:
יד. משנה שם כד, ב:
טו. מימרח דעולא אמר
רבי אלעזר צנא קמא
דף י"א ע"א ופירש
רש"י [ד"ה מנין לה מן
הראשון וד"ה דאין מקא
שלא צנא ולן] דמיוס
ראשון טמאה לידה
ואינו מונה י"ד יום אלא
מיוס שני דשמה לא ילא
רובה אלא ביום שני:

טו. גרימא נדה דף
כ"ו סוף ע"ב:
ז. משנה שם דף כ"ח
ע"א:
יח. משנה שם דף כ"ט
ע"א:

יח. מימרח דרב דגמרא
שם:
כ. לשון הרמב"ם צפרק
י. מהלכות אסורי ביאה
[הלכה ו] ממשנה שם דף
כ"ח ע"א:
כה. כרבי יוחנן שם דף
כ"ט ע"א:
כה. רמב"ם שם:

כח. שם במשנה [כה, א]
ובגרימא [כט, א] אלא
מן משמיה דרבי
[אוצר החכמה] הושע:

כח. רש"א מורה הנדעים
שער ז בית ו כה, ב
מעובדל דהווא דלמא
לקמיה דרבא, נדה דף
מ"ב ע"ב:
כח. מימרח דרב הונא
שם [גדה] דף כ"ח ע"א:
כה. היינו הווא עובדל
שנייני לעיל [אוח כג]:

כו. טור [עמוד קנא]
והרשב"א בתורת הבית
[הקדמת בית ו שער ו כה, ב;
הארוך כט, א, הביא רמב"ם
ממשנה דברימא דף
(ח) [ט] ע"ב:
כו. משנה נדה דף מ'
ע"א וכמה קמא:

כה. מימרח דרבי יוחנן
לדברי הכל ומפרש
טעמא דכתיב [ויקרא
כ, יח] את מקורה
הערה מלמד שאינה טמאה עד שתלא מדוה דרך ערותה, שם דף מ"א ע"ב:

קצה א. מוספות שבת דף י"ג [ע"ב ד"ה צימ; כתובות פא, א ד"ה מחלף] והר"ם צפסקי צפרק ה' דכתובות [סימן כד] וכן כתב הרשב"א [מורה הנדעים שער ז בית ו כה, ב] דלא פוקי נפל, דלא כפירוש רש"י שם [ד"ה אלא]: [טז] [פסעי ו] ואף על פי כו', רש"י שם [גדה כו, א] ד"ה חומר כו': [יז] [פסעי ו] אינה טמאה כו'. עיין ש"ך [סיק טו] ועיין גמרא [גדה] כ"ח א', וכתב בתורת הבית [בית ו שער ו כט, א] דהוא הדין לכל אבר:

[יח] [פסעי יד] אם לא כו', כרבי יוחנן [גדה] מ"א ב':
[טז] [פסעי ד] אבל אם כו', [גדה] כ"ו ב' מאי אמר רב בשליא, אמר ליה הכי אמר רב כו', ופירשו הרמב"ם [אסורי ביאה י, יד] [ו] ורשב"א [נדרים נדה כו, ב ד"ה הכי; תורת הבית בית ו שער ו כה, א] דלא פוקי נפל, דלא כפירוש רש"י שם [ד"ה אלא]: [טז] [פסעי ו] ואף על פי כו', רש"י שם [גדה כו, א] ד"ה חומר כו': [יז] [פסעי ו] אינה טמאה כו'. עיין ש"ך [סיק טו] ועיין גמרא [גדה] כ"ח א', וכתב בתורת הבית [בית ו שער ו כט, א] דהוא הדין לכל אבר:

[יח] [פסעי יד] אם לא כו', כרבי יוחנן [גדה] מ"א ב':
[טז] [פסעי ד] אבל אם כו', [גדה] כ"ו ב' מאי אמר רב בשליא, אמר ליה הכי אמר רב כו', ופירשו הרמב"ם [אסורי ביאה י, יד] [ו] ורשב"א [נדרים נדה כו, ב ד"ה הכי; תורת הבית בית ו שער ו כה, א] דלא פוקי נפל, דלא כפירוש רש"י שם [ד"ה אלא]: [טז] [פסעי ו] ואף על פי כו', רש"י שם [גדה כו, א] ד"ה חומר כו': [יז] [פסעי ו] אינה טמאה כו'. עיין ש"ך [סיק טו] ועיין גמרא [גדה] כ"ח א', וכתב בתורת הבית [בית ו שער ו כט, א] דהוא הדין לכל אבר:

[יח] [פסעי יד] אם לא כו', כרבי יוחנן [גדה] מ"א ב':
[טז] [פסעי ד] אבל אם כו', [גדה] כ"ו ב' מאי אמר רב בשליא, אמר ליה הכי אמר רב כו', ופירשו הרמב"ם [אסורי ביאה י, יד] [ו] ורשב"א [נדרים נדה כו, ב ד"ה הכי; תורת הבית בית ו שער ו כה, א] דלא פוקי נפל, דלא כפירוש רש"י שם [ד"ה אלא]: [טז] [פסעי ו] ואף על פי כו', רש"י שם [גדה כו, א] ד"ה חומר כו': [יז] [פסעי ו] אינה טמאה כו'. עיין ש"ך [סיק טו] ועיין גמרא [גדה] כ"ח א', וכתב בתורת הבית [בית ו שער ו כט, א] דהוא הדין לכל אבר:

ה עד שלשה ועשרים יום. צנא יליאת השליא, דהיינו כ"ד יום
עס יליאת השליא, צ"י [עמוד קמז ד"ה ילדה] והאחרונים: ו אין
תולין אותה בולד. זכר שתלד אחר כך: ז אינה חוששת
בולד כו'. ולדין שאין אלו נקיים, לעולם נותנים לה ימי טומאה
של נקבה, כדלעיל סעיף ג'. וכן
כתב העטרת זהב [לגוש סעיף ו]:

ח טומאה של נקבה. מספק:
ט אינה טמאה לידה כו'.
כלומר, מדאורייתא אינה טמאה
לידה, אלא מדרבנן טמאה לידה
צינא אבר אחד והחזירו, כדלקמן
סעיף י"א, וטמאה גם כן נדה
אפילו מדאורייתא, דאי אפשר
לפחיתת הקצר צנא דס. וכן כתב
העטרת זהב [לגוש סעיף ו] וכן
משמע בפוסקים: י משתצא
פדחתו כו'. היינו לפי מה שכתב

ד י ילדה ולד חי ואחר כך הפילה שליא אינה
חוששת לולד אחר אלא תולה אותה בולד
שילדה כבר ה' [ב] עד (י) שלשה ועשרים יום
י אבל אם הפילה נפל תחילה אין תולין בו
השליא שהפילה אחר כך וחוששת לשליא י* ליתן
לה ימי טומאה של נקבה:

ה י יצאה השליא תחילה ו אין תולין אותה
(י) בולד שתלד אחר כך אפילו הוא בן קיימא
וחוששת לשליא י* ליתן לה ימי טומאה של
נקבה:

ו י יצאה מקצת שליא ביום ראשון ולא נגמרה
יצאתה עד יום שני חוששת מיום ראשון אבל אינה מונה אלא מיום שני:

ז המפלת דמות בהמה חיה ועוף ושליא קשורה בה ז אינה חוששת לולד אחר ואם אינה קשורה בה
חוששת לולד (ח) אחר (ט) ואף על פי שהולד הנדמה זכר חוששין ליתן לה ימי ח טומאה של נקבה בשביל
השליא:

ח היולדת טומאם או אנדרוגינום נותנין לה ימי טומאה של נקבה:
ט הרגישה שהפילה ואינה יודעת מה י אפילו לא היתה בחזקת מעוברת הרי זו טמאה לידה וחוששת
שמה נקבה היתה:

י נחתך הולד במעיה ויצא אבר אבר בין שיצא על סדר האברים כגון שיצא הרגל ואחריה השוק ואחריה
הירך בין שיצא שלא על הסדר ט אינה טמאה לידה (ז) עד שיצא (ט) (ח) רובו כ ואם יצא ראשו כ* בולד
כאחד הרי זה כרובו ואם לא נחתך ויצא כדרכו י משתצא (י) פדחתו הרי זה כילוד אף על פי שנחתך
אחר כך יי ולא סוף דבר שיצא לחוץ ממש אלא אפילו משיצא חוץ לפרוודור:

יא יא הוציא העובר (כ) את ידו והחזירה אמו (כ*) טמאה לידה:
יב כ היתה מקשה לילד (ט) ושמעו (י) קולו של ולד חשוב כילוד שאי אפשר שלא הוציא ראשו חוץ
לפרוודור:

יג היולדת תאומים ושהה ולד אחר חברו כגון שנולד האחד קודם שקיעת החמה והאחר אחר שקיעת
החמה משיצא הראשון טמאה לידה ומונין ימי טומאה משיצא האחרון ואם הראשון ניכר שהוא זכר
והשני ניכר שהוא נקבה או שאינו ניכר שני זה אם הוא זכר או נקבה מונה משיצא השני ימי טומאה לנקבה:
יד ס יוצא דופן כ [יח] אם לא יצא דם אלא דרך דופן אמו מהורה מלידה ומנדה ומזיבה:

סימן קצה
דברים האסורין בזמן גדותה. וכו' י"ז סעיפים:

א חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותמכול: הגה [א] (כ) ואפילו שהתה זמן ארוך ולא טעלה
א א תמיד היא נדמה עד (כ) שתטעול: ג [ב] (כ) ולא ישחק א ולא יקל ראש עמה הגה ב (כ) אפילו דגנרים שמא
ירגיל לעבירה ג [א] אבל ב מותר לו להתייחד עמה ג* [ד] דביון שבא עליה פעם אחת תו לא תקיף יצריה:

ערך לחם למהריק"ש
קצה פסעי א טומאתה כו'. גם אחרים (כו').
ביאור הגר"א
קצה [א] [פסעי א הגה] ואפילו כו'. עיין באר הגולה ס"ק א':
[ב] [שוי"ט] ולא ישחק כו'. באבות דרבי נתן [פ"ב הלכה א] הרי
הוא אומר [ויקרא יח, יט] ואל אשה נבדת טומאתה לא תקרב, יכול יחבקנה
וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים, תלמוד לומר לא תקרב כו':
[ג] אבל כו'. פרק קמא דכתובות (ד' ע"א) ופרק ד' דסנהדרין (ל"ז א')
ופרק ו' דעירובין (פ"ג ב') ופרק קמא דסוטה (ו' א'): [ד] דביון
שבא כו'. כתובות שם:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

כספך משנה [אסורי ביאה ג, ו] וצדק הצית [צ"י עמוד קנ ד"ה ורבינו]
לרוב פדחתו צרמב"ם [שם] טעות סופר הוא, אצל צ"י
"שם ד"ה ועדיין י"ש צדק, וכן הטור [שם] כתב רוב פדחתו, משמע
לדבריהם ליה פדחתו שצמשה [גדה כה, א] היינו רוב פדחתו. ועיין
לעיל סימן י"ד ס"ק א':

יא הוציא העובר כו'. לשון
הטור [עמוד קנא] הוציא ידו או
רגלו והחזירו הרי זו טמאה לידה,
ואין נותנין לה ימי טוהר עד
שילד:

קצה א תמיד היא נבדתה
כו'. כלומר, אף צימי
לזונה כל דין נדה יש לה, כדאיתא
צפוסקים ומציאם צ"י [עמוד קנא
ד"ה חייב]: ב אפילו בדברים.
אם מרגילין לערוה לא ידבר צהן
עמה, עד כאן לשון טור [עמוד קנב]:

קצה א תמיד היא נבדתה
כו'. כלומר, אף צימי
לזונה כל דין נדה יש לה, כדאיתא
צפוסקים ומציאם צ"י [עמוד קנא
ד"ה חייב]: ב אפילו בדברים.
אם מרגילין לערוה לא ידבר צהן
עמה, עד כאן לשון טור [עמוד קנב]:

ז המפלת דמות בהמה חיה ועוף ושליא קשורה בה ז אינה חוששת לולד אחר ואם אינה קשורה בה
חוששת לולד (ח) אחר (ט) ואף על פי שהולד הנדמה זכר חוששין ליתן לה ימי ח טומאה של נקבה בשביל
השליא:

ח היולדת טומאם או אנדרוגינום נותנין לה ימי טומאה של נקבה:
ט הרגישה שהפילה ואינה יודעת מה י אפילו לא היתה בחזקת מעוברת הרי זו טמאה לידה וחוששת
שמה נקבה היתה:

י נחתך הולד במעיה ויצא אבר אבר בין שיצא על סדר האברים כגון שיצא הרגל ואחריה השוק ואחריה
הירך בין שיצא שלא על הסדר ט אינה טמאה לידה (ז) עד שיצא (ט) רובו כ ואם יצא ראשו כ* בולד
כאחד הרי זה כרובו ואם לא נחתך ויצא כדרכו י משתצא (י) פדחתו הרי זה כילוד אף על פי שנחתך
אחר כך יי ולא סוף דבר שיצא לחוץ ממש אלא אפילו משיצא חוץ לפרוודור:

יא יא הוציא העובר (כ) את ידו והחזירה אמו (כ*) טמאה לידה:
יב כ היתה מקשה לילד (ט) ושמעו (י) קולו של ולד חשוב כילוד שאי אפשר שלא הוציא ראשו חוץ
לפרוודור:

יג היולדת תאומים ושהה ולד אחר חברו כגון שנולד האחד קודם שקיעת החמה והאחר אחר שקיעת
החמה משיצא הראשון טמאה לידה ומונין ימי טומאה משיצא האחרון ואם הראשון ניכר שהוא זכר
והשני ניכר שהוא נקבה או שאינו ניכר שני זה אם הוא זכר או נקבה מונה משיצא השני ימי טומאה לנקבה:
יד ס יוצא דופן כ [יח] אם לא יצא דם אלא דרך דופן אמו מהורה מלידה ומנדה ומזיבה:

סימן קצה
דברים האסורין בזמן גדותה. וכו' י"ז סעיפים:

א חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותמכול: הגה [א] (כ) ואפילו שהתה זמן ארוך ולא טעלה
א א תמיד היא נדמה עד (כ) שתטעול: ג [ב] (כ) ולא ישחק א ולא יקל ראש עמה הגה ב (כ) אפילו דגנרים שמא
ירגיל לעבירה ג [א] אבל ב מותר לו להתייחד עמה ג* [ד] דביון שבא עליה פעם אחת תו לא תקיף יצריה:

ערך לחם למהריק"ש
קצה פסעי א טומאתה כו'. גם אחרים (כו').
ביאור הגר"א
קצה [א] [פסעי א הגה] ואפילו כו'. עיין באר הגולה ס"ק א':
[ב] [שוי"ט] ולא ישחק כו'. באבות דרבי נתן [פ"ב הלכה א] הרי
הוא אומר [ויקרא יח, יט] ואל אשה נבדת טומאתה לא תקרב, יכול יחבקנה
וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים, תלמוד לומר לא תקרב כו':
[ג] אבל כו'. פרק קמא דכתובות (ד' ע"א) ופרק ד' דסנהדרין (ל"ז א')
ופרק ו' דעירובין (פ"ג ב') ופרק קמא דסוטה (ו' א'): [ד] דביון
שבא כו'. כתובות שם:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:
ג. רמב"ם שם צפרק כ"א [הלכה ד; רש"א שם בשם אבות דרבי נתן פ"ג הלכה א]: ג. מסקנת הגמרא דכתובות דף ד' ע"א:

ג. רמב"ם שם צפרק כ"

מחצית השקל

(פ"ק ז) **אינה כו'**. ר"ל, ואפילו אם קשורה בה והולד הנדמה זכר, מכל מקום נותנים לה ימי טומאה של נקבה, שאין אנו בקיאים בצורות, כדלעיל סעיף ג': (פ"ק י) **משתצא כו'**. טעות סופר הוא כו'. דבפרק המפלת [נדה כח, א] תנן יצא כדרכו (משיצא) [עד שיצא] רוב ראשו (ר"ל, הרי הוא כילוד). (איזה) [ואיזהו] רוב ראשו, משיצא פדתו. ואם כן קשה על הרמב"ם שכתב דמשיצא רוב פדתו הוא כילוד, דהא מפשטא דמתניתין משמע דכל פדתו הוא רוב ראשו, על כרחך דטעות סופר הוא ברמב"ם וצ"ל משיצא פדתו, והיינו כל פדתו, ומשום הכי גם בחבורו בשו"ע כתב (משיצא) [משתצא] פדתו:

אבל בב"י יושב בדרייו. שהרמב"ם סבירא ליה שאינו נקרא ראש אלא הפדת (ואמר) [קאמר], והא ודאי לא פדתו בלבד קאמר אלא פדתו עם הגולגולת, וכדאיתא בירושלמי [נדה פ"ג הלכה ה] אם כן היינו כל ראשו, ואיך קרי ליה מתניתין רוב ראשו. אלא ודאי ר"ל רוב פדתו ומתניתין הכי קאמר, איזהו רוב ראשו משיצא רוב פדתו, שתיבת רוב הנוכר בתחלה מושך עצמו ואחר עמו. וכוונת המשנה להודיענו דראש אינו נקרא אלא הגולגולת לכד שנמצא שהוא נגמר בסוף הפדתו, דאם לא כן מאי איצטריך למידע איזהו רוב ראשו, אטו אנן לא ידעינן לשעורי, אלא ודאי לכך אמרינן להודיענו כנוכר לעיל, עכ"ד. בתשובת נחלת שבעה [ח"ב סימן ט] הורה באשה שבא חבל לה כי מלאו ימיה ללדת וישבה על המשבר, ואחר כך פסקו הצירים והחבלים והולכת וכרסה בין שיניה זה כמה ימים, דמכל מקום אסורה לבעלה וצריכה שבעה נקיים, דהא קיימא לן לענין חלול שבת יולדת משנפתח המקור מותר לחלל שבת בשבילה, ופלגינא אמוראי בש"ס [שבת קטט, א] מאימתי פתיחת הקבר, וקיימא לן באורת חיים סימן ש"ל [סעיף ג] כמאן דאמר משעה שיושבת על המשבר לן פתיחת הקבר. וכיון דקיימא לן אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, לכך אסורה בנידון שלפנינו שכבר ישבה על המשבר, ע"ש. אבל הפלתי [תפארת ישראל סעיף א] חולק ודוחה דאיתנו, דבאמת האשה היושבת על המשבר יש כאן ספק אולי הוא העת שתלד או לא, כי לפעמים הוא רק צירים וחבלים שאין בהם לידה, רק חבלי שוא וכאב בעלמא, ואם כן לענין חלול שבת דעל ספק נפשות גם כן מחללין שבת, והכא נמי מאן מפים, כיון דדרך האשה אם יבא חבל לה ויושבת על המשבר שתלד ואם כן הוי ספק פתיחת הקבר ואמרינן דמתחלין שבת, ואף אני אומר דבאותה שעה יש לבעל להזהר בה דהוי ספק פתיחת הקבר, ומספיקא מתמרינן. אבל כאשר ראינו כי פסקו הצירים ועמדה מהמשבר ולא ילדה, איגלאי מלתא למפרע דרק כאב בעלמא הוי ולא היה פתיחת הקבר כלל, דלא שכיח שיפתח ויהיה תורו ונסתם מבלי לידה, אלא ודאי שלא היה פתיחת הקבר כלל, ופשיטא דטהורה. אכן כן הוא המנהג בכל מקום, מיהו במקום שנהגו איסור בזה יש להניח מנהגם, כי הוא חומרא שיש בה קצת טעם ומקום לסמוך, עכ"ד, ע"ש: (פ"ק יא) **הוציא כו'**. לשון הטור כו'. ר"ל, דלא תימא מה שכתב המחבר הוציא העובר את ידו כו' דוק, על זה כתב לשון הטור כו':

קצה (פ"ק ב) אפילו כו'. אם מרגיזין כו'. דאין הכוונה שלא ידבר עמה כלל, אלא דברים שמרגילין כו':

פתיחי תשובה

(ח) **רובו**. עיין באר היטב של הרב מהר"י טיקטין ז"ל [ס"ק ז] שהביא בשם תשובת נחלת שבעה [ח"ב] סימן ט' באשה שישבה על המשבר ופסקו החבלין וצירין דצריכה שבעה נקיים, משום דאמרינן בשבת [קטט, א] מאימתי מחללין עליה שבת משעת פתיחת הקבר, וקתני עלה מאימתי פתיחת הקבר משעה שישבה על המשבר ואי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, ע"ש. ועיין חוות דעת [ביאורים ס"ק א] שחלק על דברי נחלת שבעה אלו ופסק להתיר, ע"ש [ונכן הסכימו בספר כרתי ופלתי תפארת ישראל סעיף א וסדרי טהרה ס"ק כה, אלא דבמקום שנהגו איסור לא ישנון]. גם בשו"ת תשובה מאהבה חלק א' סימן קי"ד [ד"ה ע"פ] השיג על הנחלת שבעה והורה להתיר, והסכים עמו רבו הגאון בעל נודע ביהודה ז"ל [טו] [ונכן הסכים בתשובת חתם סופר [יו"ד] סימן קצ"ט [ד"ה גי"ה], והוסיף עוד לומר דאף המנהג שהעידו נשי פולין לפני בעל נחלת שבעה אינו אלא בסתם, אבל אם בדקוה המילדות ומצאו הפתח סגור אפילו מנהג ליכא, ע"ש]. ועיין בספר בינת אדם [שער בית הנשים סימן כג] ועיין מה שכתבתי לעיל ס"ק ד': (ט) **ושמענו קולו של ו'ד**. איש ואשתו היו במטה, והאשה מעוברת והיתה ישינה, והאיש היה נעור ושמע קול העובר בוכה במעי אמו, הורה בתשובת נודע ביהודה [מהדורא תנינא] חלק יורה דעה סימן ק"ב דטמאה י"ד יום, ולא אמרינן דאילו יצאה ראשו אגב צערה היתה מתערה כדאיתא בגדה דף ג' [נ"א], דהכא כיון דרוב ולדות אינם בוכים קודם הוצאת הראש, מידי ספיקא לא נפקא. ולא אמרינן ספק ספיקא, שמא זכר ושמא לא הוציא ראשו, דהכא לא מהני ספק ספיקא, ע"ש. ועיין מה שכתבתי לקמן סימן רס"ב ס"ק ז' אימתי ימולו את הולד:

קצה (א) ולא יאשוקו, עיין בשערי תשובה באורח חיים סימן רי"ז [ס"ק ה' שכתב בימי יוסף [שם אות ג] דאסור להריח במשמים שלה, אף שהתורה העידה [שיר השירים ז, ג] סוגה בשושנים, מכל מקום יש להתרחק, וסימן לדבר סוגה בשושנים, דצריך סייג גם בשושנים. ועיין בט"ז שם ס"ק ג' שכתב דאפילו אם הסירה כו', והוא הדין בבשמים של אשתו נדה אם הסירה מעליה ומונחים על השולחן אפילו הכי אסור להריח בהם. וכתב בספר חמודי דניאל כת"י, נראה אפילו לדידן שמקילין תשמיש המטה ביוצא לדרך סמוך לוסתה, כדלעיל סימן קפ"ד [סעיף יו]. מכל מקום בדברי הרגל באשתו נדה אסור:

אוצר מפרשים

ח (שו"ע פ"ק יב) **היתה מקשה וכו'**. דוקא שהרגישה קישוי וחבלי לידה, וכלקמן סימן רס"ב סעיף ד' בהג"ה, ועיין שם על הגליון, וכן כתב כאן הב"ח סעיף כ"ו [עמוד קנא ד"ה היתה]. והמקשה ושוב פסקה, עיין תשובתי [חתם סופר] חלק יו"ד סימן קצ"ט: (חתם סופר מהד"ט)

ט (שם פ"ק יד) **יוצא דופן וכו'**. עיין בפלתי [תפארת ישראל סעיף ד] שהביא דברי התוספות יום טוב בפרק ח' מבכורות משנה ב', ולהרמב"ם בפירוש המשנה שם בהכרת תמות, עיין שם. והא גיטלה האם כשרה [חולין נד, א], ומאן דמטריף הוי טועה דברר משנה [בכורות כח, ב]. אלא דעת הרמב"ם דסבירא ליה דוקא גיטל, אבל ניקב טריפה, דהלכותא יותר מוזיק מניטל כולו, עיין לעיל סימן מ"ה [סעיף א בהגה]. לכן ביוצא דופן והבא אחריי ליכא למימר דגיטל כל האם, דא"כ גם השני היה יוצא דופן, אלא על כרחך דחתכו לאם והוציאו לזה הולד והשני נולד כדרכו, והוי זה כניקב ונלקה בתחילת הכאב, לכן שפיר כתב הרמב"ם שם דתמות, אבל אם נטלו כל האם יכולה לחיות. רק השיג אהמגידים שאחר כך מתעברת ויולדת, דוה שקר, בממה נפשך, אם רק קורעים האם ביוצא דופן ואם כן זהו טריפה ועל כרחך שתמות, ואם נוטלין כל האם, אף דוו יכולה לחיות אך איך אפשר שתחורר ותלד כיון דלית לה אם כלל, אלא דהוה שקר, אי"כ יש במציאות ביוצא דופן דיכולה לחיות אבל לא להוליד, ע"ש. ועיין במנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ב] בשם (הרמב"ם) [הרמב"ן] דיצירת נקבה לשמונים, ומביא ראייה מריש סוטה ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצא בת פלוני לפלוני, וכתבו שם התוספות קודם יצירת הזכר, והיינו מדקאמר ארבעים יום קודם, מה שאין כן בנקבה ויצירתה לשמונים, ומשמע באותה שעה שמזריע בת קול יוצא, וכן משמע נמי מדקאמר שם שרה פלוני לפלוני וכו'. והשיג שם על הפרישה שכתב להיפך מהתוספות. אך

יורה דעה קצד קצה הלכות נדה

תורת השלמים

[ג] **עד שלשה ועשרים יום**. דהיינו צלל אומרו יוס של יליאת השליא, צ"י [עמוד קמז ד"ה יליה]: [ד] **עד שיצא רובו**. ומצואר מדברי הפוסקים דהיינו מדאורייתא, אצל מדרצנן טמאה לידה: [ה] **את ידו**. ללו דוקא, הוא הדין אצר אחר:

קצה [א] אבל מותר לו להתייחד עמה. ודוקא אס אינה נאסרת עליו רק משום נדה, דיש הימור לאיסורה ואין ילדו תקפו כל כך, מה שאין כן אס וינמה שנאסרה לבעלה עולמית, אסרו לייחד, וכדאיתא נקטום דף ז' [ע"א], וכן פסק הרמז"ם [סוטה ג, א] כמנא קמא:

כל הפדת (ואמר) [קאמר], והא ודאי לא פדתו בלבד קאמר אלא פדתו עם הגולגולת, וכדאיתא בירושלמי [נדה פ"ג הלכה ה] אם כן היינו כל ראשו, ואיך קרי ליה מתניתין רוב ראשו. אלא ודאי ר"ל רוב פדתו ומתניתין הכי קאמר, איזהו רוב ראשו משיצא רוב פדתו, שתיבת רוב הנוכר בתחלה מושך עצמו ואחר עמו. וכוונת המשנה להודיענו דראש אינו נקרא אלא הגולגולת לכד שנמצא שהוא נגמר בסוף הפדתו, דאם לא כן מאי איצטריך למידע איזהו רוב ראשו, אטו אנן לא ידעינן לשעורי, אלא ודאי לכך אמרינן להודיענו כנוכר לעיל, עכ"ד. בתשובת נחלת שבעה [ח"ב סימן ט] הורה באשה שבא חבל לה כי מלאו ימיה ללדת וישבה על המשבר, ואחר כך פסקו הצירים והחבלים והולכת וכרסה בין שיניה זה כמה ימים, דמכל מקום אסורה לבעלה וצריכה שבעה נקיים, דהא קיימא לן לענין חלול שבת יולדת משנפתח המקור מותר לחלל שבת בשבילה, ופלגינא אמוראי בש"ס [שבת קטט, א] מאימתי פתיחת הקבר, וקיימא לן באורת חיים סימן ש"ל [סעיף ג] כמאן דאמר משעה שיושבת על המשבר לן פתיחת הקבר. וכיון דקיימא לן אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, לכך אסורה בנידון שלפנינו שכבר ישבה על המשבר, ע"ש. אבל הפלתי [תפארת ישראל סעיף א] חולק ודוחה דאיתנו, דבאמת האשה היושבת על המשבר יש כאן ספק אולי הוא העת שתלד או לא, כי לפעמים הוא רק צירים וחבלים שאין בהם לידה, רק חבלי שוא וכאב בעלמא, ואם כן לענין חלול שבת דעל ספק נפשות גם כן מחללין שבת, והכא נמי מאן מפים, כיון דדרך האשה אם יבא חבל לה ויושבת על המשבר שתלד ואם כן הוי ספק פתיחת הקבר ואמרינן דמתחלין שבת, ואף אני אומר דבאותה שעה יש לבעל להזהר בה דהוי ספק פתיחת הקבר, ומספיקא מתמרינן. אבל כאשר ראינו כי פסקו הצירים ועמדה מהמשבר ולא ילדה, איגלאי מלתא למפרע דרק כאב בעלמא הוי ולא היה פתיחת הקבר כלל, דלא שכיח שיפתח ויהיה תורו ונסתם מבלי לידה, אלא ודאי שלא היה פתיחת הקבר כלל, ופשיטא דטהורה. אכן כן הוא המנהג בכל מקום, מיהו במקום שנהגו איסור בזה יש להניח מנהגם, כי הוא חומרא שיש בה קצת טעם ומקום לסמוך, עכ"ד, ע"ש: (פ"ק יא) **הוציא כו'**. לשון הטור כו'. ר"ל, דלא תימא מה שכתב המחבר הוציא העובר את ידו כו' דוקא, על זה כתב לשון הטור כו':

קצה (פ"ק ב) אפילו כו'. אם מרגיזין כו'. דאין הכוונה שלא ידבר עמה כלל, אלא דברים שמרגילין כו':

באר היטב

(ו) **שלשה ועשרים**. צלל יליאת השליא, דהיינו כ"ד יום עם יליאת השליא, צ"י [האחרונים, [ש"ך ס"ק ה]: (ז) **בו"ד**. פירוש, ולד זכר, ש"ך [ס"ק ו]: (ח) **אחר**. כתב הש"ך [ס"ק ו] ולדידן שאין אלו צקיפין, לעולם נותנים לה ימי טומאה של נקבה: (ט) **רובו**. היינו מדאורייתא, אצל מדרצנן טמאה לידה אס ילא אצר אצר והמזירו (כלקמןן סעיף י"ב), וטמאה גם כן נדה אפילו מדאורייתא, דלי אפשר לפתיחת הקצר צלל דם, ש"ך [ס"ק טו] ולגזש: (י) **פדתו**. הטור וצ"י כתבו רוב פדתו, משמע דקצירא להו דפדתמו שנמשנה היינו רוב פדתו. ועיין לעיל סימן י"ד סעיף א', ש"ך [ס"ק י]: (יא) **טמאה**. לשון הטור הוציא ידו או רגלו והמזירו הרי זו טמאה לידה, ואין נותנין לה ימי טוהר עד שיולד, ע"כ, [ש"ך ס"ק יא]: **קצה (א) שתטבול**. ואף צימי לצונה כל דין נדה יש לה, כדאיתא נפוסקים, ש"ך [ס"ק א]:

והאשה מעוברת והיתה ישינה, והאיש היה נעור ושמע קול העובר בוכה במעי אמו, הורה בתשובת נודע ביהודה [מהדורא תנינא] חלק יורה דעה סימן ק"ב דטמאה י"ד יום, ולא אמרינן דאילו יצאה ראשו אגב צערה היתה מתערה כדאיתא בגדה דף ג' [נ"א], דהכא כיון דרוב ולדות אינם בוכים קודם הוצאת הראש, מידי ספיקא לא נפקא. ולא אמרינן ספק ספיקא, שמא זכר ושמא לא הוציא ראשו, דהכא לא מהני ספק ספיקא, ע"ש. ועיין מה שכתבתי לקמן סימן רס"ב ס"ק ז' אימתי ימולו את הולד:

קצה (א) ולא יאשוקו, עיין בשערי תשובה באורח חיים סימן רי"ז [ס"ק ה' שכתב בימי יוסף [שם אות ג] דאסור להריח במשמים שלה, אף שהתורה העידה [שיר השירים ז, ג] סוגה בשושנים, מכל מקום יש להתרחק, וסימן לדבר סוגה בשושנים, דצריך סייג גם בשושנים. ועיין בט"ז שם ס"ק ג' שכתב דאפילו אם הסירה כו', והוא הדין בבשמים של אשתו נדה אם הסירה מעליה ומונחים על השולחן אפילו הכי אסור להריח בהם. וכתב בספר חמודי דניאל כת"י, נראה אפילו לדידן שמקילין תשמיש המטה ביוצא לדרך סמוך לוסתה, כדלעיל סימן קפ"ד [סעיף יו]. מכל מקום בדברי הרגל באשתו נדה אסור:

ציונים לרמ"א עם ציונים מהש"ך

קצה (א) בב"י [עמוד קנא ד"ה חייב] בשם הפוסקים:

ב) טור [עמוד קנב] (וב"י [שם ד"ה ומ"ש ולא משמיט] בשם הרשב"א [מורה הנבית בית ז שער ב, ג, ב] מאבות דרבי נתן [פ"ב הלכה א]):

הגהות והערות

[יד] כ"ה צפ"ר, וכו' צטור. אף ממהדורת וינליאה של"צ הנוסח "ושמעה":

[טו] אמנם הרמז"ם פסק כהרשב"א והשאלמות, ודלא כרש"י, וכ"כ הב"י סוף הסעיף. אף גראה דטעות סופר נפל כאן, וצ"ל הרמז"ן, נדה כו, ב ד"ה אין, ע"ש שהלחך לחלוק על רש"י. ואף הרשב"א צמורת הנבית כתב דהרמז"ן חולק על רש"י, והלשון "פירשו" מתאים לרמז"ן ולא לרמז"ם, ונפרט כאן שהזכר יחד עם הרשב"א: [טז] צטו"ת משונה מלהנה שם סימן קטז, ונדפס ג"כ נטדע ציהודה מהדורא תנינא כקונטרס אחרון: קצה [א] ממהדורת וינליאה שצ"ו דייקבאלי הנוסח "ולא ישחוק":

ג וַיֵּא יוֹשִׁיט מִיָּדוֹ כּוֹי. אֲפִילוֹ דָּבַר שְׁהוּא אֶרֶץ: ד אֵלֶּא אִם בן כּוֹי. וְאִין נָרִיךְ לֹמַר שְׁאִסּוֹר לֹאכּוֹל עִמָּה בְּקַעְרָה אַחַת זֹה אִחֵר זֶה, אֵף עַל פִּי שְׁאִין נֹוּגְעִים בִּצְדָּה: שום שינוי. דומיא דלעיל סימן פ"ח סעיף ז' גזי נשר בחלז: ו או שיאכל כל אחד כו'.

או שמגלה מעט מן השלחן ותמן קערה שלה עליו, כן כתב הר"ר יונה בספר דרשות הנשים [אגרת התשובה ד"ש ג סוף אות נה]: ז ויש אומרים כו'. כתב הב"ח [עמוד קנד ד"ה ועוד] דאף לסברא זו אינה אלא כשגם בני הבית אוכלים עמהם על שלחן אחד ביחד, התם הוא דשרי כשהיא אוכלת מהקערה שלה אף על פי שאוכלים על מפה אחת בלא שום היכר, אבל כשגני הבית אוכלין על שלחן אחר והאיש והאשה אוכלין לבדן על שלחן אחד כל אחד מקערה שלו, אסור אפילו היה רגיל לאכול עמה בקערה אחת. ומשמע מדבריו דהוא הדין כשאין שם בני בית כלל אסור, ואין דבריו מוכרחים: ח יש אומרים שאסור כו'. לפי שהרב דבריו משה [אות ד] כתב דין זה בשם הקונטרס שמלא, על כן כתב דין זה בשם ים אומרים. אבל

לענ"ד להגהות מיימוניות [אסורי ביאה יא אות ל] בשם רא"ם [יראים השלם סימן כו כד, א] ומרדכי [ואגודה שנת סימן יט ורוקח סימן (שי"ח) [ש"י] ד"ה אסור לאכול עמה] פרק קמא דשבת [רמז רלז] בשם הר"ם, שמהם מקור דהאי דינא דלקמן סעיף ד' דלא ישמה משירי כוס ששמתה, שם מוכח להדיא דכל שכן דלא יאכל משירי מאכל שלה, ואדרבה שמה נלמד מאכילה, ע"ש: ט דא ישתה כו'. משמע אף על פי שחזר ומלאוהו, כגון ששמתה היא חצי ואחר כך מלאוהו אסור,

דמכל מקום הוא שותה משירי. אבל אם שמתה היא כל הכוס ומלאוהו נראה דמותר, וכן משמע בב"ח [עמוד קנד ד"ה ומותרים]. ואף על גב שכתב צ"י [עמוד קנה דיבור ראשון] ואנו נוהגין עוד להדיח הכוס בין שמה ידיה לשמה ידיה, ומנהג כשר הוא, עכ"ל, אכן לא נהגין הכי:

ערך ל"חם למהריק"ש

סוף סעיף ב וַיֵּא יוֹשִׁיט כו'. ועל ידי זריקה אין להחמיר כל שאינו דרך שסוק: סוף סעיף ג ב"ח אחד במבשר שצ"ן. ובשלחן גדול עם כל בני הבית יש אומרים דכלל גוונא שרי וכן נהגו: סוף סעיף ד ל"א ישתה כו'. כשיודע (שומת) [ששמתה] היא ממנה: שתה הוא מחלה היא מותרת אחריו: ובקערה כשאוכל זה מה שהותר זה מותר, אורחות חיים [ת"כ הלכות נדה סימן ט אות יא]:

ביאור הגר"א

[ה] [ספיף ב] דא יגע כו'. פרק קמא דשבת (י"ג ז') חס ושלום כו': [ו] ויא יושיט כו'. עיין תוספות דשבת שם וד"ה בימי ובכתובות ס"א א' ד"ה מיהלפא כו'. אבל הרא"ש [כתובות פ"ה סימן כז] כתב דמתנא דבי אליהו [רבה פרק טו פסיקא י' ראייה היא מדקאמר שמא הבאת כו', אלמא דיש ליהדר כו', ע"ש. ומוזיגת הכוס כתב הרשב"א [תורת הבית בית ז' ריש שער ב' לא שהיא גותנת לידו, אלא אף להעמיד על השלחן אסור, וכמו שכתוב בסעיף י', והאמוראים היו משנים שלא היו מעמידים על השלחן כו': [ז] [ספיף ג] על השלחן. מרדממי בגמרא שם (שבת י"ג א') לבשר וגבינה: [ח] אלא אם כן כו'. עיין תוספות דחולין ק"ז ב' ד"ה כעין כו', והכא נמי, כמו שכתוב בשבת [שם] וכמו שכתוב שם [צ"א] שינוי ליכא. ודוקא לישן אסור אף בשינוי: (ליקוט) אלא אם כן כו'. עיין מה שכתבתי לעיל בסימן פ"ח סעיף ב' [ס"ק ב] דלפירוש השני בתוספות [שם] ומרדכי [וחולין

(ב) יושיט. אפילו דבר שהוא ארוך, [ש"ך ס"ק ג]: (ג) במבשר. או שמגלה מעט מן השלחן ותמן קערה שלה עליו, [ש"ך ס"ק ו]. וכתב הט"ז [ס"ק א] נראה דלחם וקנקן דוקא כשאין אוכלין מאותו לחם ואין שומין מאותו קנקן נראה דלחם וקנקן דוקא כשאין אוכלין מאותו פ"ח שום שינוי. דומיא דלעיל סימן פ"ח סעיף ז' גזי נשר בחלז: ו או שיאכל כל אחד כו'. דאף לסברא זו אינו אלא כשגם בני הבית אוכלים עמהם על שולחן אחד ביחד, התם הוא דשרי כשהיא אוכלת מקערה שלה אף על פי שאוכלים על מפה אחת בלא שום היכר, אבל כשגני הבית אוכלים על שולחן אחר והאיש והאשה אוכלין לבדן על שולחן אחד כל אחד מקערה שלו אסור, אפילו היה רגיל לאכול עמה בקערה אחת, ע"כ. וכתב הש"ך [ס"ק ו] דמדבריו משמע כשאין שם בני בית כלל אסור, ואין דבריו מוכרחים. והט"ז [ס"ק ג] כתב בשם הב"ח וז"ל, ראיתי שטות גדול שמנתחין חמיות קטנות בקערה אחת, הוא נוטל אחת והיא נוטלת אחת עד גמר אכילה, ושבוש גדול הוא, דפשיטא דחשיב אכילה אחת. אבל מכל מקום משמע דכשמימין קערה עם החמיות גדולות כדרך שמימין בקדירה, וכל אחד נוטל מן הקערה ומשים לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם, אין זה

ד. תוספות שם בשבת דף י"ג [ע"כ ד"ה צימין; כתובות סא, א ד"ה מחלפא] מסדר אליהו [תנא דבי אליהו רבה פרק טו] וכן כתבו הרמב"ם שם [אסורי ביאה] פרק י"א [הלכה ית] והרשב"א [תורת הבית בית ז' שער ג ד, א]: ה. שם [במסות] ובכתובות דף ס"א ע"א [שם] שרש"י [הפרקם סוף סימן רעב; האורה ח"ב הלכות נדה] היה נוהר בזה מקדר אליהו [שם] וכן כתב הרא"ש שם [פ"ה סימן מד] ושא"ר פוסקים [רשב"א מורה הבית הקלר בית ז' שער ג ד, א; רבינו יוחנן נתיב כו ח"ד רכז, ג]:

ו. ממשנה שבת דף י"א ע"א לא יאכל הבז עם הזנה וכו', הרמב"ד שם [אסורי ביאה] בפרק י"א בהגמרו [הלכה ית] וכן כתב רב אחא [שאלות פרשת אחרי שאלתא לו ד"ה גרס ארץ ניר שפחה] וכן כתב הרב המגיד [שם] בשם הרמב"ן [הלכות נדה פ"ח הלכה ג] והרשב"א [תורת הבית הארץ בית ז' שער ג, א; הקלר ד, א] וכן כתב הר"ן [שבת ה, ג ד"ה וכתב] [שם] משמע בצרייתא בגמרא [שבת יג, א] וכן כתבו הטור [עמוד קנג] ושא"ר פוסקים [להגהות מיימוניות שם אות ל בשם ספר התקומה סימן ל; סמ"ג לאין קיף לו, ד]:

ז. שם ב [גמרא] ושם [הרב המגיד] בשם הרמב"ן והרשב"א [שם] ושא"ר פוסקים [להגהות מיימוניות שם; ר"ן שם; רבינו יוחנן נתיב כו ח"ד רכז, ג]:

ז. הגהות מיימוניות שם בשם ספר המרמנה שם וסמ"ג שם:

ח. טור [עמוד קנה] בשם הסמ"ק [סימן רנז עמוד שגב] והגהות מיימוניות [אסורי ביאה] בפרק י"א [אות ל] בשם רא"ם [יראים השלם סימן כו כד, א] ממשמעות עובדא דתנא דבי אליהו פרק קמא דשבת [יג, א] וצינמיו לעיל [אות דה] וכן כתב המרדכי שם [שנת רמז רלז]:

ציונים לרמ"א

עם ציונים מזה"ך

(ג) בנימין זאב סוף סימן

(קט"ד) [קנס] והגהות שער

דורא [הלכות נדה סימן יח

ד"ה על איתן] בשם מהר"ם:

(ד) הגהות אשר"י [שנת

פ"ה סימן לז] בשם ר"י

והגהות אלפסי בשבת [ז:

(ה) מצא [דרכי משה אות ד]

בקונטרס להלכות נדה:

קצה (א) ל"חם או קנקן. נראה דוקא כשאין אוכלין מאותו לחם ואין שומין מאותו קנקן, דומיא דסימן פ"ח

[ספיף ג], וכן כתב בפרישה [אות ד]: (ב) מקערה אחת. העתיקו בפרישה [דרישה אות א] ומו"ח ז"ל [ב"ח קנד ד"ה עוד מנאמן] לשון זה,

עוד ראיתי שטות גדול שמנתחין חמיות קטנות בקערה אחת, הוא נוטל אחת והיא נוטלת אחת עד גמר אכילה. ושבוש גדול הוא, דפשיטא דחשיב אכילה [יחד] י, עכ"ל. והוגה מספר רש"ל [בהגהות הטור]. אבל מכל מקום משמע דכשמימין קערה עם החמיות גדולות כדרך שמימין בקדירה, וכל אחד נוטל מן הקערה ומשים לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם, אין זה אסור, כיון דאין האכילה מיד בלקיחתו מקערה שלוקחה גם היא, אלא משתמש בכלי אחר צינתיים, כן נראה לענ"ד: (ג) משיורי מאכל וכו'. כיון דמדמה מאכל לשמה משמע לנאורה שאף מאכל לא תביא לו, וכן כתב מו"ח ז"ל [ב"ח עמוד קנו ד"ה מנאמן] בשם הר"ם מאוסטריין [הלכות ומנהגי מהר"ש סימן שית].

וקשה לי דלמאי אמרו [כתובות סא, א] כל מלאכות עושה לו חוץ ממוציג הכוס, ולא חשיב חיקון מאכל לפניו, על כן נראה דחכמים שיערו שאין קירוב זה, רק מעשה עצדות שיש בו טורח, מה שאין כן במוציג הכוס, וכמו שמתקבץ בסעיף י"א לענין הצעת המטה: (ד) מאכל ש"ה. ואם הפסיק אחר ציניהם מותר, כמו בשיורי כוס בסמוך [ספיף ד בהגה]. וכן בכל הקולות שישנן שם, יש בזה:

אף על גב שכתב צ"י [עמוד קנה דיבור ראשון] ואנו נוהגין עוד להדיח הכוס בין שמה ידיה לשמה ידיה, ומנהג כשר הוא, עכ"ל, אכן לא נהגין הכי:

סוף סעיף ב וַיֵּא יוֹשִׁיט כו'. ועל ידי זריקה אין להחמיר כל שאינו דרך שסוק: סוף סעיף ג ב"ח אחד במבשר שצ"ן. ובשלחן גדול עם כל בני הבית יש אומרים דכלל גוונא שרי וכן נהגו: סוף סעיף ד ל"א ישתה כו'. כשיודע (שומת) [ששמתה] היא ממנה: שתה הוא מחלה היא מותרת אחריו: ובקערה כשאוכל זה מה שהותר זה מותר, אורחות חיים [ת"כ הלכות נדה סימן ט אות יא]:

רמז תרפח דאסור בבשר בחלב, ושכן פסק ראבי"ה [נדה סימן קעג] והגהות מרדכי פרק קמא דשבת [רמז תנב], וכל שכן כאן, וכן כתב בהגהות מרדכי שם וחכמי גרבונא אוסרין לגדה לאכול בשלחן בעלה, ודרשנין אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך [תהילים קכח, ג], והכי איתא בשאלתות דרב אחאי [פרשת אחרי שאלתא צו ד"ה ברם צריך שפחה] אשה נדה אסורה למיכל על פתורא דגבירא כדתנן [שבת יא, א] לא יאכל כו' [ועיין לעיל סימן פ"ח שם בליקוט ז'] (ע"כ): [ט] [הגה] ויש אומרים כו'. הגהות אשר"י בשבת שם [שבת פ"א סימן לב] דזהו הרי שינוי: [י] יש אומרים שאסור כו'. ממה שכתוב (שבת י"ג ז') אבל עמי ושתה עמי, ולא הזכירו בגמרא שלא לצורך, אלא דעל כולן אמר אליהו זכור לטוב ברוך המקום כו'. ושמהי היינו ששתה אחריה, וכן באכילה, וזהו שאמרו במתניתין (שם י"א א') לא יאכל עם הזבה, ולא להיפך, דהיא מותרת אחריו, וכמו שכתוב בסעיף ד' בהג"ה:

באר היטב

אסור, כיון דאין האכילה מיד בלקיחתו מקערה שלוקחה גם היא, אלא משתמש בכלי אחר צינתיים, כן נראה לי, עכ"ל: (ה) יש אומרים. כתב הש"ך [ס"ק ט] לפי שגרס כתב זה בשם הקונטרס שמלא, לכך כתב דין זה בשם ים אומרים, אבל נראה לי דלדברה כל שכן הוא מלקמן סעיף ד' דלא ישמה משירי כוס, דשמה נלמד מאכילה. וכתב הט"ז [ס"ק ג] שהב"ח פסק שאף מאכל לא תביא לו, מאחר דמדמה מאכל לשמה, אבל לא נהירא, דהא אמרו כל מלאכות עושה לו, משמע כל שיש בו דב עצדות שיש בו טורח שרי, ומוציג הכוס שאני שהוא דבר של חובה לכך אסוריהו, אבל כל הקולות שישנן שם [בספיף ד' בשמהי*], יש בזה [באכילה*] גם כן, ואם הפסיק אחד ציניהם מותר, עכ"ל: (ו) משיורי. משמע אף על פי שחזרו ומלאוהו, כגון ששמתה היא החצי ומלאוהו אסור, דמכל מקום הוא שותה משירי. אבל אם שמתה היא כל הכוס ומלאוהו נראה דמותר. ואף על גב שכתב צ"י שדיחו הכוס בין שמה ידיה לשמה ידיה, אכן לא נהגין כן, עד כאן לשון הש"ך [ס"ק ט]. והחמיר להדיח תבא עליו ברכה:

מחצית השקל

יורה דעה קצה הלכות נדה

תורת השלמים

קנז

הגהות והערות

ב המקורות להלן הם גם לדין שנסוף הסעיף או שיאכל כל אחד חמשה שלו: ג הוא שצנטי הנזורים על המרדכי שנת רמז ללה חות ה: ד מוקן ע"פ לשון הכ"ח: ה עיין ג"י סוף סימן קלח עמוד רו ד"ה כתבו הכל ט: ו עיין צנודע ציהוה דלענין נגיעה כתב אם אי אפשר צנעין אחר, אבל לענין הסתכלות המיר לצורך טבילה: ז עיין ג"ח שם:

[ב] וכן על ידי זריקה מידו לידה. אבל על גגדיה משמע דמותה, וכן מותר לנפוח נולה או עפרורית מצגדיה, ומכל מקום המחמיר כתב עליו זרכה. וכתבנוהו [סוף ספר טורח טחטא סימן ג] הארכמי צוה: [*ב] [סולת למתה] לא יאכל עמה על השלחן. עיין בתשובות נחלת שבעה [ח"ג] סימן ז' [ע"כ]: [ג] א"ח או קנקן. והיינו כשאין אוכלין ושותין ממנו, דומיא דסימן פ"ח, כן כתבו הפרישה והט"ו [ס"ק א]. אבל בלחמם שם מבוחר צ"ח [א"ח סוף סימן קנז עמוד קפז ד"ה כתבו הגהות] וצ"ע [י"ד סימן פח סעיף ג] צ"ח דגבי קנקן אף על פי ששותין ממנו, אם אין דרכו להיות על השולחן הוי הפסק. וכן מבוחר לעיל [מורה מטאת] כלל ע"ז דין ט', ע"ש: [ד] במפנה של. או שמלה מעט מן השלחן ומתן קערה שלה עליו, ש"ך [ס"ק ו] צ"ח דרשות הנשים: [ה] אם אוכלת בקערה בפני עצמה. אבל אמר לאכול מקערה אחת, אף שיש בקערה חמיות קטנות והוא אוכל אחת והיא אוכלת אחת. אבל כשיש בקערה חמיות גדולות וכל אחד משיס לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם, אין צוה איסור, כיון דאין האכילה מיד בלתימא מקערה, כן כתב הט"ו [ס"ק ג]. [ו] לא ישתה. ואף שחזר ומלאו. אבל אם שמהו האל כל הכוס ומלאוהו נראה דמותה, ש"ך [ס"ק ט]:

דליתא במתנה וליכא נמי במפריח נוצה מבגד אשתו, על כן אין להחמיר, דלא תוסיפו פן תגרעו ח"ו. וכתב עוד שם, ואני ראיתי נוהגין שזורקין דבר כלפי מעלה ולא לנוכח אשתו במתכוין לזרוק לידה, רק זורקה כלפי מעלה והיא פושטת ידה ומקבלת. זו לא הוי כזורק מידו לידה ונוהגין בו היתר, ויש להקל, עכ"ד, ע"ש: [פ"ק ד] אלא אם כן כו'. בזה אחר זה אף על פי כו'. ועיין ט"ז ס"ק ב' דהיינו דוקא שמתנת חתיכות קטנות בקערה אחת והוא אוכל אחת והיא אוכלת אחת, אבל בחתיכות גדולות כדרך ששמימין בקדרה לבשל ואחר הבשול שמימין אותן בקערה, וכל אחד נוטל מן הקערה ומשים לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם, בזה אין איסור, כיון דאין האכילה מיד בלתימא מיד בלקיחתו מן הקערה אלא משתמשין בכלי אחר בנתיים: [פ"ק ה] שום כו'. סימן פ"ח כו'. ומשום הכי הא דקאמר לתם או קנקן היינו דוקא כשאין אוכלין מאותו הלחם ואין שותין מאותו קנקן, או אפילו שותין מאותו קנקן אם אין דרכו להיות על השלחן ועכשיו הוא על השלחן, הוי שינוי ומותר, וכמו שכתב סימן פ"ח [סעיף ב] בהג"ה: [פ"ק ו] ויש אומרים כו'. התם הוא דשרי כו'. דאז אין האשה כי אם כאחד מבני הבית: ומשמע מדבריו דהוא הדין כשאין, כצ"ל. ר"ל, דאז אין החבה נכרת כל כך אפילו הכי אסור, כמו ביש שם בני בית והאיש והאשה אוכלין לבדם על שלחן אחד: [פ"ק ה] יש אומרים כו'. דהגהות מיימוניות בשם רא"ם ומרדכי כו', כצ"ל: דכ"ל שכן דלא יאכל כו'. ומכל מקום באופן דמותר בשתייה, וכמו שכתב בסמוך [ס"ק ט]. מותר גם באכילה: [פ"ק ז] לא כו'. נראה דמותר כו'. ואין חוששין להעטט שבשולי הכלי:

פתחי תשובה

מבעלה נוצה דרך נפיעה, ומביא ראה מאמימר דשקיל גברא גדפא מיניה, אמר ליה פסילנא לך לדינא [נכתוב קה, ב], ע"ש. ועיין בתשובת הר הכרמל חלק יורה דעה סימן י"ח שדחה זה והעלה להיתר, ע"ש. גם הכרתי ופלתני [תפארת ישראל סעיף א] כתב דאין להחמיר בזה. עוד כתב שם שראה נוהגין שזורקין דבר כלפי מעלה ולא לנוכח אשתו כמתכוין לזרוק לידה, והיא פושטת ידה ומקבלת, ויש להקל בזה, ע"ש [*אכן בסדרי טהרה [ס"ק ד] כתב דאף על פי שיש להקל מעיקר הדין, מכל מקום אין להיתר, וכל המחמיר בענינים כאלה תבא עליו ברכה, ע"ש]: (ה) בקערה בפני עצמה. עיין באר הטיב [ס"ק ד]. ועיין בתשובת משאת בנימין סימן ק"יב באמצע התשובה, שכתב דאפילו מקערה אחת שרי לאכול אם גם בני הבית אוכלים עמהם מקערה זו, דאין לך הפסק גדול מזה, ומכל מקום רבים הם המחמירים שלא לאכול מקערה אחת אפילו עם בני הבית, ומדינא אין לאסור, והוא נמצא איסור זה ברור בשום דוכותא, אך המחמירים יפה עושים באיסור חמור כו', ע"ש. ולענ"ד נראה דדוקא על שולחן אחד יש מקום להיתר בזה, אף אם גם כשהיא טהורה הם אוכלים בקערה בפני עצמן, מכל מקום כשגם בני הבית אוכלים עמהם עדיף מהיכר, אבל מקערה אחת מדינא יש לאסור לפי מה שכתב הרמ"א שסור לו לאכול משירי מאכל שלה, אם כן כשאוכלים בקערה אחת בודאי אוכל משירי מאכל שלה, ואי אפשר ליהור ולדקדק בזה שיפסק אדם אחת בנתיים. ועיין מה שכתבתי לעיל סימן פ"ח ס"ק ד': (ו) מאכל של. עיין בתשובת יד אליהו סימן ס"ה שכתב באשה נדה שהריחה טאב"ק כמו חצי כלי, מותר לבעלה להריח המותר, דזה לא דמי לאכילה, ע"ש:

אוצר מפרשים

חשובת הרב מהר"י זיין ז"ל. כבר כתבנו שהרב מהריק"ש כתב שנהגו דכשאוכלים אחרים להיתר. וכשנוהגים האיש והאשה בימי טהרה לאכול כל אחד בקערה בפני עצמה, אך זה דרכם לנהוג סלסול ואין שום אחד פושט ידו לקערה שאינה שלו כלל, ובמי טהרה נוהגים כמו בימי הפרשות, או יש להקל בשופי כשאוכלים אחרים עמהם: (פרכי יוסף אות י"א) 1 (הנה שם) ויש אומרים וכו' אבל אם אוכלין מקערה אחת כשהיא טהורה וכו'. עיין ש"ך ס"ק ז' מה שכתב בשם הב"ח כשבני ביתו אוכלין על שולחן וכו' אסור אפילו הוא רגיל לאכול עמה בקערה אחת, ומשמע מדבריו והוא הדין כשאין שם בני בית כלל אסור, כצ"ל. ר"ל, דלהב"ח אין זה היתר כשאוכלין כל אחד לבדן, דמכל מקום הן אוכלין על שולחן אחד הוי דרך חיבה ויש אקרויב דעתא, אם לא כשיש גם כן בני בית שאוכלין על אותו שולחן ג"כ. וכתב הש"ך על זה דאין דבריו מוכרחים בזה, היכי דליכא בני בית כלל יש לומר דשפיר מהני אם אוכל כל אחד לבדו, כיון דכשהיא טהורה רגיל לאכול עמה ביהודי שפיר היכרא. רק כשיש גם כן בני בית אצלו והם אוכלין על שולחן אחד, והם לבדן אוכלין על שולחן אחד, אז אף שאוכלין כל אחד לבדו יש בזה דרך חיבה שאין בני בית אוכלין ג"כ יש על אותו שולחן רק הם לבדם, ויש חשש אקרויב דעתא ואסור אף אה אף להש"ך, כן נראה לי. ועיין ט"ז ס"ק ג' מה שכתב משמע לכאורה שאף מאכל לא תביא לו וכו', ומסיק שאין קירוב בזה רק מעשה עבדות, שיש בו טורח וכו'. אך הש"ך ס"ק י"ג מסיק להביא קערה המיוחדת לבעלה אסורה, ומחמיר אף בשאר משקים אם בהושטה לבד. ובספר [עמודי בית ישראל] שערי טהרה [בש"ך שם] כתב שאין איסור הושטה אלא בדבר שדרך ליתן מיד ליד, אבל בדבר שאין דרך ליתן מיד ליד אין קפידא, ע"ש. ועיין בסדרי טהרה [ס"ק ח] דכתב ג"כ דאין להחמיר בזה, דהוי כמזוגה שלא בפניו דשרי, ע"ש. ובשם רש"ל [עמודי שלמה לאין קו לו, א] כתב [סדרי טהרה ס"ק ז ד"ה כתב] אם היא אינה אוכלת המאכל ושואר אוכל אסור לאכול על שולחן אחד, שעתה אין כאן היכר, וצריך שינוי, ע"ש: (נצי"ב בזה)

[פ"ק ג] ולא כו'. שהוא ארוך. שאינו נוגע בה בידו. ועיין במנחת יעקב בסוף הספר [תורת השלמים ס"ק ב] ובתשובה סימן י"ג אם מותר לנפוח מבגד אשתו נדה עפרורית או נוצה, והעלה דיש להחמיר, דהא קיימא לן [בבא קמא י, ב] כחו כגופו. ואע"ג דנגיעה ממש לא הוי, הא בהג"ה אוסר אפילו לזרוק מידו לידה דגם כן לא הוי נגיעה ממש. ואין לומר דהתם איכא למיחש טפי לקירוב בשר, שזורק מידו לידה ממש והוי קירוב הדעת, אבל כאן שהוא רק להעביר העפרוריות או הנוצה מבגדיה לא הוי קירוב הדעת כל כך, דהא מוכח דגם כהא גוונא הוי קירוב הדעת מהא דאיתא פרק שני דיני גזירות [נכתוב קה, ב] אמימר הוי יתיב וקא דאין דינא, פרט גדפא ארישיה (פירוש, פרט לו נוצה על ראשו) אתא ההוא גברא שקליה, אמר ליה מאי עבדתין, אמר ליה דינא אית לי, אמר ליה פסילנא לך לדינא, ע"כ. הרי דהוי קירוב הדעת בכהאי גוונא יותר, לכן המחמיר תבא עליו ברכה, עכ"ד. אבל הפלתי [תפארת ישראל סעיף א] דחה דאיתא, דאם כן אף ליתן מתנה לאשתו בעת נדתה אסור, דכשהיא גוונא ודאי דפסול לדינא כראם נתן מתנה לדין, והא ודאי ליתא, אלא ודאי שאין איסור אפילו בידו, רק קירוב הדעת בדברים המביאים לידי קורבה דגילוי ערוה,

דליתא במתנה וליכא נמי במפריח נוצה מבגד אשתו, על כן אין להחמיר, דלא תוסיפו פן תגרעו ח"ו. וכתב עוד שם, ואני ראיתי נוהגין שזורקין דבר כלפי מעלה ולא לנוכח אשתו במתכוין לזרוק לידה, רק זורקה כלפי מעלה והיא פושטת ידה ומקבלת. זו לא הוי כזורק מידו לידה ונוהגין בו היתר, ויש להקל, עכ"ד, ע"ש: [פ"ק ד] אלא אם כן כו'. בזה אחר זה אף על פי כו'. ועיין ט"ז ס"ק ב' דהיינו דוקא שמתנת חתיכות קטנות בקערה אחת והוא אוכל אחת והיא אוכלת אחת, אבל בחתיכות גדולות כדרך ששמימין בקדרה לבשל ואחר הבשול שמימין אותן בקערה, וכל אחד נוטל מן הקערה ומשים לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם, בזה אין איסור, כיון דאין האכילה מיד בלתימא מיד בלקיחתו מן הקערה אלא משתמשין בכלי אחר בנתיים: [פ"ק ה] שום כו'. סימן פ"ח כו'. ומשום הכי הא דקאמר לתם או קנקן היינו דוקא כשאין אוכלין מאותו הלחם ואין שותין מאותו קנקן, או אפילו שותין מאותו קנקן אם אין דרכו להיות על השלחן ועכשיו הוא על השלחן, הוי שינוי ומותר, וכמו שכתב סימן פ"ח [סעיף ב] בהג"ה: [פ"ק ו] ויש אומרים כו'. התם הוא דשרי כו'. דאז אין האשה כי אם כאחד מבני הבית: ומשמע מדבריו דהוא הדין כשאין, כצ"ל. ר"ל, דאז אין החבה נכרת כל כך אפילו הכי אסור, כמו ביש שם בני בית והאיש והאשה אוכלין לבדם על שלחן אחד: [פ"ק ה] יש אומרים כו'. דהגהות מיימוניות בשם רא"ם ומרדכי כו', כצ"ל: דכ"ל שכן דלא יאכל כו'. ומכל מקום באופן דמותר בשתייה, וכמו שכתב בסמוך [ס"ק ט]. מותר גם באכילה: [פ"ק ז] לא כו'. נראה דמותר כו'. ואין חוששין להעטט שבשולי הכלי:

(ב) לא יגע בה. בתשובת נודע ביהודה תניינא חלק יורה דעה סימן קכ"ב נשאל באיש ואשה הדרים בכפר בין גוים ואין שם יהודי או יהודית וזלת הזוג לבדם, אם מותר לבעלה לעמוד עליה^[1] כשהיא טובלת לראות שמה כולה תחת המים, ואם יוכל לתמכה בידיו כשהיא תחת המים. וכתב שמה הסברה נראה, כיון דאיסור נגיעה (כדעת הש"ך ס"ק כ') וכן איסור הסתכלות במקומות המכוסים הוא שמא יבא לידי הרגל דבר, ברגע זה לא חיישין, דלא שביק היתרא שתיכף ברגע זה מותרת בעלייתה מן המים, ולכן אם אי אפשר בענין אחר^[2] יש להיתר, ע"ש. ועיין בתשובת שמש צדקה חלק יורה דעה סימן ס"ד שכתב מי שמתה אשתו רח"ל והיא נדה, רשאי ליגע בה, ע"ש: (ג) ולא יקבלנו מידה. עיין בתשובת יד אליהו סוף סימן ס"ה שכתב דאין אשה נדה רשאה להחזיק נר בידה כדי שישתה בעלה טאב"ק או לחמם עצמו בנר והוא או להלחיק ממנו נר אחר, וראה ממשנה י"א פרק ה' דמכשירין אשה שהיו ידיה כו', ופירש הר"ע ברטנורא לפי שההבל מחבר כו', ע"ש. ועיין בתשב"ץ חלק ג' סימן ג"ח [אות ה] ובסימן ר"ל שכתב דמותר ליטול מידה התינוק, משום דחי נושא את עצמו (שכתב צד, א), והיא אינה עושה כלום אלא התינוק עצמו הוא יוצא מחיק אמו ובא אל אביו, ע"ש. ונראה דאם התינוק קטן או חולה או כפות אסור, דאז לא שייך לומר חי נושא את עצמו, כמו שכתב המגן אברהם [אריה] בסימן ש"ח ס"ק ע' וע"א, ע"ש. וכתב עוד שם בסימן ג"ח [אות ט] דליגע בבגדיה בעודה לבושה יש להתרחק, אבל כשאין עליה מותר, שלא נאסר משכב ומושב שלה אלא לטהרות, ע"ש: (ד) זריקה. עיין בשו"ת שבסוף ספר מנחת יעקב [סימן יג] שכתב דאסור לאשה נדה להסיר

ג (ש"ע סעיף ב) לא יגע בה. אסור לילך אחרי אשתו נדה ולדרוס עפרה, משום שהיא טמא כמת. אסור להנות ממעשה ידי אשתו נדה, צדיק תמים [נהגות אדם פרק יג]: (בית א"ח יהודה ס"ק א) ד (נהג שם) וכן על ידי זריקה מידו לידה וכו'. הרשב"ץ בתשובותיו חלק ג' סימן ג"ח שרי לזרוק מיד ליד, ע"ש. וגם הרב מהריק"ש בהגהותיו [ערך לחם סעיף ב] שרי בזריקה כשאינו דרך שחוק. יש נוהגים שאם יש בידו מפתח וכיוצא ורוצה ליתנו לה, זורק החפץ למעלה, וברדתו היא תקבלנו. ויש מי שכתב דשרי, וכן נראה לי להחיות להיתר, כיון דאף לזרוק מיד ליד שרי הרשב"ץ מהרה"ק [שם] דאסרין תסגי להחמיר כשהיה זורק כשהיא מיד ליד. איצ"ל מידה תינוק שרי, כיון דהחי נושא את עצמו (שכתב צד, א), הרשב"ץ בתשובותיו חלק ג' סימן ג"ח וסימן ר"ל:

ה (ש"ע סעיף ג) עמה על השלחן וכו'. ובשלחן גדול עם כל בני הבית, יש אומרים דבכל גוונא שרי, וכן נהגו, הרב מהר"י קשטרו בהגהותיו [ערך לחם סעיף ג]. וראיתי בתשובת הרב מהר"י ישועה זיין בספרו שערי ישועה כת"י י"ד שער ה' סימן ג' דשקיל וטרי בכל הסברות, והעלה דלדעת מרן גם בשלחן שאוכלין בני הבית צריך היכר להפסיק להיתר, כיון דאף לזרוק מיד ליד שרי הרשב"ץ מהרה"ק [שם] וכן לחלק, דאם אוכל עמה כשהיא טהורה בקערה אחת אין צריך היכר להפסיק, ותיסגי שכל אחד יאכל בקערה (א) [אחרת], ואם בימי טהרתה אוכלים כל אחד בקערה בפני עצמה, צריך היכר להפסיק. ולדעת מהריק"ש, בשלחן שאוכלין עליו בני הבית אין צריך הפסק, ומדסתם נראה דאפילו היכא דרגילין כל אחד לאכול בימי טהרה כל אחד בקערה בפני עצמה גם עתה די בזה, מאחר דאחרים אוכלין בשלחן ליכא הרגל בכיזה. והיכא שאין שום אחד אוכל עמהם והיו רגילים בימי טהרה לאכול בקערה אחת, אז תלוי במחלוקת, דהרב ב"ח [עמוד קד ד"ה ועין סבירא ליה דלא מהני [ובעין] הפסק^[1] אין קערה שלו לקערה שלה, ולחבר [ועין ס"ק ו] מהני, ויש להקל כסברת הש"ך, דהא מרן סתמא קאמר, והו תורף קיצור

טו) מרדכי פרק קמא
דשבת [סוף רמז רלח] בשם
הר"מ:
טז) ב"י [עמוד קנז ד"ה ולא
יסתכל] בשם הרמב"ם
[אסורי ציאה כא, ד]:

(ז) יִשְׁבֹּה כַּתֵּב הַטָּ"ו [סָקָן] מִשְׁמַע אֶפְּלוּ יִשְׁבֹּה צִלְמָה בָּלָא שְׂרִיבָה נְמִי
אֶסְקֹר, וְדִלָּא כַּבִּיבִים. וְהִלָּה דְּלֵב שָׁן הוּא שְׁהִיל לֹא מִיֶּשֶׁן בְּמִטָּה שְׁלֹ, דִּישׁ
טוֹפִי הִרְהוֹר בִּשְׂכֵבָה וּבִקְוִמָה, אֲבָל יִשְׁבֹּה צִלְמָה מוֹחֵר לֵה עַל מִטָּה שְׁלֹ,
הִיִּהֵל לֹא מִרְגָּלָה לִיֵּה. וְנִיגִיעָה שְׁמוּעָה בְּסִדֵּין בְּהוֹרָה מְלוּכָךְ בְּדָם אִין אִיסוֹר,
דָּקָה עַל פִּי שְׁקָטָה מוֹרֵיין זִינֵי, שְׂבֹט הוּא. וְכַתֵּב שְׁהִיל שְׂבֹט סָמ"ךְ אִין דִּלָּשָׁה
אֶחָד לֵיכֹלָה לִשְׂכֵב אֶסְרִיין צִלְמָה, וְזוֹהֵר מִסְדִּיִּים שְׂבֹט שְׂבֹט עֲלִיִּים אִישׁ אֶחָד שְׁלֹ
שְׁמִשְׁכֵּב זֶרַע שֶׁל אֶחָד, וְאִמְחִי אִינֵה חוֹשֶׁשֶׁת פֶּן תִּתְעַבֵּר בִּימֵי נְדוּתָהּ
שְׁמִשְׁכֵּב זֶרַע שֶׁל צִלְמָה יִיֵּה הוֹלֵךְ בֵּן הַדֶּדֶה. וְהַשִּׁיב, כִּיִּין דִּלָּין כֹּהֵן בִּיֵּה
אִיסוֹר הוֹלֵךְ כֹּסֶר לְגַמְרִי, וְאֶפְּלוּ אִם תִּתְעַבֵּר מִשְׁכֵּב זֶרַע שֶׁל אֶחָד, כִּי הֵלָּא
בֵּן סִירָה כֹּסֶר הִיֵּה, אֲלָל דְּשֵׁל אֶחָד קִפְדִּיין אֶהֱבִיבָהּ וְגוֹרָה שְׁמָה יִישׁ אֶחָדוֹ
מֵאֲחֵי, כִּדְרֵאִיהֶן בִּיזְמוּת, עֲמָל [סָקָן] וְ: [ז] שְׂבִהָה. וְהוֹלִי וְהִיא
מִתּוֹרֵת לֹא לֵאמֹר, אִינוּ בֹא לִידֵי מִשְׁכָּב, שִׁ"ךְ [סָקָן] וְ: [ז]

הגהות רעק"א
קצה (א) (הגה סוף ד) **דמאחר שכבר הלכה**, ואם אח"כ באמצע שמיטת חזרה וצאה לשם, עיין משניות יד אליהו סימן ס"ד שכתב להסיר, ועיין צמה שכתב עליו בספר דברי יוסף אורח חיים (סימן ע"א אות א ד"ה הנס): (ב) (פ"ו ס"ק ד) **שמה ישא אחרות מאביו**, ועיין צמח שמואל אבן העזר (סימן א' ס"ק י'):
עקיבא, מדקאמר אין רוח כו' :
דמאמר דאין רוח כו' :

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
אבודרהם <מהדורת קרן רא"ם> - ג אבודרהם, דוד בן יוסף עמוד מס: 181 הודפס ע"י אוצר החכמה

קצה או (פ"ו ס"ק ו') וי"א נראה דהתם ב"ן. השיג על ה"כ שאל דעת, דעיקר ראייתו מלשון הראב"ד דנעלי הנפש שער הפרישה סימן ג הלכה ג שהצ"ח הרא"ש נדה פ"י סימן ג ומצינו ד"י בסוף סימן קצ"ג, ע"ש (וגם בגלשון הטור והמחבר סוף סימן קצ"ג משמע כן בריש"א, ע"ש), משמע דוקא לישן אסור, ואם כן מנה ליה לאסור לישב, גם מה שאמר דהא אסור לישב על ספסל ארוך כו', לא דק, דהתם לאו משום הרהור הוא, אלא כיון דממנוגדת הו' כנגיעה, אי נמי, כיון דשתיים יושבים עליה צידה הו' ליה כישן **עמה** נמטה לאסור אף על פי שאין נוגעין זה בזה, מה שאין כן הבל:

הגהות והערות

^[ח] עיין ג"ם עמוד קנה ד"ה ולא ישב שמה על ה"כ דגלשון הראשונים כמוז "לא ישן" או "לא ישב":
^[ט] צרוקם כמוז רק את הדין שאל הנעל שמה מחלה מותרת אשמו לשמות אחריו:
^[י] במדנדי ובאגדה שהוסף הש"ך לא תמוז את הדין אפילו החזיר לטוס ראשון:
^[יא] בתרומת הדשן שם לא מזכר להדיא ההיתר כשאדם אחר מפסיק, והש"ך הסיק כן ממובן דבריו:
^[יב] עיין סדרי טהרה ס"ק יג':

^[יג] צ"ע, דבאבות דרבי נתן פ"ג הלכה ב כתב ח"ל, אמרה לו רבי "אלכלתי עמו ושמימי עמו וישנמי עמו", ע"כ. עיין להם ושמלה [שמלה ס"ק ג]:
^[יד] בסוף שו"ת מהר"י ווייל נדפס חדשי אגודה, והוא ליקוט שליקט מתוך ספר האגודה, על כ"ו מסכתות:
^[טו] מובא בליקוטי מהר"ל מנהגים עמוד מרי ובספר היוסחין ערך אגודה דרב פפא בשם ר' יהודה תסדי:

^[ז] **לא ישב** במטת המיוחדת לָהּ. וכל שכן לישן עליו. אבל היא, משמע מדנדי הפוסקים דמותרת לישן על מטה שלו, משום דהיא לא מרגלל, כדלעיל [סעיף ד נהגה] לענין שמיא. וכן יש קצת ראייה מהא דכתבו הפוסקים דהיא מותרת לשמות [מכוסין], מדאמרינן בפרק קמא דשבת [יג, א] גבי עובדא דאליהו אכל ושתה עמי, ולא אמרה אכלתי עמו ושמימי עמו ^[י] [ועיין צביאורי סמ"א לאין למחרש"ל פה, א] והתם נמי קאמר וישן עמי, ועיין בס"ק ס'. אכן הט"ו [ס"ק ו] כתב דלף היא אסורה לישן על מטתו המיוחדת לו, ואין דבריו מוכרחים כלל. וכתב עוד הט"ו [ס"ז] ונגיעה שנוגעת בצדין שהוא מלוכלך בדם אין איסור, אף על פי שזאת נזהרין בזה, ונזכר הוא, עכ"ל. וכן כתב הדרישה סוף סימן קצ"ג [אות ד]. ונראה לי קצת ראייה לזה, מהא דאיתא בתוספות סוף פרק ב' דנדה [כ, ב ד"ה ב] דמותר לראות דמי אשמו, ומאמר בש"ס [ס"ז] וצרנב"ם פרק ה' מהלכות איסורי ביאה [הלכה יב] שלוקח המטות בידו ועושה לו בידו, הרי דמותר ליגע, ועיין בדרישה [ס"ז] שכתב טעות המנהג מהיכן בא, ע"ש: ^[*1] [סולת למנהג] **ע"ל ספסל ארוך שמונדהדרת**. וכמו דמשנזעזע נחלת שבעה [ס"ז] סימן ו' דמותר לישב עם אשמו נדה על דבר שיש לו כובד שאין יכול לטטל, אפילו בלא הפסק אדם צנייהם, רק שלא יגעו זה בזה, ע"ש [פ"ז]: ^[*2] **לא יישן עמה**. עיין צ"ח [עמוד קנה ד"ה מלאחין] וט"ו ^[*3] [ס"ק ו] שהעמיקן בשם ההג"ה דלשה נדה יכולה לשכב אסדיני בעל, וחייה מסדינין ששכב עליו איש אחר, דלולי מתעבר משכבת זרע של אחר, ואף על גב דהולד כשר שאין כאן ביאת איסור, מכל מקום יש להקפיד אהבתנה, ואיזה שמה ישא אחותו מאביו, מה שאין כן בנדה לילכת חשט כלל, ע"כ. ועיין בחלקת מחוקק בצאנז העור סימן א' ס"ק ס': ^[*4] [אין אפילו בבקיבה]. כן הוא בש"ס פרק ג' דנדרים [א, א] כל המסתכל בעקבה של אשה היין ליה צנים שאינם מהווגים, אמר רב יוסף ובאשמו נדה, אמר רבי שמעון בן לקיש עקבה דקמתי במקום הטנופת, שהוא מכיון נגד עקבה, ע"כ. ואם כן קשה על הטור [עמוד ק"ז] שהוא כלשון המחבר שכתב דהוא הדין מקומות המכוסים, והלא שם קאמר דוקא עקבה. ומה שכתב ה"כ [שם ד"ה ולא] ושאר אחרונים דהטור סובר דכל מקומות המכוסים שבה בכלל מקום המורף, וכן כתב הרשב"א בנדרים הבית והארוך בית ז שער ב ד, א; האר"י ד, ג] דמן העקב נלמד לכל מקום מכוסה, עכ"ל. אבל באמת גם זה מיותר, דהוא בש"ס מדקדק וקאמר דוקא במקום הטנופת שהוא מכיון נגד עקבה, וגם לשון אפילו בעקבה שכתב הטור אינו מדקדק לכאורה. לכן נראה לי פשוט דדעת הרשב"א והטור דריש לקיש לא קאי כלל אמלתא דרב יוסף, ומורווייהו פליגא בפירושא דברייתא, דרב יוסף מוקי ברייתא בעקבה ממנש ובאשמו נדה, וריש לקיש מפרש הברייתא בנסתא אשה אפילו אינה נדה, ומה עקבה, מקום הטנופת. נמצא דלרב יוסף עקבה ממנש קאמר, ואפילו הכי אסור להסתכל כיון שהוא מקום המכוסה, והוא אלא לכל המקומות המכוסות. וכן מלאכי בספר צעלי הנפש להראב"ד דף מ"ט ע"א [שער הפרישה סימן א הלכה א] שפירש כן הסוגיא דשמעתא, ומסיק וכמו ח"ל, ונקטינן כתרורוייהו להחמיר, דאסור להסתכל בעקב אשמו נדה, ומן העקב נלמד כל מקום המכוסה שבה, ואסור להסתכל במקום הטנופת אף על פי שאינה נדה, עכ"ל. וזה נראה גם כן דעת הרשב"א והטור. נמצא דבדרישה נכונים וצוררים, ואין אנו צריכין לדחוקים של ה"כ ^[*5] [שם] והצ"ח [שם ד"ה ולא] והדרישה [אות ג] בזה, עיין שם: ^[*6] [י] **זוכרים תמיד שהיא נדה**. וכן הוא לשון הטור [עמוד ק"ז], ולא ידענו מאין יאל תעס זה, הלא הטעם מפורש להדיא בש"ס אף פרק אף על פי [במכות סה, ג] כדי שלא תמננה על בעלה, ופירש רש"י [ד"ה שלא] בימי טהרה אם לובשת בגדים שלנשה בימי נדמה, עכ"ל. וממיהא גדולה היא על כל האחרונים שלא הרגישו בזה על הטור, ויש כמה נפקותות לדינא בין שני הטעמים, וז"ל (והיורה זו למה, דלא צריכין היכר אלא אם כן שיש איזה הרגל וחצה וקירוב דעת).

וגראה פשוט לכלל הטעמים אם יש לה בגדים מיוחדים אפילו נאים ומקושטים שמותרת להלבישם, ואף על גב דקאמר שם בש"ס מותר בלאות (פירוש, בגדים יפים ובלושים) לנשה שממכסה בהן בימי נדמה, היינו שהבעל אינו מחוייב לתת לה בגדים שחזונים להתכסה בהם בימי נדמה, אבל אם יש לה פשיטא דמותרת להלבישם, והיו בכלל מה שכתבו בסעיף ט' דהמירו לה להתקטט בימי נדמה. והוא פשוט, דלא כמו שכתב מהרש"ל צביאורי בסמ"א לאין דף פ' ע"א נ"פ, א] דאין הלכה כרבי עקיבא [שם סד, ג] דמחיר להתקטט, ומאניו בדברי רבותיו שלא מתקטט האשה בימי נדמה ויש לה בגדים מיוחדים לנדמה כדלעיל בהלכות אישות [סמ"א לאין פה לא, ד], עכ"ל. ובאמת כל זה אינו, דבגדים מיוחדים לאו מטעם שלא מתקטט הוא. ועיין בשערי דורא [הלכות נדה סימן יח] שפסק גם כן שלא מתקטט האשה. ועיין ס"ק י"א: ^[*7] [יאל] **שלא תתנגנה ע"ל בעליה**. ואף על גב דקאמר בש"ס [שם סד, ג] עד שבה רבי עקיבא ולימד אם כן אמה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה, ומשמע מדקדוק לשון הש"ס דרבי עקיבא אויל לשיטתו בסוף גיטין [ג, א] דלמר אפילו מלא אחרת נאה ממנה יגרשנה, על כן מחיר כאן להתקטט, ואם כן אכן דלא קיימא לן לענין גיטין כוותיה אם כן מהא אסורה להתקטט. וצריך לומר דהרמב"ם [איסורי ביאה יא, יט] והטור [עמוד ק"ז] וסיעתם סוברים דאף דרבי עקיבא דקאמר הכי אויל לשיטתו, מכל מקום אף בלא האי טעמא יגרשנה, מכל מקום מותרת להתקטט עד שבה, ודכאי בוונא מנינו כמה פעמים בש"ס [במכות סה, ג; קידושין מה, א; ב] צנא קמא פה, ג] [ועיין בס"ק ז'], ועיקר הטעם לנדה לשבעה הוא כדי שלא יהא רגיל וקץ בן נדה [א, ג] וכו' שכתבתי לעיל בסיומן קפ"ג [ס"ק ד, ז] ע"כ. וק"ל. שוב מלאכי בלחם תמודות סוף פרק המינות דף ש"ג ע"ג [נענתי יום טוב נדה פ"י סימן א אות ג] הרגיש גם כן בזה, ומירץ דאף על גב דאין קיימא לן דאסור לגרש בנמצא אחרת נאה ממנה, מכל מקום יש לחוש על ידי שמתנגנה ישים לה עלילות דברים עד שיגרשנה, עכ"ל:

אוצר מפרשים

^י (נהג שם) ואסור לישב ע"ל ספסל ארוך וכו'. והספרדים נוהגין היתר בספסל, הרב מהריק"ש בהגהותיו [ערך לחם סעיף ו], והוא מדברי מרן בב"י [עמוד קנה ד"ה וכתב מהרדכי]. ויש מי שכתב דהוא הדין בעגלה, דהרי הרב תרומת הדשן [סימן רנא] פשיטא ליה בספסל והוא מסתפק בעגלה, ע"ש. ובתשובות מהר"י ווייל בחודשי אגודה [נדה פרק תינוקת; אגודה שם סימן מב] אשר שם ^[*1], מתיר בספסל ובעגלה, ולבלב שפסיק אדם ביניהם, ע"ש דף צ"ז:
^[*2] (ברכי יוסף אות טו) יא (שם) ואסור לישב ע"ל ספסל כו'. ועל הקורות ארוכות וקצוצות לבנין ושוכבת בצדי רשות הרבים זו למעלה מזו מותרין, דכובדן קובעתן, וכמחברין דמ"א, נחלת שבעה וח"ב סימן זז:
^[*3] (בית אהם יהודה ס"ק ח) ו (הג"ה מרובה - ש"ח הטור)

(נהג סעיף ד) והיא מותרת כו'. והטעם, דהוא מרגיל לה והיא לא מרגלא ליה לעבירה: (פ"ק י) **לא כו' והב"ח** חו"ץ כו'. אבל הט"ז ס"ק ו' חולק על הב"ח ומסכים לדברי הש"ע. וכתב עוד שם, ונראה דכל שכן שהיא לא תישן במטה שלו, דיש טפי הרהור בשכבה ובקומה, אלא דבהא מלתא קיל לגבי דידה מדידה, דלדידה אפילו ישיבה אסור, וגבי דידה ישיבה מותר לה על מטה שלו דהא לא מרגילה ליה. וכתב עוד שם, ונגיעה שהוא נגוע בסדין שחור מלוכלך בדם אדם איסור, אף שקצת נזהרין בזה, כבוש הוא. וועיין מנחת יעקב [ותרת השלמים ס"ק ז]. וכתב בתשובת נחלת שבעה [ח"ב סימן ז] אע"פ שכתב מור"ם בהג"ה דאסור לישב על ספסל ארוך שמתנווד ואינו מחובר לכותל כו', אבל על דבר שיש לו כובד, כגון הקורות שמינהיין ברחוב שאין יכולין לטלטלן, מותר לישב עם אשתו נדה אפילו בלא הפסק אדם ביניהם אף שאינם מחוברים לכותל, דכבדו קבעתו, והביא ראייה, ע"ש: ^[*4] (יא) **במטה כו' ואשתו במטתה כו' ר"ל**, שעושין מקרשים בתוך הבית כמין חדר קטן שאין שם מקום רק לב' מטותיהם, ואותו חדר קטן קורא מטה של עץ. ומה שכתב או של בנין, ר"ל גם כן על דרך זה: דף ס"ג ע"ב הישן כו'. הכי איתא התם, אמר רב ברונא אמר רב כל הישן בקלעא שאיש ואשתו ישנים בה עליו הכתוב אומר [ומיה ב, ט] נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה. ואמר רב יוסף אפילו באשתו נדה (כלומר, שאסורים בתשמיש, מכל מקום מדברים זה עם זה והוא להם לתענוג, וכשאחר ישן שם הם ברושים מפניו), עכ"ל הגמרא. וקלעא היינו חדר קטן הנ"ל, ואיירי אפילו באשתו נדה, אלא דמותרין כן הוא במטה והיא במטתה: ^[*5] (פ"ק יב) **אף ע"ל כו' אינו בא כו'**. עיין ט"ז ס"ק ז' שכתב בשם הגהת סמ"ק דאשה נדה יכולה לשכב אסדיני בעלה אבל לא אסדינין ששכב עליהן איש אחר, ולא מטעם פן תתעבר משכבת זרע של אחר ויהיה הולד ממזר, דאם כן נדה אסדיני בעלה נמי ליחסר פן תתעבר בנדמה משכבת זרע של בעלה ויהיה הולד בן הנדה, אלא ודאי כיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי אפילו תתעבר משכבת זרע של אחר, ובן סירה יוכיח, שהיה בנו של ירמיה מנהג נתעברה באמבטי נאלפא ביתא (אחרת) לבן סירה, אוצר מדרשים עמוד 43 ^[*6], וכשר היה, אלא דמשכבת זרע של אחר קפדינן אהבתנה והוי האיסור משום גזרה שמה ישא אחותו מאביו, כלומר שמה תתעבר מזרע של אותו האחר ותלד בן ואותו הבן ישא הבת של אותו האחר, והיא באמת אחותו מאביו, מה שאין כן בנדה דליכא חשש כלל, מותרת אסדיני בעלה: ^[*7] (פעיף ה) **ראוי לה כו' כדי שיהיו שניהם זוכרים כו'**. עיין במנחת יעקב [ותרת השלמים ס"ק י] שהקשה על היש אומרים למה כתבו טעם אחר ממה שמפורש ש"ק ב' שש"ס סוף פרק אף על פי והוא כדי שלא תתנגה על בעלה, פירוש רש"י בימי טהרתה, אם לובשת בגדים שלבשה בימי נדמה, עיין שם: ^[*8] (פעיף ט) **בקושי כו' שלא תתנגנה ע"ל בעליה**. ועיין מנחת יעקב [ותרת השלמים ס"ק יא] שכתב, ואע"ג דדין זה שכתב נאמר בש"ס משמיה דרבי עקיבא, יש לומר דרבי עקיבא אויל לשטתיה בסוף גיטין דאמר אפילו מצא אחרת נאה הימנה מותר לגרשה, על כן מחיר כאן להתקטט שלא תתנגנה על בעלה ויגרשנה, אבל אכן הא קיימא לן דהריא לגרשה במצא אחרת נאה הימנה, אם כן י"ל דלא היתירו לה להתקטט. ותירץ דאנן מדרבי עקיבא נלמד לדידן, דגם לדידן מכל מקום יש חשש על ידי שתתנגנה ישים לה עלילות דברים עד שיגרשנה, על כן בודאי היתירו לה חז"ל להתקטט בימי נדמה שלא תתנגנה על בעלה, עכת"ד, עיין שם:

וגראה פשוט לכלל הטעמים אם יש לה בגדים מיוחדים אפילו נאים ומקושטים שמותרת להלבישם, ואף על גב דקאמר שם בש"ס מותר בלאות (פירוש, בגדים יפים ובלושים) לנשה שממכסה בהן בימי נדמה, היינו שהבעל אינו מחוייב לתת לה בגדים שחזונים להתכסה בהם בימי נדמה, אבל אם יש לה פשיטא דמותרת להלבישם, והיו בכלל מה שכתבו בסעיף ט' דהמירו לה להתקטט בימי נדמה. והוא פשוט, דלא כמו שכתב מהרש"ל צביאורי בסמ"א לאין דף פ' ע"א נ"פ, א] דאין הלכה כרבי עקיבא [שם סד, ג] דמחיר להתקטט, ומאניו בדברי רבותיו שלא מתקטט האשה בימי נדמה ויש לה בגדים מיוחדים לנדמה כדלעיל בהלכות אישות [סמ"א לאין פה לא, ד], עכ"ל. ובאמת כל זה אינו, דבגדים מיוחדים לאו מטעם שלא מתקטט הוא. ועיין בשערי דורא [הלכות נדה סימן יח] שפסק גם כן שלא מתקטט האשה. ועיין ס"ק י"א: ^[*7] [יאל] **שלא תתנגנה ע"ל בעליה**. ואף על גב דקאמר בש"ס [שם סד, ג] עד שבה רבי עקיבא ולימד אם כן אמה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה, ומשמע מדקדוק לשון הש"ס דרבי עקיבא אויל לשיטתו בסוף גיטין [ג, א] דלמר אפילו מלא אחרת נאה ממנה יגרשנה, על כן מחיר כאן להתקטט, ואם כן אכן דלא קיימא לן לענין גיטין כוותיה אם כן מהא אסורה להתקטט. וצריך לומר דהרמב"ם [איסורי ביאה יא, יט] והטור [עמוד ק"ז] וסיעתם סוברים דאף דרבי עקיבא דקאמר הכי אויל לשיטתו, מכל מקום אף בלא האי טעמא יגרשנה, מכל מקום מותרת להתקטט עד שבה, ודכאי בוונא מנינו כמה פעמים בש"ס [במכות סה, ג; קידושין מה, א; ב] צנא קמא פה, ג] [ועיין בס"ק ז'], ועיקר הטעם לנדה לשבעה הוא כדי שלא יהא רגיל וקץ בן נדה [א, ג] וכו' שכתבתי לעיל בסיומן קפ"ג [ס"ק ד, ז] ע"כ. וק"ל. שוב מלאכי בלחם תמודות סוף פרק המינות דף ש"ג ע"ג [נענתי יום טוב נדה פ"י סימן א אות ג] הרגיש גם כן בזה, ומירץ דאף על גב דאין קיימא לן דאסור לגרש בנמצא אחרת נאה ממנה, מכל מקום יש לחוש על ידי שמתנגנה ישים לה עלילות דברים עד שיגרשנה, עכ"ל:

טו. מיתמל דרב הונא
כתובות דף ס"א ע"א:
טו. כלימא דשמואל
שם:
(*) כלימא דר' זבדי
שם:
י. שם [כתובות ס"א, א']
מיתמל דרב הונא:
י. שם [מיתמל דרב הונא]
דרכא:
י. שם [כתובות ס"א, א']
[כתובות ד, ג ד"ה והלכת]
וכן כתבו הרא"ש [שם]
פ"א סימן ט' והמרדכי
[שנינו רמז תשמג] ושלח
פוסקים [דבית יוסף נתיב]
טו ח"ד רכ"ד, ב; הגהות
מיימוניות [אסורי ביאה יא]
אות נ בשם רבינו חס
ורש"י [טו]:
י. שם [והרשב"א]
כתובות הבית [בית ז שער
ד, ג, א]:
כ. כן פירשו הטור
[עמוד קנח] והרשב"א
כתובות הבית [שם]
מיתמל דרב הונא
[כתובות ס"א, א'] דלעיל
[אות טו יז] דבהוא רותך
והיא מוֹתקת איירי,
דאילו ליגע היא בידו
אפילו בלא רחיצה אסור
ליגע בה אפילו בלבוש
קטנה, וכן כתבו שר
הפוסקים [סמ"ג לאין]
ק"ל לו, ד; סמ"ק סימן רנ"ג
עמוד שס"ג; הגהות מיימוניות
שם אות מ; ספר היראה,
אגרת התשובה דרש ג
אות נה]:
כא. הרשב"א בתורה
הבית שם:
כב. שם [טור עמוד קנח]
ושם [רשב"א מורה הבית
הקל בית ז שער ד, ג, א]:
כג. שם [טור] ושם
[רשב"א שם, ובארך ג, ב בשם
ראש"ד בעלי הנפש שער
הפרישה סימן א הלכה ח
מדברי רב אחא בשאלות
פרשת אחרי שאלתה לו ד"ה
בזה לך ייבא, וכן]
מזרייתא דמסכת כלה
[רנח] פרק א' המסגר
כוס של ברכה לאשה וכו',
ונדה לה מלתא דמלא,
ולא שנה קוס של ברכה
ולא שנה קוס אחר:
כד. שם ברשב"א ובארך
ג, ב:
כה. ציינתי לעיל ברש
הסימן [אות א]:
כו. טור [עמוד קנח] וכן
כתב הרשב"א כתובות
הבית הקל [בית ז שער ד
ג, א]:
(*) וכתב מהרש"ל
[בהגהות הטור] שאיסור
גמור עושין, ושנתקצו
כל הקהלות ונתנו חרם
על זה, וכן המנהגים
בשר לחמיות קטנות
ואוכלים בקערה אחת,
הוא נוטל חתיכה אחת
וכן היא נוטלת חתיכה
אחת, אסור:

יג. ממוזגת הכוס בו'. כתב הב"ח [עמוד קנ"ד מהלכות מלאכה] מלאכה כחוב
בדרשות מהר"ש מאוסטרייך [הלכות ומנהגי מהר"ש סימן שית] שללא דקין
עושין הצעלי במים שמימין נשותיהם לישא הקערות וכיוצא בזה על
השלחן, מיד דהוא ממוזגת הכוס, עכ"ל. מיהו לפי מה שכתב הגהות
מיימוניות [אסורי ביאה יא אות נ] בשם
רא"מ [יראים השלם סימן כו כד, ב]
דמוזגת בלא הושה או הושה
בלא מוזהג מותר אפילו בלא שינוי,
הוא הדקין בקערה דליכא אלא
הושה דשרי. וכן לפי מה שכתב
הרשב"א [מורה הבית הקל בית ז שער
ד, ג, א] [טו] והב"ח [עמוד קנח ד"ה כתב
הרשב"א לדעת הרב המגיד שם יא, יט]
דמוזגת יין במים דוקא אסור, אלא
שאר משקים, אי נמי מוזהג מן
הכלי כמו שאנו עושים, שרי, הוא
הדקין בקערה אין קפידא. ועוד
נראה, דאפילו אם תמצא לומר
דנתינת הקערה על השלחן הוא ליה
כמוזגת הכוס, מכל מקום אף
במוזגת הכוס אין אסור אלא בכוס
המיוחד לבעלה בלבד, דליכא חיבה,
אלא להביא הקערה על השלחן שכל
בני בית אוכלים ממנה אין קפידא,
אף על גב שגם בעלה אוכל עם בני
ביתו מאותה קערה, דליכא הכא
חיבה. והכי נקטינן. אלא להביא
קערה המיוחדת לבעלה אסורה,
וכדמוכח מתנא דבי אליהו [רבה פרק
טו פסקא י' וממה שכתב ספר
התרומה [סימן פט] דאף בהושה
בלבד כשאין בו שינוי אסור במאכל
ובמשתה, ע"כ [הב"ח]. ולפי זה
משמע דמתמיר ג"כ בשאר
משקים: יד בפניו. והב"ח [עמוד
קנ"ד ד"ה כתב ב"ן] כתב דאף על פי
שהמוזגת שלא בפניו, אם מניחה על
השלחן בפניו אסור. ואף הגהות
מיימוניות [שם] דדוקא בדליכא
תרווייהו מוזהג והושה הוא
לאסור, מודה בזה. ואין צריך לומר
כשהוא יודע שהיא מוזהגת את הכוס,
חשיב כמוזגת בפניו גם כן ואסור, עד כאן דבריו. ואין דבריו
מוכרחים, גם מדברי הרא"ש פרק קמא דכתובות [סימן ט] מוכח
שללא בפניו ליכא איסורא כלל, ע"ש: טו ודוקא פריסת סדינים
בו'. עיין באבן העזר סימן פ' סעיף ח': טז ורגליו בו'. וכתב
הר"ר יונה בספר דרשות הנשים [אגרת התשובה דרש ג אות נה] דאסור
לתת לפני בעלה קיתון של מים וכלים שירחק בהם רגליו, מפני שהוא
דקך חיבה: יז ויש אומרים בו'. זה לשון דרכי משה [אות ח], בין
צימי נדותה בין צימי לבונה, וכבר נתבאר ריש סימן זה, אמנם מלאכה
הג"ה במרדכי [שנת רמז ל"ח שלטי הגבורים אות ד] בשם ראב"ה [י"ח], אחר ימי ליבון ליכא הרגל עזירה, וטוב לאכול עמה כדי שתראה לטבול
אם יכולה לטבול, ע"כ. ועל זה ראיתי מקילים צימי לבונה, ואין נראה לי לסמוך על זה, וראב"ה הוא יחיד בזה, עכ"ל. והב"ח [עמוד קנח
ד"ה וכן] כתב דאף לפי זה עושים המקילים, שהרי לא התיר אלא צימם השביעי שאחר ימי ליבון כדי שתתראה לטבול, וגם ליכא הרגל עזירה,
דאין לחוש שמא יבא עליה צימם השביעי כיון שהיא טובלת לערב, וגם זו סבירה קלושה היא, ואין שומעין ליחיד להחיר איסור המפורסם
בכל החיבורים, ולכן יש לדרוש בצימם דאסורא קא עבדי הני דאוכלים יחד מקערה אחת צימי לבונה. ומלאכה בהג"ה, ואנשים האוכלים עם
נשותיהם צימי לבונה שלא ירגישו בני הבית שבוש הוא ועוזרים על דברי חכמים, ונתקצו כל הקהלות ועשו חרם על זה, דברי הר"מ, ע"כ.
והג"ה זו היא בהגהת מהרש"ל, ומצינו הדרישה [אות א ד"ה רבים]. וראב"ן כתב בסוף סימן של"ה ויש נוהגין שלא לאכול עד כלות שבעה
נקיים, והוא כשר וגאה, דשז ליכא הרגל עזירה אלא הרגל מנוה, דכיון דמצי למטבול לא שציק הימרא ואכיל איסורא, וע"ש שהאריך:
יח מהרהצת פניו בו'. אלא מוזהגת הכוס אשכחן הימרי טוב, כדלעיל ס"ק י"ג, ב"ח [עמוד קנ"ד ד"ה ותימה]. ונראה דאפילו למה שכתב שם
דנכון להחמיר, הכא בחולה שרי:

י טו (יב) כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה
עושה לו [יג] חוץ יג ממוזגת הכוס שאסורה
למוזג הכוס הגה יד [יד] (ט) (יב) צפניו ולהניחו לפניו
על השלחן אלא אם כן תעשה שום חיבר כגון
שתיניחו על השלחן יז ביד שמאל או תניחו על
הכר (*) או הכסת אפילו ביד ימינה:
יא " אסורה להציע ממתו " בפניו
טו [יד] ודוקא פריסת סדינים והמכסה
שהוא דרך חבה " אבל הצעת הכרים והכסתות
שהוא מורה ואינו דרך חבה שרי ושללא בפניו הכל
מותר " אפילו הוא יודע שהיא מצעת אותם:
יב " (ח) אסורה " ליצוק לו מים לרחוץ
פניו ידיו טז ורגליו אפילו אינה נוגעת בו
כ" ואפילו הם מים צוננים:
יג כ" בשם שאסורה למוזג לו כך הוא אסור
למוזג לה " ולא עוד אלא אפילו לשלוח לה
כוס של יין אסור לא שנה כוס של ברכה לא שנה
כוס אחר אם הוא מיוחד לה " אבל אם שותים
הם מאותו הכוס ושתיא איחיה אבתרייהו (י"ד) לית
לן בה:
יד כ" אלו ההרחקות צריך להרחיק בין
בימי נדותה בין בימי ליבונה שהם ימי
ספירתה " ואין חלוק בכל אלו בין רואה ממש
למוצאת בתם: הגה יז " יש אומרים דאין להחמיר
צימי ליבונה צענין איסור אכילה עמה בקערה (ט) וכן
נוהגין (כ"א) להקל בזה [יד] ויש להחמיר (י"ז):
טז " אם הוא חולה ואין לו מי שישמשנו
וזולתה מותרת לשמשו רק (י"ב) שתזהר ביותר
שתוכל יח מהרהצת פניו ידיו ורגליו והצעת
המטה בפניו:
טז כ" יב יג אשה חולה והיא נדה

(ח) אסורה ליצוק לו מים. לכאורה משמע מלשון זה שאסורה
ליתן מים בכלי והוא ירחץ אחר כך. אלא באמת אינו כן, דזה לשון
רשב"א [מורה הבית בית ז שער ד, ג, א] אפילו הוא רותך והיא מוֹתקת,
שאליו לרחוץ ידיה אפילו בלא רחיצה אסור, דהא איכא קירוב בשר
הוא אסור ליגע אפילו בלבוש קטנה,
עכ"ל. משמע דמותרת להכין לו
מים בכלי והוא ירחץ משם,
דמכתב הוא רותך והיא מוֹתקת
משמע דבשעת רחיצה שלו היא
יוֹתקת, ולא שהיא מכינה לו תחלה
קודם רחיצתו. וזה, דאם תפרש
דגם זה אסור, קשה מנא ליה
לאסור זה, דהא כתב אחר כך
הוכחה שאין לפרש הרחיצה בידיה
מכא קירוב בשר, שמע מינה
דמיירי כאן צמידי דלאו קירוב
בשר, דהיינו שיוֹתקת בשעת רחיצה.
ואין לומר דהא גם דבר זה שיוֹתקת
בשעה שהוא רותך גם כן אסור
בלאו חיבה דרחיצה אלא מטעם
דנוגעת בו על ידי המים הנחלין
מיהו לידו, יש לומר דזהו מגע על
ידי דבר אחר, שהיא נוגעת בכלי
והכלי צמים והמים ידיו, סלקא
דעתך דשרי, קא משמע לן דאסור
משום רחיצה שמציאה לידי חיבה.
וכן נראה לי מלשון התלמוד
[כתובות ס"א, א] שאמר דקין זה
דהרצת פניו ידיו ורגליו אסור,
ודבר זה שנותנת מים לכלי תחלה
בלי יציקה עליו לא מקרי רחיצה
כלל, והיה לו לומר דנתינת מים
להרצת אסור, כמו שאמר שם
מוזגת הכוס הכי נמי היה לו לומר
ונתינת מים, מה שאין כן אם יוצקת
על ידיו מקרי שפיר רחיצה, אלא
ודאי כדפירשתי דאין איסור בנתינת
מים לחוד. וכן כתב בדרישה
[אות ד]. ומכל מקום פשוט לי דגם
זה בכלל האיסור שאם הוא רותך
מכלי שיש בו נקב למטה ובשעת
רחיצתו היא יוצקת מים להכלי דגם זה מקרי הרצתה, כן נראה לי:
(ט) וכן נוהגין להקל. כתב מו"ח ז"ל [ב"ח עמוד קנח ד"ה וכן] אין
להס על מי שסמוכו, וראוי לדרוש בצימם שאסור. וכן כתב בדרישה
[אות א ד"ה רבים] בשם רש"ל [בהגהות הטור ד"ה לשלוח]. ונראה לי עוד,
דאפילו יש להחמיר יותר צימי ליבון, דאם נתיר לו באיזה קולא יותר
יש חשש שיצוא לידי הרגל דבר, מאחר שרואה שהיא אינה טומאה כל
כך. וכן מלאכה שכתב תורת הבית הארוך [בית ז שער ד, ג, א] בשם
הראב"ד [בעלי הנפש שער הפרישה סימן א הלכה ד] סבירא לז:

כִּשְׁמֵהָ (נדה, י) וּכְלִמָּתָא נִשְׁמֹנֶת הַרְמִזִּין וּבְדַבְרֵי הַרְזִי:
 קְצוֹ אַ בְּדִי שֶׁתַּפְסֹק בַּהֲהִרָה. צִין הַשְּׁמֹסוֹת: בַּ רֶק
 שְׁחָרִית בּוֹי. הֵינּוּ מִיּוֹס שְׁנֵי מִרְלִימָה וְאִלֶּךְ, כְּלִקְמֵן
 סַעִיף צ': גַּ מֵאַחֵר דִּהְקֵהָ כְּבֵר עֲשׂו בּוֹי. אִף עַל פִּי שְׁעִיין
 הִיא לֹא תִפְלֵלָה עֲרִיצִת, תְּרוֹמֶת
 הַדָּשֵׁן שֶׁס [סִימֵן רִמָּח]: דַּ אֲפִילּוֹ
 עֲשׂו הִקְהָל שְׁבֵת. מִי הֵהִיא
 מִוִּסַּפֶּת לֹא שִׁיךְ לַעֲמִין נְדָה וְהִרִיךְ
 כ"ד שְׁעוֹת, וְכֵן אִמָּתָא צִפְרֵן נַעֲרָה
 רָצָה לִכְך:

רופא ב' אסור למשש
מה שכתבתי דוהגין היתר
כל שכן דמותר ^(י) למשש לה
יכריכה אליו ויש סנה צחליה.
קדושה יש שכתבו ^(כ) שאין
נכנס ^(ט) לבית הכנסת או
לאו ^(גכ) ליגע בקפר ^(ד) ויש
דין עיקר ^(כ*) אבל המנהג
הזה ובימי לבן נהגו התר
ומיר צימים נוראים וכהאי
לצית הכנסת מותרות לילך
ואם להם לעצבן גדול שהכל
יעמדו חזק;

שם בחרותם להשקין. ופי' זה מלך
שכתב הרצ דאפילו עשו הקהל
שבת הכי קאמר, אפילו עשו הקהל
גם כן שבת וגם היא. והגאון
אמ"ו ז"ל לא כתב כן בכתובה,
אלא כתב [גבורת אנשים, שו"ת מה"ר
מאיר כ"ץ סימן יג.] דלהרצ אס
התפללה היא ערצית אין להקל
אפילו דיעבד, כלקמן סוף סימן
שע"ה [סעף יא], ועיין שם (וכן
נראה דעת מהרש"ל ב) בכתובה
סימן פ"ב שהצאמי לקמן ס"ק
י"ע). (ש"מ) [מכל מקום] ב
מבואר מהאגור שהצאמי דאף
להמקילים היינו עד כ"ד שעות,
ואם כן דכשהיום גדול כל כך

עשו אותו לילה ^[1] (א) ויש אומרים דמותר ד ^[2] ב ג אפילו עשו

יט אסור בע"ה בו. 77 דוקא כשהוא חולה והוא צריא שר, דכיון דחולה הוא ליכא למיחש להרגל עצירה, דלן יצרו ממגבר עליו מפני שמשש כמו. אבל כשהוא חולה והוא צריא ליכא למיחש להרגל עצירה, שמה יתגבר יצרו עליו ויפייסנה, תרומת הדשן וסיומן רצב: **ב אסור למשש**

בד'. ומיהו אם החולה מסוכן
ואין שם רופאים, משמע קצת
מזכיר תשובת [הרש"א המיוחסות
ל"הרמב"ן סימן קכ"ו דשרי
מפני פיקוח נפש, אלא דיש
לומר דלעומתה אויל [השגות על
ספר המצות לא תעשה שג] דקצירא
ליה דנגיעת גדה אינו אלא
מדרבנן, אבל להרמב"ם [ספר
המצות שם; אסורי ביאה כה, א] ^[א]
דנגיעת ערוה אסורה מן התורה,
הכא אף על פי שיש פיקוח נפש
אפשר דאסור משום אצטרך
דגילוי עריות, וי"ע, עד כאן לשון
צ"י [עמוד קו ד"ה וכתב עוד], ^[כ] וכן
כתב העטרת זהב [לבוש סעיף יז].
^[כא] ואין נראה, דודאי אף
להרמב"ם ליכא איסור דאורייתא
אלא בשנושה הו' דבר תורה

וְחִנֵּית צִיָּהָ, כְּמוֹ שִׁכְתָּנִי לְעִיל
 סִימֵן קִנְיָו סָ"ק י', מֵה שֶׁאֵין כֵּן
 הֵבֵא. וְכֵן הִמְנִיג פָּשׁוּט שְׂרופֵאִים
 יִשְׂרָאֵלִים מִמַּשְׁשִׁים הַדֶּפֶק שֶׁל
 אֲשֶׁה, אֲפִילוֹ אֵשֶׁת אִישׁ אִו
 נִכְרִית, אֵף עַל פִּי שֵׁשׁ רוֹפֵאִים
 אַחֲרֵים גּוֹיִם, וְכֵן עוֹשִׂים שֶׁאֵר מִיָּי
 מַשְׁמֹשִׂים עַל פִּי דִרְכֵי הַרְפּוּאָה,
 אֲלֵא הַדְּבָר פָּשׁוּט כְּמוֹ שִׁכְתָּנִי.
 זֶה נִרְאֶה דַּעַת הַרֵצ דִּלְעִיל
 בְּסִימָן קִנְיָו [סעיף 6] מִשְׁמַע
 מִדְּבָרָיו כִּהְרַמְצֵם, וְכֵמו שִׁכְתָּנִי
 שֶׁסִּ"ק י', וְכֵאן הִסִּיר מִשְׁוֹשׁ
 הַדֶּפֶק. מִכֵּל מִקּוֹס צִאָן
 סָנְהֵא אֲסוּר לִצְעֵלָה לִמְשַׁשׁ הַדֶּפֶק

כע. שם בתרומת הדשן
בשם גדול אחד וגם
בתשובות [ההשכ"א]
המיוחסות להרמב"ן סימן
קמ"ז וכתב הרב צ"ח
[במוד קט ד"ה וכתב]
שנראה מדברי תרומת
הדשן ששפילו כשאין
רופא וזולתו חסור, וכן
להרמב"ם [האמיר]
כא, ח; ספר הענינים לא תעשה
שנ; דרינעט חסור
חסורה מן המורה,
אע"ג שיש בו פקוח נפש
אפשר לחסור משום
דהוא לחסור דגילוי
ערויות, וצ"ע, וכבר פסק
רמ"א להסיר:

קצו א. ברייתא דרבי
מאיר נדה דף ל"ב ע"א
דבר אחר יום שפוסקת
יו וכו'. ובע"ג דדמי
לו חס בגמרא, כח
הרא"ש שם פ"ד סימן א'
דיתחיל צעלמא, והכי
איתא שם דף ס"ט ע"א
[וכן הפסוקים]:
ב. טור [עמוד קנט]
ושאר פוסקים והרא"ש
בפסקיו פסקו ' לדה
[סימן ה]:

ז. *רא"ש קינור
הלכות נדה, וכפירוש
ז"י עמוד קס"א ד"ה
ובין:

ג. לשון הרשע"א
בתורת הבית הקלר [בית
ז שער ה כד, א]:
ד. גם הטור [עמוד קסב]
כתב קן בשם אביו
הרא"ש^[8]:

הגהות והערות

[יח] כ"ה צדפ"ר. וצדפוסים
 שלאחר מכן הושמע כל
 המשך הסעיף, ובמקומו
 נכתב "עיין באורח חיים
 סימן פ"ח אם מותר לנדה
 לייבם לבית הכנסת
 ולהתפלל". אח ציון הפתחי
 משובה העמתנו לנוסח
 שלפנינו:

יט] המנהג דאין לאשה נדה להתפלל, לא נזכר כלל בפוסקים המובאים בציוני הרמ"א, ואף לא בדרכי משה אות י, וז"ע:

קצו [א] הבאר הגולה נקט
דעת הרא"ש ששצדיקה
צריכה להיות "כל" בין
השמות, והיינו ע"י מוח
דקוq. וזה גם דעת הפר"ש
אות ד דצדרי הרא"ש. ללא
הכנסת הצ"י עמוד קסא
ד"ה ומ"ש רצונו, שכתב
דהרא"ש סבור שצ"ן
השמות הוא ללא דוקא
אלא סמוך לו, ועל כן לא
צ"ן באר הגולה דעת
הרא"ש לענין דציקה סמוך
לצ"ן השמות:

ביאור הגר"א

[כא] [מעיף מזה הגה] ויש אומרים כו'. דהלאו הזה הוא דוקא אם מתכוין בשביל עושה, אבל בלאו הכי אינו אלא מדרבנן;

קצו [א] [מצעף א] **שבעת כו'** עיין תוספות [גדה] ל"ג א' ד"ה (וראה) [דריה] כו': [ב] **וכך משפטה אם כו'** ר"ל, לאפוקי יום אחד, כמו שכתוב בסעיף ב': [ג] **בודקת כו'** שם בגמרא ס"ט א', ועיין תוספות שם ד"ה והכ"א, **חזרו שכתוב בהג"ה** וכן כו' ובידעבד כו', דקיימא לן כרבנן: [ה] **ולעילוי** (סנה), כן תניא אמרו לו לרבי יהודה אלמלי שם, וכמו שכתוב שם י"ג (ב') ואם גונא במוך דחוק כו': [ו] [נהי] **ואם אומרים דמות כו'** עיין תוספות דריה, איבער להו אומר קדרשה כו' אומר הבעלי כו' מכלל

באר היטב

קצו (א) במהרה. צין השמות, [ש"ך ס"ק א:]: ובדיעבד אפילו לא בדקה עצמה רק שחרית בו. היינו מיוס שני מראייה ואילך, דלקמן סעיף ב', ש"ך [ס"ק ב:]: (ב) דהקפ"ה. אפילו אם היא עניין לא התפלה ערבים. [ש"ך ס"ה ג:]:

היא מסוכנת אצל הרחיצה אפשר לו להשליך מים עליה, ואם אי אפשר אלא חינוך בית יהודה סימן ס"ו: (טו) **אם בעלה רופא**: עיין ש"ך ס"ק כ'. ועיין שם (ס"א א:); (יז) **למשש לה הדפק**: עיין בספר מקור חיים ס"ק ס"א שכתב למשש הדפק על אותו בגד המפסיק, ע"ש: (יח) **אם רופא אחר**: עיין בנ"י נגהו הנשים שלא לילך לבית רופא.

הגהות רעק"א

(ג) (ש"ד מ"ק ב) ואין נראה דודאי אף להרמב"ם. עיין בספר בית אפרים (ראש אפרים) בקונטרס הראיות (סימן ז"ח אות ט'): (ד) (שם) ובדרייתא בתשובת הרמב"ן. ועיין בתשובות הדד"ו (סימן ב' מ"ד סימן אלף עו):

כ"ו: [ד] ובדיקה זו כ"ו. להחמיר לכתחלה, כרבי יהודה במתניתין שם ס"ח כ"ו וישאל כ"ו. תורת הבית [תקצי] בית ז שני ה, כ"א, וכמו שכתוב שם בגמרא וזהו אלא אמלי כ"ו ואמר לי כי קאמרין כ"ו, וזה אי אפשר אלא כהאי דות מ"ז א' ד"ה דמסר כ"ו, ובפסחים צ"ט ב' ד"ה עד כ"ו, ובבבכות כ"ז ב' לשאר דברים דלא שייך לשבת, ודאי אלא לילה הוא:

בתתי תשובה

(טו) **דאס אין** זאל וכן פסק בתשובת רדב"ז חלק א' סימן ב' נח"ד סימן אלה"ע, וכתב אף על גב דבכל אביזרא דגילוי עריות אמרין ימות ואל יעבור, ממהאי עובדא העלה לבו טינא (מהר"ן עה"א, אן, דמי, דהתם ב' החולין מחמת העברה, אבל הכא א' החולין מחמת העברה להכי שרי, ואפילו ואלו היה חולה שאין בו סכנה נמי שרי, דא יחזי פניה דהי ורגליה.

ורחיצה ממש מותר, ע"ש. ועיין בתשובת בשמים ראש סימן ק"ח ובתשובת
 ית שמואל באבן העזר סימן כ' ס"ק א' שהשיג עליו, ועיין בספר עצי ארזים
 יראה מורים שהורו בגדל כזה להניח בגד על הדפן, ואז מותר לבעלה הרופא
 לטפל בו: (דעת) **לִבְיַת הַכְּהֵנָה אוֹ הַתַּמְטָם 5%**. כתב בספר חמודי דינאל כת",
 ותפלו בימי דוטה, ונכון הכותב, ע"כ:

אין אדם מתאזר אל המטה. וחו בין שהיא חולה ויש לה חלשה לא תיחזק ולא חיישין שמה יבא עליה בליום. וחו דאפי' סכרים מרחיקין את הגדה כ"ש ישראל הקדושים וכ"ש מיתה וחולה. וחו דאין זה דרכי נועם שאפי' שאין לה סכנה עכשיו אפשרי קרוב הוא שפי' שאין מי שישיבנה ויקימנה חבא לידי חולי שיש בו סכנה. אבל מודינא שלא ירחוץ פניה ידיה ורגליה שסכ דברים של חיבה ביותר ואם היא מסוכנת אלל הרחיפה אפשר לו להשליך מים על פניה ידיה ורגליה ואם אי אפשר אלל ברחיפה ממש מותר שאין לך דבר עומד בפני פקוח נפש ולא דמיא לך עובדא בדכתיבנא לעיל. ואם לאו דמסתפינא אמצא דיותר קל הוא רחיפה פנים וכו' מרחיפה פניו כיון כיון שכל דרכה בזמן שהיא טהורה חיישין שמה יתגבר יצרו עליו אבל הוא אין דרכו לרחוץ פניה וכו' ולפיכך לא יתגבר יצרו עליו. וכ"ש שאם היה בעלה רופא ואין שם אלא הוא שמוחר למשש לה הדפק. ואומן להקזי לה דם נמי מותר בדאומנותיה טריר :

שנ מלאכי שאלו להרשב"א ז"ל באשה חולה ואין בה סכנה ובעלה רופא ויש שם רופאים אחרים. והשיב ז"ל דבר זה אסור ונתן בה שני טעמים חדא דאין מחירין לחולה אלא שבות דאמירה לנכרי אבל שבות אחר לא אפילו שאסור קורבן הוי דרבנן. וחו כיון שיש שם זהר אפשר באחר ולדעתי עיקר איסורו הוא מטעמא בחדא דאי מקמא כיון שאין שם אחר דילמא תמות וכו' לא יכיר מה היא לריבה וכ"ש בגדון דידן כיון שצריך אחר להקימה ולשכנייה שיכול למשש לה הדפק הואיל ואין שם אחר ומורה רב ז"ל כיוצא בזה. והנראה לעניות דעתי כדכתיב. שוב ראיתי שכתב בעל ספר נפחור ופרח בן חז"ל מותר למשש הדפק לאשחו נדה אפי' בחולי שאין בו סכנה אפי' שיש שם רופא אחר אלא שאינו בקי בזה מטעמא דאמרינן בעידיהם טריר כדאמרינן גבי מרביע מין נמינו שמוחר להכניס כמכחול בשפופרת דבעידיהם טריר וליכא פריזותא דלא אסרם חז"ל אלא קריבה המביא לידי ערוה שנאמר לא תקרבו לגלות עריה. גם הטעם הראשון שכתב הרשב"א ז"ל רוב פוסקים חלוקים עליו הרי"ף והרמב"ם ז"ל מכלל שכתבו שכל חולה שאין בו סכנה מותר ע"י מלאכה שאינה גמורה אפי' ע"י ישראל. והרא"ש ז"ל נסתפק והרמב"ם ז"ל הסיר ע"י שני ואיסור קריבה ודאי מדרבנן היא דאי מן התורה אפי' בשאר עריות נמי ואם אי אחת חומר בן לא שבתת חיי לכל בריה שאסור ליגע בבחו או בחמותו ואין סבירא לחלק בין איסורי שבת לשאר איסורי דרבנן שהרי ביטולי עכו"ם מותר לחולה שאין בו סכנה. כלל דמלתא דגדון דידן כ"ע מודו דמותר וכן אם יש בה חולי של סכנה. אבל אם אין בה חולי של סכנה אם יש שם רופאים אחרים בקיאים כמו בעלה ראוי לסמוך על הרשב"א שכתביר. אבל אם אין שם בקיאים כמו בעלה מותר :

אלף עו (ג) שאר ראונו גרש את נשיו ואח"כ שדך אשה ונשא על תנאי זה וזה לשון התנאי בשטר בשדוכים ועוד התנו ביניהם שהיו נשיו שגרש אסורות עליו בהנאה תשמישין לדעת הכלל ולדעת אביה ואמה וכל זה בקנין שלם וכו'. וזה לשון תנאי הכתוב בשטר הכתוב. גם קבל עליו שלא ישא אשה אחרת עליה עד שיפרע לו כל מה שהוא חייב לה בשטר זה ויפטרנה בגט כשר. ועוד התנו ביניהם שהיו נשיו שגרש אותן אסורות עליו בהנאה תשמישין כאמו ואחותו ואיסור תשמישין נשיו כמו שזכרנו למעלה ב. לדעתם ולדעת אביה ואמה וכו'. ועתה נוען אבי הבת בהרשאת בכו שראובן קדש את נשיו המגורשות ומחייב עמהן ולא קיים תנאו וכיון שכן שיהן לבתו כתובתה ויפטרנה בגט כשר. וראובן טוען שלא בטל את תנאו שהרי לא נשא אלא קדש בלבד וקדושין לחוד ונשואין לחוד. ואינו מחוייב להוליא את זו עד שיכנסו את נשיו וישא אותן או אחת מהן. גם בענין האיסור טען שמה שכתב בשטר הכתובה הוא עיקר כיון שהוא מנעשה אחרון והיה שעתא מתחייב בכתובה ובשטר הכתובה כתוב כאמו ואחותו והיו מתפסים בדבר האסור ואינו כלום ואפי' שאלה אין צריך לפי שראובן חלמיד חכם. ועוד טען אבי הבת שמאחר שאינו רואה לגרש את בכו שיקיים תנאו ויאסור את גרושתו

טל

א"ף עה (ה) שאלה ראונו נשבע לאשחו שלא ישא אחרת עליה ומרדס בו ואינה רואה לשמשו אם יוכל לישא אחרת בלא רשותה או אם צריך הסתם או אם שהסח עשר שנים ולא ילדה ואינה רואה ליתן לו רשות מה יעשה האם יהיה יושב ובעל :

תשובה עיקר הדבר בן הוא דמפיים לה ואם לא נתפייסה מתירין בה ואם עדיין עומדת במרדה יתירו לו שנועחו וישא אשה אחרת ולא יחוש לשנועח אעפ"י שהיתה לרעה ולחושלתם שלא נשבע על מנת לישב בטל מפריה ורביה ולעבור על דברי תורה לבטל את המלוה שהרי מס שחייבהו חז"ל דליינו שאר וכסוח פטור מהם כ"ש במס שנתחייב הוא מעלמו. וכן הדין במי ששסה עמה עשר שנים ולא ילדה דאין סכדי דע"מ בן לא נשבע לה ואפילו נשבע לה אחר ששהסח עשר שנים שלא ישא אחרת הוי נשבע לבטל את המלוה כמי ששבע שלא ישב בסוכה של מלוה שלוקח משום שנועת שוא ויושב בסוכה וסכא נמי לא נשא שזו מלוה פשה חו מ"ע וכל זמן מיירי בשלא כלל דברים המותרים עם דברים האסורים אבל אם כלל דברים המותרים עם דברים האסורים חלם הסנועה. ובגדון דידן נמי מגו דחיל שנועחו אשאר נשים שאין ראוייה לקיים בהם מלוה פריה ורביה גוין עקדס וזקנה ואילונית חיילא נמי אשאר נשים. ואע"ג דשנועה אינה חלה על המלוה אפי' בכולל דברים של רשות חירץ הרמב"ם ז"ל דהנ"מ בקום עשה אבל נשכח ואל תעשה חיילא בכולל ומ"מ בגדון דידן אפילו שחסיס שנועה בכולל כיון שפייסה בדברים שדרכן של נשים להספייס ולא נתפייסה אנוס הוא ומתירין לו שנועחו ונושא אשה הראויה לנשים. ועיין בתשובות ריב"ש ז"ל בסי' ל"ח. הכלל אם נשבע שלא ישא פניה אשה הראויה לנשים אין שנועחו כלום ואם היה נדר הנדרים חלים אפי' על דבר מלוה ואם אמר שלא ישא שום אשה חלה הסנועה בכולל ואם פייסה ולא נתפייסה אנוס הוא ומתירין לו וישא אשה אחרת. והנראה לע"ד כדכתיב :

אלף עו (ב) שאלה ראונו ואשחו שהיו במחבואה ואין שם אדם לשמשם וחלסה והיא נדה אם יוכל אדם ליגע בה כגון להשכיבה ולהקימה ולעשות לריבה ואם הוא רופא אם יוכל למשש לה הדפק ואם הוא אומן אם יכול להקזי לה דם ואם יש חילוק בחולי שיש בו סכנה לחולי שאין בו סכנה :

תשובה לכאורה היה נראה דדבר זה אסור ואפי' ליגע בה באצבע קטנה וכן השיב מהר"ר ישראל בתשובה בספר חרומה הדגן וחלק ז"ל בין חלם הוא לחלסה היא דאם חלה הוא מותר לפי שחשש בכו ואינו בא לידי עבירה. וכן כתב הרא"ש ז"ל בתשובה חז"ל דאם הוא חולה ואין לו מי שיטמשנו וזלחה מותרת לשמשו ובלבד שתהיה ביותר מהרמל פניו ידיו ורגליו והלפת המטה ע"כ. אבל חלסה היא אסור לשמש שמה יצרו יתגבר עליו ויבא לידי עבירה והיא לא תמנעו שהרי חשש בכה. והשתא יתחא הא דמשמע איכא בפ"ק דכתובות כאן באצלות ידיה ואסור כאן באצלות ידיה ושרי כיון שהיא בכה לא תשמע אליו. וכן כתב בשם אחד מן הגדולים דאשה חולה ובעלה רופא שאסור למשש לה את הדפק. ולפי עניות דעתי אין הדברים אמורים אלא בזמן שאין לה מי שיטמשנה אלא הוא דמחייבין ליה לשכור לה אשה שיטמשנה ואם חלה הוא לא מחייבין לה לשכור מי שיטמשנו ודייקין לך דקאמר דאם הוא חולה ואין לו מי שיטמשנו לו אין מי שיטמשנו אבל לאחרים יש. ודכותה אסר מהר"ר ישראל ז"ל השאלה ששאלו מלפניו ז"ל אשה שהיא חולה ורלה בעלה ליגע בה וכו' משמע שמרצן רלה ליגע בה אבל צנ"ד שהם במחבואה ואין שם מי שיטמשנה וכו' ייתנה שתמות אין זה דרכי נועם. וא"ת הרי ערוה וכל אביזרחא אמרינן ימות ואל יעבור מהביא עובדא דההוא דהעלה לבו עיניו. לא קשיא כלל דהסח בה החולי מחמת העבירה ולפיכך ימות ואל ידבר עמה מאחורי הגדר. אבל סכא לא בא החולי מחמת העבירה ואפי' חולי שאין בו סכנה אינו אומר שמוחר כיון שאי אפשר אלא בו שהרי אין הרפואה תלויה בעשיית האיסור והשטח רחוקה היא שיבא עליה מכמה טעמי חדא כיון שהגיע חוליה עד שצריך אחר להשכיבה ולהקימה אין אדם מתאזר לה כי

שיורי ברכה

יג דין ד'. לא ישתה וכו'. נדה ששאלה חזי פיפ"ה טאבאק"ו יכול בעלה לשאוף המותר. הרצ יד אליהו סימן ס"ה וע"ש דין אס נדה מחזקת נר צידה ^{ואוצר החכמה} אס יכול בעלה להדליק ממנה וכיולא ע"ש:

יד דין ה'. לא ישב במטה המיוחדת לה וכו' אצל היא מותרת ליטול על מטה שלו ודלא כהרצ ט"ז וכן כתב הרצ תורת השלמים:

טו הגהה. ואסור ליטול על ספסל ארוך וכו' והספרדים נוהגים החר בספסל. הרצ מהריק"ש בהגהותיו והוא מדברי מרן בצית יוסף. ויש מי שכתב דה"ה בעגלה דהרי הרצ תרומת הדשן פשיטא ליה ^{בספסל} והוא מסתפק בעגלה ע"ש ובתשובות מהרי"ו בחידושי אגודה אשר שם ממיר בספסל ובעגלה ובלבד שיפסיק אדם ביניהם ע"ש דף ל"ז:

טז דין ו'. הגהה. והמטות נוגעות זו בזו אסור. מוכח דאס אינן נוגעות שרי. וכן נהגו בארץ מצרים אשר מפני היתושים משימין יריעות פשתן מד' נדדן וא' על גביהן ונקרא' נימוסיא"ה ובחור היריעות הללו מניעין מלנעות שתי מטות מרווחות כטו"ז בנימוס"י מצרים וישנים שם איש ואשתו נדה כל אחד הנה מטתו רחוקה מהאחרת שאין נוגעות המטות ומכסיהם זה בזה כלל ואין פולח פה ומלפנף והדברים פשוטים להחמיר דאין בזה קירוב של חיבה דהרי מוכח מהפוסקים דיכולין ליטול בנ' מלעות והם רחוקים שלא יגעו זה בזה וידוע שזו הנאמוסיא"ה לא נעשית אלא להגן מפני היתושים וכיון דהמלעות הם בקרקע הבית מה יתן ומה יוסיף מכסה היריעות האלה כל שאינן נוגעות המטות ואצוריהו כלל. ומה גם שמהר"ם אלשקר סימן ז"א התיר צילה והציאו הרצ שפתי כהן והרצ כנה"ג והציא ראיה הרצ מהר"ם אלשקר ממ"ש פרק הדר עירובין ס"ג: ואת נשי עמי תגרשום זה היטן בקילעא שאיש ואשתו ישנים שם ואפילו באשתו נדה ופירשו רבינו בעל הערוך וכן הציא רבינו יהונתן בשם יש אומרים דהיינו

יוד עמה על השלחן וכו'. ובשלחן גדול עם כל בני הבית י"א דצכל גוונא שרי וכן נהגו. הרצ מהר"י קשטרו בהגהותיו. וראיתי בתשובת הרצ מהר"ר ישועה זיין בספרו שערי ישועה כ"י י"ד שער ה' סימן ג' דשקיל וטרי צכל הסברות והעלה לדעת מרן גם בשלחן שאוכלין בני הבית צריך היכר להפסיק להכיר בין קערה שלו לקערה שלה. ולדעת מור"ם בהגהה יש לחלק דאס אוכל עמה כשהיא טהורה בקערה אחת אין צריך הכר להפסיק ותיסגי שכל א' יאכל בקערה א'. ואס צימי טהרה אוכלים כל א' בקערה צפ"ע צריך הכר להפסיק. ולדעת מהריק"ש בשלחן שאוכלין עליו בני הבית אין צריך הפסק ומדסתם נראה דאפי' היכא דרגילין כל א' לאכול צימי טהרה כל א' בקערה צפ"ע גם עתה די בזה מאחר דאחרים אוכלין בשלחן ליכא הרגל עבירה. והיכא שאין שום א' אוכל עמהם והיו רגילים צימי טהרה לאכול בקערה א' זה תלוי במחלקת דהרצ צ"ח ס"ל דלא מהני הפסק בין קערה שלו לקערה שלה. ולהרצ ש"ך מהני ויש להקל כסדרת הש"ך דהא מרן סתמא קאמר זהו תורף קיצור תשובת הרצ מהר"י זיין ז"ל:

יא כבר כתבנו שהרצ מהריק"ש כתב שנהגו דכשאוכלים אחרים להחיר. וכשנוהגים האיש והאשה צימי טהרה לאכול כל א' בקערה צפ"ע עזמו אך זה דרכם לנהוג סלסול ואין שום א' פושט ידו לקערה שאינה שלו כלל וצימי טהרה נוהגים כמו צימי הפרישות אז יש להקל בשופי כשאוכלים אחרים עמהם:

יב אכלה הנדה והלכה והתחיל בעלה לאכול ובאה וכן אס היו אוכלים ופירסה כתב הרצ מר קשישא מהר"ר אליהו מלובלין צשו"ת יד אליהו סימן ס"ד דשרי לגמור אכילתו ולי ההדיוט ראיותיו אינם מכריעות כלל כמו שכתבתי בעניותי במקומו בס"ד:

מחילת סדין. וממ"ש הרב עצמו בסימן נ"ח משמע דכל שאינם מתקרבים זה אל זה שרי. וז"ל דמ"ש בסימן מ"ב ונריך מרחק רב ביניהם לאו דוקא אלא כל שהם רחוקות שאינם מתקרבות זה לזה שרי וכמ"ש בסימן נ"א. ומ"ש להפסיק בסדין איירי שז"ר לו המקום ואין המלעות מרחקות היטב:

א"נ אפשר לומר דבסימן מ"ב מיירי במטה קבועה בצנין ששם ישנים איש וציתו בזמן טהרתה בכיקוי אחד ומלע אחד. ומשו"ה החמיר בנדה דאף דעתה כל א' במלע אחד כל שהם פנים בפנים זה כנגד זה יש צו משום הרגל ולזה נריך רב המרחק או בהפסק סדין. אבל בסימן נ"ח אף דקאי על מטה קבועה אינה מיוחדת לשניהם ואין ישנים שם במלע א' בטהרתה ולהכי כשהיא רחבה שאינם מתקרבים זה לזה שרי:

ואולם בנאמוסיא"ה תמיד מליעין מלעות שתי מטות אחת לאיש והשנית לאשה אף בימי טהרתה ועתה צעת נדחה הם רחוקות נראה דשרי וכאשר נהגו שלמים וכן רבים. והנה בכל המון ישראל אשר נהגו בעיירות אחרות לישן בזמן נדחה בשני מטות זו אל זו רק שהם רחוקות והיריעות שצנאמוסיא לא יוסיפו שום איסור ובפרט דמפורסם שעיקרה ליתושים כי בארץ מצרים אם ישכב צלי נאמוסיא"ה יתוש קדמו ויאלל חצי בשרו. באופן דהמנהג שנהגו הוא כדת והלכה ודוק היטב:

טוב דין ז'. לא יסתכל אפילו בעקצה וכו' מה נאוו דברי הרב תורת השלמים בזה והם דברי הראב"ד כמ"ש הוא ז"ל וסיים הראב"ד דרב יוסף ור"ל איכא למימר דלענין דינא מודו תרומה:

חי דין י"ז. אם צעלה רופא וכו' עמ"ש אני צעני בקונטרס יעיר און בכללים מערכת האלף אות ע"א שרמזתי בזה דברי קלף אחרונים ומשם באר"ה:

מוך הוילון הפרוש ששוכבים שם איש ואשתו ע"ש והגם דרש"י פירש חדר כמו שפירש רבינו יהונתן ברישא אפוי פלוגתא לא מפשינן דהם ז"ל משמעות קילעא איכא ביניהם אבל כ"ע מודו דשרי לצעל ואשתו נדה לישן שם. ומאחר דמהר"ם אלשקר והרב ש"ך והרב כנה"ג שר"ו חכימיא הלכה ומורין כן. וידעתי נאמנה הן בעודני בארץ מצרים מכמה רבנים וחסידים בדורנו ודור שלפנינו שנהגו התר דבצר והכי נהוג כל ישראל אשר במצרים וצנחיה ואגפיה כמפורסם:

וראיתי בספר בית לחם יהודה על י"ד שהגיה בדברי הרב ש"ך וזה תורף דבריו דמותר לישן תחת וילון הפרוס ושוכבין שם הוא במטתו והיא במטתה דסד"א דהוי דרך חיצה הוילון והוילון הוא פרוש להם לצדס רק מפני הנגיעות קמ"ל דמותר עכ"ד וכ"ש צו הנמוסיא"ה דעיקרה מפני היתושים דשרי כל שהמטות הם רחוקות זו מזו מידי דהוה כשאר מקומות שאין נאמוסיא"ה דאיש ואשתו נדה ישנים כששני מטות מרחקות זה אל זה וזה מנהג רוב ישראל וכן כתב הרשב"ץ בתשובותיו בח"ג סימן ח"ן וז"ל אם אינה מיוחדת לה אם המטה היא רחבה ואינם מתקרבים זה אל זה ודאי מותר שלא אסרו אלא קריצה וכו' ובלבד שתהא ישנה בכלי מלע מיוחד לה והוא בכלי מלע מיוחד לו עכ"ל הרי דרב שרי כשאינם מתקרבים זה אל זה כמבואר:

איברא דחזיתיה להרב ז"ל שם בח"ג בסימן מ"ב שכתב וז"ל ואם היא מטה קבועה וכו' והמטה ארוכה שתלע מטתה במרגלות צעלה ודאי מותר אבל להלע מלע שלו ושיהיו פנים כנגד פנים יראה שיש בזה משום הרגל אף שכל אחד במלע מיוחד וכסות מיוחדת אל"כ יש מרחק רב ביניהם או תהיה מחילת סדין ביניהם וכו' ע"ש הרי דהכא כתב דדוקא למרגלותיו אבל זה בלד זה נריך מרחק רב ביניהם או

לתחלת ראייתה, משום דסבירא ליה דטבילה בזמנה מצוה, משום הכי היתה טובלת מיד אחר ז' לראייתה, דאז היא זמן טבילתה לדין תורה. וכן כתב האי טעמא המרדכי פרק קמא דשבת [סוף רמז רלח] בשם ר"ת ז"ל:

ובזה יש ליישב מה שהקשה מהרש"א ז"ל בתוספות במסכת כתובות שם [ד"ה בד"ה] וז"ל, מדבריהם נראה שבאו לקיים פירוש רש"י, ומדברי הרא"ש אין נראה כן, עכ"ל. דלפי זה לא קשה מידי, דר"ת דסבירא ליה דטעם ב' טבילות משום דסבירא ליה דטבילה בזמנה מצוה¹, ומשום הכי יש לקיים פירוש רש"י דהא דביתא דשמואל היה בימי לבונה, ד"ל דאף דביתא דשמואל נהגה בב' טבילות מטעמא דטבילה בזמנה מצוה. אבל הרא"ש דסבירא ליה דטעם דב' טבילות משום טהרות, משום הכי אי אפשר לקיים פירוש רש"י, דאין לומר דגם דביתא דשמואל נהגה כן, דהא שמואל בבבל היה, ושם לא היה טהרות, וכמו שכתבו התוספות במסכת נדה דף ס"ז [ע"א ד"ה פתחה] והרא"ש שם [הלכות מקואות סימן לו]. וכן כתב בספר קרבן נתנאל [כתובות פ"ה סימן כד אות ז], ונכון הוא. ואין זה המנהג שהביא הרמב"ם פרק (ט"ו) [יא] מהלכות איסורי ביאה [הלכה יד] דשם מיירי שנהגו שלא לספור ז' נקיים עד ששלמו ז' ימי נדה, ומטבילה לא הוזכר כלל, והוא מנהג אחר, ועל זה כתב הרמב"ם ז"ל שהוא מנהג טעות, הביאו בית יוסף [סוף סימן קפ"ג]. ובב"ח שם [עמוד ו ד"ה ואנכי נתן טעם להמנהג זה, עיין בתרומת הדשן סימן רמ"ה ובהגהות שערי דורא [הלכות נדה סימן ב ד"ה ואף]. ועיין מה שכתוב סימן קצ"ו [סעיף יא בהגה]. וכתב הריב"ש שם בשם הרמב"ן [שבת שם סוף ד"ה בימי] בדבורות האחרונים בטלוהו להני ב' טבילות, משום דהוי חומרא דאתי לידי קולא, שיבואו בה לידי מכשול להקל באיסור דרבנן, כמו שנכשל בזה אותו תלמיד שהזכירו פרק קמא דשבת, ע"כ:

(ב) (שם ש"ט) **דכיון שבא עליה**. ודוקא היכא דיש היתר לאסורה וכבר בא עליה, כי הכא, אבל היכא דאין היתר לאסורה, אע"ג דכבר בא עליה אסור להתיחד עמה, דתרתיה בעינן, וכדאיתא לעיל סימן קפ"ז סעיף י"ב. והוא הדין בזינתה תחת בעלה דאסורה עליו, אסור להתיחד עמה, וכדאיתא בפרק קמא דמסכת סוטה דף ז' [ע"א]. וכן כתב במנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק א]:

(ג) (סעיף ב) **ולא יושיט**. אפילו בדבר שהוא ארוך, מטעם שמא יגע בבשרה, וכדמפרש לקמן:

(ד) (שם בהגה) **וכן על ידי זריקה**. ובריק"ש [ערך לחם סעיף ב] כתב להתיר כל שאינו דרך שחוק. ואין לזוז מדברי הרמ"א. ובספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל סעיף א] כתב גם כן שראה נוהגין זורקין כלפי מעלה, ולא לנוכח אשתו כמתכוין לזרוק לידה, אלא כאינו מתכוין, והיא פושטת ידה ומקבלה, דזו לא הוי כזריקה. ולי נראה אע"פ שיש להקל מעיקר הדין, מכל מקום אין להתיר, וכל המחמיר בענינים כאלה תבא עליו ברכה. וכן כתב בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ב] דאפילו לנפוח נוצה או עפרורית מבגדי אשתו כשהיא לובשת בה אין להקל, וסחור סחור וכו':

(ה) (סעיף ג) **אלא אם כן יש שום שינוי**. הפוסקים למדו דין זה מהא דמדמי הש"ס התם בפרק קמא דשבת [יג, א] דאסור לישן עם אשתו נדה במטה אחת, לשני בני אדם המכירים זה את זה, אחד אוכל בשר ואחד אוכל גבינה, דאסורים לאכול על שלחן אחד אלא א"כ יש היכר ביניהם, כדאיתא לעיל סימן פ"ח [סעיף ב]. ובספר תפארת למשה [על הבית יוסף ד"ה ומ"ש ולא יאכל עמה] הקשה על זה דלא דמי, דהתם מדמי שכיבה עם אשתו נדה במטה אחת לב' בני אדם האוכלים בשר וגבינה על שלחן אחד, מה שאין כן אכילתו עם אשתו נדה, דאף אם יאכל עמה בקערה אחת אין איסור אלא משום הרגל דבר, מנא לן למיגזר כולי האי ולאסור לאכול בשלחן אחד בלא היכר, ע"ש. ונעלם ממנו דברי הראב"ד ז"ל בספר בעלי הנפש [שער הפרישה סימן א הלכה ב] הביאו הר"ן פרק קמא דשבת [ה, ב ד"ה וכתב]

ב' עיני תוספות יומא ת. א ד"ה דכולי. דר"ת פסק דטבילה בזמנה לאו מצוה.

שהקשה כן ותירץ יפה וז"ל, ואם תאמר מפני שהשוו בגמרא ענין עליית העוף וגבינה על שלחן אחד לענין הנדה, אין זה דומה לזה, שלא השוו וכו' אלא שלא תישן עמו במטה בבגדיה, כי כשם שהשלחן הזמנה לאכילה, כך המטה הזמנה לתשימיש, וכמו שגזרו בבשר וגבינה העלאה אטו אכילה, כך ראוי לגזור עלייה במטה אטו תשימיש, אבל אכילת הנדה עם בעלה על שלחן אחד מותר, שאפילו בקערה אחת אינה אלא משום הרגל דבר, מניין לנו לאסור. אלא שיש לסמוך דבריהם ממה שאמרו [שבת יג, א] כיוצא בו לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ, שמא יאכילנו דברים טמאים, והתם ודאי על שלחן אחד נמי אסור, דומיא דעוף וגבינה דאיכא למיגזר ביה עלייה אטו אכילה, וקאמר כיוצא בו, אלמא אכילת זב וזבה נמי אסור על שלחן אחד כי האיך. מיהו אתחזי לן שאם הפרישה מפה אחרת לעצמה, אע"פ שהיא אוכלת על שלחן אחד מותר, דהא איכא היכרא להרחקה, והכי נהוג עלמא לבשר וגבינה, עכ"ל. מבוואר דסבירא ליה דהאיסור לאכול על שלחן אחד יש לו ראייה מן הש"ס, ולא למדו מהא דשני בני אדם דאחד אוכל בשר וכו' אלא שריותא דמהני היכרא, וכל שכן הוא מהתם. ועיין מה שכתבתי עוד בסמוך [ס"ק ז ד"ה ואף] בזה:

(ו) **לחם או קנקן**. כתב הפרישה [אות ד] וט"ז [ס"ק א], דווקא כשאין אוכלין מאותו לחם ואין שותין מאותו קנקן, דומיא דסימן פ"ח, [סעיף ב] עכ"ל. מיהו מבוואר שם שאם הקנקן שותין ממנו אין דרכו להיות על השלחן, הוי היכר כשעומד השתא על השלחן אע"פ ששותין ממנו, אף שהב"ח שם [סימן פח ד"ה ומ"ש אפילו] חולק על זה, הא הש"ך שם [ס"ק ו] הסכים לדברי השו"ע, (וכמ"ש) [וכל שכן] כאן דמהני, דהא הרמב"ם [איסורי ביאה יא, יח] מתיר לגמרי לאכול על שלחן אחד, ולא אסר אלא באוכלין מקערה אחת. גם בדרכי משה [אות ג] כתב וז"ל, ובמדינות אלו הוא המנהג בכל מקום שראיתי שאוכלין עמה על שלחן אחד, אבל לא בקערה אחת. מיהו נראה לי דמה שכתב בדרכי משה שראה בכל המדינות האלו שאוכלין עמה על שלחן אחד, כדבריו כן הוא, לפי שהוא היה במדינת פולין שאוכלין כל בני הבית מקערה אחת, וכיון שבימי נדתה אוכלת היא מקערה שלה לבדה, הא הוי היכר, וכמו שכתב לקמן [בהגה], מה שאין כן במדינות אשכנז שכל אחד אוכל מקערה שלפניו, משום הכי צריך היכר אחר, ומזה מיירי הפוסקים. ומשום הכי השמיט הרמ"א כאן בהג"ה מנהג זה, וסמך עצמו על מה שכתוב לחלק בין דרכן לאכול בקערה אחת או לאו:

כתב המרדכי בפרק קמא דשבת [רמז רלח] בשם חכמי נרבוניה, סמן מדכתיב [תהילים קכח, ג] אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, ע"כ. ר"ל, סיפא דקרא, בנין כשתילי זיתים סביב לשלחןך, אבל אשתך בזמן שהיא כגפן פוריה אינה סביב לשלחןך, אלא בירכתי ביתך. גם במשנה במכילתין [נדה] דף ס"ד ע"ב מדמה נשים בדמים לגפן פוריה, יש גפן וכו':

(ז) (שם בהגה) **ויש אומרים הא דצריכין**. כתב הש"ך בס"ק ז' בשם הב"ח, דאף לסברא זו אינה אלא כשגם בני בית אוכלין עמהם על שלחן אחד ביחד, התם הוא דשרי כשהיא אוכלת מקערה שלה אע"פ שאוכלין על מפה אחד בלא שום היכר, אבל כשבני ביה אוכלין על שלחן אחר, והאיש והאשה אוכלין לבדן על שלחן אחד כל אחד מקערה שלו, אסור אפילו היה רגיל לאכול עמה בקערה אחת. וכתב על זה הש"ך, ומשמע בדבריו דהכי קאמר, כשאין שם בני ביה כלל אסור, ואין דבריו מוכרחים, עכ"ל. נראה מדברי הש"ך שמה שכתב שאין דברי הב"ח מוכרחים, לא קאי אלא מה דסבירא ליה דאף כשאין שם בני בית כלל אסור, אבל מה דסבירא ליה שאם יש שם בני בית, והבעל והאשה אוכלין על שלחן [אחד] והבני בית על שלחן אחר דאסור, מודה ליה הש"ך דאפילו דרכן לאכול כל השנה מקערה אחת והשתא כל אחד אוכל מקערה שלו לבד דאסור. ובאמת שאין לדבריו אלו הכרח בב"ח דיסבור הכי, ואפשר דאף הב"ח לא מיירי אלא

חבה כשאוכלין על שלחן יחד לבדן, ולא מהני היכר, אלא כשאחרים אוכלים עמהם דאז ליכא חבה מחמת ישיבה ואכילה על שלחן אחד, ואפילו הכי צריך היכר, דהטור חשש לדעה זו דגזרינן העלאה אטו אכילה, וכמו שכתב הרא"ש דיש מצריכין היכר, וכן כתב הרא"ש בקיצור הלכות נדה שלו [סוף סעיף ב.]. וצ"ע על הב"ח [עמוד קנד דיבור ראשון] במה שחילק בין היכר דאכילה כל אחד מקערה לבד לשאר היכרים, דלדעה זו אין לחלק, וכדמוכח מן הטור, וכמו שכתבתי. מיהו השו"ע לא חשש כלל לדעה זו, וכתב בסתם דמהני היכר, ומשמע דאפילו אוכלין לבדן על השלחן. ואין להחמיר, דהא הרמב"ם לא אסר כלל על שלחן אחד כי אם מקערה אחת, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק ו].

כתב רש"ל בביאורי סמ"ג [לאוין קיא לו, א] אם היא אינה אוכלת המאכל שהוא אוכל אסור לאכול על שלחן אחד, שעתה אין כאן היכרא, וצריך שינוי, עכ"ל:

(ח) **יש אומרים שאסור לאכול**. והש"ך [ס"ק ח] תמה על זה, דפשיטא דאסור כיון דאנן קיימא לן אסור לשתות משיורי כוס שלה, כדאימא בסמוך סעיף ד', א"כ כל שכן בשיורי מאכל, ואדרבה שתיה נלמד מאכילה, ולמה כתב הרמ"א דין זה בשם יש אומרים, ע"ש. אבל לא משמע כן בדברי בית יוסף בספר בדק הבית [עמוד קנה סוף דיבור ראשון], שאחר שכתב בבית יוסף דין שתיה דבסמוך, כתב על זה בבדק הבית בשם ספר אורחות חיים [הלכות נדה סימן ט אות יא] דבאכילה מותר לאכול זה מה ששייר זה, אלמא דסבירא ליה דבאכילה יש להתיר טפי, דבשלמא שתיה אי אפשר בענין אחר כי אם בזה אחר זה, מה שאין כן באכילה דאפשר לאכול שניהם בבת אחת מן הקערה, משום הכי בזה אחר זה ליכא משום הרגל דבר. וכן כתב בספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל סעיף ב.]. גם בהגהות מיימוניות [איסורי ביאה יא אות ל] לא למד שתיה מאכילה, אלא מהא דאמרה אכל עמי ושתה עמי [שבת יג, ב.]. דעל כולן הקפיד עליה. ואין ללמוד אכילה משתיה, מטעם שכתבתי. ועוד, דבשתיה מראה חבה כשהוא שותה אחריה, דאינש דעלמא אין דרך לשתות משיורי כוס ששתה חבירו, כדאימא באורח חיים סימן ק"ע [סעיף טז]. משום הכי י"ל אם הוא שותה אחריה מראה חבה יתירה, מה שאין כן באכילה:

כתב בט"ז [ס"ק ב] דכשמביאין קערה ובתוכה חתיכות גדולות וכל אחד נוטל חתיכה אחת מן הקערה ומשימה לפניו ואוכל ממנו, אין בזה איסור, כיון דאין האכילה מיד כשנוטלה מן קערה, מה שאין כן בחתיכות קטנות אסור, אפילו נוטלין זה אחר זה נמי אסור:

כתב הבית יוסף [עמוד קנד דיבור ראשון] בשם רבינו ירוחם [נתיב כו ח"ד רכד, ג], דהא דאסור לאכול עמה על שלחן אחד בלא היכר, מכל מקום אם היא אינה יושבת במקומה המיוחד לה בשאר ימות השנה, הוי היכר ושרי:

(ט) (סעיף ד) **היא**. כתב הש"ך [ס"ק ט], אע"פ שחזרו ומלאוהו. אבל אם שתתה כל הכוס וחזרו ומלאוהו שרי, אע"פ שלא הדיחו הכוס ביניהן. ובבית יוסף [עמוד קנה דיבור ראשון] כתב שמנהגן להדיח הכוס בין שתיה דידה לשתיה ידיה, ומנהג כשר הוא, אבל אין נוהגין כן, עכ"ל:

(י) (שם בהגה) **אם לא שמפסיק**. והוא הדין משיורי מאכל דידה מהני אם הפסיק אדם אחר ביניהם. ט"ז [ס"ק ד]:

(יא) (סעיף ה) **לה**. כתב הש"ך [ס"ק י] בשם הב"ח דמתיר ישיבה כשהוא לבוש בבגדים, לישב על מטתה אפילו בפניה, עכ"ל. ובספרי הב"ח שלפנינו לא כתב להתיר אלא דוקא שלא בפניה. ובט"ז [ס"ק ו] אוסר, ובנקודות הכסף [ס"ק א] חלק עליו:

עוד כתב בט"ז [שם] שהיא לא תישן במטה שלו, דיש טפי הרהור בשכבה ובקומה, אבל ישיבה בעלמא מותרת לישב על מטתו, דהיא לא מרגילה ליה. ובספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ז] חלק עליו ומתיר שתישן היא במטה שלו, וכתב וכן יש קצת ראייה מהא דכתבו הפוסקים דהיא מותרת לשתות אחריו, כדאמרינן בפרק קמא

בדאיכא בני בית שם, והוא ואשתו אוכלין על שלחן אחד לבדן ושאר בני בית על שלחן אחר, דאז מראה אקרוכי דעתיה טפי, אבל כשאין בני בית שם, אפשר דסבירא ליה נמי להב"ח דסגיא כשהוא אוכל מקערה שלו לבדו והיא מקערה שלה, אם דרכן כל השנה לאכול מקערה אחת, וע"ש:

ואך בעיקר הדין, מה שנראה מן הב"ח לחלק בין היכר זה שכל אחד אוכל מקערה שלו לבד אע"פ שאין דרכן בכך בשאר ימי השנה, ובין שאר היכרים, כגון פריסת מפה לכל אחד וכהאי גוונא, דמהני ביושבינן על שלחן אחד לבדן, מה שאין כן ההיכר דכל אחד אוכל מקערה שלו דלא מהני באוכלין על שלחן אחד לבדן, לא נראה לענ"ד. וז"ל הרא"ש פרק קמא דשבת [סימן לב.], ומה שרגילין עכשיו לאכול עם אשתו נדה בשלחן אחד, לפי שבימיהם היו רגילים כל אחד לבדו על שלחן קטן, וכשאשתו עמו על אותו קטן נראה דרך חבה, ודמי להצעת המטה ומזיגת הכוס והרחצת פניו ידיו ורגליו. אבל האידנא שכל בני הבית אוכלין על שלחן אחד, אינו דרך חבה. ויש שעושין היכר ביניהם, והוי כמו שנים שאוכלין יחד זה בשר וזה גבינה, עכ"ל. מדבריו אלו מבואר דסבירא ליה להרא"ש דהטעם דאכילה על שלחן אחד, לאו טעמא משום דגזרינן העלאה אטו אכילה, כיון דאכילה גופא אינו אסור אלא משום הרגל עבירה, ולמה לי למיגזר כולי האי, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק ח]. אלא דאכילה גופא על שלחן אחד איכא דרך חבה כמו מזיגת הכוס והרחצת פניו ידיו ורגליו. ולפי טעם זה י"ל דלא מהני היכרא, דבשלמא גבי אכילת בשר וגבינה, דהטעם דאסור משום דגזרינן דלמא אתי למיכל עמו, וכיון דאיכא היכרא, דכיר שלא לאכול עמו, אבל הכא טעמא משום דהוא דרך חבה, ואיכא למיחש להרגל דבר, מה מהני היכרא, סוף סוף איכא חבה ואתי לידי הרגל דבר. ולא דמי למזיגת הכוס דמהני שינוי, דהתם החבה הוא לפי שמשמשת היא לו בדברים אלו, וכשאינה משמשת כראוי, אלא מניחתו לפניו ובידא דשמאל, כדאימא התם [כתובות סא, א], לא מיייתי לידי חבה, אבל הכא שהאכילה יחד על שלחן הוא דרך חבה, מאי מהני היכר אחר שעושה, דאף דמהני ההיכר שלא יאכל עמה מקערה אחת, מכל מקום האכילה יחד על שלחן אחד מביא לידי חבה והרגל דבר. ועל זה כתב דכל זה בדורות הראשונים, אבל בזמן הזה שאוכלין בשלחן אחד אין האכילה יחד בשלחן אחד מביא לידי חבה. ולפי זה היה אפשר דאף היכר לא צריך בזמן הזה, כיון דכל עיקר האיסור לא היה אלא משום כשאוכלין על שלחן אחד לבדן הוא דרך חבה, אבל דניגזור העלאה אטו אכילה, מעולם לא גזרו. וכשכל בני בית אוכלין על שלחן יחד לא צריך אפילו היכר, אלא דיש מצריכין היכר לפי דסבירא להו הטעם דגזרינן העלאה אטו אכילה, כן נראה לי פשוט:

ובזה מבואר דברי הרא"ה בספר בדק הבית [בית ז, ריש] שער ב', שכתב ג"כ דלא אסור על שלחן אחד אלא כשאוכלין על שלחן אחד לבדן או שמסובין סמוכין, אבל אם היו שם אחרים אוכלין ומפסיקים ביניהם, מותרין. וכתב על זה הרשב"א במשמרת הבית [שם] דאין לזה טעם וריח, דאפילו יש עמהם אחרים איזה היכר יש להם, ואם יבואו לידי הרגל לאכול בקערה אחת שניהם, מי מעכב, אם תאמר שהאחרים יזכירום וימנעום, מאין הם יודעים שהיא נדה, וכי צריכין להודיע את המסובין. ועוד, דדומיא דבשר וגבינה וכו', ואטו התם כי אחרנא בהדיהו מי שרי, עכ"ל. ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי, דסבירא ליה להרא"ה ז"ל כדעת הרא"ש ז"ל דאין הטעם משום דגזרו העלאה אטו אכילה, אלא משום דישיבה על שלחן אחד וליכא אחרנא בהדיהו איהו גופא דרך חבה היא, וכן כשיושבין ומסובין סמוכין זה אצל זה הוי נמי דרך חבה ואסור, מה שאין כן כשאחרים יושבים ג"כ ומפסיקים ביניהם, אין כאן דרך חבה, ולא קשה כל קושיות הרשב"א על הרא"ה ז"ל. וכן מבואר מדברי הטור [עמוד קנג] שכתב וז"ל, ולא יאכל עמה על השלחן, ואין צריך לומר בקערה אחת, ודוקא בימים הראשונים שהיו להם שלחנות קטנות וכו', אבל האידנא שרגילין רבים וכו', בלבד שיעשו שום היכר, כגון שיפרוס מפה או שיתן שום דבר ביניהם וכו', עכ"ל. מבואר דכשאוכלין על שלחן לבדן לא מהני שום היכר, כיון דזו עצמו דרך

דשבת [יג, א] גבי עובדא דהאי תלמיד אכל עמי ושתה עמי, ולא אמרה אכלתי עמו ושתיתי עמו, ועיין בבאורי סמ"ג לארץ לרש"ל [לארץ קיא, לו, א], והתם נמי קאמר וישן עמי, עכ"ל. ודבריו תמוהים מאד, דא"כ תידוק נמי מדלא אמרה וישנתי עמו, מוכח דבהא ליכא שום חידוש דאפילו בימי נדתה שרי, זה ליתא, וח"ו לומר כן, ועל כרחך מהא ליכא למידק כלל. ובאמת הפוסקים לא דייקי כלל אלא מלשון לא יאכל הזב ולא אמר ולא תאכל הזבה וכו', אבל מהתם ליכא להוכיח, שהשיבה כפי מה ששאל אליה מה הוא אצלך, ועל זה השיבה אכל עמי וכו'. ונראה דכל הני דפליגי רבוותא נכון להחמיר, וכמו שכתב הראב"ד בספר בעלי הנפש [שער הפרישה סימן א הלכה ה] שאכתוב בסמוך [ד"ה אפילו בעקבה]. מיהו נראה ממה שכתב הרא"ש בפסקי הלכות נדה בקצרה [סוף הלכה ב] וז"ל, ולא ישכב על מטתה אפילו כשאניה במטה, עכ"ל, משמע דוקא שכיבה הוא דאסור, ולא ישיבה. וכן בהלכות נדה להרמב"ן פרק ח' [הלכה ז] כתב וז"ל, אסור לשכב על מטתה וכו', וכל המרבה בהרחקה הרי זה משובח, עכ"ל. ומדלא הזכירו כלל איסור בשיבה, מבואר דאפילו בפניה נמי שרי. ונגיעה שנוגעת בסדין שהוא מלוכלך בדם אין אסור, אע"פ שקצת נזהרין בזה, ושיבוש הוא. ט"ז [סוף ס"ק ו]:

(יב) (שם בהגה) שמתנדרת. אבל על גבי קורות כבדים המונחים על הארץ מותר לישב עם אשתו, לפי שכבדתן קובעתן, נחלת שבעה בתשובה [ח"ב סימן ז]:

(יג) (סעיף ו) במטה. כתב הש"ך [ס"ק יא] וז"ל, מיהו במטה של עץ או של בנין מותר עם אשתו, הוא במטתו והיא במטתה, וכן כתב הר"מ אלשקר בתשובה סימן צ"א, והוא מפרק הדר [עירובין] דף ס"ג ע"ב הישן בקילעא שאיש ואשתו שם, עכ"ל. ודבריו תמוהים, הא בהדיא כתב הרמ"א ואפילו אם שוכבים בבי מטות אם נוגעים זו בזו אסור, והתם נמי מיירי במטה של עץ, וכמבואר במדרכי [שבת סוף רמז רלח] שכתב דאפילו אם רגלי המטות נוגעים זו בזו דאסור. ואם ר"ל כשאין נוגעין זו בזו, פשיטא דמותר, ומהיכי תיתי לאסור. ואי משום יחוד, הא נמי פשיטא דמותר בנדה, כמבואר בגמרא [סנהדרין לו, א] בהדיא, ואין צריך להביא ראיה מר"מ אלשקר. וכבר עמד על זה בספר אורח מישור סימן זה, וכתב שעיינ בתשובת מהר"מ אלשקר שם ומיירי שם דישנים תחת הוילון הפרוס ושוכבין שם הוא במטתו וכו', וצריך לומר דסלקא דעתא דהוי דרך חבה הואיל והוילון הוא פרוס רק להם לבדם מפני הצניעות, ואפשר חסר בכאן בש"ך. אמנם ראיה שלו תמוה, דהוא פירש קילעא דפרק הדר מלשון קלעים, כמו שכתב שם להדיא, ובאמת פירושו לשון חדר בכל דוכתא בש"ס, וכן פירש רש"י [עירובין] שם [ד"ה בקילעא] ובברכות דף כ"ב [ע"ב ד"ה בקילעא] ובעבודה זרה דף כ"ד [ע"א ד"ה אקילעא], עכ"ל:

(יד) (סעיף ז) אפילו בעקבה. מגמרא דנדרים דף כ' ע"א הוא, דאיתא התם רבי אחא ברבי יאשיה אומר, כל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינם מהוגנים, אמר רב יוסף ובאשתו נדה. אמר רבי שמעון בן לקיש עקבה דקתני, במקום הטנופת שהוא מכוון כנגד העקב, ע"כ. וכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך [בית ז שער ב ד, א] דמן עקבה נלמד לכל מקומות המכוסים שבה דאסור להסתכל בהן. ותמה הבית יוסף [עמוד קנז ד"ה ולא יסתכל] [והב"ח] [עמוד קנז ד"ה ולא יסתכל] ופרישה [אות ט], הא בגמרא אמר רבי שמעון בן לקיש דעקבה דתני במקום הטנופת, משמע דבהא לחודא אסור, ולא בשאר מקומות. ונעלם מהם דברי הראב"ד בספר בעלי הנפש דף ב' [שער הפרישה סימן א הלכה ה] שכתב בשם יש מפרשים דמלתא דרב יוסף לחוד ודריש לקיש לחוד, דהא דרב יוסף בעקבה ממש ובאשתו נדה, והא דריש לקיש אפילו באשתו שאינו נדה, ומאי עקבה מקום הטנופת, ורב יוסף וריש לקיש לא פליגי אלא בפירושא דברייתא כו'. ואנן לית לן לאכרועי בהא מלתא, דמעשה שמים הוא. מיהו מידי אסורא לא נפיק, ונקטינן כתירווייהו לחומרא, דאסור להסתכל בעקב אשתו נדה, ומן העקב נלמד לכל מקום המכוסה שבה וכו', עכ"ל. וכבר נתעורר בזה בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ט]:

(טו) (שם בהגה) אבל מותר להסתכל. ובשערי דורא [הלכות נדה סימן יח] כתב, ולא יתן בה עיניו יותר מדאי, פן יתקלקל עמה, כדאמר הספר לשם כל המסתכל באשה יותר מדאי הויין לו בנים שאינם מהוגנים, אמר רב יוסף ובאשתו נדה אמרו שלא יראה בה יותר מדאי, עכ"ל. צריך לומר דסבירא ליה הא דאמר התם [נדרים כ, א] המסתכל בעקבה של אשה כו', לאו דוקא מקומות המכוסים בעקבה אמרו, אלא אפילו במקומות הגלויים, ועקבה דנקטי לרבותא אמרו, וכל שכן בשאר אברים מקומות היופי. מיהו הרמב"ם [איסורי ביאה כא, ד] מתיר, וכמו שכתב הרמ"א כאן. וטעמא, הואיל והיא מותרת לאחר זמן, אינו בא לידי מכשול:

ודע, דבכמה ענינים החמירו באשתו נדה יותר מן ערוה דעלמא, ובכמה ענינים הקילו באשתו נדה יותר מן ערוה דעלמא. וטעמא, כמו שכתב הרא"ש ז"ל בהלכות נדה הקצר [הלכה ב] וז"ל, ומשעת ראייתה עד שתטבול יש לה להתרחק קצת מבעלה בדברים שאפשר [נוסח אחר, בדברים שאפשר], כי התורה אסרה היחוד עם כל העריות, וגם נדה היא בכרת כשאר עריות, אלא שהדבר קשה להזהר מיחוד אשתו נדה, ומצאו רמז מן המקרא להתייר יחוד נדה, ודרשו בסנהדרין דף ל"ז [ע"א] סוגה בשושנים [שיר השירים ז, ג]. ובשביל שמתייחד תדיר עמה, עשו גדר וסייג שיזכור את נדותה, ואמרו שלא יאכלו על שלחן אחד וכו', עכ"ד. משום הכי בקצת החמירו משום סייג וגדר, ובקצת הקילו מפני שראו שהוא דבר קשה ואי אפשר להזהר. וכל המחמיר על עצמו קדוש יאמר לו:

(טז) (סעיף ח) זכריים. הקשה בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק י] וז"ל, ולא ידעתי מאין יצא להם טעם זה, הלא הטעם מפורש להדיא בש"ס סוף פרק אף על פי [כתובות סה, ב], כדי שלא תתגנה על בעלה, ופירש רש"י בימי טהרתה, בלובשת בגדים שלבשתה בימי נדתה, עכ"ל [רש"י], ותמיה גדולה על האחרונים שלא הרגישו בזה, ויש בה כמה נפקא מינה לדינא, וצ"ע, [עכ"ל]. ובאמת לפי מה שכתב הבית יוסף [עמוד קנז ד"ה וראוי לה] דהטור למד כן מהא דאמרין [כתובות עב, א] הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה, ופירש רש"י [ד"ה הוחזקה] שראוה שלבשה בגדי נדות, קושיית הרב מנחת יעקב קושיא עצומה היא, דמנא לן דמהאי טעמא הוא, הא מפורש בש"ס טעם אחר. אלא נראה דהרמב"ן [הלכות נדה פ"ח הלכה ח] והטור כתבו כן מסברא דנפשיה, כיון דמצינו דבקושי התירו להתקשט בימי נדתה אלא שלא תתגנה על בעלה, וכמו שכתבתי בסמוך [ס"ק יז], אלמא דהקישוט מביא לידי הרגל דבר, משום הכי ראוי לעשות זכירה והיכרא. וכן משמע בפסקי הרמב"ן בהלכותיו פרק ח' דין ח', עיי"ש:

ובזה מיושב מה שהקשה במנחת יעקב [שם] וז"ל, וזכירה זו למה, דלא צריכין היכר אלא אם כן יש איזה הרגל [וסיבה] [וחבה] וקירוב דעת, [ע"כ], ולמה שכתבתי לא קשה מידי, שהקישוט הוא המביא לידי קירוב דעת, והגמרא דלא יהיב האי טעמא דמשום הכי הבלאות יש לה, משום האי טעמא הוי סגיא בקצת בגדים מבלאות שלה, ולא היה צריך למיהב לה כל הבלאות. והטור נחא ליה למנקט האי טעמא, דאילו לטעם הש"ס אפשר כשאין שניהם מקפידין על זה אין צריך לשנות בגדיה, משום הכי יהיב האי טעמא דצריך משום היכרא:

(יז) (סעיף ט) להתקשט. כתב בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק יא] ואע"ג דאמר במסכת שבת דף ס"ד [ע"ב] זקנים הראשונים היו אומרים והדוה בנדתה שלא תכחול כו', עד שבא רבי עקיבא ולימד אם כן אתה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה, ומשמע מדקדוק לשון הש"ס דרבי עקיבא אזיל לשיטתו בסוף גיטין [צ, א] דאמר אפילו מצא אחרת נאה הימנה, אבל אנן דלא קיימא לן כוותיה, אם כן תהא אסורה להתקשט וכו'. שוב מצאתי בלחם חמודות סוף פרק התינוקות [מעדני יו"ט אות ג] שהרגיש בזה, ותיירך דמכל מקום יש לחוש ע"י שתתגנה ישים לה עלילות דברים עד שיגרשנה, עכ"ד. ועיין בספר משנה למלך פרק (ו') [י] מהלכות גרושין [הלכה כא] שהרגיש בזה, ותיירך דאיתא בהדיא בירושלמי

מקושטת בימי נדותה כבימי טהרתה, מתגנה עליו בזכרו ימי נדותה, ויש שבזה אינה מתגנה עליו, ולהיפך כשוראה אותה בימי נדותה בבגדים פשוטים היא מתגנה עליו, ולכן הברירה ביד כל אחד לעשות כרצונו. ולכן בפרק אף ע"פ דמירא במשרה את אשתו ע"י שלישי, אמרו חז"ל שיכולה לכופו ליתן לה הבגדים הישנים לימי נדותה כדי שלא תתגנה בעיניו, כלומר שיכולה לומר שמכרת אותו שהוא בעל טבע זה, ובשבת אמר רבי עקיבא להיפך, אם תעשה כלל בזה מתגנה על בעלה, כלומר לפי טבעי כמה בני אדם, ולכן מצד זה אין דין קבוע. ולכן הסמיך רבינו הב"י וכן הטור שני דינים אלו סמוכים זה לזה, וזהו שכתב ראוייה וכו' כדי שיהיו זוכרים וכו', כלומר מהראוי ליבחר דרך זה כדי ליזכור ימי נדותה, מפני שבאמת בקושי התירו וכו', אך אין אנו יכולים לכופו [אם] זהו נגד טבעו, שמתעם זה התיר רבי עקיבא, אבל אם אינו נגד טבעו, טוב שיכורו להם דרך זה, כדי שיזכרו על ימי נדתה:

בג אה היא סכה את עצמה, גופה או בגדיה, בריח טוב, פשיטא שאסור לו ליהנות מריח גופה ובגדיה, ואין לך גירוי יצר הרע יותר מזה, אבל מותרות הריח שלה כשנשא ברכי, אין קפידא, דאין בזה קירוב דעת. ולשמוע קול זמר שלה נראה ג"כ יד דאסור, דמגרי יצר הרע בזה. ודע דכל אלו ההרחקות צריך להרחיק בין בימי נדותה בין בימי ליבונה ובין שראתה כתם, ואין שום שמץ חילוק בזה. [והנהיג הרמ"א נסעיף י"ד השמטתי, דכגזר אומרו על זה כל הגדולים ועשו חס כמו שמכנו הש"ך סק"י וט"ז סק"ט, וגם הוא נעלמו לא סיים כן, ע"ש]:

טו בר אה הוא חולה ואין לו מי שישמשנו זולתה, מותרת לשמשו, דכיון שהוא חולה לא ירגילנה לעבירה, והאשה אינה מרגלת לעבירה, ורק תזהר ביותר שתוכל להזהר מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המיטה בפניו, דזה מביא הרבה לידי הרגל דבר. ובמזיגת הכוס אין קירוב כל כך. ונראה דאם ההכרח גם לרחיצה והצעת המטה, שאי אפשר בלעדה, מותר ג"כ מטעם שנתבאר, וכן כתבו האחרונים:

טז בה אב"י כשהיא חולה והיא נדה, כתב רבינו הב"י בסוף סימן זה (פעיפס ח-ט) וז"ל: אשה חולה והיא נדה, אסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה,

כגון להקימה ולהשכיבה ולטומכה, ואם בעלה רופא, אסור למשש לה הדפק. עכ"ל. ורבינו הרמ"א (פ"ט) יז כתב על הדין הראשון, דיי"א דאם אין לה מי שישמשנה מותר בכל, וכן נוהגין אם צריכה הרבה לכך. עכ"ל. ועל הדין השני כשבעלה רופא וכו' כתב (פ"י) וז"ל: ולפי מה שכתבתי דנוהגין היתר אם צריכה אליו דמשמש לה, (כמ"ש) [כל שכן] דמותר למשש לה הדפק, אם אין רופא אחר וצריכה אליו ויש סכנה בחלייה. עכ"ל:

כו ביאור דבריהם נ"ל, דרבותינו בעלי השו"ע תרומתו סברי דבמקום סכנה מותר, ואף שרבינו הב"י בספרו הגדול מסתפק, דאולי לרעת הרמב"ם (פכ"א ה"א וספר המעשר ל"ח ע"ג) דס"ל דכל מין קריבה בעריות אסור מן התורה, אין להתיר אפילו במקום סכנה, ע"ש, מ"מ כאן בשו"ע פשיטא ליה כן, דכן כתבו הרמב"ן (נמשוטים המיחסות ס' קס) והרדב"י בתשובות (פ"א ס' קקג). וטעמו של דבר, דאף על גב דבסוף פרק בן סורר ומורה (פאהדין ע"ה) אסרו חכמים בכל מין קורבה ואמרו ימות ואל יעבור, ע"ש, זהו מפני שעבר עבירה והעלה טינא, ע"ש. ועוד דכל שבמלאכתו עוסק, לית לן בה, והרי הדבר פשוט להיתר ברופא מומחה, שבדוק בכל בית הסתרים אם צריך לכך [כמימי ופלימי (פ"י)] משום דעוסק במלאכתו, [וזהו כוונת הש"ך נסק"ך והסמינו לו כמה גדולים, ולחנם השיג עליו הנימ שמואל נאה"י סימן כ' סק"א, ע"ש ודוק]:

כו זכ"י דינים אלו מירא שלא במקום סכנה, ולכן כשהיא חולה אסר רבינו הב"י, ורבינו הרמ"א התיר מפני שאין זה בגדר גילוי עריות, כיון שעושה דרך שימוש ולא לתאוה, וזהו שכתב וכן נוהגין אם צריכה וכו', ולא כתב מקום סכנה, ובמישור הדפק שאסר רבינו הב"י, מירא ג"כ שלא במקום סכנה. וזהו שכתב רבינו הרמ"א דמותר כשאין אחר ויש סכנה וכו', כלומר דבזה גם רבינו הב"י מודה, שהרי מקורו מהב"י, ע"ש, אבל לרבינו הרמ"א אפשר דמותר גם באין סכנה, כמו שהתיר מקודם, אך שכתב דכל שכן במקום סכנה דלכו"ע שרי [כן נראה לענ"ד]. ויש שכתבו שיניח דבר דק על מקום הדופק [וזהו שכתב הש"ך שס דהמנהג פשוט למשש הדופק של אשת איש וכו' ע"ש, מפני שנמלכתו עוסק]. ומ"מ באין סכנה אסור לבעל למשש הדפק של אשתו נדה [ש"ך ע"ס], דאף דבכולם נהגו למשש כיון שאינו מתכוין לשום קירוב, מ"מ באשתו ממילא דהוי קירוב

(משא"כ) [וכן] במשמוש הדופק צ"ע אם אין צורך בו לרפואה ואע"פ דעדיין יש בו צורך עכ"פ אף באין סכנה כדי למחר רפואתה עי"ז שיבחיין בדופק מה חלי'. ויתן לה רפואות. נ"ל כיון דיש כמה ספיקות בדבר. אולי לא יבחיין בחלי'. ואם יבחיין אולי לא ידע רפואתה (והחולאת) [והתועלת] שיגיע לה מזה רחוק הוא. ע"כ אין להתיר אלא במקום סכנה:

לתחלת ראייתה, משום דסבירא ליה דטבילה בזמנה מצוה, משום הכי היתה טובלת מיד אחר ז' לראייתה, דאז היא זמן טבילתה לדין תורה. וכן כתב האי טעמא המרדכי פרק קמא דשבת [סוף רמז רלח] בשם ר"ת ז"ל:

ובזה יש ליישב מה שהקשה מהרש"א ז"ל בתוספות במסכת כתובות שם [ד"ה בד"ה] וז"ל, מדבריהם נראה שבאו לקיים פירוש רש"י, ומדברי הרא"ש אין נראה כן, עכ"ל. דלפי זה לא קשה מידי, דר"ת דסבירא ליה דטעם ב' טבילות משום דסבירא ליה דטבילה בזמנה מצוה¹, ומשום הכי יש לקיים פירוש רש"י דהא דביתיהו דשמואל היה בימי לבונה, ד"ל דאף דביתיהו דשמואל נהגה בב' טבילות מטעמא דטבילה בזמנה מצוה. אבל הרא"ש דסבירא ליה דטעם דב' טבילות משום טהרות, משום הכי אי אפשר לקיים פירוש רש"י, דאין לומר דגם דביתיהו דשמואל נהגה כן, דהא שמואל בבבל היה, ושם לא היה טהרות, וכמו שכתבו התוספות במסכת נדה דף ס"ז [ע"א ד"ה פתחה] והרא"ש שם [הלכות מקואות סימן לו]. וכן כתב בספר קרבן נתנאל [כתובות פ"ה סימן כד אות ז], ונכון הוא. ואין זה המנהג שהביא הרמב"ם פרק (ט"ו) [יא] מהלכות איסורי ביאה [הלכה יד] דשם מיירי שנהגו שלא לספור ז' נקיים עד ששלמו ז' ימי נדה, ומטבילה לא הוזכר כלל, והוא מנהג אחר, ועל זה כתב הרמב"ם ז"ל שהוא מנהג טעות, הביאו בית יוסף [סוף סימן קפ"ג]. ובב"ח שם [עמוד ו ד"ה ואנכי נתן טעם להמנהג זה, עיין בתרומת הדשן סימן רמ"ה ובהגהות שערי דורא [הלכות נדה סימן ב ד"ה ואף]. ועיין מה שכתוב סימן קצ"ו [סעיף יא בהגה]. וכתב הריב"ש שם בשם הרמב"ן [שבת שם סוף ד"ה בימי דבדורות האחרונים בטלוהו להני ב' טבילות, משום דהוי חומרא דאתי לידי קולא, שיבואו בה לידי מכשול להקל באיסור דרבנן, כמו שנכשל בזה אותו תלמיד שהזכירו פרק קמא דשבת, ע"כ:

(ב) (שם ש"ט) **דכיון שבא עליה**. ודוקא היכא דיש היתר לאסורה וכבר בא עליה, כי הכא, אבל היכא דאין היתר לאסורה, אע"ג דכבר בא עליה אסור להתיחד עמה, דתרתיה בעינן, וכדאיתא לעיל סימן קפ"ז סעיף י"ב. והוא הדין בזינתה תחת בעלה דאסורה עליו, אסור להתיחד עמה, וכדאיתא בפרק קמא דמסכת סוטה דף ז' [ע"א]. וכן כתב במנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק א]:

(ג) (סעיף ב) **ולא יושיט**. אפילו בדבר שהוא ארוך, מטעם שמא יגע בבשרה, וכדמפרש לקמן:

(ד) (שם בהגה) **וכן על ידי זריקה**. ובריק"ש [ערך לחם סעיף ב] כתב להתיר כל שאינו דרך שחוק. ואין לזוז מדברי הרמ"א. ובספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל סעיף א] כתב גם כן שראה נוהגין זורקין כלפי מעלה, ולא לנוכח אשתו כמתכוין לזרוק לידה, אלא כאינו מתכוין, והיא פושטת ידה ומקבלה, דזו לא הוי כזריקה. ולי נראה אע"פ שיש להקל מעיקר הדין, מכל מקום אין להתיר, וכל המחמיר בענינים כאלה תבא עליו ברכה. וכן כתב בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ב] דאפילו לנפוח נוצה או עפרורית מבגדי אשתו כשהיא לובשת בה אין להקל, וסחור סחור וכו':

(ה) (סעיף ג) **אלא אם כן יש שום שינוי**. הפוסקים למדו דין זה מהא דמדמי הש"ס התם בפרק קמא דשבת [יג, א] דאסור לישן עם אשתו נדה במטה אחת, לשני בני אדם המכירים זה את זה, אחד אוכל בשר ואחד אוכל גבינה, דאסורים לאכול על שלחן אחד אלא א"כ יש היכר ביניהם, כדאיתא לעיל סימן פ"ח [סעיף ב]. ובספר תפארת למשה [על הבית יוסף ד"ה ומ"ש ולא יאכל עמה] הקשה על זה דלא דמי, דהתם מדמי שכיבה עם אשתו נדה במטה אחת לב' בני אדם האוכלים בשר וגבינה על שלחן אחד, מה שאין כן אכילתו עם אשתו נדה, דאף אם יאכל עמה בקערה אחת אין איסור אלא משום הרגל דבר, מנא לן למיגזר כולי האי ולאסור לאכול בשלחן אחד בלא היכר, ע"ש. ונעלם ממנו דברי הראב"ד ז"ל בספר בעלי הנפש [שער הפרישה סימן א הלכה ב] הביאו הר"ן פרק קמא דשבת [ה, ב ד"ה וכתב]

[ב] עיני תוספות יומא ת. א ד"ה דכולי. דר"ת פסק דטבילה בזמנה לאו מצוה.

שהקשה כן ותירץ יפה וז"ל, ואם תאמר מפני שהשוו בגמרא ענין עליית העוף וגבינה על שלחן אחד לענין הנדה, אין זה דומה לזה, שלא השוו וכו' אלא שלא תישן עמו במטה בבגדיה, כי כשם שהשלחן הזמנה לאכילה, כך המטה הזמנה לתשמיש, וכמו שגזרו בבשר וגבינה העלאה אטו אכילה, כך ראוי לגזור עלייה במטה אטו תשמיש, אבל אכילת הנדה עם בעלה על שלחן אחד מותר, שאפילו בקערה אחת אינה אלא משום הרגל דבר, מניין לנו לאסור. אלא שיש לסמוך דבריהם ממה שאמרו [שבת יג, א] כיוצא בו לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ, שמא יאכילנו דברים טמאים, והתם ודאי על שלחן אחד נמי אסור, דומיא דעוף וגבינה דאיכא למיגזר ביה עלייה אטו אכילה, וקאמר כיוצא בו, אלמא אכילת זב וזבה נמי אסור על שלחן אחד כי האיך. מיהו אתחזי לן שאם הפרישה מפה אחרת לעצמה, אע"פ שהיא אוכלת על שלחן אחד מותר, דהא איכא היכרא להרחקה, והכי נהוג עלמא לבשר וגבינה, עכ"ל. מבואר דסבירא ליה דהאיסור לאכול על שלחן אחד יש לו ראייה מן הש"ס, ולא למדו מהא דשני בני אדם דאחד אוכל בשר וכו' אלא שריותא דמהני היכרא, וכל שכן הוא מהתם. ועיין מה שכתבתי עוד בסמוך [ס"ק ז ד"ה ואף] בזה:

(ו) **לחם או קנקן**. כתב הפרישה [אות ד] וט"ז [ס"ק א], דווקא כשאין אוכלין מאותו לחם ואין שותין מאותו קנקן, דומיא דסימן פ"ח, [סעיף ב] עכ"ל. מיהו מבואר שם שאם הקנקן שותין ממנו אין דרכו להיות על השלחן, הוי היכר כשעומד השתא על השלחן אע"פ ששותין ממנו, אף שהב"ח שם [סימן פח ד"ה ומ"ש אפילו] חולק על זה, הא הש"ך שם [ס"ק ו] הסכים לדברי השו"ע, (וכמ"ש) [וכל שכן] כאן דמהני, דהא הרמב"ם [איסורי ביאה יא, יח] מתיר לגמרי לאכול על שלחן אחד, ולא אסר אלא באוכלין מקערה אחת. גם בדרכי משה [אות ג] כתב וז"ל, ובמדינות אלו הוא המנהג בכל מקום שראיתי שאוכלין עמה על שלחן אחד, אבל לא בקערה אחת. מיהו נראה לי דמה שכתב בדרכי משה שראה בכל המדינות האלו שאוכלין עמה על שלחן אחד, כדבריו כן הוא, לפי שהוא היה במדינת פולין שאוכלין כל בני הבית מקערה אחת, וכיון שבימי נדתה אוכלת היא מקערה שלה לבדה, הא הוי היכר, וכמו שכתב לקמן [בהגה], מה שאין כן במדינות אשכנז שכל אחד אוכל מקערה שלפניו, משום הכי צריך היכר אחר, ומזה מיירי הפוסקים. ומשום הכי השמיט הרמ"א כאן בהג"ה מנהג זה, וסמך עצמו על מה שכתוב לחלק בין דרכן לאכול בקערה אחת או לאו:

כתב המרדכי בפרק קמא דשבת [רמז רלח] בשם חכמי נרבוניה, סמן מדכתיב [תהילים קכח, ג] אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, ע"כ. ר"ל, סיפא דקרא, בנין כשתילי זיתים סביב לשלחןך, אבל אשתך בזמן שהיא כגפן פוריה אינה סביב לשלחןך, אלא בירכתי ביתך. גם במשנה במכילתין [נדה] דף ס"ד ע"ב מדמה נשים בדמים לגפן פוריה, יש גפן וכו':

(ז) (שם בהגה) **ויש אומרים הא דצריכין**. כתב הש"ך בס"ק ז' בשם הב"ח, דאף לסברא זו אינה אלא כשגם בני בית אוכלין עמהם על שלחן אחד ביחד, התם הוא דשרי כשהיא אוכלת מקערה שלה אע"פ שאוכלין על מפה אחד בלא שום היכר, אבל כשבני ביה אוכלין על שלחן אחר, והאיש והאשה אוכלין לבדן על שלחן אחד כל אחד מקערה שלו, אסור אפילו היה רגיל לאכול עמה בקערה אחת. וכתב על זה הש"ך, ומשמע בדבריו דהכי קאמר, כשאין שם בני ביה כלל אסור, ואין דבריו מוכרחים, עכ"ל. נראה מדברי הש"ך שמה שכתב שאין דברי הב"ח מוכרחים, לא קאי אלא מה דסבירא ליה דאף כשאין שם בני בית כלל אסור, אבל מה דסבירא ליה שאם יש שם בני בית, והבעל והאשה אוכלין על שלחן [אחד] והבני בית על שלחן אחר דאסור, מודה ליה הש"ך דאפילו דרכן לאכול כל השנה מקערה אחת והשתא כל אחד אוכל מקערה שלו לבד דאסור. ובאמת שאין לדבריו אלו הכרח בב"ח דיסבור הכי, ואפשר דאף הב"ח לא מיירי אלא

חבה כשאוכלין על שלחן יחד לבדן, ולא מהני היכר, אלא כשאחרים אוכלים עמהם דאז ליכא חבה מחמת ישיבה ואכילה על שלחן אחד, ואפילו הכי צריך היכר, דהטור חשש לדעה זו דגזרינן העלאה אטו אכילה, וכמו שכתב הרא"ש דיש מצריכין היכר, וכן כתב הרא"ש בקיצור הלכות נדה שלו [סוף סעיף ב.]. וצ"ע על הב"ח [עמוד קנד דיבור ראשון] במה שחילק בין היכר דאכילה כל אחד מקערה לבד לשאר היכרים, דלדעה זו אין לחלק, וכדמוכח מן הטור, וכמו שכתבתי. מיהו השו"ע לא חשש כלל לדעה זו, וכתב בסתם דמהני היכר, ומשמע דאפילו אוכלין לבדן על השלחן. ואין להחמיר, דהא הרמב"ם לא אסר כלל על שלחן אחד כי אם מקערה אחת, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק ו].

כתב רש"ל בביאורי סמ"ג [לאוין קיא לו, א] אם היא אינה אוכלת המאכל שהוא אוכל אסור לאכול על שלחן אחד, שעתה אין כאן היכרא, וצריך שינוי, עכ"ל:

(ח) **יש אומרים שאסור לאכול**. והש"ך [ס"ק ח] תמה על זה, דפשיטא דאסור כיון דאנן קיימא לן אסור לשתות משיורי כוס שלה, כדאימא בסמוך סעיף ד', א"כ כל שכן בשיורי מאכל, ואדרבה שתיה נלמד מאכילה, ולמה כתב הרמ"א דין זה בשם יש אומרים, ע"ש. אבל לא משמע כן בדברי בית יוסף בספר בדק הבית [עמוד קנה סוף דיבור ראשון], שאחר שכתב בבית יוסף דין שתיה דבסמוך, כתב על זה בבדק הבית בשם ספר אורחות חיים [הלכות נדה סימן ט אות יא] דבאכילה מותר לאכול זה מה ששייר זה, אלמא דסבירא ליה דבאכילה יש להתיר טפי, דבשלמא שתיה אי אפשר בענין אחר כי אם בזה אחר זה, מה שאין כן באכילה דאפשר לאכול שניהם בבת אחת מן הקערה, משום הכי בזה אחר זה ליכא משום הרגל דבר. וכן כתב בספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל סעיף ב.]. גם בהגהות מיימוניות [איסורי ביאה יא אות ל] לא למד שתיה מאכילה, אלא מהא דאמרה אכל עמי ושתה עמי [שבת יג, ב.]. דעל כולן הקפיד עליה. ואין ללמוד אכילה משתיה, מטעם שכתבתי. ועוד, דבשתיה מראה חבה כשהוא שותה אחריה, דאינש דעלמא אין דרך לשתות משיורי כוס ששתה חבירו, כדאימא באורח חיים סימן ק"ע [סעיף טז]. משום הכי י"ל אם הוא שותה אחריה מראה חבה יתירה, מה שאין כן באכילה:

כתב בט"ז [ס"ק ב] דכשמביאין קערה ובתוכה חתיכות גדולות וכל אחד נוטל חתיכה אחת מן הקערה ומשימה לפניו ואוכל ממנו, אין בזה איסור, כיון דאין האכילה מיד כשנוטלה מן קערה, מה שאין כן בחתיכות קטנות אסור, אפילו נוטלין זה אחר זה נמי אסור:

כתב הבית יוסף [עמוד קנד דיבור ראשון] בשם רבינו ירוחם [נתיב כו ח"ד רכד, ג], דהא דאסור לאכול עמה על שלחן אחד בלא היכר, מכל מקום אם היא אינה יושבת במקומה המיוחד לה בשאר ימות השנה, הוי היכר ושרי:

(ט) (סעיף ד) **היא**. כתב הש"ך [ס"ק ט], אע"פ שחזרו ומלאוהו. אבל אם שתתה כל הכוס וחזרו ומלאוהו שרי, אע"פ שלא הדיחו הכוס ביניהן. ובבית יוסף [עמוד קנה דיבור ראשון] כתב שמנהגן להדיח הכוס בין שתיה ידיה לשתיה ידיה, ומנהג כשר הוא, אבל אין נוהגין כן, עכ"ל:

(י) (שם בהגה) **אם לא שמפסיק**. והוא הדין משיורי מאכל ידיה מהני אם הפסיק אדם אחר ביניהם. ט"ז [ס"ק ד]:

(יא) (סעיף ה) **לה**. כתב הש"ך [ס"ק י] בשם הב"ח דמתיר ישיבה כשהוא לבוש בבגדים, לישב על מטתה אפילו בפניה, עכ"ל. ובספרי הב"ח שלפנינו לא כתב להתיר אלא דוקא שלא בפניה. ובט"ז [ס"ק ו] אסור, ובנקודות הכסף [ס"ק א] חלק עליו:

עוד כתב בט"ז [שם] שהיא לא תישן במטה שלו, דיש טפי הרהור בשכבה ובקומה, אבל ישיבה בעלמא מותרת לישב על מטתו, דהיא לא מרגילה ליה. ובספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ז] חלק עליו ומתיר שתישן היא במטה שלו, וכתב וכן יש קצת ראייה מהא דכתבו הפוסקים דהיא מותרת לשתות אחריו, כדאמרינן בפרק קמא

בדאיכא בני בית שם, והוא ואשתו אוכלין על שלחן אחד לבדן ושאר בני בית על שלחן אחר, דאז מראה אקרוכי דעתיה טפי, אבל כשאין בני בית שם, אפשר דסבירא ליה נמי להב"ח דסגיא כשהוא אוכל מקערה שלו לבדו והיא מקערה שלה, אם דרכן כל השנה לאכול מקערה אחת, וע"ש:

ואך בעיקר הדין, מה שנראה מן הב"ח לחלק בין היכר זה שכל אחד אוכל מקערה שלו לבד אע"פ שאין דרכן בכך בשאר ימי השנה, ובין שאר היכרים, כגון פריסת מפה לכל אחד וכהאי גוונא, דמהני ביושבינן על שלחן אחד לבדן, מה שאין כן ההיכר דכל אחד אוכל מקערה שלו דלא מהני באוכלין על שלחן אחד לבדן, לא נראה לענ"ד. וז"ל הרא"ש פרק קמא דשבת [סימן לב.], ומה שרגילין עכשיו לאכול עם אשתו נדה בשלחן אחד, לפי שבימיהם היו רגילים כל אחד לבדו על שלחן קטן, וכשאשתו עמו על אותו קטן נראה דרך חבה, ודמי להצעת המטה ומזיגת הכוס והרחצת פניו ידיו ורגליו. אבל האידנא שכל בני הבית אוכלין על שלחן אחד, אינו דרך חבה. ויש שעושין היכר ביניהם, והוי כמו שנים שאוכלין יחד זה בשר וזה גבינה, עכ"ל. מדבריו אלו מבואר דסבירא ליה להרא"ש דהטעם דאכילה על שלחן אחד, לאו טעמא משום דגזרינן העלאה אטו אכילה, כיון דאכילה גופא אינו אסור אלא משום הרגל עבירה, ולמה לי למיגזר כולי האי, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק ח]. אלא דאכילה גופא על שלחן אחד איכא דרך חבה כמו מזיגת הכוס והרחצת פניו ידיו ורגליו. ולפי טעם זה י"ל דלא מהני היכרא, דבשלמא גבי אכילת בשר וגבינה, דהטעם דאסור משום דגזרינן דלמא אתי למיכל עמו, וכיון דאיכא היכרא, דכיר שלא לאכול עמו, אבל הכא טעמא משום דהוא דרך חבה, ואיכא למיחש להרגל דבר, מה מהני היכרא, סוף סוף איכא חבה ואתי לידי הרגל דבר. ולא דמי למזיגת הכוס דמהני שינוי, דהתם החבה הוא לפי שמשמשת היא לו בדברים אלו, וכשאינה משמשת כראוי, אלא מניחתו לפניו ובידא דשמאל, כדאימא התם [כתובות סא, א], לא מיייתי לידי חבה, אבל הכא שהאכילה יחד על שלחן הוא דרך חבה, מאי מהני היכר אחר שעושה, דאף דמהני ההיכר שלא יאכל עמה מקערה אחת, מכל מקום האכילה יחד על שלחן אחד מביא לידי חבה והרגל דבר. ועל זה כתב דכל זה בדורות הראשונים, אבל בזמן הזה שאוכלין בשלחן אחד אין האכילה יחד בשלחן אחד מביא לידי חבה. ולפי זה היה אפשר דאף היכר לא צריך בזמן הזה, כיון דכל עיקר האיסור לא היה אלא משום כשאוכלין על שלחן אחד לבדן הוא דרך חבה, אבל דניגזור העלאה אטו אכילה, מעולם לא גזרו. וכשכל בני בית אוכלין על שלחן יחד לא צריך אפילו היכר, אלא דיש מצריכין היכר לפי דסבירא להו הטעם דגזרינן העלאה אטו אכילה, כן נראה לי פשוט:

ובזה מבואר דברי הרא"ה בספר בדק הבית [בית ז, ריש] שער ב', שכתב ג"כ דלא אסור על שלחן אחד אלא כשאוכלין על שלחן אחד לבדן או שמסובין סמוכין, אבל אם היו שם אחרים אוכלין ומפסיקים ביניהם, מותרין. וכתב על זה הרשב"א במשמרת הבית [שם] דאין לזה טעם וריח, דאפילו יש עמהם אחרים איזה היכר יש להם, ואם יבואו לידי הרגל לאכול בקערה אחת שניהם, מי מעכב, אם תאמר שהאחרים יזכירום וימנעום, מאין הם יודעים שהיא נדה, וכי צריכין להודיע את המסובין. ועוד, דדומיא דבשר וגבינה וכו', ואטו התם כי אחרנא בהדיהו מי שרי, עכ"ל. ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי, דסבירא ליה להרא"ה ז"ל כדעת הרא"ש ז"ל דאין הטעם משום דגזרו העלאה אטו אכילה, אלא משום דישיבה על שלחן אחד וליכא אחרנא בהדיהו איהו גופא דרך חבה היא, וכן כשיושבין ומסובין סמוכין זה אצל זה הוי נמי דרך חבה ואסור, מה שאין כן כשאחרים יושבים ג"כ ומפסיקים ביניהם, אין כאן דרך חבה, ולא קשה כל קושיות הרשב"א על הרא"ה ז"ל. וכן מבואר מדברי הטור [עמוד קנג] שכתב וז"ל, ולא יאכל עמה על השלחן, ואין צריך לומר בקערה אחת, ודוקא בימים הראשונים שהיו להם שלחנות קטנות וכו', אבל האידנא שרגילין רבים וכו', בלבד שיעשו שום היכר, כגון שיפרוס מפה או שיתן שום דבר ביניהם וכו', עכ"ל. מבואר דכשאוכלין על שלחן לבדן לא מהני שום היכר, כיון דזו עצמו דרך

דשבת [יג, א] גבי עובדא דהאי תלמיד אכל עמי ושתה עמי, ולא אמרה אכלתי עמו ושתיתי עמו, ועיין בבאורי סמ"ג לארץ לרש"ל [לארץ קיא, לו, א], והתם נמי קאמר וישן עמי, עכ"ל. ודבריו תמוהים מאד, דא"כ תידוק נמי מדלא אמרה וישנתי עמו, מוכח דבהא ליכא שום חידוש דאפילו בימי נדתה שרי, זה ליתא, וח"ו לומר כן, ועל כרחך מהא ליכא למידק כלל. ובאמת הפוסקים לא דייקי כלל אלא מלשון לא יאכל הזב ולא אמר ולא תאכל הזבה וכו', אבל מהתם ליכא להוכיח, שהשיבה כפי מה ששאל אליה מה הוא אצלך, ועל זה השיבה אכל עמי וכו'. ונראה דכל הני דפליגי רבוותא נכון להחמיר, וכמו שכתב הראב"ד בספר בעלי הנפש [שער הפרישה סימן א הלכה ה] שאכתוב בסמוך [ד"ה אפילו בעקבה]. מיהו נראה ממה שכתב הרא"ש בפסקי הלכות נדה בקצרה [סוף הלכה ב] וז"ל, ולא ישכב על מטתה אפילו כשאניה במטה, עכ"ל, משמע דוקא שכיבה הוא דאסור, ולא ישיבה. וכן בהלכות נדה להרמב"ן פרק ח' [הלכה ז] כתב וז"ל, אסור לשכב על מטתה וכו', וכל המרבה בהרחקה הרי זה משובח, עכ"ל. ומדלא הזכירו כלל איסור בשיבה, מבואר דאפילו בפניה נמי שרי. ונגיעה שנוגעת בסדין שהוא מלוכלך בדם אין אסור, אע"פ שקצת נזהרין בזה, ושיבוש הוא. ט"ז [סוף ס"ק ו]:

(יב) (שם בהגה) שמתנדרת. אבל על גבי קורות כבדים המונחים על הארץ מותר לישב עם אשתו, לפי שכבדתן קובעתן, נחלת שבעה בתשובה [ח"ב סימן ז]:

(יג) (סעיף ו) במטה. כתב הש"ך [ס"ק יא] וז"ל, מיהו במטה של עץ או של בנין מותר עם אשתו, הוא במטתו והיא במטתה, וכן כתב הר"מ אלשקר בתשובה סימן צ"א, והוא מפרק הדר [עירובין] דף ס"ג ע"ב הישן בקילעא שאיש ואשתו שם, עכ"ל. ודבריו תמוהים, הא בהדיא כתב הרמ"א ואפילו אם שוכבים בבי מטות אם נוגעים זו בזו אסור, והתם נמי מיירי במטה של עץ, וכמבואר במרדכי [שבת סוף רמז רלח] שכתב דאפילו אם רגלי המטות נוגעים זו בזו דאסור. ואם ר"ל כשאין נוגעין זו בזו, פשיטא דמותר, ומהיכי תיתי לאסור. ואי משום יחוד, הא נמי פשיטא דמותר בנדה, כמבואר בגמרא [סנהדרין לו, א] בהדיא, ואין צריך להביא ראיה מר"מ אלשקר. וכבר עמד על זה בספר אורח מישור סימן זה, וכתב שעיינ בתשובת מהר"מ אלשקר שם ומיירי שם דישנים תחת הוילון הפרוס ושוכבין שם הוא במטתו וכו', וצריך לומר דסלקא דעתא דהוי דרך חבה הואיל והוילון הוא פרוס רק להם לבדם מפני הצניעות, ואפשר חסר בכאן בש"ך. אמנם ראיה שלו תמוה, דהוא פירש קילעא דפרק הדר מלשון קלעים, כמו שכתב שם להדיא, ובאמת פירושו לשון חדר בכל דוכתא בש"ס, וכן פירש רש"י [עירובין] שם [ד"ה בקילעא] ובברכות דף כ"ב [ע"ב ד"ה בקילעא] ובעבודה זרה דף כ"ד [ע"א ד"ה אקילעא], עכ"ל:

(יד) (סעיף ז) אפילו בעקבה. מגמרא דנדרים דף כ' ע"א הוא, דאיתא התם רבי אחא ברבי יאשיה אומר, כל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינם מהוגנים, אמר רב יוסף ובאשתו נדה. אמר רבי שמעון בן לקיש עקבה דקתני, במקום הטנופת שהוא מכוון כנגד העקב, ע"כ. וכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך [בית ז שער ב ד, א] דמן עקבה נלמד לכל מקומות המכוסים שבה דאסור להסתכל בהן. ותמה הבית יוסף [עמוד קנז ד"ה ולא יסתכל] [והב"ח] [עמוד קנז ד"ה ולא יסתכל] ופרישה [אות ט], הא בגמרא אמר רבי שמעון בן לקיש דעקבה דתני במקום הטנופת, משמע דבהא לחודא אסור, ולא בשאר מקומות. ונעלם מהם דברי הראב"ד בספר בעלי הנפש דף ב' [שער הפרישה סימן א הלכה ה] שכתב בשם יש מפרשים דמלתא דרב יוסף לחוד ודריש לקיש לחוד, דהא דרב יוסף בעקבה ממש ובאשתו נדה, והא דריש לקיש אפילו באשתו שאינו נדה, ומאי עקבה מקום הטנופת, ורב יוסף וריש לקיש לא פליגי אלא בפירושא דברייתא כו'. ואנן לית לן לאכרועי בהא מלתא, דמעשה שמים הוא. מיהו מידי אסורא לא נפיק, ונקטינן כתירווייהו לחומרא, דאסור להסתכל בעקב אשתו נדה, ומן העקב נלמד לכל מקום המכוסה שבה וכו', עכ"ל. וכבר נתעורר בזה בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ט]:

(טו) (שם בהגה) אבל מותר להסתכל. ובשערי דורא [הלכות נדה סימן יח] כתב, ולא יתן בה עיניו יותר מדאי, פן יתקלקל עמה, כדאמר הספר לשם כל המסתכל באשה יותר מדאי הויין לו בנים שאינם מהוגנים, אמר רב יוסף ובאשתו נדה אמרו שלא יראה בה יותר מדאי, עכ"ל. צריך לומר דסבירא ליה הא דאמר התם [נדרים כ, א] המסתכל בעקבה של אשה כו', לאו דוקא מקומות המכוסים בעקבה אמרו, אלא אפילו במקומות הגלויים, ועקבה דנקטי לרבותא אמרו, וכל שכן בשאר אברים מקומות היופי. מיהו הרמב"ם [איסורי ביאה כא, ד] מתיר, וכמו שכתב הרמ"א כאן. וטעמא, הואיל והיא מותרת לאחר זמן, אינו בא לידי מכשול:

ודע, דבכמה ענינים החמירו באשתו נדה יותר מן ערוה דעלמא, ובכמה ענינים הקילו באשתו נדה יותר מן ערוה דעלמא. וטעמא, כמו שכתב הרא"ש ז"ל בהלכות נדה הקצר [הלכה ב] וז"ל, ומשעת ראייתה עד שתטבול יש לה להתרחק קצת מבעלה בדברים שאפשר [נוסח אחר, בדברים שאפשר], כי התורה אסרה היחוד עם כל העריות, וגם נדה היא בכרת כשאר עריות, אלא שהדבר קשה להזהר מיחוד אשתו נדה, ומצאו רמז מן המקרא להחמיר יותר נדה, ודרשו בסנהדרין דף ל"ז [ע"א] סוגה בשושנים [שיר השירים ז, ג]. ובשביל שמתייחד תדיר עמה, עשו גדר וסייג שיזכור את נדותה, ואמרו שלא יאכלו על שלחן אחד וכו', עכ"ד. משום הכי בקצת החמירו משום סייג וגדר, ובקצת הקילו מפני שראו שהוא דבר קשה ואי אפשר להזהר. וכל המחמיר על עצמו קדוש יאמר לו:

(טז) (סעיף ח) זכריים. הקשה בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק י] וז"ל, ולא ידעתי מאין יצא להם טעם זה, הלא הטעם מפורש להדיא בש"ס סוף פרק אף על פי [כתובות סה, ב], כדי שלא תתגנה על בעלה, ופירש רש"י בימי טהרתה, בלובשת בגדים שלבשתה בימי נדתה, עכ"ל [רש"י], ותמיה גדולה על האחרונים שלא הרגישו בזה, ויש בה כמה נפקא מינה לדינא, וצ"ע, [עכ"ל]. ובאמת לפי מה שכתב הבית יוסף [עמוד קנז ד"ה וראוי לה] דהטור למד כן מהא דאמרין [כתובות עב, א] הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה, ופירש רש"י [ד"ה הוחזקה] שראוה שלבשה בגדי נדות, קושיית הרב מנחת יעקב קושיא עצומה היא, דמנא לן דמהאי טעמא הוא, הא מפורש בש"ס טעם אחר. אלא נראה דהרמב"ן [הלכות נדה פ"ח הלכה ח] והטור כתבו כן מסברא דנפשיה, כיון דמצינו דבוקשי התירו להתקשט בימי נדתה אלא שלא תתגנה על בעלה, וכמו שכתבתי בסמוך [ס"ק יז], אלמא דהקישוט מביא לידי הרגל דבר, משום הכי ראוי לעשות זכירה והיכרא. וכן משמע בפסקי הרמב"ן בהלכותיו פרק ח' דין ח', עיי"ש:

ובזה מיושב מה שהקשה במנחת יעקב [שם] וז"ל, וזכירה זו למה, דלא צריכין היכר אלא אם כן יש איזה הרגל [וסיבה] [וחבה] וקירוב דעת, [ע"כ], ולמה שכתבתי לא קשה מידי, שהקישוט הוא המביא לידי קירוב דעת, והגמרא דלא יהיב האי טעמא דמשום הכי הבלאות יש לה, משום האי טעמא הוי סגיא בקצת בגדים מבלאות שלה, ולא היה צריך למיהב לה כל הבלאות. והטור נחא ליה למנקט האי טעמא, דאילו לטעם הש"ס אפשר כשאין שניהם מקפידין על זה אין צריך לשנות בגדיה, משום הכי יהיב האי טעמא דצריך משום היכרא:

(יז) (סעיף ט) להתקשט. כתב בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק יא] ואע"ג דאמר במסכת שבת דף ס"ד [ע"ב] זקנים הראשונים היו אומרים והדוה בנדתה שלא תכחול כו', עד שבא רבי עקיבא ולימד אם כן אתה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה, ומשמע מדקדוק לשון הש"ס דרבי עקיבא אזיל לשיטתו בסוף גיטין [צ, א] דאמר אפילו מצא אחרת נאה הימנה, אבל אנן דלא קיימא לן כוותיה, אם כן תהא אסורה להתקשט וכו'. שוב מצאתי בלחם חמודות סוף פרק התינוקות [מעדני יו"ט אות ג] שהרגיש בזה, ותיירץ דמכל מקום יש לחוש ע"י שתתגנה ישים לה עלילות דברים עד שיגרשנה, עכ"ד. ועיין בספר משנה למלך פרק (ו') [י] מהלכות גרושין [הלכה כא] שהרגיש בזה, ותיירץ דאיתא בהדיא בירושלמי

מקושטת בימי נדותה כבימי טהרתה, מתגנה עליו בזכרו ימי נדותה, ויש שבזה אינה מתגנה עליו, ולהיפך כשוראה אותה בימי נדותה בבגדים פשוטים היא מתגנה עליו, ולכן הברירה ביד כל אחד לעשות כרצונו. ולכן בפרק אף ע"פ דמירא במשרה את אשתו ע"י שלישי, אמרו חז"ל שייכולה לכופו ליתן לה הבגדים הישנים לימי נדותה כדי שלא תתגנה בעיניו, כלומר שייכולה לומר שמכרת אותו שהוא בעל טבע זה, ובשבת אמר רבי עקיבא להיפך, אם תעשה כלל בזה מתגנה על בעלה, כלומר לפי טבעי כמה בני אדם, ולכן מצד זה אין דין קבוע. ולכן הסמיך רבינו הב"י וכן הטור שני דינים אלו סמוכים זה לזה, וזהו שכתב ראוייה וכו' כדי שיהיו זוכרים וכו', כלומר מהראוי ליבחר דרך זה כדי ליזכור ימי נדותה, מפני שבאמת בקושי התירו וכו', אך אין אנו יכולים לכופו [אם] זהו נגד טבעו, שמתעם זה התיר רבי עקיבא, אבל אם אינו נגד טבעו, טוב שיכורו להם דרך זה, כדי שיזכורו על ימי נדתה:

בג אם היא סכה את עצמה, גופה או בגדיה, בריח טוב, פשיטא שאסור לו ליהנות מריח גופה ובגדיה, ואין לך גירוי יצר הרע יותר מזה, אבל מותרות הריח שלה כשנשאר בכלי, אין קפידא, דאין בזה קירוב דעת. ולשמוע קול זמר שלה נראה ג"כ יד דאסור, דמגרי יצר הרע בזה. ודע דכל אלו ההרחקות צריך להרחיק בין בימי נדותה בין בימי ליבונה ובין שראתה כתם, ואין שום שמץ חילוק בזה. [ונדמי הרמ"א נסעיף י"ד השמטתי, דכגזר לזומו על זה כל הגדולים ועשו חס כמו שמכנו הש"ך סק"י וט"ז סק"ט, וגם הוא נעלמו לא סיים כן, ע"ש]:

טו בר אם הוא חולה ואין לו מי שישמשנו זולתה, מותרת לשמשו, דכיון שהוא חולה לא ירגילנה לעבירה, והאשה אינה מרגלת לעבירה, ורק תזהר ביותר שתוכל להזהר מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המיטה בפניו, דזה מביא הרבה לידי הרגל דבר. ובמזיגת הכוס אין קירוב כל כך. ונראה דאם ההכרח גם לרחיצה והצעת המטה, שאי אפשר בלעדה, מותר ג"כ מטעם שנתבאר, וכן כתבו האחרונים:

טז כה אבל כשהיא חולה והיא נדה, כתב רבינו הב"י בסוף סימן זה (פעיס ח-ט) וז"ל: אשה חולה והיא נדה, אסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה,

כגון להקימה ולהשכיבה ולטומכה, ואם בעלה רופא, אסור למשש לה הדפק. עכ"ל. ורבינו הרמ"א (פ"י) יז כתב על הדין הראשון, דיי"א דאם אין לה מי שישמשה מותר בכל, וכן נוהגין אם צריכה הרבה לכך. עכ"ל. ועל הדין השני כשבעלה רופא וכו' כתב (פ"י) וז"ל: ולפי מה שכתבתי דנוהגין היתר אם צריכה אליו דמשמש לה, (כמ"ש) [כל שכן] דמותר למשש לה הדפק, אם אין רופא אחר וצריכה אליו ויש סכנה בחלייה. עכ"ל:

כו ביאור דבריהם נ"ל, דרבותינו בעלי השו"ע תרומתו סברי דבמקום סכנה מותר, ואף שרבינו הב"י בספרו הגדול מסתפק, דאולי לרעת הרמב"ם (פכ"א ה"א וספר המעשר ל"ח ע"ג) דס"ל דכל מין קריבה בעריות אסור מן התורה, אין להתיר אפילו במקום סכנה, ע"ש, מ"מ כאן בשו"ע פשיטא ליה כן, דכן כתבו הרמב"ן (נמשוטים המיחסות ס' קס) והרדב"ז בתשובות (פ"א ס' קקג). וטעמו של דבר, דאף על גב דבסוף פרק בן סורר ומורה (פאה"ק ע"ה) אסרו חכמים בכל מין קורבה ואמרו ימות ואל יעבור, ע"ש, זהו מפני שעבר עבירה והעלה טינא, ע"ש. ועוד דכל שבמלאכתו עוסק, לית לן בה, והרי הדבר פשוט להיתר ברופא מומחה, שבדוק בכל בית הסתרים אם צריך לכך [כמי ופלימי (פ"י)] משום דעוסק במלאכתו, [וזהו כוונת הש"ך נסק"ך והסמינו לו כמה גדולים, ולחנם השיג עליו הנימ שמואל נאה"י סימן כ' סק"א, ע"ש ודו"ק]:

כו זכל דינים אלו מירא שלא במקום סכנה, ולכן כשהיא חולה אסר רבינו הב"י, ורבינו הרמ"א התיר מפני שאין זה בגדר גילוי עריות, כיון שעושה דרך שימוש ולא לתאוה, וזהו שכתב וכן נוהגין אם צריכה וכו', ולא כתב מקום סכנה, ובמישור הדפק שאסר רבינו הב"י, מירא ג"כ שלא במקום סכנה. וזהו שכתב רבינו הרמ"א דמותר כשאין אחר ויש סכנה וכו', כלומר דבזה גם רבינו הב"י מודה, שהרי מקורו מהב"י, ע"ש, אבל לרבינו הרמ"א אפשר דמותר גם באין סכנה, כמו שהתיר מקודם, אך שכתב דכל שכן במקום סכנה דלכו"ע שרי [כן נראה לענ"ד]. ויש שכתבו שיניח דבר דק על מקום הדופק [וזהו שכתב הש"ך שס דהמנהג פשוט למשש הדופק של אשת איש וכו' ע"ש, מפני שנמלכתו עוסק]. ומ"מ באין סכנה אסור לבעל למשש הדפק של אשתו נדה [ש"ך ע"ס], דאף דבכולם נהגו למשש כיון שאינו מתכוין לשום קירוב, מ"מ באשתו ממילא דהוי קירוב

(משא"כ) [וכן] במשמוש הדופק צ"ע אם אין צורך בו לרפואה ואע"פ דעדיין יש בו צורך עכ"פ אף באין סכנה כדי למחר רפואתה עי"ז שיבחיין בדופק מה חלי'. ויתן לה רפואות. נ"ל כיון דיש כמה ספיקות בדבר. אולי לא יבחיין בחלי'. ואם יבחיין אולי לא ידע רפואתה (והחולאת) [והתועלת] שיגיע לה מזה רחוק הוא. ע"כ אין להתיר אלא במקום סכנה: